Hakan Günday
Zamir

Doğan Kitap

Hakan Günday, 29 Mayıs 1976'da Rodos'ta doğdu. İlk romanı *Kinyas ve Kayra*'yla (2000) edebiyat çevrelerinin ilgiyle izlediği ve kendi okur kitlesini yaratan bir yazar olan Günday'ın eserleri, Doğan Kitap tarafından yayımlanmaktadır: *Zargana* (2002), *Kinyas ve Kayra* (2003), *Piç* (2003), *Malafa* (2005), *Azil* (2007), *Ziyan* (2009), *Az* (2011), *Daha* (2013).

Hakan Günday *Daha* adlı romanıyla Fransa'nın saygın edebiyat ödüllerinden olan Médicis'in 2015 En İyi Yabancı Roman Ödülü'ne layık görüldü.

Zamir

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Kinyas ve Kayra	Ziyan
Zargana	Azil
Piç	Az
Malafa	Daha

Zamir

Yazan: Hakan Günday
Editör: Hülya Balcı
Yayın hakları: © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş. Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ekim 2021 / ISBN 978-625-8495-42-3
Sertifika no: 44919
Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu
Kapak illüstrasyonu: Emre Orhun
Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tie. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha iş Merkezi. A Blok Kat: 2
34310 Haramidere-İstanbul
Tel. (212) 41217 00
Sertifika no: 44452
Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10,34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr/ editor@dogankitap.com.tr/
satis@dogankitap.com.tr

Hakan Günday
Zamir

Doğan Kitap

Kadın oldukları için öldürülmüş tüm o Kadınlara

Bir meşrubat ya da sabun nasıl pazarlanıyorsa,
biz de öyle barış satıyoruz...
Nasıl ki savaşın reklamı yapılıyor, biz de
barışın reklamını yapıyoruz.

John Lennon

Bomba ve Bebek

Demek ki bu evrende her şey bir şarapnel. Ve genişlemekte olan, aslında bir şarapnel bulutu. Bu yüzden gökadalar ve her şey birbirinden uzaklaşıyor. Bu yüzden evren aynı anda her yöne şiddetle ilerliyor. Er ya da geç bir şeylere, bir yerlere çarpmak için. Er ya da geç yok etmek ve yok olmak için. Demek ki Samanyolu ve içindeki güneş ve etrafındaki dünya ve üzerindeki insan ve aklındaki her şey bir şarapnel. Düşüncesi, inancı, duygusu, icadı, hepsi. Demek ki insan insana saplanmak için var. Çünkü öyle olmasaydı... Eğer insana dair her şey gerçekten de bir şarapnel olmasaydı, bundan 40 yıl önce Türkiye-Suriye sınırında kurulu El-Aman mülteci kampındaki o patlama asla yaşanmazdı. Böylece altı günlük bir bebek bir çelik bilye sağanağı altında kalmaz ve o küçük yüzü asla parçalanmazdı. Ama parçalandı. Üç kor misket gömüldü yumruk kadar başına. Biri sol yanağından, diğeri sağ gözünün altından, öbürü de çenesinden girdi etine. Karşılarına çıkan her hücreyi tek tek erittiler ve üç derin alev kuyusu açtılar yüzünde. Demek ki bu evrende her şey bir şarapnel. Zaten öyle olmasa bu kitap olmazdı.

Patlamadan sonra bebeği bulanlardan biri Yusuf Ali'ydi. Halepli bir şair. Yıllar sonra o anı şöyle anlattı:

"Bizim konteynerin yanına bir çadır kurmuşlardı. Yeni gelen bir kadın için... O bakıyordu bebeğe. Akşam vakti, kamp da sessiz. O yüzden duyuyorduk ağlamasını. Hiç durmadan ağlıyordu. Sussa da uyusak, diye söyleniyorduk hatta... Sonra bomba patladı. Gittik yanına... Bir baktık, yüzü kan içinde. Göğsü inip kalkıyor. Ölmemiş, dedik. Ölmemiş ama... Artık ağlamıyor. Susmuş, bize bakıyor. Ama dik dik bakıyor. Hani bebekler gözünü diker ya? Hesap sorar gibi... Meğer gerçekten de hesap soruyorlarmış. Bunu da öğrenmiş olduk. Ama öğrendik de ne oldu? Hiç. Hesap verebildik mi? Yok."

O gece, patlamadan sağlam çıkan kamp hastanesindeki tek ameliyathanede bir ölüm kalım savaşı verildi. Asbjörn adında, 32 yaşındaki Stavangerli bir cerrah, bebeğin parçalanmış yüzünü bir araya getirebilmek için on üç saat boyunca bir dikiş makinesi gibi çalıştı. Ameliyat sırasında bebeğin kalbi üç kez durdu ama Asbjörn pes etmedi. Sadece bir ara gözlerinden yaş geldi. Ama yanındaki hemşire tecrübeliydi. Savaşın ne olduğunu biliyordu. Cerrahın şakaklarındaki teri alıyormuş gibi yapıp gözyaşlarını sildi.

Güneş doğduğunda, her ne kadar bir yüze benzemese de bebeğin gözlerinin etrafında, nefes alabilen bir et parçası vardı artık. Ancak o zaman Asbjörn, gözyaşlarını sildiği için hemşireye teşekkür edebildi. O sırada üzerindeki kanlı önlüğü çıkarmasına yardımcı olan kadın, savaşı tanıdığı kadar insanın da ne olduğunu biliyordu. "Hangi gözyaşı?" dedi.

Ameliyathaneden yoğun bakım odasına geçtiğinde, diğer yaralılarla ilgilenen iki doktor bir an için işlerini bırakıp Asbjörn'ü tebrik etseler de o yanıt vermedi. Prefabrik hastane binasının kapısından çıkınca masmavi gökyüzüne bakıp derin bir nefes almak istedi ama yapamadı. Ya içtiği günde iki paket sigara yüzünden ya da oksijen dahil bu dünyaya dair hiçbir şeye tahammülü kalmadığından, aldığı nefesi ancak öksürerek geri verebildi. 14 aydır ev olarak kullandığı konteynere doğru yürürken bir şey fark etti: Yorgun değildi. Bütün gece uyumamış ve ayakta durmuş olmasına rağmen en ufak bir yorgunluk hissetmiyordu. Sonra şunu fark etti: Hiçbir şey hissetmiyordu. Sanki hayatı boyunca bir daha hiçbir şey hissetmeyecekti...

Asbjörn konteynere girdi. Yatağına oturdu. Stavanger'deki karısıyla konuşmak istedi. Ama bunun için onu aramasına gerek kalmadı. Çünkü eli komodinin üzerinde duran telefona giderken, o konuşmayı zihninde çoktan duymaya başlamıştı. İkisinin de ne söyleyeceği belliydi:

Asbjörn kamptaki görevinden istifa edip derhal Norveç'e döneceğini söyleyecek, karısı da bu ani kararının nedenini soracaktı.

İlkokul öğretmeni kadını endişelendirmemek için patlamadan, üzmemek için de bebekten söz etmeyecek olan Asbjörn "Çünkü seni özledim, çocukları özledim" diyecekti. Bunun üzerine karısı da El-Aman'ın yönetimiyle imzaladığı 24 aylık sözleşmeyi hatırlatıp kampta kalması için Asbjörn'ü ikna etmeye çalışacaktı. O da sessizce dinleyecek ve aynı kadının "Hiçbir yere gidemezsin! Ailenin sana ihtiyacı var!" diye bağırdığı günleri hatırlayacaktı. Çünkü o sırada, bir zamanlar karısını ikna etmek için kendi söylediği cümleleri bu defa onun ağzından duyacaktı:

"Ama sevgilim, bu kutsal bir görev... Birinin bunu yapması lazım... O çaresiz insanların da bir doktora, bir cerraha ihtiyaçları var..."

Asbjörn, geceden beri kapalı olan telefonunun siyah ekranına bakarak aklından geçirdiği bu konuşmayı yine aklında noktaladı ve bir karar verdi: Bebeğin sağlık durumunun kötüleşmeyeceğinden ve yakın gelecekte ölmeyeceğinden emin olduğu anda kimseye haber vermeden El-Aman'dan ayrılıp Norveç'e dönecekti. Sonra bir karar daha verdi.

Telefonu komodinin üzerine geri koydu, ayağa kalktı, yatağının altından çekip çıkardığı bavulunu açtı. İçinden bir kutu çıkardı. Kırmızı saten bir şeritle sarılmış ve buruşmuş bir fiyonk taşıyan kutunun üzerinde *El Massaya* yazıyordu. Fiyongu çözmek istedi ama elleri titrediği için bunu yapamadı. Vahşi bir hayvan gibi parçaladı kutuyu ve ortaya mavi bir şişe çıktı. Aylar önce, yılbaşında Beyrutlu bir meslektaşının armağan ettiği arak şişesini konteynerin camından giren ışık huzmesine doğru kaldırdı. Güneşin mavi camı aydınlatmasını izledi. Anason kokusundan nefret ettiği için bu şişeyi açmak o güne kadar aklına bile gelmemişti. Ama artık hiçbir şey hissetmiyordu. Hiçbir şeyden nefret etmiyor ya da hiçbir şeyi sevmiyordu. Asbjörn o şişeyi açmaya karar verdiği anı yıllar sonra şöyle anlattı:

"O zamanlar içki içmezdim. Ama o sabah bir şey oldu. Ameliyattan çıktığımda tamamen uyuşmuştum. Her yerim uyuşmuştu. Aklım, ayaklarım, burnum, her şeyim... Ve o an çok

korktum. O uyuşmanın bitmesinden korktum. Onun için de... İşte o hissizlik devam etsin diye... Açtım o şişeyi, diktim kafama... Sonra bir baktım, yıllar geçmiş ve ben günde iki litre viski içiyorum. Sonunda becerdim alkolik olmayı. İşe de yaradı bence. Çünkü hâlâ hiçbir şey hissetmiyorum... Sadece... Günün o ilk yudumu var ya? ilk yudumu aldığım an... İşte o anı öyle bir hissediyorum ki! Öyle istiyorum ki o ilk yudumu, bir an için bu dünyayla aramda gerçek bir bağ varmış gibi geliyor. Birkaç saniyeliğine de olsa, neredeyse mutlu bile oluyorum! Onun için de şundan eminim artık: Eğer bir alkoliğin günün o ilk yudumunu arzuladığı kadar yaşamı arzulamıyorsan, bil ki hayatta olmayı hak etmiyorsun! Üstelik bir alkolik daha o ilk yudumda hatırlar alkole bağımlı olduğunu. O an anlar, içkisiz yaşayamayacağını. Ama insan o kadar aptal bir hayvan ki hayata bağımlı olduğunu ancak ömrünün sonunda anlıyor. Hatta son nefesinde. Alkoliğin daha ilk yudumda anladığını ayık olan ancak son nefesinde fark ediyor! Sonra da ağlaya ağlaya, pişmanlık içinde geberip gidiyor. O gece o bebek üç defa öldü, üç defa dirildi. Bence o bebek doğar doğmaz anlamıştı her şeyi. Görür görmez anlamıştı hayatın ne kadar değerli olduğunu. Eminim ki ben her gün nasıl iştahla içiyorsam o ilk yudumu, o da öyle aldı bu dünyadaki ilk nefesini. Hayata âşık doğdu o bebek. Onun için ölmedi o gece... Ben onun hayatını kurtarmadım. O kendi kurtuldu. Tabii beni de kurtardı. Çünkü ben o bebek sayesinde anladım, gerçek bir cerrah olmadığımı ve asla olamayacağımı. Fazla hissediyordum çünkü. Fazla düşünüyordum. Oysa herhangi bir devlet başkanı kadar umursamaz olmalı bir cerrah. Kesinlikle olmak zorunda! Ne bileyim, bir yerlerde savaş çıkarmış herhangi bir devlet başkanı gibi olmalı mesela. Tam da o başkan gibi şunu kendine rahatlıkla söyleyebilmeli: Düşünme o suratı yanmış bebekleri. Ayağı kopan, bağırsağı parçalanan o bebekleri düşünme. Sen işine bak! Düşünme hiçbirini! Siktir et o bebekleri!"

Sınırdaki onlarca mülteci kampının arasından, patlatmak için El-Aman'ın seçilmiş olması elbette bir tesadüfün eseri değildi. Diğer

kampların aksine, mülteciler için El-Aman'dan sonra yeni bir hayat ihtimali gerçekten de vardı. Kamp yönetiminin uluslararası bağlantıları sayesinde o mülteciler bir gün El-Aman'dan çıkabilir ve evlerinde bıraktıkları kendilerine çok uzaklarda yeniden kavuşmayı deneyebilirlerdi. Ne de olsa mülteci sadece evini değil, yola çıktığı gün kendini de terk eder. Çünkü o kadar acıdan sonra, yola çıkanla hedefe varan aynı kişi olmaz. Yine de savaşın olmadığı bir coğrafyaya ulaşıp gerçekte kim olduğunu hatırlamaya çalışmak o kampta kalanlar için mümkündü. Hatta bir gün gelebilir ve yasal sorumluluklarından kaçınmak için bütün devletlerin göçmen olarak andığı o insanlar, sahip olmaları gereken mülteci statüsüne, El-Aman yönetiminin de desteğiyle, gittikleri ülkede kavuşabilirlerdi. İnsanların bir damla su için göç yollarında birbirini boğazladığı bir evrenden insanların indirimde olan bir telefon için mağazalarda birbirini boğazladığı farklı bir evrene açılan, boyutlar arası bir kapıydı o kamp. Bu yüzden o bomba başka bir yerde değil de El-Aman'da patladı. Hatta bebek de bu yüzden o kamptaydı. Bomba ve bebek aynı nedenle bırakılmışlardı oraya. Çünkü El-Aman'da umut vardı.

Bombayı kampa kimin bıraktığı öğrenilemedi. Ancak patlamadan altı gün önce Türkiye topraklarında doğan bebeği sınırın diğer tarafına kimin geçirdiği belliydi. Suriye'deki o kampa gizlice kimin soktuğu da belliydi. Hatta Yusuf Ali'ye göre patlamayla birlikte ağlamayı kesen bebeğin yüzündeki sinirler öldüğü için Asbjörn'e göre bir daha asla ağlayamayacağı da belliydi.

24 Aralık
Sabah

Dünyanın yeni bir binyıla girmesine yedi gün kalmıştı ve ben Asbjörn'ün cenazesindeydim. Gözyaşı dökmek için mükemmel bir andı ama ben ağlayamıyordum. Ağlayamadığım için de soğumuş bir ceset kadar sertleşmiş ve her zamanki gibi gergindim. Sürekli yanımda taşıdığım küçük beyaz şişeyi cebimden çıkarabilir, içindeki sıvıyı gözpınarlarıma gizlice damlatabilir ve siklosporin sayesinde etrafa nemli gözlerle bakabilirdim. Ama son zamanlarda yeterince yalan söylediğim için en azından o küçük kilisede kimseyi kandırmadan sessizce oturmaya karar verdim. Çünkü yüzüm gibi gözyaşlarını da suniydi ancak Asbjörn'ün ölümünün bende yarattığı acı, kırk yıl önce El-Aman'da hayatımı kurtarmış olması kadar gerçekti.

Stavanger'deki kiliseden çıktığımda kar fırtınası dinmişti. Artık bambaşka bir manzara vardı karşımda ve her şey bir yılbaşı kartpostalına benziyordu. Bir kartpostalın içinde yürüyordum. Binanın önündeki geniş basamaklardan inerken telefonum çaldı. Arayan Palermolu Federico'ydu. Açar açmaz sordum:

"Delik açıldı mı?"

"Hayır... Henüz uygun bir an yakalayamadılar."

"Neyse, daha zamanımız var."

"Aslında yok. Ben de onun için aradım. Yola çıkma tarihini öne aldılar. 27 Aralık'ta gönderiyorlar."

"Demek ki yılbaşında yapacaklar... Kutlamalarda."

"Öyle görünüyor."

"Oyun devam ediyor ama, değil mi?"

"Her an bitirebilirler."

"Federico, oyun bitmeden o duvardaki deliğin mutlaka açılması lazım. Yoksa..."

Sustum. Çünkü basamaklardan kaldırıma adım attığım anda, merasim boyunca göz göze gelmemeye çalıştığım beyaz saçlı kadın yolumu kesmişti. Asbjörn'ü yıllar önce terk etmişse de sevmekten vazgeçmemiş, bu yüzden ondan boşanmamış karısı...

Federico'nun sesini duydum:

"Biliyorum, çok insan ölecek."

"Seni sonra arayacağım" deyip telefonu kapadım.

Beyaz saçlı kadın tek kelime etmedi. Sadece kısa bir süre için yüzüme baktı, sonra da kendine hâkim olamayıp bana bir tokat attı. Kilisenin kapısında durmuş, paltolarının düğmelerini ilikleyenler bunu görmemiş gibi yaptı. Ne de olsa bir cenazeden çıkmıştık ve birine tokat atmak da dahil yas tutmanın binbir yolu vardı. Beyaz saçlı kadın hızlıca birkaç nefes alıp verdi ve gözleri yaşardı. Özür dilemek istedi ama konuşamadı. Onun yerine bana sımsıkı sarıldı. Asbjörn'ü tanımış olmak dışında bir diğer ortak noktamız da buydu. O yaşlı kadın da benim gibi, benimle ne yapacağını bilemiyordu. Bana kızmakla acımak arasında gidip geliyor, bunu yaparken de nefes nefese kalıyordu. Hatta bütün vücudu titriyordu. Hissedebiliyordum. Sol yanağını göğsüme yaslamıştı. Kalp atışlarımı duyabiliyor muydu? Sanmıyorum. Üzerimdeki palto fazla kalındı. En fazla, yakamda gözyaşlarının izi kalacaktı. Ama sonra onlar da kuruyacak ve herkes kendi karlı yoluna gidecekti. Oysa ben o anın bitmesini istemiyordum. Beni bırakmasını istemiyordum. Çünkü kollarını omuzlarımdan çekince yeniden göz göze gelecektik. Ve önce alnımda sonra bütün vücudumda bir ağrı başlayacaktı. Yoğun ve siyah bir duygu, denize dökülmüş petrol gibi içimde yayılacak, aklımda ne varsa silinecek, geriye sadece iki soru kalacaktı: Neden o kampta ölmedim? Neden hayatta kaldım? Elbette hayatta kalmış olmak yaşamak anlamına gelmiyordu. Ama bu soruları sormam için nefes almam bana yetiyordu. Bazen böyle olur, gün içinde bir an gelir ve ben var olduğum için utanırdım.

Beyaz saçlı kadın ellerini sırtımdan çekti ve dirseklerimi tutup bana son kez baktı. Sonra da arkasını dönüp ağır ağır yürümeye başladı. O sabah Asbjörn'ün cenazesine gideceğini, tanıdığı herkesten gizlemiş olmalıydı. Özellikle de babalarını hiçbir zaman affetmeyen ve onunla yıllardır görüşmeyen iki çocuğundan gizlediğine emindim. Bu yüzden de dönüş yolunda koluna girecek kimsesi yoktu. Hem yürüyor hem de yalnız başına ayakta kalmaya çalışıyordu. Karla kaplı kaldırımda bıraktığı küçük ayak izlerine baktım. Belki de o izler benim onu takip etmem içindi. Belki de peşinden gitmeliydim. Bu defa da ben onun karşısına çıkmalı ve ben ona sarılmalıydım. Sonra da koluna girip onunla yürümeliydim. Ama yapamadım. Çünkü tam da korktuğum gibi alnımda başlayan zehirli bir ağrı bütün vücudumu bir deli gömleği gibi sarmak üzereydi. Neden o kampta ölmedim? Hiç var olmaması gereken biri gibi hissediyordum kendimi. Neden hayatta kaldım? Herkesin yerini bulup oturduğu kalabalık bir sofrada, ayakta kalmış gibi hissediyordum. Neden o kampta ölmedim? Bardağı taşıran o son damla gibi... Hiçbir zaman bardağa ait olmamış ve gelişiyle her şeyi altüst etmiş o damla gibi hissediyordum kendimi. Neden hayatta kaldım? Dünyadan üç kez kovulmuş olmama rağmen üç kez geri dönmüştüm. Hem de bir yüzüm bile yokken. Neden o kampta ölmedim? O an nereye gidersem gideyim, nereye saklanırsam saklanayım, ne kadar yalnız kalırsam kalayım bu duygudan kurtulamayacağımı biliyordum. Boş bir asansör, tek kişilik bir yatak ya da ıssız bir ada... Fark etmeyecekti. Nerede olursam olayım, kendimi bir fazlalık gibi hissedecektim. Eldivenli ellerime bakıyordum. Parmaklarım fazlaydı. Ayaklarıma bakıyordum, onlar da fazlaydı. Fazla yer kaplıyordum. Gözlerim fazlaydı. Görmemem gereken ne varsa görmüştüm, görüyordum, görecektim. Gözlerimi kapadım. O yaşlı kadın kalp atışlarımı duyamamıştı belki ama şimdi göğüs kafesim bir çan kulesiydi. Kalp atışlarım beni sağır ediyordu. Ben fazlaydım, dünya fazlaydı. "Geçecek, sakin ol!" diyordum kendime. Çünkü hep böyle olurdu. O ağrı, o garip duygu ve o sorular bir apandisit patlaması gibi ansızın

gelir ve hafif bir kalp krizi gibi yavaşça geçip giderdi. Hayatım boyunca defalarca yaşamıştım bu nöbetleri. Ne bir ilacı vardı ne bir tedavisi. Sırf var olduğu için şiddetle utanan birini iyileştirecek hiçbir şey yoktu bu dünyada. En azından ben öyle sanıyordum. Yıllarca bu duygunun tehdidi altında yaşamıştım. Bir çocuk doğduğuna pişman olabilir mi? Hem de nasıl! İlikleri kopar, kemikleri kırılır pişmanlıktan. Hele bir de insanlar mideleri kaldırmadığı için o çocuğun yaralı yüzüne bakamıyor ve başlarını çeviriyorsa... İlk kez 6 yaşımda utandım kendimden. Bir yüzüm olmadığı için. Bütün gücümle utandım. Sonrasında da yüzlerce farklı neden buldum, yeniden ve yeniden utanmak için. Bin yıl yaşasam binlerce neden daha bulurdum. Çünkü insan kendine karşı acı ve öfkeden başka ne hissedebilir, bilmiyordum.

Stavanger'deki o kilisenin önünde, üzerine yıldırım düşmüş bir ağaç gibi dururken nefesimi ayarlayıp gözlerimi yavaşça açtım. Artık daha sakindim. Az önce yaşadığım utanç nöbetinin nedeni belliydi: Asbjörn'ün benim yüzümden öldüğünü düşünüyordum. Benimle karşılaştığı için ölmüştü. Hayatımı kurtardığı için kaybetmişti hayatını. Ya da ben buna inanıyordum.

Tuhaf bir gündü. Çünkü o kaldırımda duran ve sırf var olduğu için utanan başkaları da vardı. Başları önde, küçük adımlarla kilise kapısından çıkıyor ve yakalarında mavi bir kurdele taşıyorlardı. Vicdanları keskin bir suçluluk duygusuyla delinmiş bu insanları Asbjörn sayesinde tanımıştım. Belli etmemeye çalışsalar da bana bakıp birbirlerine gösteriyorlardı.

Ailesi ve dostlarının yalvarmaları, hatta kendisini terk edeceklerine dair tehditlerine rağmen Asbjörn alkol bağımlılığından kurtulmak için tedavi görmeyi ısrarla reddetmişti. Bu yüzden de çocukları başta olmak üzere, sahip olduğu her şeyi yıllar içinde tek tek kaybetmiş ve 72 yaşında ölene kadar yalnız yaşamıştı. Ancak son yıllarında, genellikle sarhoş olarak gitse de toplantılarına katıldığı bir terapi ve destek grubu vardı. *Adsız Atlaslar* adlı bu grup, refah düzeyi yüksek bir ülkede doğdukları için dünya üzerindeki yoksulluk

karşısında suçluluk duyan Norveçlilerden oluşuyordu. Dünyanın bütün yükünü omuzlarında hissettikleri için onlara Atlas deniyordu. Mantıklarını kör eden suçluluk duygusu yüzünden sosyal ilişkileri ve gündelik hayatları mahvolmuştu. Bu yüzden de bir psikoterapist eşliğinde düzenli olarak bir araya geliyor ve içlerini kemiren bu duyguyla başa çıkmak için birbirlerine yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Norveç ve çevresindeki ülkelerde *Adsız Atlaslar* benzeri onlarca sivil toplum kuruluşu ve destek grubu vardı.

Her şey, İskandinav ülkelerindeki yetişkinler arasında gizemli bir depresyonun yayılmasıyla başlamıştı. Bu salgına başta bir anlam veremeyen psikologların tuttukları seans notlarında şu cümleler yazıyordu:

"Aslında hiçbir sorunum yok... Ama niye bilmiyorum, kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Mutlu olmak için her şeye sahibim... Ama mutlu değilim."

Bir süre sonra bütün bu insanların iki ortak noktası olduğu anlaşılmıştı. Hepsi de dünya üzerindeki gelişmeleri düzenli olarak takip ediyor, böylece her gün başka insanların açlık, yoksulluk ve savaş içinde geçen hayatlarına dair ayrıntılar öğreniyordu. Ve yine hepsi güçlü bir empati duygusu aşılanarak yetiştirilmişti. Kendilerinden çok daha zengin olan Arap Körfezi ülkelerinde böylesi bir depresyon salgınının görülmemesi ise hiçbirini rahatlatmaya yetmiyordu.

Sonuçta Asbjörn adalet ve eşitliğin olmadığı bir dünyada doğduğu için aklı başında her insan gibi depresyona girmiş ve alkolik olup sirozdan ölmüştü. Ameliyat ettiği son kişi bendim. Son hastası... Sonra da kendi hastalanmıştı. O gece benden ölüm bulaşmıştı Asbjörn'e. En azından biz böyle düşünüyorduk. Beyaz saçlı karısı ve ben. Ama sonra, altı günlük bir bebeği cinayetle suçladığımızın farkına varıyor ve birbirimizin yüzüne daha fazla bakmamak için az önce yaptığımız gibi sarılıyorduk. Kilisenin önündeki kaldırımda duran, *Adsız Atlaslar* adlı grubun üyeleri de sarılıyordu birbirine. Fısıldasalar da ağızlarından çıkan teselli sözcüklerini duyabiliyor, bazılarının da

gözyaşlarını görüyordum. Belki Asbjörn'ü yakından tanımıyorlardı ama bunun bir önemi yoktu. Çünkü *Adsız Atlaslar* birbirlerine bir acıyla bağlıydı. Ve bu dünyada gerçek aileler kan değil, acı bağıyla kuruluyordu. Dolayısıyla ardından ağlamak için Asbjörn'ün en sevdiği yemeği ya da burcunu bilmelerine gerek yoktu.

Yakalarında taşıdıkları mavi kurdele, hissettikleri suçluluk duygusunun simgesiydi. Yıllardır içinde boğuldukları depresyon küresel çapta haber olmuş ve bu Iskandinavlarla dünyanın dört bir yanında alay edilmişti. Hatta İsveç'in en büyük silah ihracatçılarından biri olduğu ya da bölgenin yerli halkı Samilerin maruz kaldığı ayrımcılık hatırlatılarak, Stockholm Sendromu'na gönderme yapılmış, "Bu defa katil kurbana âşık oldu!" diye manşetler atılmıştı. Bu manşeti atanlardan birkaçı da Türkiye de yayımlanan gazetelerdi. Haber yapacak konu bulamadıklarında ya da ülkedeki mevcut gündemi değiştirmek istediklerinde bu İskandinav depresyonunu tekrar tekrar işler ve Avrupa'ya özgü bir ikiyüzlülük göstergesi olduğuna dair *uzman görüşleri* yayımlarlardı. Oysa o gazeteleri hazırlayanlar biraz yakınlarına baksalar, en az İskandinavlar kadar Türklerin de devletlerin makro politikaları yüzünden depresyona girebildiğini görebilirlerdi. Ne de olsa bir süredir, depresyon şikâyetiyle psikologa giden Türkler şöyle diyordu:

"İnsanlar sürekli benden kaçıyormuş gibi geliyor. Sanki kimse beni sevmiyor... Hatta herkes benden nefret ediyormuş gibi... Dostlarım var, ailem var... Ama neden bilmiyorum, kendimi çok yalnız hissediyorum."

Bu cümleleri söylediklerini biliyordum çünkü üç ayda bir, *G20 Üyesi Ülkelerde Toplum ve Birey Psikolojileri Üzerine Analizler* başlıklı bir rapor konuluyordu masama. Sürekli yolda olduğum ve o masaya oturacak fırsatı bulamadığım için de bu raporları telefonumdan okumak zorunda kalıyordum.

Doğrusu, Türklerin sevilmediklerini düşünüyor olması hiç de şaşırtıcı değildi. Çünkü gün içinde duydukları ilk haberle son haberin başlığı yıllardır aynıydı: "İşte bir Türk düşmanı daha!" Ve o *Türk*

düşmanları, yedi yıldır Türkiye'ye ağır bir ekonomik ambargo uyguluyordu. Bunun sonucunda da dış dünyadan sadece ilaç ve gıda satın alabiliyorlardı. Ayrıca *Veda Yasası* adlı metnin Alman Federal Meclisi'nde oylanıp kabul edilmesinin üzerinden sadece beş ay geçmişti. Bu yasaya göre Türkler bir zamanlar kitlesel olarak göç ettikleri Almanya'dan kovuluyordu. *Türken Raus,* Kreuzberg'de tehditkâr bir duvar yazısı değildi artık. Uygulamaya konulmuş bir devlet politikasının resmi olmayan sloganıydı. Dolayısıyla herhangi bir Türk'ün psikologa gidip "Neden kimse beni sevmiyor?" diye sorması için ortada yeterince neden vardı.

Yolun karşısındaki taksiye doğru yürürken, tepesindeki dijital reklam panosuna baktım. Büyük kırmızı harflerle ve İngilizce YENİ BİNYIL yazıyordu. Sonra BİNYIL silindi ve onun yerine şu kelime belirdi: DÜNYA. Yeni açılmış bir kumarhane reklamı olduğu için de DÜNYA silindi ve ŞANS kelimesi belirdi.

O taksinin arka koltuğuna bindim ve dikiz aynasında, bir refleks olarak kendime bakıp "Merhaba" dedim. "Havaalanına gidelim lütfen."

Konuşurken dudaklarımı çok da hareket ettiremediğim için şoför ne dediğimi anlayamadı. İnsanların beni anlayamamasına alışkındım. Bu defa sadece, "Havaalanı" dedim ve arkama yaslandım.

İstanbul'daki evimi düşündüm. Salonu, terası, mutfağı, banyoyu ve iki yatak odasını hatırlamaya çalıştım. Ama olmadı. Neredeyse bir yıldır kendi yatağımda yatmıyordum. Elbette her köşesini ayrıntısıyla tarif edebilirdim ama ev bir türlü gözümün önüne gelmiyordu. Ocak ayında kısa bir iş için çıktığım yolculuk, sonu gelmeyen bir maratona dönüşmüştü. Çünkü henüz biri bitmeden halletmem gereken başka bir dosya çıkmıştı karşıma. Bir ülkeden diğerine sürüklenmiştim. Aylardır otellerde yaşıyordum. Giysilerim ya da diş fırçam eskiyor, yenilerini satın alıyordum. Yanımda sadece bir bavul ve siyah hır çello kutusu vardı. Bir taksiye bindiğimde genelde bavul bagajda, çello kutusu emniyet kemeriyle bağlanmış, ön koltukta durur, ben de arkada otururdum. Peki evde beni bekleyen biri var mıydı? Olsa

hatırlardım. Çünkü insan yalnız olduğunu unutamıyordu. Denemiştim...

Tam Federico'yu arıyordum ki telefon çaldı. Arayan Londralı Grace'ti. Hayatımın öyle bir noktasındaydım ki telefonları mutlaka bir soruyla açıyordum.

"Alabildin mi?"

"Evet. Çok zor oldu ama hallettim."

"Resmi raporla karşılaştırdın mı?"

"Şu an onu yapıyorum..."

"Ve?"

"Tam da tahmin ettiğimiz gibi... Açıkladıkları bütün rakamlar sahte. Bangladeşliler, Pakistanlılar, Karayipliler, Asyalılar... Hepsinin *fayda endeksi* yarı yarıya düşmüş. Bütün azınlıkların puanlarını indirmişler!"

"Anlaşıldı Grace..."

"Şimdi ne yapıyoruz?"

"Ben sana haber vereceğim" dedim, telefonu kapadım. Derin bir nefes alıp verdim ve Federico'yu aramaktan vazgeçtim. Çünkü bu aşamada deliğin açılmasını beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. O delik, Sicilya Adası'nda, Sigonella ABD Donanma Üssü'nde bulunan bir hücrenin duvarında açılacaktı. Böylece üç yıldır hücrede tutsak olan, Lakota kabilesinden Oglala Siyusu Chasta, duvardaki o küçücük delikten bakabilecek ve sonunda gerçeği görebilecekti. Tabii o delik zamanında açılabilirse... Yani Chasta hücreyi terk etmeden önce. Daha da önemlisi, oyun sona ermeden önce.

Cebimden küçük beyaz şişeyi çıkardım. Gözlerime ikişer damla gözyaşı döktüm. Dikiz aynasına baktım ve olması gereken bu, diye düşündüm. Artık ruh halime uygun bir yüzüm vardı. Başımı koltuğa yaslayıp camdan dışarı baktım. Yeniden yağmaya başlamış olan karı izlerken ağladığımı hayal ettim. Önce sessizce, sonra da hıçkıra hıçkıra...

O gün, havaalanına giden takside, yanaklarımdan süzülen suni gözyaşlarını parmaklarımın ucuyla silerken, birkaç gün sonra her

şeyin değişeceğini elbette bilemezdim. Oysa yakında büyülü bir an gelecek ve ben bambaşka bir insan olacaktım. Varlığım sonunda bir anlam kazanacaktı. Doğduktan 40 yıl sonra ilk kez gerçekten de yaşadığımı hissedecektim. Hepsinden önemlisi, sonunda o iki soru yanıtını bulacaktı:

Neden o kampta ölmedim? Neden hayatta kaldım?

Çünkü ben dünyayı değiştirecektim.

Palaz ve El-Aman

El-Aman'daki patlamayı hiçbir örgüt üstlenmedi. Bu da istihbarat servisleri ve özel kuvvetler başta olmak üzere, bölgedeki bütün silahlı grupları şüpheli konuma getirdi ancak bir savaş bölgesinde bunun hiçbir anlamı yoktu. Çünkü bir savaşta sivillere karşı düzenlenmiş hangi saldırının yargı konusu olacağı, savaş sonunda mahkemeyi kimin kurduğuna bağlıydı. Dolayısıyla sivil öldürmek genelde savaşı kazanıp o mahkemeyi kuracağına emin olanların, nadiren de yaptıklarının bedelini ya da herhangi bir faturayı ödemekten vazgeçen canlı bombaların işiydi.

El yapımı patlayıcıları diğer bombalardan ayıran, üretiminde kullanılan maddelerin ticaretinin yasal olmasıdır. Bu patlayıcılar herhangi birinin erişebileceği maddelerle üretilir. Böylece yasadışı silah fabrikası sahibi büyük çaplı üreticiler ya da kendi ordusunun envanterindeki bombaları satan generaller ve komisyonla çalışan silah tüccarları aradan çıkarılmış olur. Dolayısıyla el yapımı patlayıcı, üreticiden tüketiciye doğrudan ulaşan, diğer bombalara kıyasla çok daha ucuza mal edilen, insana saplanmak için var olan insan yaratıcılığının eseri, işlevsel bir katliam aracıdır. İnsanların üzerine atom bombası atmış ilk ve tek devlet olan ABD'nin, kendi yediği boku onların da yiyeceğini iddia ederek, o sırada uranyum zenginleştirme çalışmaları yapan İran'a ekonomik ambargo uygulaması gibi, konvansiyonel patlayıcıların üretimi henüz hazırlık aşamasında durdurulabilirken el yapımı patlayıcılar için durum farklıdır. Onların üretimi ancak patlama sonrası engellenebilir. Çünkü ancak patlama sonrası yapılan incelemeler sonucunda bombada etken olan madde belirlenip ticaretine sınırlama getirilebilir. Bu sınırlama karşısında da el yapımı patlayıcı üretmezse uyuyamayacak olanlar derhal başka

yasal maddelere yönelirler. Örneğin tarımda kullanılan amonyum nitrat bazlı gübre satışına sınırlama getirilirse, çözümü ilaç sanayiinden potasyum klorat satın almakta bulurlar. O aralar Suriye ve çevresindeki ülkelerde potasyum klorat ticaretine de sınırlama getirilmiş olduğundan El-Aman'da patlayan bomba, kâğıt sektöründe kullanılan hidrojen peroksitle hazırlanmıştı. Şarapnel olarak da iki kiloya yakın çelik bilye kullanılmıştı. Bütün bunlar bir ilkyardım çantasına sığdırılmış, sonra da o çanta gizemli bir şekilde kampa sokulmuş ve seyyar tuvalet kabinlerinin hemen arkasındaki çöp bidonlarının yanına bırakılmıştı.

El-Aman'daki patlamayla ilgili elde edilen bilgiler bu kadardı. Belki bir de şu vardı: El yapımı patlayıcı hazırlayanlar, karşılarına çıkan engelleri kendilerini geliştirmek için bir fırsat olarak gören, dolayısıyla herhangi bir motivasyon konuşmacısı tarafından *pozitif düşünce* gücünden söz ederken örnek gösterilebilecek kadar *hedef odaklı,* tam da modern dünyaya ait insanlardı. İlaç içen, sebze yiyen, kitap okuyan birileri olduğu sürece onlar bir yerleri havaya uçurabilir, El-Aman'da yaptıkları gibi 4 kişiyi öldürüp 17'sini yaralayabilirlerdi. Modern dünyaya ait oldukları için de yaralanıp ölenlerin sivil olmasını asla umursamaz, hatta amaçlarına ulaşmakta daha etkili olması umuduyla bunu tercih ederlerdi. Çünkü biliyorlardı ki modern dünyada hafızayı yönetmek, yani kimin neyi unutup neyi hatırlayacağını ya da neyi nasıl hatırlayacağını belirlemek mümkündü. Örneğin söz konusu, bağımsızlık mücadelesi veren silahlı bir örgütse, geçmişte el yapımı patlayıcılarla suratını dağıttıkları bir bebeği ileride kuracakları *Mutlu Son* adlı devlete vergi verecek toplumun hafızasından ve böylece vicdanından silebilirler, hatta bir mülteci kampının bombalandığı tarihi ilk ulusal bayram ilan edip her yıl bağımsızlık günü olarak kutlayabilirlerdi.

Bombanın aksine bebeğin El-Aman'a kimin tarafından bırakıldığı belli olsa da kampta bunu bilen tek kişi Raif'ti. Bebek kampa, 15 yaşındaki annesi Zerre'nin kucağında yaklaşmıştı. Zerre kampın güney sınırındaki tek zeytin ağacına doğru yürümüş ve tel örgünün

ardında bekleyen Raif'le buluşmuştu. Kampta yaşayanların alışveriş yaptığı kaçakçılar tarafından, üç karton sigara aynı anda geçebilecek genişlikte açılmış olan tel örgüdeki kesik, yeni doğmuş bir bebeğin geçmesi için de yeterliydi. Zerre de zeytin ağacının gölgesinde yüzünü son kez öptüğü bebeğini o kesikten geçirip Raif'in ellerine bırakmıştı.

O gün Zerre bebeğini bir mülteci kampına terk etti. Elbette bu kararı alması kolay olmadı. Zaten kolay olsa o karar alınmaz, verilirdi. Başka çaresi yoktu Zerre'nin. "Her zaman başka bir seçenek vardır" diyen el yapımı patlayıcı hazırlayanlardan farklı olarak Zerre'nin hayatı çaresizlik içinde geçmişti.

Suriye sınırına 400, El-Aman'a ise 600 metre mesafede bulunan, Türkiye'nin en yoksul köyü Palaz'da doğmuştu. Zerre bir yaşında yürümüş, iki yaşında konuşmuş, 11 yaşında evden çıkması yasaklandığı için yürümeyi bırakmış, 12 yaşında evlendirileceğini öğrendiği için susmuş, 13 yaşında evden kaçıp Jandarma'ya sığınacakken kocası tarafından yakalanıp dövülmüş, 14 yaşında kendini asıp ölüme sığınacakken kocası tarafından kurtarılıp dövülmüş ve 15 yaşında hamile kalıp yeniden konuşmaya başlamıştı. Elbette okula hiç gitmemişti çünkü nüfusa kaydı yapılmamıştı. Yine de okumayı öğrenmeyi denemişti. Evde, davarda asılı Arapça bir Kuran'dan başka kitap olmadığı için, etrafta daha kolay çözebileceğini düşündüğü Latin harfli metinler aramıştı. Tek bulabildiği ABD, Rus, Fransız ve Türk Hava Kuvvetleri'ne ait uçaklardan atılan broşürlerdi. Her bir broşür Suriye iç savaşında çarpışan farklı bir silahlı örgütün üyelerine ve o örgütün destekleyicisi olan sivillere yönelik hazırlanmıştı. Her devletin bir broşürle iletişim kurmaya çalıştığı grup farklıydı. Her ne kadar bu broşürler Suriye hava sahasında bırakılıyor olsa da rüzgârla Palaz'a kadar geliyorlardı. Bu sayede Zerre'nin ciddi bir askeri broşür koleksiyonu oldu. Zerre çabalamasına rağmen okumayı sökemedi ama farkında olmasa da, dünyanın dört bir yanından Suriye'ye savaşmaya gelmiş insanlar sayesinde, birçok dilde, "Vazgeç!" ya da "Teslim ol!" anlamına gelen

kelimeleri tanımayı öğrenmişti. Her ne kadar ne anlama geldiklerini bilmese de...

Çok uzaklarda 15 yaşındaki kızlar ellerindeki telefona bakarak yürüdükleri için kaldırımdaki direklere çarparken, köy meydanından geçerken başını kaldırıp etrafa bakması yasaklanmış olan Zerre de bazen bir ağaç dalına bazen de isteyerek 19 yaşındaki Raif'e çarpıyordu. Doğduğu dünyada bütün ödül ve cezaların sadece erkekler tarafından dağıtıldığını gayet iyi anlayan Zerre'ye göre bir erkeğin esiri olmaktan kurtulmanın tek yolu kendi seçeceği başka bir erkeğin esiri olmaktı. Zerre'nin Raif'ı seçmesinin nedeni her sabah kamyonetiyle sınırı geçip El-Aman'a ekmek götürmesiydi. Ve El-Aman Palaz halkının gözünde *El Dorado'*ydu. Bir masal şehri.

Raif başta olmak üzere, kampın içini görenler sürekli oradan söz ederdi. Bir kez bile görmüş olanlar haftalarca ve her defasında farklı ayrıntılar vererek anlatırdı El-Aman'ı. Çünkü köyde olmayan her şey orada vardı: kreş, okul, kütüphane, hastane, postane, ısıtma sistemleri, her musluktan akan su, hatta bir sinema... Üstelik hepsi bedavaydı. Palaz'da elektrik vardı ama tabii El-Aman'da o da bedavaydı. Günde üç öğün yemek veriliyor ve her ay mutlaka dünyaca ünlü bir oyuncu ya da bir sporcu, yanında basın mensuplarıyla kampı ziyarete geliyordu. Palazlıların da tek yapabildiği, evlerinin damına çıkıp 600 metre ötedeki bu kalabalık ve ışıltılı ziyaretleri izlemek, sonra da köy kahvesinde toplanıp televizyonu açmak oluyordu. Çünkü bu ziyaretler akşam haberlerinde mutlaka yer alıyor ve spikerler hep aynı hikâyeyi anlatıyordu: "El-Aman'da kalanların bir sonraki durağı Avrupa!" Avustralya'ya gidenler bile vardı. Hatta Amerika'ya... Sanki bütün dünya kollarını açmış El-Aman'dan gelecek insanları kucaklamak için bekliyordu. Ama yarım kilometre mesafedeki Palaz'dan kimsenin haberi yoktu. Hiçbir televizyon kanalında Palaz'dan bahsedilmiyor, kimse orayı ziyarete gelmiyordu. Bölgedeki devlet memurları bile adını anmıyordu. "Sınır" diyorlardı köye. Belki de öyleydi. O köy sadece bir sınırdı. Ve El-Aman Palaz'a Şanlıurfa ya da Mersin ve tabii ki

İstanbul'dan daha yakındı. Bunun için de Palazlı çocuklar, babaları ya da amcaları ya da abileri gibi, daha iyi bir hayatın peşinde bu şehirlerden birine değil de El-Aman'a göçme hayalleri kurarlardı. Dolayısıyla Palazlı her çocuğun hayatında, bunun mümkün olamayacağını öğrenip derin bir hayal kırıklığına uğradığı bir an mutlaka gelirdi. Çok uzaklardaki çocukların Noel Baba'nın gerçek olmadığını öğrendiklerinde hissettiklerine benzer bir hayal kırıklığıydı bu. Ne de olsa El-Aman, bir iç savaştan kaçanlar içindi, barışta yaşayanlar için değil. Bunu kabullenmek istemeyen beş altı yaşındaki çocuklar arasında Türkiye'de de bir iç savaş çıkması için dua edenler olurdu. Sonra bu dualarını duyan annelerinden şiddetli bir tokat yer ve gözyaşlarını siler silmez evlerinin damına çıkıp El-Aman'a bakmaya devam ederlerdi. Aslında biraz da öfkeyle bakarlardı. Öfkeleri özellikle kampta yaşayan, hiç tanımadıkları yaşıtlarına karşıydı. O çocukların, kendilerinin aksine şanslı olduğuna inanırlardı. Şanslı ve mutlu! Çünkü El-Aman'da, dönme dolabı Palaz damlarından görülebilen küçük bir lunapark da vardı. Hareket etmese belki o kadar kıskançlık uyandırmayacaktı ama sanki Palazlı çocukları delirtmek istercesine o dönme dolap sürekli, ama sürekli dönüyordu. Hatta bununla da yetinmiyor, Palazlı çocuklara küfreder gibi güneş batınca renkli lambaları da yanıyordu. O ışıklı dönme dolabı asla aşamayacakları bir mesafeden izlemek o çocukların canını annelerinin attığı tokattan daha çok acıtıyordu. Hatta Zerre, henüz küçük bir kızken "Keşke burada da savaş olsa!" dediği için annesinden tokat yediğinde değil, sonrasında evlerinin damından o renkli ışıkları izlerken ağlamıştı.

Hiç ayak basmadığı bir yere özlem duyarak büyümüştü Zerre. Bu yüzden de 15 yaşında, altı aylık hamile olmasına rağmen köyde yürürken Raif'e çarpıyor ve bir anlığına da olsa genç adamla göz göze gelmeye çalışıyordu. Çünkü bir zamanlar kendisi için kurduğu hayallerin doğacak bebeği için gerçek olmasını istiyordu. Belki kendi yapamamıştı ama bebeği El-Aman'a girebilirdi. Hatta televizyonda söyledikleri gibi El-Aman'dan girip dünyanın öbür ucundan

çıkabilirdi. Tabii ki Zerre de bebeğine bu yolculukta eşlik etmek isterdi ama Noel Baba'nın gerçek olmadığını öğrenmişti bir defa. Kampa gizlice girmeyi başarsa bile Zerre'nin nereden geldiği elbet ortaya çıkar ve köyüne geri gönderilirdi. Ama yeni doğmuş bir bebeğin ne dili ne dini ne de milliyeti vardı. Dolayısıyla hangi topraklarda bulunursa orada doğduğu varsayılırdı. Hele bir de dört yanı tel örgüyle çevrili El-Aman'da bulunmuşsa, o bebeğin annesinin de mutlaka kampta yaşadığı kabul edilirdi. Üstelik bu ilk olmazdı. Yeni doğmuş bir bebeğin iki konteyner ya da iki çadır arasında ortaya çıkması El-Aman'da belli aralıklarla tekrarlanan sıradan bir durumdu. Aslında sınırın iki yakası için de olağandı. Çünkü o iki ülkede de kadınlar, barış zamanında bile bir savaş esiri olarak doğarlardı. Savaşı doğarak kaybeder ve erkeklere esir düşerlerdi. Bu yüzden o topraklarda bir kadının yeni doğmuş bebeğini terk etmesi, hayatı boyunca bir savaş esiri gibi işkence görmesi kadar olağandı. Hatta bir savaş esiri gibi herkesin gözü önünde vahşice infaz edilmesi kadar olağan...

24 Aralık
Öğlen

Taksi, Stavanger Havaalanı'nın kapısında durdu. Arabadan indim ve tepesindeki panoya son bir kez daha baktım: Yeni BİNYIL, yeni DÜNYA, yeni ŞANS...

Kayak tatiline giden gürültücü turistlerin arasından geçip binaya girdim. Bineceğim uçağın kalkmasına iki saat vardı. Sırtıma astığım çello kutusu ve peşimden sürüklediğim büyük boy bavulla ağır ağır yürümeye başladım. Etrafımdaki herkesin acelesi vardı. Ama bir havaalanında olduğumuz ve binecekleri uçaklara geç kaldıkları için değil. Acele etmeye bağımlı oldukları ve acele etmeden nasıl yaşanır bilemedikleri için. Çünkü bu çağda her şey acildi. Sokaklar, caddeler ve evlerdeki hayat daima aceleyle yaşanıyordu. Dolayısıyla her yerde olduğu gibi bu havaalanında da insanlar yanımdan birer ambulans gibi geçip gidiyordu. Evet, tam da ambulanslara benziyorlardı. Çünkü aslında acil olan tek şey içlerinde taşıdıkları hastanın durumuydu. Çünkü o hasta, aşktan bilgiye, paradan tatile kadar bu hayatta her şeye geç kaldığına dair sanrılar görüyor ve geç *kalma nöbetleri* geçiriyordu. Ancak ambulansın acilen yetişmeye çalıştığı yer elbette bir hastane değil, ölümdü. Doğal olarak, bütün bu hastaların ölümü de acil olacaktı. O kadar acil ki gözlerini kapatmaya fırsat bulamayacaklardı. *Gözleri açık gidenler* nesli olarak da insanlık tarihinde görünmeleriyle kaybolmaları bir olacaktı. Bir illüzyonistin el çabukluğu hızında yok olacaklardı. Tam da kendilerine yakışan biçimde. Çünkü hayatları bir illüzyon gösterisinden farksızdı. Sihirli gibi... Ama değil.

Gerçekten de bu insanlarla aynı çağda yaşamıyordum! Örneğin, yeni ne ürün çıkarsa derhal satın alıyorlardı. Üstelik bu satın

aldıklarını doğduklarından beri kullanıyormuş gibi büyük bir kolaylıkla da hayatlarına dahil edebiliyorlardı. *Kılavuz Bavul* piyasaya çıkalı henüz birkaç hafta olmuştu ama şimdiden herkeste vardı. Reklamını görmüştüm. Sahibinin yanında, kendi kendine ilerleyen akıllı bavulların son modeliydi. Gidilecek olan adres ya da yere dair sesli bir komut veriliyor, bavul da ilerlemeye başlıyordu. Sahipleri de bir havalimanının koridorlarında kaybolmaktan ya da yeni ayak bastıkları bir şehrin sokaklarında adres aramaktan kurtulmuş oluyordu. Etrafımda bavullarının peşinden giden insanlar vardı. Bir köşeyi dönmek için bavul yavaşlayınca sahibi de yavaşlıyordu. Ya da sahibi bir kahve satın almak için durunca bavul da yanında beklemeye başlıyordu. Akıllı bavulların ilk modellerinin kullanıldığı yıllarda farklı bir sahne oluşurdu. İnsanlar bavullarının yanında ya da önünde yürürdü. Şimdiyse insanlar arkada, bavullar öndeydi. Belki de olması gereken buydu. Ne de olsa uzun zamandır insan nesnenin önderliğinde ilerliyordu. Daha doğrusu, yeni olan hangi nesne varsa insanı o yönetiyordu. İnsan sadece yeni olana sahip olmak için çalışıyordu. Yeniliğin ve yeni olan her şeyin ne kadar sevildiğini düşündüm. Bebekler bile belki de bu yüzden seviliyordu. Hiç kullanılmamış insanlar oldukları için. Son model, gıcır gıcır, el değmemiş bir et parçası... Her ne kadar onlar benimkinden bir şey anlayamasa da ben insanların yüzünde şunu görebiliyordum: Hepsi de yeni bavuluyla daha mutluydu. Onun için de yürürken dikkat ettim. İnsan ve bavulu arasına girmemeye özen gösterdim. Nasıl bir köpekle sahibinin arasına girilmezse, ben de insan ve bavulundan uzak durdum. Ya da bavul ve insanından. Çünkü bu durumda bavulu bir köpek gibi takip eden insandı. Her ne kadar teknik birtakım sorunlar yüzünden yanlış koridorlara giren ve bu yüzden bavullarına bağıran insanlar görsem de aralarındaki ilişkinin gücünü hissedebiliyordum. Başlarını eğmekle yetinip yukarıdan baktıkları bavullara, çocuklarını azarlar gibi tutkuyla bağırıyorlardı. Ancak daha düşünceli olanlar da vardı. Onlar aynı hizada olmak için bavullarının önünde çömeliyor ve sakin kalmaya çalışıyorlardı. İki yanından

tuttukları bavula yüzlerini yaklaştırıp gidecekleri yeri pedagojik bir ses tonuyla usanmadan tekrarlıyorlardı:

"322 numaralı biniş kapısı... 322 numaralı biniş kapısı..."

Üzerindeki ses alıcısının tam olarak nerede olduğunu bilmeyenler her komut verişlerinde ağızlarını bavulun farklı bir noktasına götürüyorlardı.

"Pasaport kontrol noktası... Pasaport kontrol noktası!"

Öfkeden kızarmaya başlamış ve bavullarının her yerini öpüyormuş gibi görünen bu insanların aslında tek isteği seslerinin duyulmasıydı. Yeter ki bavul onları duysun, bir tepki versin ve herhangi bir yöne doğru minik tekerlekleri üzerinde ilerlesin! Bazen tam da sahibi umudunu yitirmişken bir bavul ansızın hareket edebiliyordu. Ancak birkaç metre sonra yine birden durunca, ardından büyük bir heyecanla giden sahibi bavula çarpıyor ve ikisi birden yere düşüyordu. Ama onlar bile derhal ayağa kalkıp bavullarına yalvarmaya devam ediyordu. Sonuçta hepsi de nesnenin bilgeliğine teslim olmak için sabırsızlanıyordu. Çünkü o an geldiğinde her şey hayallerindeki gibi kusursuz olacak, hatta arzu eden, kılavuz bavuluna doğru eğilip "Cehennem!" diye seslenebilecek, böylece yeni olanın peşinden cehennemin dibine kadar gidebilecekti.

Bana gelince... Benim yeni olanla aram pek iyi değildi. Yeni olana biraz da şüpheyle yaklaşıyordum. Neden, bilmiyorum... Belki de... Belki de şu yüzdendi: Yeni binyıl, yeni dünya ve yeni şansa yedi gün kala, Almanya'da açılacak olan yeni bir toplama kampına gidiyordum. Son model, gıcır gıcır, el değmemiş, hiç kullanılmamış bir toplama kampına...

Etrafımdaki insanlarla aynı çağda yaşamadığım için duvarlardaki yön tabelalarına bakarak sigara içilebilen bir yer aramaya başladım. Uzun bir yürüyüşten sonra, içinde onlarca insanın sıkışık biçimde durduğu ve sigara içtiği cam odaya girdim. Bavul ve çello kutusuyla birlikte üç kişilik yer kaplıyorduk. İnsanlar bizi görür görmez öfkelenmişti. Havalandırma çalışmıyordu. Ya da birçok havaalanında olduğu gibi özellikle çalıştırılmıyordu. Kimse serin ve temiz bir hava

sunarak insanları daha çok sigara içmeye teşvik etmek istemiyordu. Ya da böylesi daha ucuza geliyordu.

O cam oda dünyanın en yoksul ülkelerinden gelmiş insanlarla doluydu. Her zamanki gibi sadece onlar vardı. Kendilerine, hayatlarının değersiz olduğu öğretilmiş olanlar. Çünkü bu nikotin bağımlılarının doğduğu ülkelerde her şey en ucuz yerel hammadde olan insan etinden yapılırdı: Canlı bombalar, canlı kalkanlar... Ben sigara içmiyordum. Hayatımın değerli olduğuna inandığım için değil, her ne kadar çok istesem de sigara içemediğim için... Ama bütün o insanların arasında kendimi daha iyi hissediyordum. Doğdukları ülkelerin çoğunda süren savaşlar vardı. Ve bu dünyada başkasının acısından sonsuza kadar kaçabilmek mümkün değildi. Çünkü dünya o kadar büyük bir yer değildi. İnsan nerede olursa olsun, dünyanın öbür ucundaki bir trajedinin sonuçlarına bir gün elbet maruz kalıyordu. Kendisinden ne kadar uzakta olursa olsun, bir savaştan çıkan dumanı er geç ciğerlerine çekiyordu. Her gittiğim havaalanında önce o cam odalara girmemin nedeni de işte buydu. Dumanın bana gelmesini beklemek istemiyordum. Ben dumana gidiyordum. Bir an önce dumanın kalbine girip olabildiğince içime çekmek istiyordum. Mesleki bir alışkanlıktı belki de. Ya da yaptığım işin bir yan etkisi. Belki de çalışmaktan başka hiçbir şey yapmadığım için delirmek üzereydim, bilmiyorum.

Sadece o sabah, cenaze boyunca telefonum en az yirmi kez çalmış ama açmamıştım. Üstelik bütün o aramaların birer ölüm-kalım meselesi olduğunu biliyordum. Her ne kadar Asbjörn gibi bir cerrah olmasam da çalıştığım sektör insanların ölmesi ya da hayatta kalmasıyla ilgiliydi.

13 yıldır *First World Peace Foundation* adlı kuruluşta çalışıyordum. Merkezi Cenevre'de olan vakfın 66 başkentte bürosu ve 871 çalışanı vardı. Ancak bu 871 çalışanın içinde sadece yedi kişi *sunucu* olarak görev yapıyordu. Ben de onlardan biriydim. Sunuculuk aslında simgesel ve gerçeğin yanında hayli romantik kalan bir unvandı. Vakıfla imzaladığımız iş anlaşmasındaki görev tanımı basitti: Çatışma

ya da savaş halinde olan tarafları birbirine sunmak, yani bir masa etrafında oturup görüşebilmeleri için tanıştırmak ve aradan çekilmek. Vakfın web sitesinde, kuruluş amacı açıklanırken de benzer bir tanım kullanılmıştı. Tam da bir üçkâğıtçının uyduracağı sahte bir iş gibi duruyordu: *Barış odaklı diyaloglar üretmek ve geliştirmek...*

İkinci Dünya Savaşı'ndan beri bu sektörün merkezi Oslo'ydu ve en etkin barış vakıflarının temeli orada atılmıştı. Ama SSCB'nin denklemden çıkması yani Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle eksen Cenevre'ye kaymıştı. Bunu da o tarihlerde kurulmuş olan *First World Peace Foundation* sağlamıştı. Ardından pek çok benzer vakıf kurulmuş olsa da şehrin yıldızı FWPF'ydi. Sunucular da o yıldızın parlamasını sağlayanlardı. Tam olarak ne iş yaptığımızı anlamayanlara, herhangi bir devlete bağlı olmayan *sivil diplomatlar* olduğumuzu söylüyorduk. Bir diplomat gibi giyiniyor, bir diplomat gibi konuşuyor ama bir diplomatın asla çözemeyeceği sorunları hallediyorduk. Çünkü attığımız her adımla ilgili hesap vermemiz gereken bir devlet yoktu peşimizde. Ya da uymamız gereken herhangi bir protokol. Belki de kendimize *hayalet diplomatlar* demeliydik. Çünkü gerçek diplomatlar kapıların açılmasını bekler, biz gerekirse duvardan geçip giderdik. Onlarınkine kıyasla bizim yaşadığımız dünya çok daha karmaşık ve karanlıktı. Çünkü asıl işimiz, savaşanları barışmaya ya da ateşkese yasal ve yasadışı bütün araçları kullanarak ikna etmek, hatta zorlamaktı. Eğer iki dışişleri bakanı ya da iki devlet başkanı gösterişli bir basın toplantısıyla bir barış antlaşması imzalıyorsa, bu anın gerçekleşmesini sağlayan sürecin başlangıcında mutlaka biz vardık. Ya da bazıları için terörist, bazıları için de ayrılıkçı gerilla olan herhangi bir grup yetmiş beş yıldır sürdürdüğü silahlı mücadeleden vazgeçtiğini ilan ediyorsa, bu karara giden yolun başında biz vardık. Bütün görüşmeler bizimle başlardı. İlk adımı daima biz atardık. İstihbarat servisleri genelde sonra gelirdi. Ne de olsa istihbarat servislerini birbirine sunan da bizdik. Çünkü sunucular olarak belki tarafsız değildik ama tarafsız bölgedeydik. Hatta etimiz ve kanımızla tarafsız bölge bizdik. Yürüyen ve konuşan tarafsız bölgeler olarak

dünya üzerindeki bütün soğukkanlı psikopatlar ve sıcakkanlı sosyopatların hizmetindeydik.

Sonuçta ben barış satıyordum. İnsanları, barışmanın ya da birbirlerini öldürmemenin kendileri için daha kârlı olacağına inandırmaya çalışıyordum. Bunun için de her yolu deniyordum. Tehdit, şantaj, hile, yalan, iftira, rüşvet, akla ne gelirse... Bu dünyada bir savaş çıkarmak için ne yapmak gerekiyorsa ben de aynısını barıştırmak için yapıyordum. Bunun sonucunda da kendimi ancak hiç tanımadığım insanların sigara içtiği cam odalarda iyi hissediyordum.

Pasif olarak 15-20 sigarayı aynı anda içerken telefonum çaldı. Arayan Lagoslu Monica'ydı. Vakfın yönetim kurulu başkanı Edinburghlu Calhoun'ın yani patronumun sekreteri. Telefonu açar açmaz sordum:

"Bugün günlerden ne?"

"Salı."

İstanbul'dan ayrıldığımdan beri zamanı sadece tarihler üzerinden takip ediyordum. Birbirlerine roket mermileri atan insanlar haftanın hangi gününde olduklarıyla ilgilenmiyordu. Dolayısıyla ben de ilgilenmiyordum. Savaşanların mesai saatleri yoktu. Dolayısıyla benim de yoktu.

"Teşekkür ederim Monica. Evet, seni dinliyorum."

"Calhoun yazacağın raporu yıl sonu bültenine koymaya karar verdi. Biliyorsun, bülten ocak ayının ikinci yarısında yayımlanıyor."

Türkiye kökenli Alman vatandaşlarının sınır dışı edilmeden önce kapatılacakları ilk kampın inşaatı dört gün önce tamamlanmıştı. Ben de oraya gidip insani yaşam koşulları açısından bir değerlendirme yapacak, sonra da bir rapor yazacaktım.

"İki hafta içinde bütün metinlerin teslim edilmesi gerekiyor. Yetiştirebilir misin?"

Aslında böylesi bir gözlemcilik ve raporlama işi benim için tamamen angaryaydı. Üstelik halletmem gereken, yarım kalmış bir sürü işim vardı. Ama konunun içinde Türkler olunca doğal olarak bu dosya da bana verilmişti.

"Elbette!" dedim. "Hatta istersen şimdi göndereyim. Çünkü o rapora sadece şunu yazacağım: Geldim, gördüm ve kustum."

Monica güldü, ben havadaki dumandan bir nefes çektim. Monica telefonu kapadı, ben burnumdan bir duman çıktığını hayal ettim.

Alman Federal Hükümeti kamplardaki yaşam koşullarının ne denli sağlıklı olduğunu uluslararası kamuoyuna göstermek için tarafsızlığına inandığını özellikle belirttiği Birinci Dünya Barışı Vakfı'na bir davet göndermişti. Bunun üzerine Edinburghlu Calhoun'la bir toplantı yapmıştık. Calhoun'ın önündeki seçenekler şunlardı: Ya Alman federal hükümetinin halkla ilişkiler çalışmasının bir parçası olma riskini alacak ya da beş milyon insanın sırayla kapatılacağı bu kampları dış dünyadan kimse göremeyecekti. "Birinin o kampları görmesi lazım" demişti Calhoun. "Git ve gör. Sonra da ne gördüysen yaz."

Telefonum tekrar çaldı. Arayan vakfın Kudüs sorumlusu Beytüllahimli Yossi'ydi. Açar açmaz sordum:

"Yine mi?"

"Evet, ne yazık ki..."

"Kaç kişi?"

"Tam sayıyı bilmiyorum ama yedi aile... Herhalde 50-60 kişi vardır."

"Nerede?"

"Ramallah yakınlarında, küçük bir köy..."

"Bütün köy mü?"

"Evet. Ben de bu sabah öğrendim. Dört gündür hepsi kayıp. Evler bomboş. Kimse bilmiyor nerede olduklarını. Ne yapalım?"

"Kimliklerini bulmaya çalış. Kayıpların listesini çıkar. Yossi, biri arıyor. Sonra konuşuruz."

Arayan, vakfın Paris bürosu sorumlusu Lyonlu Magali'ydi. Açar açmaz sordum:

"Palalar geldi mi?"

"Efendim?"

"İnsanlar sabah uyandıklarında, köy meydanlarında pala yığınları buluyor mu?"

"Anlayamadım."

"Birileri kamyonlarla gelip pala bırakıyor mu köylere?"

"Eee... Hayır, şimdilik böyle bir bilgi yok elimizde."

"İyi, o zaman biraz daha vaktimiz var."

"Bilmiyorum... Bence, bir an önce müdahale edilmezse şey gibi olacak... Neydi? Hani, o yıllar önce..."

"Ruanda?"

"Evet, aynı Ruanda gibi olacak!"

"Merak etme Magali. Henüz palalar ortaya çıkmadıysa şimdilik Togo'da kimse kimsenin boğazını kesmeyecek. Sonra konuşuruz, biri arıyor."

Arayan, İstanbullu Sadi'ydi. Vakfın Ankara bürosunun başındaydı. Açar açmaz sordum.

"Toplantı bitti mi?"

"Evet."

"Karar ne?"

"İtirazı reddettiler."

"Yapılacak o zaman, öyle mi?"

"Evet, hatta birazdan bir açıklama yayınlayacaklar."

"Biri arıyor Sadi, sonra konuşuruz."

Arayan kimse yoktu. Telefonu tamamen kapadım. Havadaki sigara dumanından bir nefes çektim ve düşündüm... Yeni binyılın ilk günü yani 1 Ocak'ta mutlaka İstanbul'da olmalıydım. Her şeyden önce ben de oy verecektim. Çünkü az önce Anayasa Mahkemesi, Türk hükümetinin plebisit kararına karşı, ana muhalefet partisi tarafından yapılan itirazı reddetmişti. Buna göre, planlandığı gibi 1 Ocak'ta Türkiye'de bir plebisit yapılacaktı. Seçilen tarih de plebisitin amacına son derece uygundu. Kurban Bayramı'nın ilk günü yılbaşına denk geliyordu. Dolayısıyla ülke tarihinde ilk kez bayramın ikinci günü oy kullanılacaktı. Kurban kesmek kadar olmasa da içeriği göz önüne alındığında, bu plebisitte oy vermek de bir ibadet sayılırdı. Ayrıca bir

Müslüman olarak Hıristiyan takvimine göre yeni yılı kutlamayacak olanlar 1 Ocak'ta yataklarından kalkıp oy vermekte tabii ki zorlanmayacaktı ki bu gerçeği vurgulamak, en azından halkla ilişkiler açısından önemliydi. Çünkü bu plebisitte Türk halkına tek bir soru sorulacaktı:

Allah var mı?

Türk hükümeti bu plebisit kararını üç ay önce almıştı. Ana muhalefet partisi de halka böylesi bir soru sormanın, anayasadaki laiklik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştu. Birkaç günde verebileceği kararı aylarca geciktiren mahkeme de az önce, itirazı reddettiğini açıklamıştı. Böylece bu plebisit yapılacak ve oy verenlerin yüzde 50'den fazlası onaylarsa Allah'ın varlığı demokratik bir süreç sonucunda kabul edilecekti. Sonrasında da doğal olarak Türkiye'de sadece Allah'ın dediği olacaktı. Ancak Allah'ın ne dediğini öğrenmek için Kuran-ı Kerim'i okumak yetmeyecek, plebisiti düzenleyen hükümeti dinlemek gerekecekti. Çünkü hükümet bu plebisitle Allah'ın dediğini duyma tekelini de elde edecekti. Her ne kadar dünyanın dört bir yanında ve elbette ülke içinde popülist stratejinin ne olduğunu bilmeyen, bu yüzden "Allah'ın varlığını sorgulamaya nasıl cüret edersiniz?" deyip şiddetli tepkiler veren Müslümanlar olsa da, bu plebisit bir İslam Cumhuriyeti kurma yolunda son derece etkili, hatta mantıklı bir ilk adımdı. Böylece, laikliği savunan ülkedeki milyonlarca insanı silah zoruyla bastırıp sert bir rejim değişikliğine gitmeye gerek kalmayacak ve dönüşüm süreci adım adım, halka sorularak ilerletilecekti. Büyük ihtimalle birkaç ay sonra yine bir plebisit yapılacak, bu defa da halka "Kuran-ı Kerim Allah'ın kelamı mıdır?" diye sorulacaktı. Dolayısıyla bu aşamada halka sorulan ilk sorunun basit ve birleştirici olması çok önemliydi. Allah'ın var olup olmadığına dair bir sorudan daha birleştirici ne olabilirdi? Ayrıca halkoylamaları büyülü gerçeklik yaratmak açısından mükemmeldi. Çünkü yeterince oy alan her önerme artık gerçekti. Bir halkoylamasıyla yapılamayacak hiçbir şey yoktu. Bütün bir tarih değiştirilebilir, fizik kanunları yeniden

yazılabilir, hatta bu evrende paralel bir evren yaratılıp içinde yaşanabilirdi. Dolayısıyla Türk hükümetinin kullandığı araç kesinlikle amacına uygundu. Ve Allah'ın varlığı bu plebisitte elbette onaylanacaktı. Ne de olsa Türkiye, nüfusunun yüzde 99'u Müslüman olduğu iddia edilen bir ülkeydi. Ortada bunu kanıtlayacak herhangi bir veri olmasa da bu yüzdenin nereden geldiği motosiklet kulüplerinin geçmişine bakılarak anlaşılabilirdi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra, Kaliforniya eyaletindeki Hollister kasabasında bir motosiklet yarışı düzenlenmişti. Dönemin Amerikan basını gazete ve dergi satışlarını yükseltmek için bunu bir fırsat olarak görmüştü. Yarış sonrasında çıkan bir iki küçük kavgayı geniş çaplı bir ayaklanma olarak pazarlayabilir, hatta masum bir Amerikan kasabasının barbar motorcular tarafından ele geçirildiğine dair korku dolu hikâyeler anlatabilirlerdi. Öyle de yaptılar. Hatta bir muhabir hiç üşenmedi, sokaktan topladığı boş bira şişelerini bir motosikletin etrafına yerleştirip üzerine de oradan geçen sarhoş bir adamı oturttu ve kurguladığı bu sahnenin fotoğraflarını çekti. Bu karelerden biri, paragraflarından salyalar akan bir yazı eşliğinde *Life* dergisinde yayımlanınca da ayyaş ve serseri motorcu klişesi doğmuş oldu. Fotoğraf öylesine etkili oldu ki motosiklet satışlarının düşmesinden endişelenen Amerikan Motosiklet Derneği çareyi bir açıklama yapmakta buldu. Bu açıklamaya göre Hollister'daki olayların sorumluları, o hafta sonu orada bulunan motorcuların sadece yüzde 1'iydi. Yalan haberler üzerine yapılmış bu açıklama elbette motorcuları öfkelendirmişti. Ayrıca bu söylem, hayali bir yüzde 1'lik azınlık yaratarak onu düşmanlaştırmıştı ki bu motorcuları daha da öfkelendirdi. Hatta kendilerine yöneltilen bu dışlayıcı tanımı boşa çıkarmak için ona sahip çıkan motosiklet kulüpleri oldu. Uğradıkları ayrımcılığı protesto etmek adına kulüp yeleklerinde, üzerinde *%1* yazan bir yama taşımaya başladılar. Böylece, Amerikan Motosiklet Derneği'nin de yardımıyla, *kanun tanımayan* ve *toplum dışı* olanların toplum içindeki oranı sabitlenmiş oldu: yüzde 1.

Türk halkının yüzde 99'unun Müslüman olduğunu iddia eden politikacıların da dönemin Amerikan Motosiklet Derneği yöneticilerinden bir farkı yoktu. Sonuçta o politikacılar, Müslüman olmamayı, ülke nüfusunun ancak yüzde 1'ine yakıştırıyordu. Çünkü bu politikacılar ve destekleyicilerinin bilinçaltında, Müslüman olmayanlar tam da o *%1* yaması taşıyan motorcular gibiydi: Kanunsuz ve toplum dışı. Bunun kanıtı da Hollister olaylarından yıllar sonra çekilen başka bir fotoğraftı.

Türkiye tarihinde Gezi Olayları olarak bilinen ve dönemin hükümetine karşı yapılan protestoların ülke geneline yayıldığı günlerdi. Her ne kadar, her bir katılımcının sokağa çıkma nedeni ve attığı slogan farklı olsa da Gezi Olayları, özetle şöyle tanımlanabilirdi: Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma özgürlüğünün hükümet tarafından yıllardır keyfi biçimde kısıtlanmasına karşı düzenlenmiş, haftalar süren bir toplantı ve gösteri yürüyüşü. Tabii ki bu toplantı ve gösteri yürüyüşü de hükümet tarafından keyfi biçimde yasaklanmış ve orantısız bir polis şiddetiyle bastırılmak istenmişti. Çünkü protesto hakkını elde etmek için protesto düzenlemek de kabul edilemezdi! Ancak göstericilerin, onlara uygulanan aşırı şiddeti hak ettiğini kendi seçmenlerine anlatmak da hükümet açısından önemliydi. Ne de olsa bir sadistler kulübü olarak görünmek istemiyorlardı.

İşte bu noktada bir fotoğraf çıktı ortaya. Protestocuların asla Müslüman olamayacağını hatta en az *English Defence League* kadar Müslümanlardan nefret ettiklerini iddia edebilmek adına çekilmiş bir fotoğraf: Polisten kaçan eylemcilerin bir süreliğine sığındığı, İstanbul'daki bir caminin zeminine ertesi gün boş bir bira kutusu konulmuş, deklanşöre basılmış ve bu kare ülkenin resmi haber ajansı tarafından servis edilmişti. Fotoğrafta da görüldüğü üzere, o camide birkaç saat geçirmiş göstericiler, dolayısıyla sokağa çıkmış milyonlarca insan, çok uzaklarda kilise yakan *black metal* hayranları kadar din düşmanıydı. İnanmayan varsa, elinde o fotoğrafla resmi demeç veren hükümet yetkililerini dinleyebilirdi.

Demek ki takvim hangi tarihi gösterirse göstersin, ister Hollister ister İstanbul'da boş bira kutuları ya da şişeleriyle kurgulanmış fotoğraflar yüzde 1'lik azınlıklar yaratmak ve onları düşman ilan etmek konusunda daima işe yarayabiliyordu. Ve bütün bunların ışığında, Türkiye nüfusunun yüzde 99'u Müslümansa yüzde 1'i de çapulcu bir motosiklet çetesidir diye varsaymak o kadar da mantıksız görünmüyordu.

Şimdi düşünüyorum da... Eğer o yıllarda, *camideki boş bira kutusu* fotoğrafı ve sonrasında gelen benzer içerikli propaganda çalışmalarında ısrar edilmiş olsa Gezi Olayları, dünyanın en büyük satanist ayini olarak insanlık tarihine geçebilirdi. Ama olmadı. Elbette doğrusu da buydu. Hatta sonraki yönetimler böylesi bir yaklaşımı zorlama ve inandırıcılıktan uzak bulmuş olmalı ki Gezi Olayları ülkenin resmi tarihine şöyle geçti: Dünyanın en büyük terör hareketi. Sonuçta, Türkiye'de milyonlarca satanist ya da İslam düşmanı olduğuna elbette kimse inanmazdı. Ama ülkede milyonlarca terörist olduğu gerçeğini kimse yadsıyamazdı. Çünkü bunu yadsımak uzun zamandır yasadışıydı.

Son kez havadaki sigara dumanından bir nefes çektim ve cam odadan çıktım. Üzerimde ağır bir tütün kokusuyla biniş kapısına doğru yürüdüm.

Elinde fotoğraf makinesi olan yaşlı bir kadın beni durdurdu ve büyük bir şaşkınlıkla İngilizce sordu:

"Sen hayatta mısın?"

"Hayır" dedim ve yürümeye devam ettim. Bir süre sonra kadın yine karşıma çıktı. Bu defa elinde bir peçete ve kalem vardı.

"Bir imza alabilir miyim?"

"Ben o değilim" dedim.

"Hayır" dedi. "Sen osun!"

Bu defa yalan söyledim.

"Evet, ben oyum. Ama kimseye söyleme."

"Sen ölmemiş miydin?"

İşaretparmağımı dudaklarıma götürdüm.

"Şişşşt..."

Eğer yapabilseydim göz de kırpardım ama henüz tıbben bu mümkün değildi.

Mayın ve Zerre

Bu dünya üzerindeki bazı enlem ve boylamlarda bazı erkekler vardır ve onlar kadın etiyle beslenir. Hatta o erkekler tavuğa tavuk yedirir gibi bazı kadınlara da kadın eti çiğnetir. El-Aman'a sığınmış olanların doğduğu çoğu yer gibi Palaz da böyle bir enlem ve boylamdaydı. Hatta belki Palaz daha beterdi. Sınırın Suriye tarafında haftada bir kadın eti yeniyorsa Palaz'da bu, günde üç öğüne kadar çıkabiliyordu. Kimin kiminle evleneceğine, pazarlıklar sonucu aileler karar verirdi. Dolayısıyla hiçbir kadın âşık olduğu erkekle evli değildi. Ve olur da sevdiği erkekle, onu düşünmenin ötesine geçtiği ya da herhangi bir erkek tarafından tecavüze uğradığı duyulursa kadın derhal öldürüleceğini bilirdi. Sonuç olarak Palaz'da kadınlar sadece ailelerinin onayıyla doğabilir, doğurabilir ve ölürlerdi. Böylesi bir fizik kanunu nedeniyle de aylar boyu hamileliğini şalvarına gizleyen, sonra da bebeğini gözlerden uzak bir tarlada kendi başına doğuran genç kadınlar olurdu. Bebeklerini nereye bıraktıkları ise o an içinde bulundukları ruh haline göre değişirdi. Bazıları öldürülmekten o kadar korkardı ki cinayet işlerdi. Üç dakika önce doğurdukları insanın yüzünü görmemek için gözlerini kapatır, sonra da yanlarında getirdikleri bir patates çuvalına koyup bebeği köyün dışındaki su kanalına atarlardı. Bazıları da bebeğiyle göz göze gelir ve o an vicdanlarının çığlığı ölüm korkularını bastırırdı. Onlar da su kanalını geçip Jandarma'nın günde üç kez devriye attığı anayoldaki kavak ağaçlarına doğru yürür, gördükleri ilk gölgeliğe bebeğini bırakır ve ölmeden bulunması için dua ederdi. Gerçekten de o bebekler henüz hayattayken Jandarma erleri tarafından bulunurdu. Çünkü o genç kadınlar devriye saatlerini kaçakçılardan daha iyi takip ederlerdi. Bulunan o bebeklerin annelerinin kim olduğu da yarım günden fazla

araştırılmazdı. Kimsesiz bir bebeğin kimsesiz kalması herkesin işine geliyordu. Böylece, Palaz ve çevresinde dendiği gibi, kimse bir *orospu* için mahpuslarda çürümek zorunda kalmıyordu. Yine de bebeğini terk ederken ya da öldürürken suçüstü yakalanan kadınlar elbette oluyordu. Ancak bu çok nadirdi. Belki 10 yılda bir. Zerre de böylesi bir genç kadını, uzaktan da olsa gördüğünde 10 yaşındaydı. Kadının adı Halime'ydi. Bir bebeğin annesi tarafından terk edilebileceğini Zerre o gün öğrendi.

17 yaşındaki Halime uzak bir köyden Palaz'a gelin gelmiş, gelir gelmez de 81 yaşındaki felçli kocasının oğlu tarafından tecavüze uğrayıp hamile kalmıştı. Evden çıkması yasak olduğu için de çevreyi yeterince tanıyamamış ve bebeği gizlice doğuracağı yeri yanlış seçmişti. Sabah ezanından önce evden kaçmış, köyden yeterince uzaklaştığına inanana kadar yürümüş, tarla sandığı arazide çömelip şalvarını sıyırmış ve doğurmuştu. Bebeğini öldürmek istemiş miydi, bilinmez. Ancak her ne düşündüyse önce göbek bağını bir ekmek bıçağıyla kesmiş, sonra da çıplak bebeği, doğurduğu yerde bırakıp yürümeye başlamıştı. Ve elli adım sonra da ABD yapımı bir M14 mayınına basmıştı. Çok geçmeden, Palazlılar patlamayı duyup gelmiş ve önce ağlayan bebeği, sonra da sol ayağı kopmak üzere olan, yerde yatan Halime'yi görmüşlerdi. Elbette hiçbiri Halime'yi ya da bebeği kurtarmak için Türkiye'yle Suriye'yi ayıran mayınlı alana girmeyi düşünmemişti. Mucize eseri Halime o tarlada bir mayına basmadan ilerleyebilmiş ancak bebeğin doğumuyla mucize sona ermişti. Halime'ye uzaktan bakanların arasında yerini almış olan 10 yaşındaki Zerre o gün tam olarak şunları görmüş ve duymuştu:

Halime'ye tecavüz eden kocasının oğlu ve akrabaları omuz omuza vermiş, durdukları yerde sıçrayarak genç kadına bağırıyorlardı. Erkekler küfür ve tehdit, kadınlar beddua ediyordu. Ancak öfkelerinden kudursalar da aralarında onlarca mayın olduğu için hiçbiri Halime'ye yaklaşamıyordu. Yine de küçük yaşta birkaç erkek akraba vahşi köpekler gibi tarlaya doğru atılıyor ancak son anda yetişkinler, tasmaya benzeyen sıska kollarından tutup onları geri

çekiyor ve çocukların salyaları havada kalıyordu. Halime patlamadan beri hiç hareket etmemiş, sadece bir ara ayağa kalkmaya çalışmış ancak başaramamıştı. Bir süre sonra, akrabaların ağızlarından çıkan kıvılcımlar etraftaki kurumuş vicdanları da ateşe vermiş, nefretten bir yangın çıkmıştı. Artık akraba olmayanlar da Halime'ye bağırıyordu. Tam da küfür, tehdit ve beddualar simsiyah bir duman gibi göğe yükselmeye başlamışken Halime hareket etti. Sırtüstü yatarken önce sol dirseği, sonra da sol avcundan destek aldı ve sol omzunu yerden kesti. Bu defa ayağa kalkmaya çalışmıyordu. Bir an için gövdesinin sağ yanının üstünde dengede durdu. Sonra bütün ağırlığını göğsüne verip kendini yüzüstü toprağa bıraktı. Birkaç nefes alıp dinlenince sağ eliyle sağ ayağından destek alıp göğsünü yerden kesti ve dönüp kendini sırtüstü toprağa bıraktı. Halime yuvarlanıyordu. Ağır ağır ve hamle hamle, herkesin gözü önünde bir mayın tarlasında yuvarlanıyordu. Her yuvarlanışında, elli adım mesafedeki bebeğinden yarım adım daha uzaklaşıyordu. O yuvarlandıkça dünya dönmeye devam ediyor, küfürler, tehditler, beddualar birer birer kesiliyor, havadaki alevler sönüyor, artık akrabalar ve diğer Palazlılar için için yanıyordu. Halime'nin sırtını ya da göğsünü toprağa her sertçe bırakışında nefesler tutuluyor ve heyecan içinde, gelecek olan o patlama bekleniyordu. Bebeğinin göbek bağını kesmek için kullandığı ekmek bıçağı elinden fırlayıp gittiği için Halime kendini bir mayınla öldürmeye çalışıyordu. Bebek bile ağlamayı kesmişti. Sessizce bir intihar izleniyordu. O sessizliği bir gök gürültüsü gibi yıkan, dinlenmek için yuvarlanmasına ara vermiş Halime'nin sözleri oldu. Kendisine tecavüz edildiğini ve bunu yapanın da kocasının oğlu olduğunu haykırdı. Palazlılar derhal birbirine baktı. Ve hepsi aynı anda konuştuğu için sesleri birbirine karıştı:

"Ne?"

"Ne dedi bu?"

"Sen duydun mu?"

"Ben duymadım!"

"Yahu, ne diyecek? Kelime-i şehadet getiriyor!"

O an Zerre, etrafındaki insanların Halime'yi gerçekten de duymadığını düşünerek söylediklerini yüksek sesle tekrarlamak istedi ama daha ilk kelimesinde annesi eliyle ağzını kapadı. Halime de Zerre gibi bir daha konuşmadı ve yuvarlanmaya devam etti. Ve sonunda beklenen oldu. Kendini son kez, şiddetle, yüzüstü toprağa bıraktı ve göğsü bir mayına denk geldi. Vücudu bir toz bulutunun içinde kaybolurken Halime'nin kalbi paramparça oldu.

Bebek daha şanslıydı. Birkaç saat sonra Jandarma tarafından kurtarıldığı için değil. Halime'nin kocasının akrabaları tarafından teslim alınmadığı için...

Yıllar sonra Palaz köyünün ebesi Deli Feri şöyle dedi:

"Herkes unuttu, Zerre unutamadı o Halime'yi. Bir de o gün anası bir laf etmiş, hep onu söylerdi. Aptal karı, demiş. Bebeğini bırakacak başka yer bulamamış mı?"

Belki de Zerre bu yüzden bebeğini ısrarla El-Aman'a bırakmak istemişti. Kampa duyduğu hayranlığa bir de annesinin bu sözleri eklenmişti. Böylece kadın eti çiğneyen hiçbir kadın ve erkek ileride Zerre için "Aptal karı! Bebeğini bırakacak başka yer bulamamış mı?" diyemeyecekti.

Zerre iki ay boyunca Raif'le defalarca çarpıştı. Ve her çarpışmada bakışmaları biraz daha uzadı. Sonunda bir bayram sabahı, köy meydanındaki kalabalığın içine saklanıp sırt sırta verdiler. Zerre halasının elini öptü ve doğrulup başını hafifçe çevirdi.

"Kaçır beni!"

"Ama sen hamilesin!" dedi Raif. Omzunun üstünden konuşmuş, sonra da eğilip büyük amcasının elini öpmüştü.

"Halledeceğiz."

"Nasıl?" diye sordu Raif. Bir yandan da elini öpen küçük çocuğa vermek için cebindeki bozuklukları çıkarıyordu.

"Ben doğuracağım. Sen bebeği El-Aman'a bırakacaksın. İstanbul'a gideceğiz. Orada evleneceğiz. Sonra bir bebek daha yapacağız."

Raif yanıt vermedi. Çünkü o sırada Zerre'nin kocasıyla bayramlaşıyordu. Yaşları yakındı. Kimse kimsenin elini öpmedi. Ne zaman ki adam uzaklaştı Raif fısıldadı:

"Tamam."

Birkaç el daha öptükten sonra Zerre kocasının peşinden yürüdü. Raif olduğu yerde dönüp ardından baktı ama genç kızın yüzünü göremedi. Aslında kimse göremedi. Çünkü Zerre çoktan başını eğmişti. Birkaç adım sonra kocası durunca o da durdu.

"Sen ne konuşuyorsun lan o Raif itiyle?"

Duyabiliyordu Raif. Ama yaklaşamıyordu Zerre'nin kocasına. Çünkü *geçici köy korucusu* olan adamın omzunda bir AK-47 asılıydı.

"Ha? Ne konuşuyorsun? Ne?"

Zerre tam bir yanıt verecekti ki yüzüne bir tokat indi. Sonra kocası bir tekme attı bacağına. Sonra bir yumruk attı sırtına. Her darbede kısık ve boğuk bir ses çıktı. Bir yastığa vuruluyormuş gibi... Zerre yere düştü. Bayramlaşanlar durup onları izlemeye başladı. Kocası Zerre'yi saçlarından tutup kaldırdı ve bir tokat daha attı. Zerre yine düştü. Kocası bu defa kaldırmadı. Dirseğine kadar kaymış olan tüfeği yeniden omzuna asıp uzaklaştı. İki elini toprağa koyup zorlukla ayağa kalkan Zerre, avuçlarına batmış dikenleri ayıklarken önce Raif'e, sonra meydandaki kalabalığa baktı. Öyle bir baktı ki hepsiyle aynı anda göz göze geldi. Zerre'yle aralarında bir mayın tarlası varmış gibi Raif ve meydandakiler yüzlerini çevirdiler. Sonra da bayramlaşmaya devam ettiler. Belki de Zerre o an değiştirdi kararını. Ve dönüp kocasının peşinden yürümeye başladı. Hafif topallıyordu. Belki de ağır ağır yürürken değiştirdi kararını. Belki de evde dayak yemeye devam ederken. Belki de sabaha karşı sessizce ağlayarak tavanı izlerken. Belki ertesi gün, Halime'nin mayın tarlasında yuvarlandığı o anı tekrar ve tekrar düşünürken, belki de bir hafta sonra... Tam olarak hangi anda olduğu bilinmez ama Zerre değiştirdi kararını. Bir erkeğin esiri olmaktan kurtulmanın başka bir yolunu buldu. Ve bu yolda Raif'e söylediği gibi birlikte İstanbul'a kaçmak ve de başka bir erkeğin esiri olmak yoktu. Zerre'nin seçtiği yolun ne

olduğunu Palazlılar yakında öğrenecekti. Bazıları da bunu öğrendiği an ölecekti.

Bununla ilgili Raif yıllar sonra şöyle dedi:

"Vallahi ben Zerre'nin ne yapacağını bilmiyordum! Anam avradım olsun, bilmiyordum!"

24 Aralık
Akşam

Freiburg'da Noel Pazarı'nın içinden geçiyordum. Rengârenk yılbaşı süslerinin satıldığı tezgâhların önünde birikmiş olanlar son alışverişlerini yapıyordu. Evdeki çam ağaçlarında yeni bir süse yer kalmadığına emindim ama onlar yine de parlayan her şeyi satın almak istiyordu. Ağızlarındaki şekerli kızarmış bademleri yutmaya çalışanlar, bir elleriyle önlerindeki omuzların üzerinden tezgâhtarlara hırsla para uzatırken diğer ellerindeki sıcak şarabın yere döküldüğünü fark etmiyorlardı. İçlerinden bazıları birazdan eve gidecek ve aynı süsü birkaç yıl önce satın aldığını öğrenecek olsa da hepsi mutluydu. En azından öyle görünmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Güçlükle de olsa kalabalığın arasından geçip pazardan çıktım ve Noel ayininin düzenleneceği katedrale doğru yürüdüm. Az önce alışveriş yaparken birbirini ezenler, şimdi o tarihi mabedin kapısında kuyruk olmuş, sessizce içeri girmeyi bekliyordu. En az onlar kadar sessiz olan biri daha vardı. Elinde bir pankartla kuyruğun yanında duran, genç ve esmer bir kadın... Pankartta şöyle yazıyordu: "Beni Evimden Kovdunuz! Mutlu Noeller!"

Otel odasına girer girmez çalışma masasında duran mektup kâğıtlarından birini aldım ve üzerine, yanında duran kurşunkalemle "TOGO" yazdım. Başlaması an meselesi olan iç savaşı engelleyebilmek adına General Dadjo'yla görüşmem gerekiyordu. Ertesi sabah, şehir dışındaki kampı görmeye gidecektim. Alman hükümeti o kamplara *Treffpunkt* adını vermişti. Bu kelime *buluşma noktası* anlamına geliyor ve ileride orada kalacaklarla şimdiden alay etmeyi beceriyordu. Oradaki işimin ne kadar süreceğini bilmediğim için generalle bir sonraki gün buluşmaya karar verdim. Ve odada

yürümeye başladım. Dosyayı bir çözüme kavuşturmak için uygulayacağım yöntemi düşünüyor, aklıma gelenleri not alıyordum. Sunucular olarak biz bu çalışmaya *barış senaryosu* hazırlamak derdik. Savaş senaryoları hazırlayan ya da çatışma taktikleri geliştiren subaylar gibi önümüzde harekât odalarının dev ekranları olmaz, bir kâğıt ve kalem yeterdi. Ama onlar gibi biz de istihbarat bilgilerinden yola çıkarak planlarımızı yapıyorduk. O bilgiler de yıllar içinde ilmek ilmek örülmüş ilişki ağlarından ve elbette *hacker*'lardan gelirdi. Bir bilgisayarın başında 48 saat boyunca oturup bir şifrenin peşinde koşabilecek kadar takıntılı olan o insanlara *balıkçı* diyordum. Çünkü hepsinde de bir balıkçı sabrı ve elbette bir Kaptan Ahab hırsı vardı.

Yaklaşık on dakikalık bir yürüyüşten sonra elimdeki kâğıtta şu kelimeler yazıyordu:

On iki aile
Meteor
İmza
Şantaj

Artık durabilirdim. Çünkü uygulayacağım yöntemi bulmuştum. Kâğıdı yatağın üzerine koydum. Sonra başka bir tane aldım ve üzerine "İNGİLTERE" yazdım. O sırada kapı çaldı. Açtım. Sabra ve Şatilla içeri girdiler. Süit odada geniş bir kanepe vardı. Oturmalarını işaret ettim. Önce elimdeki kâğıda, sonra da Filistinli kardeşlere baktım. Birbirlerine ne kadar da benziyorlar, diye düşündüm. Saçları, sakalları, bakışları, hatta oturuşları bile aynıydı. Aslında tanıştığımız günden beri ikiz olduklarından şüpheleniyordum ama henüz bunu onlara sormamıştım. Çünkü ne zaman bir araya gelsek, önce birbirlerine olan benzerliklerine şaşırır, sonra da bunu unutur ve başka şeyler düşünmeye başlardım. Şimdi olduğu gibi...

"Şu an ben ne yapıyorum?" diye sordum.

İlk konuşan Sabra oldu.

"Dosyaları öncelik sırasına koyuyorsunuz."

"Evet..."

Yatağın üzerindeki kâğıdı gösterdi.

"Togo en acil olan."

"Evet. Başka?"

Sabra yine atıldı.

"Barış senaryosu yazıyorsunuz."

"Evet" dedim. Sonra da elimdeki kâğıtta yazan İngiltere kelimesini gösterdim.

"İki yıl önce burada bir şey oldu."

Ne demek istediğimi tahmin etmeleri gerekiyordu. Kısa bir sessizlik... Birden Şatilla'nın gözleri büyüdü.

"Azınlıklar ayaklanmıştı!"

Başımı salladığımı görünce devamını Sabra getirdi.

"İş başvurularıyla ilgiliydi. İş başvurularındaki ayrımcılıkla ilgili... Hatta Pakistanlı bir kadın vardı, değil mi?" deyip kardeşine baktı. Şatilla hemen yanıtladı.

"Evet, her şey onunla başladı. Pakistanlı bir kadın postanede çalışmak için bir iş görüşmesi yapıyor. Karşısında da beyaz bir İngiliz var... O da kadın... Kalemini yere düşürüyor."

Sabra da hatırlamıştı o sahneyi.

"Karşılıklı oturuyorlar. Aralarında bir sehpa var. Kalem sehpanın altına yuvarlanıyor. Normalde İngiliz'in kalkıp o kalemi alması gerekirken..."

Şatilla getirdi devamını.

"Pakistanlı kadın önce davranıyor. Eğiliyor ve kalemi almaya çalışıyor. Tabii sehpanın altına uzandığı için o sırada İngiliz'in ne yaptığını görmüyor."

Bütün bunları anlatmalarına izin veriyordum çünkü aslında hâlâ Togo dosyasını düşünmekle meşguldüm. Dolayısıyla onları duyuyor ama dinlemiyordum. İki kardeş, iki yıl önce bütün dünyanın izlediği o kamera görüntülerini birbirine hatırlatmaya devam ediyordu. Konuşma sırası Sabra'daydı.

"O sırada İngiliz sehpanın üzerinde duran çay fincanını deviriyor. Ama bilerek yapıyor! Pakistanlı kadın da sehpanın altına uzanmış ya? Sanıyor ki sehpayı kendisi oynattı ve fincan da onun yüzünden devrildi. Sonra da panik olup etrafı temizlemeye başlıyor."

"Dur!" dedi Şatilla. "Şeyi unutuyorsun... İngiliz kadın, o çay eline dökülmüş gibi yapıyor. Eli yanmış gibi bağırıyor. O bağırdıkça da Pakistanlı iyice korkuyor. Yardım etmek için İngiliz in eline bakmak istiyor. Ama İngiliz elini geri çekiyor. Hatta diğer eliyle Pakistanlıyı itiyor. O sırada içeri bir adam giriyor. Sanki İngiliz'e saldırıyormuş gibi Pakistanlı kadının üstüne yürüyor..."

"Tabii" dedi Sabra. "Zaten sonra, terör saldırısı, demişlerdi ya haberlerde? Bilinmeyen bir sıvıyla postane memurunu yakmaya çalışan Müslüman, diyorlardı hatta. Tutukladılar kadını!"

Şatilla kardeşinin sözünü kesti.

"Sonra kamera görüntüleri çıktı ortaya da herkes anladı kimin suçlu olduğunu. Pakistanlı serbest kaldı. Bütün azınlıklar da o İngiliz kadın hakkında bir soruşturma açılsın diye bekledi. Ama hiçbir şey olmadı. Hatta postane, polis, savcı, hepsi aynı şeyi söyledi. Bir yanlış anlaşılma olmuş, dediler... O kadını soruşturacaklarına görüntüleri kimin sızdırdığını araştırdılar."

Bu defa da Sabra kardeşinin sözünü kesti.

"O da beyaz bir İngiliz'miş. Genç bir adamdı, hatırlıyor musun? Sonra da adamı işten attılar... Tabii bütün bunlar bir hafta içinde falan oldu... İnsanlar da dayanamadı. İngiltere'nin her yerinde bütün azınlıklar sokağa çıktı. Hem de haberleşmiş gibi, aynı anda! Normalde asla yan yana gelmeyecek kim varsa... Asyalılarla Karayipliler, Pakistanlılarla Hindistanlılar, hepsi birlikte sokağa çıkıp protesto ettiler."

"Bence" dedi Şatilla. "Hükümeti asıl korkutan da bu oldu. Bütün azınlıkların bir araya gelmesi... Onun için protestoları yasakladılar. Ama kimse evine dönmedi. Sonra da çatışmalar çıktı. Hatırlıyor musun? Polisin üstüne çay fincanı atıyorlardı. Çay tabakları fırlatıyorlardı..."

"Tabii" dedi Sabra. "Hatta o meşhur fotoğraf vardır ya? Polis göstericileri dağıtmış. Piccadilly bomboş. Tek bir insan yok. Ama bütün meydan kırık fincanlarla, parçalanmış çay tabaklarıyla dolu. O kadar çok ki zemini göremiyorsun. Her yer o rengârenk kırık parçalarla kaplanmış..."

"Hatta..." diye söze girdi Şatilla. "Hindistan başbakanı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda o fotoğrafı gösterip 'İngiltere kırıldı' demişti."

"Hayır" dedi Sabra. "Fotoğrafı gösteren Pakistan başbakanıydı ve şöyle dedi: 'Eğer çay takımı İngiltere demekse, işte bu da İngiltere'nin sonu!'"

"Sonra da hükümet bir karar aldı. Neydi o?" diye sordum. Bir anlığına orada olduğumu unuttukları için araya girmemle toparlandılar. Teneffüs bitmişti. Sabra, sözlüye kalkmış bir öğrenci gibi yutkunup konuştu.

"Herkes ayrımcılığa karşı önlemler alınacağını sanıyordu. Beyaz İngilizler bile öyle sanmıştı. Ama hükümet tam tersini yaptı. *England's Ideal* diye bir proje başlattılar. Bu adı da Edward Carpenter'ın kitabından çaldılar. Düşünebiliyor musunuz? Carpenter gibi hümanist bir şairin kitabından! Adam mezarında ters dönmüş olmalı!"

"Neydi o proje?" diye Şatilla'ya sordum.

"Britanya'daki bütün azınlıkları listeliyorlar. Sonra da her birinin topluma kattığı sosyoekonomik ve kültürel değerleri inceliyorlar. Buna göre de o azınlığa bir puan veriyorlar. Buna *fayda endeksi* deniyor. Sonra da bir azınlığın fayda endeksine bakıp toplam nüfusa oranının ne olması gerektiğini hesaplıyorlar. Yani her azınlık için bir nüfus kotası belirleniyor."

Sabra'ya bakarak sordum:

"Kim belirliyor bu fayda endekslerini?"

"Bir kurul oluşturdular. İçinde sosyologlar, psikologlar, antropologlar, sanatçılar, ekonomistler ve daha bir sürü uzman olan bir kurul. Hatta filozoflar bile vardı."

Şatilla ekledi:

"Ayrıca bütün azınlıklardan da birer temsilci vardı. Hatta içlerinden biri de o kurula katıldığı için bıçaklanmıştı. Bıçaklayan da kardeşiydi galiba..."

Sonra üçümüz de sustuk. Ya da ben konuşmadığım için onlar da sessiz kaldı. Birkaç saniye daha Togo'yu düşünüp konuştum.

"Kurul bir yıldır o raporu hazırlıyordu. Geçen hafta da hükümete sundular. Peki şimdi ne olacak?"

Sabra'ya sormuştum.

"Önce o raporu halka açıklayacaklar. Sonra da kotalara göre azınlıklara nüfus kontrolü uygulayacaklar."

"Evet..." dedim. "Hatta Grace..."

Kim olduğunu tabii ki bilmiyorlardı.

"Londra bürosu sorumlusu, hükümetin açıklayacağı o rakamlara kişisel bir bağlantısı sayesinde erişebildi. Ama gördük ki bir sorun var. Çünkü hepsi de olması gerekenden daha düşük. Şüphelendik tabii. Sonra Grace yine çok önemli bir iş başardı. Kurul raporunun orijinalini ele geçirdi... Ve ortaya şu çıktı: Hükümet, kurulun belirlediği rakamların üstünde oynamış. Bütün puanları indirmişler. Birkaç gün içinde de halka o sahte rakamları açıklayacaklar."

"Ama neden?" diye sordu Şatilla. "Zaten istedikleri olmuştu. Sınırlarını çoktan göçmenlere kapattılar. Nüfus yapısını da istedikleri gibi planlayacaklardı!"

Kardeşi verdi yanıtı.

"Neden biliyor musun? Çünkü ülkeye kaç çöpçü lazımsa, İngiltere'de sadece o kadar Bangladeşli olmasını istiyorlar. Ya da kaç masaj salonu varsa, oralarda çalışacak kadar Vietnamlı! Ya da kaç taksi şoförü gerekiyorsa o kadar Pakistanlı... Daha fazla değil! Bu yüzden o rapordaki rakamlar bile onlara fazla gelmiş olmalı!"

Sabra o kadar öfkelenmişti ki durduramıyordu kendini. Onu anlayabiliyordum çünkü bir zamanlar ben de böyleydim. Bu yüzden sözünü kesmedim.

"Hatta eminim, bence bazı azınlıkların puanlarını düşürürken şunu bile düşündüler: *Egzotik olacak kadar,* dediler! Yani şurada on bin Malili ya da beş bin Kongolu bırakalım... Hem sokakta *djembe* çalar, dans ederler, böylece gündelik hayata bir renk katmış olurlar hem de canımız farklı bir şey istediği zaman aralarından birini seçer, sevişiriz, dediler. Bence kesinlikle böyle oldu. Bir hayvanat bahçesi kuruyorlar aslında! Hangi hayvanı alalım? Hangi kafese kaç tane hayvan koyalım? Buna karar veriyorlar!"

"Aslında, hükümet bunu daha çok bir bahçe tasarımı olarak görüyor" dedim. "Biliyorsunuz, İngiliz bahçeleri meşhurdur. Nereye ne ekileceği ve ne kadar ekileceği çok önemlidir."

"Doğru!" dedi Sabra. "Çünkü o azınlıkları bir hayvan olarak bile görmüyorlar. Bir bitki olarak görüyorlar!"

Şatilla sordu:

"Peki sınır dışı mı edecekler şimdi bütün bu insanları? Almanların yaptığı gibi!"

"Hayır, onlar İngiliz..." dedim. "Ölmelerini bekleyecekler. Bir yandan da nasıl Çin yıllarca *tek çocuk politikası* uyguladıysa, bunun gibi bir kısıtlamaya gidecekler. Her azınlığın farklı bir doğum kotası olacak. Bir yandan da insanları bir trafik suçu yüzünden bile sınır dışı edecekler. Ailesi beş nesildir İngiltere'de yaşamış bile olsa kovacaklar... Böylece yüz yıl sonra, kendilerine göre ideal bir nüfusa kavuşmuş olacaklar."

"Peki biz ne yapacağız?" diye sordu Şatilla.

Her zamanki gibi hiçbir bok yapamayacağız, diyemeyeceğim için başka bir yanıt verdim.

"Böyle bir durumda... Yani beklenmedik bir bilgi elinize geçtiğinde kendi başınıza hareket etmeyeceksiniz. Bu arada vakıftaki hiyerarşi gereği başkent büroları, ellerine önemli bir bilgi geçtiğinde önce bağlı olduğu sunucuya haber verir. Grace de bu yüzden önce beni bilgilendirdi. Dolayısıyla konuyla ilgili ilk talimatları sunucu verir. Ama dediğim gibi, dosyanın rengi sarıdan kırmızıya dönerse, yani beklenmedik bir bilgiyle acil bir hal alırsa, sunucu kendi başına karar

vermez ve Cenevre'yi arar. Ben örneğin birazdan bu konuyla ilgili Calhoun'la bir konuşma yapacağım. Ama eminim, bu uzun bir konuşma olacak. Çünkü temel bir soruya yanıt bulmamız gerekecek. Aslında bunu size de sorabilirim."

İkisi de büyük bir dikkatle bana baktı. Önemli bir konuyla ilgili fikirlerini ilk kez soruyordum:

"İki ihtimal var. Ya bu rakamların sahte olduğu kamuoyuna açıklanacak... Ya da açıklanmayacak. Sizce hangi durumda İngiltere'de kan dökülür? Çünkü aslında Birinci Dünya Barışı Vakfı olarak bizi ilgilendiren tek konu bu."

Filistinli kardeşler sessiz kaldı. Ne diyeceklerini bilemediler. Birbirlerine baktılar. Nasıl bir işe girdiklerini bütün çıplaklığıyla kavradıkları bir andı. Çünkü saniyeler içinde şu gerçeğin farkına varıyorlardı: Bundan iki yıl önce, büyük bir baskıyla *England's Ideal* adlı projeyi kabullenmek zorunda kalmış milyonlarca insan, hükümetin rakamlar üstünde oynadığını öğrendiği an yeniden sokağa çıkacak ve polisle karşı karşıya gelecekti. Üzerinde güneşin batmadığı bir imparatorlukta yaşamakla övünenlerin torunları, güneşin doğmadığı bir ülkede karanlığa gömülüp kaybolacaklardı. Çünkü İngiltere yıllar sürecek bir şiddet sarmalına girecekti. Ama eğer hükümetin yaptığı bu sahtekârlığı kimse öğrenmezse, açıklanacak rakamların düşüklüğü yüzünden birkaç protesto düzenlenecek ve en fazla yine çay fincanları kırılacaktı. Tabii bunun yanında, bütün azınlıklar nesiller boyu çok daha düşük doğum kotalarıyla yaşayacaktı...

Bizim işimiz, insan haklarıyla ilgili değildi. Bir bölgedeki düşünce ya da seyahat özgürlüğüyle zerre kadar ilgilenmezdik. Bir toplumdaki eşitlik ya da adalet düzeyini asla umursamazdık. Bizim işimiz, çatışma çıkmamasıyla ilgiliydi... Bunun doğal sonucu da insanların hayatta kalmasıydı. Sonrasında o hayatlarla ne yapacakları onların sorunuydu. Dolayısıyla bizim için, faşist bir devlete karşı çıkabilecek bir ayaklanmayı önlemek, bazı durumlarda, barışı sürdürmek anlamına gelebiliyordu. Çünkü Mao nun da dediği gibi, *devrim kibarca*

yapılan bir iş değil, bir şiddet eylemiydi. Sırf bu yüzden, Birinci Dünya Barışı Vakfı olarak, beşiklerinde boğduğumuz devrimler vardı. Tabii bunun sonucunda da milyonlarca sivil, başlarındaki diktatörlerin ordularıyla savaşırken ölmüyor ama baskı altında yaşamaya devam ediyordu. Hangisini tercih ettiklerini insanlara sormuyorduk. Özgürlüğü mü yoksa hayatta kalmayı mı? Onların yerine karar veriyorduk. Ve bunu yapmakta zorlanacak birinin sunucu olması mümkün değildi. Bu yüzden Filistinli kardeşlere bir daha sordum:

"Sizce hangisini yapalım? Gerçeği açıklayalım ve İngiltere'de bir iç savaş mı çıksın? Yoksa her şeyi unutalım ve barış hali devam mı etsin?"

Filistinli kardeşler yine sessiz kaldı. Ben de aynı soruyu farklı bir şekilde sormaya karar verdim:

"O zaman şöyle sorayım... Eğer postanede çalışan o genç adamın yerinde siz olsaydınız... Ama kamera görüntülerini sızdırdıktan sonra sokaklarda protestolar olacağını ve hükümetin de nüfus yapısını denetlemek için bu olayları bir fırsat olarak kullanacağını bilseydiniz... O Pakistanlı kadını temize çıkarmak için görüntüleri yine de sızdırır mıydınız?"

"Bir iç savaş çıkabileceğini düşünmüyorum" dedi Şatilla. "Eğer çatışma çıkarsa da o kadar büyüyeceğini sanmıyorum."

Soruma yanıt vermemiş, umudunu dile getirmişti. Eğitmenleri olarak, yeri geldiğinde hayallerini yıkmaktan da sorumluydum. Elimdeki kurşunkalemi bir bıçak gibi tuttum ve konuştum:

"Postanedeki o İngiliz kadın... Kalemi kazara düşürmedi. Eğer insanlar o görüntüleri daha dikkatli izleseydi polise çay fincanı atmazlardı. Polise kalem saplamaya çalışırlardı! Nasıl o azınlıklar kendilerine yapılan haksızlıklara dayanamayıp sokağa çıktıysa, o kadın da azınlıkların varlığına dayanamıyordu! Onun için de sabırsızlıkla bekliyordu! Bir an önce biri ilk taşı atsın ve savaş başlasın diye bekliyordu. En azından, o güne kadar beklemekle yetiniyordu. Çünkü belli ki Pakistanlı kadını görür görmez verdi kararını. O ilk taşı kendisi atacaktı! Ama elinde taş yoktu, onun için de kalemi attı. O

Pakistanlı kadın da aslında kendisine atılmış taşı aldı yerden. Atana geri vermek için... Çünkü o da sizin gibi... Bir iç savaş çıkabileceğini düşünmüyordu."

"Bence gerçekten de düşürdü kalemi" dedi Sabra. "Fincanı devirmek sonradan aklına geldi."

Uzatmanın anlamı yoktu çünkü bir an önce başka bir dosyaya geçmek istiyordum. Yine de dünyanın, gördüklerinden ya da gördüklerini sandıklarından ibaret olmadığını anlamaları için son bir örnek vermek istedim. Sol elimle zafer işareti yaptım.

"İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna doğru Churchill bu işareti yaptı. Herkes, *victory* kelimesinin baş harfi sandı. Zaferi kastettiğini düşündüler. Hatta daha sonra Vietnam Savaşı döneminde bu işaret *barış* anlamında kullanıldı. Hâlâ da öyle kullanılıyor... Ama ben bu anlama geldiğini düşünmüyorum. Çünkü bence Churchill bu işareti yaparken iki rakamını gösteriyordu. Bundan sonra dünya iki kutuplu olacak diyordu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelecek soğuk savaşı haber veriyordu. Ama kimse bunu göremedi."

Şatilla boş bulundu, kendini tutamayıp güldü. Ama sonra gülümsemesi yavaşça silindi ve başını salladı. Belki o da artık anlamıştı. Eğer bir sunucu, dünyaya baktığı zaman bir savaş meydanı görmüyorsa ya da baktığı her şeyde savaşın izini ya da kokusunu aramıyorsa, hiçbir işe yaramazdı. Bu yüzden ben dahil, bütün sunucular paranoyaklık derecesinde şüpheciydik. Hem hiçbir şeyin gerçekliğine inanmaz hem de her şeyin gerçekleşebileceğini düşünürdük. Bu yüzden, bu hayatta tanıdığım en ilginç insanlar birer sunucuydu. Bazıları benim çalıştığım vakıfta, bazıları da benzer farklı kuruluşlarda görevliydi. Ama hepsinin de ortak bir noktası vardı: Karşılarına çıkan her dosya için ayrı bir barış senaryosu yazmaları gerektiğinden zaman içinde hayalle gerçek arasındaki sınırda yaşamaya başlıyorlardı. Bazen de dengelerini kaybedip gerçeklikten tamamen kopuyor ve çaresizce kurulmuş hayallerin içinde kayboluyorlardı. Yıllar önce böyle biriyle tanışmıştım. Adı Cengâver'di. Beni bir sunucu olarak yetiştiren oydu. İnsanlardan bir

ağ örüp başka insanları avlamakta ustaydı. Barış görüşmelerini, ırkçı tezahürat nedeniyle seyircisiz oynanan futbol maçlarının tribünlerinde yapmaktan özel bir zevk alırdı. "Bir sunucu olayları başlatır ve bitirir, ortasıyla ilgilenmez" derdi. En büyük başarısı, henüz genç bir sunucuyken Türk devleti ve PKK arasında kalıcı bir ateşkes sağlamış olmasıydı. Hatta PKK yöneticilerini ülke sınırları dahilinde silah bırakmaya ikna etmiş ve bunu da kendilerini yenik hissetmemelerini sağlayarak başarmıştı. Çünkü Kibele'den çok Priapos'un sözünün geçtiği Ortadoğu'da silah bırakan her kimse, başta kendini hadım edilmiş gibi hissederdi. Dolayısıyla Cengâver, yürüttüğü pazarlıklarda politik ve stratejik çatışmaların ötesinde birey psikolojisine odaklanmış ve görüşmelerde kullanılan her kelimeyi titizlikle seçerek bir barış dili yaratmıştı. Bu dilin en ünlü cümlesi de şuydu: "Savaşmak için bir silah yeter ama barışmak cesaret ister!" Sonuçta bugün PKK Türkiye'de silahlı mücadeleden vazgeçmişse bu Cengâver sayesindeydi. Barış satmanın ne demek olduğunu şöyle anlatırdı:

"Tuttukları dilek için bile para verir insanlar. Havuzlara, kuyulara para atarlar. Dileğini bile satın almaya alışmış birine de barış hediye edilmez, satılır."

Sonra da güler ve eklerdi:

"Ama benim durumum biraz farklı. Ben hiçbir yere para atmıyorum. İçimde bir kuyu var. Onun için de, ne zaman içime bir şey atsam, bir dilek tutuyorum!"

Bana her şeyi o öğretmiş, sonra da ne biliyorsa yavaş yavaş unutmuştu. Öyle olmalıydı. Yoksa hayatının son günlerinde delirir miydi?

O sırada Avustralya'da Aborijinlerle beyazlar arasında her gün silahlı çatışmalar yaşanıyor ve Cengâver buna bir çözüm arıyordu. Üstelik durum çok acildi çünkü Aborijinlerin yeterli silahı ve cephanesi yoktu. Dolayısıyla çatışmalar, gittikçe katliamlara dönüşüyor, hatta bir Aborijin soykırımı yaklaşıyordu. Cengâver de buna karşılık, bildiği bütün barış senaryolarını uyguluyor ancak

beyazları ateşkese bir türlü ikna edemiyordu. Sonunda şöyle bir senaryo yazdı:

Dünya dışı varlıkları araştıran bir derneğin başkanı ve kendisine iyilik borcu olan Amerikalı bir işadamından uzay mekiği inşa etmesini isteyecekti. Sonra o uzay mekiği Avustralya'da bir çölde ortaya çıkacak ve basına haber verilecekti. Bütün dünyanın nefesini tutup izlediği uzay mekiğinin kapısı açılacak ve içinden, birbirine benzeyen yedi Aborijin kadın çıkacaktı. Çıplak gövdeleri *awelye* denilen vücut boyasıyla kaplı olacak ve kendilerini birer elçi olarak tanıtacaklardı. Aborijin mitolojisindeki *Yedi Kız Kardeş* hikâyelerine uygun olarak Pleiades takımyıldızına ait bir gezegenden geldiklerini söyleyecek ve Avustralya devletine bir ültimatom vereceklerdi. Ya derhal ateşkes ilan edilecekti ya da çok uzaktaki bir gezegende yaşayan Aborijinlerin ataları dünya üzerindeki torunlarını kurtarmak için Avustralya'ya savaş açacaktı. Elbette Avustralyalılar korkudan titreyip oracıkta ateşkesi tercih edecek, bunun üzerine de uzay mekiği, yakınlarda olan Amerikalı işadamının teknisyenleri tarafından havalandırılıp Hint Okyanusu üzerinde patlatılacaktı. Böylece uzay mekiğinden geriye incelenebilecek tek bir parça kalmayacaktı. *Uzaydan gelen Aborijinler* ise ölene kadar dünyada kalacak ve önce ateşkesin, sonra da barışın bekçiliğini yapacaktı.

Cengâver bana bu senaryoyu anlattığında, az önce Şatilla'nın yaptığı gibi kendime hâkim olamayıp gülmek istemiş ama elbette yapamamıştım. Onun yerine sessiz kalıp karşımdaki yaşlı sunucuyu izlemiştim.

Yine bir otel odasındaydık. Cengâver kalktı. Banyoya girdi. Kapıyı kilitledi. Kendini vurdu... Hatırlıyorum... Tam da senaryosunun saçmalığına içimden gülerken duymuştum o silah sesini. Duyduğum gibi de o gülüş donmuştu içimde. Hâlâ da içimde bir yerlerde durur.

Cengâver'in bir tabancası olduğunu bile bilmiyordum. Hatta bir tabancası olabileceği aklımın ucundan bile geçmezdi. Çünkü sunucular, silah taşımamalarıyla ünlüydü. İçinde bulundukları şartlar ne kadar tehlikeli olursa olsun yanlarında asla silah olmazdı. Orta

Afrikalı çocuk askerlerden Birleşmiş Milletler genel sekreterine kadar herkes bunu bilirdi. Bu yüzden sunucuların çılgın olduğu söylenirdi. Çünkü bazen kendimizi öyle durumlarda bulurduk ki sıradan bir insan orada ancak bir tankla güvende hissederdi kendini. Bu yüzden bize çılgın diyenler aynı zamanda saygı da duyardı. Hatta silahı olup olmadığını anlamak için bir sunucunun üstünü aramak, sunuculuk unvanına hakaret sayılacağı için buna kimse yeltenmezdi. Bütün bu nedenlerden Birinci Dünya Barışı Vakfı, Cengâver'in intiharını gizlemek için her şeyi yaptı. Kendini assaydı umurlarında olmazdı. Ama dünya çapında tanınan bir sunucunun silahının olması asla duyulmamalıydı... O zamanlar bilmiyordum ancak sonradan öğrendim ki annem de kendini vurmuştu. Böylece iki silah, iki mermi ve iki insanın intiharı arasında yaşamak zorunda kalmıştım. Geçmişim de intihardı, geleceğim de...

Bütün bunları Filistinli kardeşlere de anlatabilir miydim? Elbette. Ama yapmadım. Henüz zamanı değil, diye düşündüm. Bir zamanlar Cengâver'in yaptığı gibi ben de onları sunucu olmaları için yetiştiriyordum. Sırf bu eğitim için dünyayı benimle geziyor, bir aydır nereye gitsem peşimden geliyorlardı. Ama kabul etmeliyim ki kötü bir öğretmendim. Hatta çok kötü... Hiçbir dosyayı onlara bütünüyle anlatmıyor, verdiğim bilgileri daima eksik bırakıyordum. Tam olarak hiçbir deneyimimi olması gerektiği gibi aktaramıyordum. Ne zaman bunu yapmaya kalksam, düşüncelerim ya da anılarım birbirine giriyordu. Çünkü aklım bir cehennemdi. Ve tek yaptığım, barış senaryoları yazıp uygulamaktı. Bunun dışında da uyandığım her gün, kendimi öldürmemek için çabalamakla geçiyordu. Hatta sırf bunun için bir çello satın almıştım. O güne kadar hiç enstrüman çalmamış ve öğrenmeyi de denememiş biri olarak o çellonun hayatımı kurtarabileceğini düşünüyor, bu yüzden de nereye gitsem sırtımda taşıyordum. Çünkü bir gün... Bütün bunlar bittiğinde, belki evimde, belki bir otel odasında bir sandalyeye oturabilir ve sonunda kutusundan çıkarıp o çelloyu elime alabilirdim. Sonra belki bir öğretmen gelir, ilk çello dersimi verir ve ben yaşamaya devam

ederdim. Beni hayatta tutan tek şey, o çellodan çıkacak ilk sesi duyacağım andı. O anın gelmesini bekleyerek oyalıyordum kendimi. Üstelik yeni bir enstrüman çalmaya başlamak kadar umut verici bir şey olamazdı. İnsana, çocuğunun doğumu bile o denli umut veremezdi. O doğumla gelen endişeler umudu elbet kirletirdi. Ama bir enstrüman çalmayı öğrenmek, geleceğe dair kurulabilecek en saf hayallerden biriydi. Çünkü o enstrümanda ustalaşana kadar insanın önünde her gün yeni bir yol açılırdı. Her defasında farklı bir yol... Bu da o insanın yarın kendini öldürmeyeceği anlamına gelirdi. En azından, ben böyle düşünüyordum. Enstrüman olarak, kutusu ve aksesuarlarıyla birlikte üç dört yaşlarındaki bir çocuk cesedi ağırlığında olan çelloyu seçmemin nedeni ise kutusu ve aksesuarlarıyla birlikte üç dört yaşlarındaki bir çocuk cesedi ağırlığında olmasıydı. Gömlek cebime sığacak bir mızıka beni hayatta tutmaya yetmezdi. Biliyordum... Çünkü kendimi öldürmeye tam olarak nisan ayında, Moğolistan'ın Gobi Çölü'nde, sırtımda üç yaşındaki bir çocuk cesediyle yürürken karar vermiştim. Neden başlayıp neden bittiğini, o dönem kimsenin bilmediği ve dokuz gün süren Rusya-Çin savaşının son saatlerinde...

Filistinli kardeşler daha ne kadar sessiz kalacağımı merak ediyor olmalıydı. Derin bir nefes alıp konuştum.

"Her neyse, başka bir dosyaya geçelim."

AK-47 ve AK-47

Palaz adlı köyle Amerika Birleşik Devletleri adlı ülkenin arasında ortak bir nokta vardı. Bu iki yerde de sivillerin sahip olduğu silah sayısı insan nüfusundan fazlaydı. 255 insanın yaşadığı Palaz'da 326 adet AK-47 bulunuyordu. ABD'den farklı olarak Palaz'daki bu silahlar siviller tarafından, bir marketten satın alınmamıştı. Bir bölümü, on yıllar önce bölgedeki sivilleri Türk devletine karşı silahlı ayaklanmaya zorlayan PKK tarafından, bir bölümü de yine on yıllar önce bölgedeki sivilleri PKK'yla savaşmaları için *gönüllü korucu* olmaya zorlayan Türk devleti tarafından dağıtılmıştı. Çevredeki diğer köylerden farklı olarak Palaz bir aşirete ait değildi. Daha çok, sınırdaki bir bekleme alanı gibiydi. Gidemeyen ve gelemeyenlerin sıkışıp kaldığı bir yer... Çoğunluk Kürt olsa da, köyde Arap ve Türkmen aileler de vardı. Özellikle politik konularda çok iyi anlaşır ve daima birlikte hareket ederlerdi. Yani o gün köy meydanında havaya ateş açıp etrafa emirler ve hakaretleri kim yağdırıyorsa herkes bir olup o tarafı desteklerdi. Bunun sonucunda da Palaz'da her erkeğin biri yasal ve yerüstünde, diğeri yasadışı ve yeraltında iki piyade tüfeği olmuştu. Bu aynı zamanda Palaz'daki erkeklerin sahip olduğu eş sayısıydı. En az iki... Zerre yaşadığı eve kuma olarak gelmişti.

Palaz'da zaman boldu ve çevrede iş aramaktan başka yapacak bir şey yoktu. Bu yüzden de sabahtan akşama kadar herkesin gözü herkesin üstünde bir yılan gibi gezinirdi. Hangi ocakta ne yemek piştiği, hangi ağızdan ne söz çıktığı, hangi döşekte ne rüya görüldüğü, hangi bahçede hangi böceğin yürüdüğü bilinirdi. Dolayısıyla Zerre'nin çok dikkatli olması gerekiyordu. Çünkü öyle bir şey yapacaktı ki Palaz'la ABD arasındaki ortak nokta sayısı ikiye

çıkacaktı. Ama önce köyün ebesi Deli Feri'yle konuşması gerekiyordu. Bunun için de evin bahçesinde çamaşır yıkarken birden sancılanmış gibi bağırmaya başladı ve kendini yere bıraktı. Doğuruyormuş gibi değil, bayılmış gibi görünüyordu. O sırada bahçede çamaşır asmakta ve adı Kadı olan, kocasının ilk karısı çığlık atıp Zerre'nin yanına koştu. Kadı'nın bu kadar korkmasının nedeni kendisinin kısır olmasıydı. Zerre'nin eve kuma gelmesinin başlıca nedeni de buydu: Kadı'nın doğuramadığı çocuğu doğurmak. Mümkünse de erkek doğurmak. Hatta bu yüzden kocası da bayram sabahı Zerre'yi döverken, ne kadar istese de karnına vurmamıştı. Ancak şimdi Zerre'nin hamileliğinde bir sorun çıkarsa ya da herhangi bir nedenden sağlıklı bir çocuk doğuramayacak hale gelirse eve bir kuma daha geleceğini bilen Kadı çok korkmuş ve kocasına haber vermek için eve koşmuştu. Yıllar sonra Kadı o günü şöyle anlattı:

"Bizim adam evde çay içiyor. Öyle bir feryat etmişim ki adam çayı döktü üstüne. Yetiş, dedim, kıza bir şey oldu! Aldık biz Zerre'yi, doğru Deli Feri'ye! Onun da yatıp kalktığı bir yer var. Ahır mı, ev mi belli değil, içi hayvan dolu. Deli işte! Hayvanları doğurta doğurta ebe olmuş! Dedi, siz dışarıda durun, ben bakarım kıza."

Deli Feri'nin tek göz evinde iki beyaz keçinin arasında karnını tutarak yatan Zerre, kapının kapanmasıyla önce inlemelerini kesti, sonra da yavaşça doğruldu. Bir yandan da Deli Feri'ye kapıyı gösterip sessiz kalmasını işaret ediyordu. Çünkü birazdan söyleyeceklerini kapının ardındakilerin duymasını istemiyordu.

Zerre'nin Deli Feri'ye güvenmesinin nedeni köyde yalnız yaşayan tek kadın olmasıydı. Yıllar önce kocası bir tarla davasından vurulmuş ve köylülerin ısrarına rağmen bir daha evlenmemeyi becermişti. Keçileriyle yaşıyor, onlarla yaşadıkça keçileşiyordu. Simsiyah gözleri bir keçi gibi bakıyor ve derin çizgileri olan geniş alnı ona bakan herkesi tehdit ediyordu. Her an birine ya da bir şeye kafa atacakmış gibi duran Deli Feri şimdi de Zerre'ye öyle yaklaşıyordu. Bu yüzden genç kız korktu ve Deli Feri'ye fısıldayarak yalvarmaya başladı. Önce,

bayılmasının bir yalan olduğunu kocasına söylememesi için yalvardı. Sonra da Deli Feri'nin kendisini dinlemesi için...

Yıllar sonra Deli Feri o günü şöyle anlattı:

"Bana deli diyorlar ama esas o kız deliydi! Hatta kendi dedi bana... Dedi ki, doğumda bizim eve geleceksin ya? Yanımda bir sen ol, çıkar herkesi dışarı, dedi. Niye, dedim. Kaçacağım da ondan, dedi. Nasıl, dedim. Görürsün, dedi. Nereye kaçacaksın, dedim. Suriye'ye gideceğim, dedi. Dedim, savaş var orada, sen deli misin? Evet, dedi, deliyim!"

Bu konuşmadan on yedi gün sonra, öğle ezanına doğru Zerre bu defa gerçekten sancılandı. Haberi Kadı'nın gönderdiği bir çocuktan alan Deli Feri keçilerinin arasından sıyrılıp köyü koşarak geçti. O sırada başka bir çocuk da Raif'e haber vermek üzere farklı bir yöne koştu. Zerre'yle yaptıkları plana uygun olarak Raif, elinde bavuluyla kamyonetine atladı ve El-Aman'a doğru gaza bastı.

Deli Feri, Kadı'nın açtığı kapıdan içeri girdi ve Zerre'nin kocasıyla yüz yüze geldi. "Sen dışarıda bekle" dedi adama. Zaten onun da evde duracak hali yoktu. Çünkü ev volta atacak kadar geniş değildi. Yıllarca bu anın gelmesini beklemişti ve çok heyecanlıydı. Bahçede bekleyecekti doğumu. Yürüyerek bekleyecekti. Sonra Deli Feri Kadı'ya döndü:

"Sen de çık" dedi.

"Niye?" diye sordu Kadı.

Ne diyeceğini bilemediği için çok ağır konuştu Deli Feri.

"Senin çocuğun yok ya... Nazar değer."

Bu söz üzerine Kadı kapıyı sanki evi yıkmak için çarpıp öyle çıktı.

Deli Feri, Zerre'nin bacaklarının arasına çöktüğünde doğumun çoktan başlamış olduğunu gördü. Ve o daha hiçbir şey yapamadan bebek kendiliğinden doğdu. Sanki bininci kez dünyaya geliyormuş gibi öylesine rahatça doğdu ki Deli Feri göbek bağını keserken şaşkınlıktan kendi kendine güldü. O güne kadar bu denli kolay doğan ne bir keçi ne de bir insan görmüştü. Zerre'nin üstündeki yorganı hafifçe sıyırmasıyla bebeği kucağında bulması bir olmuştu. Deli Feri

önce bebeğe, sonra Zerre'ye baktı. O da sanki bininci kez doğurmuş gibiydi. Ağzından ne bir çığlık ne bir kelime çıkmıştı. Zerre alnındaki teri elinin tersiyle silip üstündeki yorganı tamamen attı. Ve Deli Feri Zerre'nin diğer elindeki AK-47'yi ancak o zaman gördü. O ana kadar, yorganın altında olduğu için, seyyar dipçiği çıkarılmış ve namlusu kesilmiş *Mini Draco* model AK-47'yi fark edememişti. Zerre o kısa tüfeği ve askısını sıkı sıkı tutarak doğurmuştu bebeğini.

"Ne o, Zerre?" dedi Deli Feri.

Zerre yanıt vermedi. Tüfeğin kabzasını göğsüne dayadı ve kurma kolunu çekip bıraktı. Sonra da emniyet mandalını düşürüp tüfeği yarı otomatiğe ayarladı ve namlusunu kapıya doğrulttu. Bütün bunları bir komando hızında yapmıştı. Defalarca provasını yaptığı belliydi. Artık tek eksik, bebeğin ağlamasıydı. Ama ağlamıyordu. Zerre endişeyle Deli Feri'ye baktı. Bir an için göz göze geldiler. Ve köyün ebesi o bakışmayla kendine gelip bebeği ayaklarından tuttu ve baş aşağı sarkıttı. Tam elini kaldırmış bir tokat atacaktı ki bebek ağlamaya başladı. Tokatlanmamak için ağlamış gibiydi. Zerre'nin beklediği gibi kapı aralandı. Kocası önce bahçede, sonra evin içinde, en sonunda da evin tek odasının kapısının ardında beklemişti. Şimdi de o kapıyı aralamış, bebeğe bakıyordu. Sanki bir kadının doğumundan hastalık kapacakmış gibi odaya girmek istemiyor, kapı aralığında duruyordu. Bu yüzden de birkaç metre ötede, döşekte dizlerinin üstünde duran ve kapıya tüfek doğrultmuş olan Zerre'yi göremiyordu. Bakışları bebeğin üstünde, "Erkek mi?" diye soruyordu Deli Feri'ye.

"Ha? Erkek mi?"

"Sana ne!" dedi Zerre. Hatta bağırdı: "Sana ne!"

Ancak o zaman kocası kapıyı tamamen açtı. Ve önce Zerre'yi, sonra elindeki silahı gördü. Zerre tam da o an çekti tetiği. Tüfekten çıkan mermi adamın karnını deldi. Bir an için hareketsiz kaldı ve ardında duran Kadı'nın çığlığı duyuldu. Zerre namluyu hafifçe kaldırıp bir kez daha ateş etti. Bu defa kocasını yanağından vurdu. Adam olduğu yerde yığıldı ve böylece Kadı'yla Zerre'nin arasındaki etten duvar da yıkılmış oldu. Göz göze geldiler. Kadı bağırdı:

"Ne yaptın! Ne yaptın sen Zerre?"

Yıllar sonra Deli Feri o anı şöyle anlattı:

"Kadı kendini kaybetti orada! Zerre'yi boğacak ama bir şey yapamıyor tabii. Kıza yaklaşamıyor ki! Yattı herifin üstüne. Başladı ağlamaya. Üstünü başını paralıyor! Kundakladım ben bebeği. Verdim Zerre'ye. Bu muydu yapacağın, dedim. Yok, dedi. Daha var... Sonra da aldı bebeği, çıkıp gitti."

Köyde silah sesi duyulmuş ama çok da önemsenmemişti. Ne de olsa, günde birkaç defa havaya ya da şişelere ya da kargalara ateş eden birileri olurdu. İçinde bir ceset olan evin etrafına Palazlıları toplayan Kadı'nın çığlıkları olmuştu. O sırada, bir avcunda bebeğinin başı, diğer avcunda da tüfeğiyle Zerre El-Aman'a koşuyordu. Kampın güney sınırındaki tek zeytin ağacını uzaktan görene kadar koştu. Sonra durdu ve tüfeği yere bıraktı. Ve zeytin ağacının hemen ardındaki tel örgüye doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı. Bir zamanlar Halime'nin intihar ettiği mayınlı alan sadece birkaç kilometre ötedeydi. Zerre kucağında bebeğiyle, tel örgüye parmaklarını geçirmiş, heyecanla bekleyen Raif'e yaklaştı.

Yıllar sonra Raif o anı şöyle anlattı:

"Ben Zerre'yi görür görmez sordum. Dedim, kaçtığını mı anladılar? Yok, dedi... Dedim, silah sıktılar da şimdi köyde, ben de kocan peşine düştü sandım. Bilmem, duymadım ben, dedi. Sonra da bebeği verip gitti... O beni anayolda bekleyecekti. Ben de kimse görmeden bırakacaktım bebeği kampta bir yere. Sonra da alacaktım Zerre'yi yoldan, basıp gidecektik İstanbul'a. Öyle anlaşmıştık. Meğer Zerre'nin başka hesabı varmış..."

Zerre tüfeği bıraktığı yerden aldı ve köye doğru yürüdü. Artık acelesi yoktu. Köyün bittiği yerde başlayan mezarlığa girdi. Palazlılar oraya gömülürdü. Zerre'nin babası, babasının babası ve ailesinde ölmüş kim varsa, o mezarlıktaydı. Ama Zerre oraya onlar için gelmemişti. Yürümeye devam etti. Aradığı mezarın başına gelince durdu. Bu mezar, kocasının babasına aitti. Çömelip toprağı kazmaya başladı. Ancak çok da kazmasına gerek kalmadı. Yıllar önce ölmüş bir

babanın mezarından, az önce ölmüş olan oğlunun bir poşet içinde gömülü olan tüfeğini çıkardı. Böylece Zerre kocasının, biri yerüstünde diğeri yeraltında olan iki silahına da sahip olmuştu. *Mini Draco*'nun askısından başını ve sol kolunu geçirip tüfeği çapraz biçimde sırtına astı. Az önce topraktan çıkardığı diğer AK-47'yi de eline aldı. Şarjörü çıkarıp içine baktı. Dolu olduğunu görüp yuvasına taktı. Kocasının babasının mezarında açtığı çukuru kapatmaya gerek görmedi. Onun yerine, servi ağaçlarının arasından köye baktı. Tüfeğin kurma kolunu çekip bıraktı ve yürümeye başladı.

Zerre'nin kocasını vurup öldürdüğünü köyde herkes duymuştu. Muhtar Jandarma'ya haber vermiş, Palazlı erkekler de Zerre'yi aramaya çıkacaklarını söyleyip farklı yönlere dağılmışlardı. Yine de garip bir tesadüf eseri Zerre'nin karşısına çıkan ilk kişi, etrafta koşturan annesi oldu. Büyük ihtimalle kızını herkesten önce bulmaya çalışıyordu. Belki de yeni doğan, kayıp torununun peşindeydi. Zerre bir saniye bile düşünmedi ve görür görmez annesine ateş etti. Öldüğünden emin olmak istediği ya da öfkesine hâkim olamadığı için de yere düşmüş olan kadının yanı başında durup tetiği dört kez daha çekti. Sonra da bayram sabahı herkesin gözü önünde kocasından dayak yediği köy meydanına doğru yürüdü. Birkaç adım atmıştı ki bir zamanlar âşık olduğu Salih'i gördü. Babası, o zamanlar 11 yaşında olan Zerre'yi Salih'le konuşurken yakalamış ve evden çıkmasını yasaklamıştı. Artık Zerre 15 yaşındaydı ve kimseye âşık değildi. Salih, kendisine doğrultulan tüfekten koşarak kaçmak istedi ancak daha ilk adımında ayağı kaydı ve sığ bir çamur havuzuna düştü. Gece boyunca yağmur yağmıştı ve Palaz'ın toprağı her zamankinden kaygandı. Salih bir yandan ayağa kalkmaya çalışıyor, bir yandan yalvarıyordu. Ama Zerre dinlemedi ve Salih'i sırtından vurdu. Salih susunca köyün imamının sesi duyuldu. Ellerini havaya kaldırmış, Zerre'ye doğru yürüyordu. Jandarma'nın birazdan geleceğini söylüyor, tüfekleri bırakıp teslim olması için, olabildiğince şefkatli bir sesle Zerre'yi ikna etmeye çalışıyordu. Bir an için Zerre imamı dinliyormuş gibi göründü. Bundan cesaret alan adam biraz daha

yaklaştı ve elini Zerre'ye uzattı. Ve o an her ne düşündüyse, Zerre emniyet mandalını kaldırıp tüfeği tam otomatiğe aldı. Tetiğe basmasıyla da namludan art arda yedi mermi çıktı ve hepsi de imama saplandı. Belki de henüz 12 yaşındayken kocası olacak adamla nikâhını kıydığı aklına gelmişti. İmamın yanından ayrılan Zerre biraz daha yürüdü ve köy kahvesinin önüne geldi. Sıradan bir günde köyün erkekleriyle dolu olurdu ama şimdi içeride kimse yoktu. Yine de Zerre tetiğe basıp kahveyi taradı. Tek katlı küçük binanın geniş camı büyük bir gürültüyle paramparça oldu ve duvarlarında 15 delik açıldı. Zerre parmağını tetikten ancak şarjör boşalınca çekti. Elindekini yere atıp sırtında asılı olan tüfeği önüne aldı. Ve tam da o an arkasından iki el ateş edildi. Zerre olduğu yerde döndü ve muhtarı gördü. Yaşlı adam elindeki eski tüfeği zor tutuyordu. Aralarında en fazla 20 metre vardı. Göz göze geldiler. Zerre kaçmadı ya da ateş etmedi. Orada öylece durdu ve bekledi. Yaşlı adam tetiği çekti ama Zerre'yi yine vuramadı. Bunun üzerine Zerre, tüfeği tam otomatiğe ayarladı. Sonra da bir çığlık attı ve muhtarın üzerine ateş ederek yürümeye başladı. Gözleri iyi görmeyen yaşlı adamın vücudu delik deşik oldu. Zerre çığlık atmayı bırakıp etrafına baktı. Onu aramaya çıkan erkekler, her nedense ortada yoktu. Palaz'ın sokaklarında sadece tavuklar ve horozlar vardı. Zerre, en yakınındaki eve doğru yürümeye başladı. Kapı kapı dolaşıp öldürmeye devam etmeyi düşünüyor olmalıydı. Tam o evin kapısına varmıştı ki az önce ayrıldığı meydandan gelen metalik bir ses duydu.

"Bırak o silahı! Teslim ol!"

Zerre olduğu yerde döndü ve köy meydanına doğru baktı. Jandarma'ya ait zırhlı aracın arkasında siper almış, elinde bir megafon olan karakol komutanını gördü. Yanındaki dört asker tüfeklerinin namlusunu Zerre'ye doğrultmuştu.

Yıllar sonra, bir başçavuş olan Jandarma karakol komutanı o anı şöyle anlattı:

"Köylü ortada yok! Hepsi girmiş bir deliğe, saklanmış. Sonra kızdım hatta. Dedim, ulan kaç adamsınız burada! Erkek değil misiniz

lan! Bir kızla başa çıkamadınız mı?.. Neyse, seslendim ben buna. Dedim, teslim ol. Bakıyor suratıma öyle. Dedim, bırak o silahı. Yoksa ateş açacağız! Sonra bize doğru yürümeye başladı. Ama silahı da bırakmıyor. Tam ateş emri vereceğim, bir şey çıkardı bu göğsünden. Önce anlamadım ne olduğunu. Baktım, bir kâğıt. Buruşturdu, attı bana. Açtım, bir baktım. Teslim ol, yazıyor üstünde. Bizim Hava Kuvvetleri atıyor ya teröristlere? O kâğıtlardan... Ne yazıyor, dedi. Nasıl ne yazıyor, dedim. Okumam yok benim, dedi. Ben de, teslim ol, yazıyor, dedim. Niye yalan söylüyorsun, dedi. Ne yalan söyleyeceğim, öyle yazıyor işte, dedim. Sonra bir kâğıt daha çıkardı, onu attı. Bunda ne yazıyor peki, dedi. Baktım onda da İngilizce, teslim ol, yazıyor. Söyledim ben de. Bunda da öyle yazıyor, dedim. Güldü bu. Ben de dedim, iyi, teslim olacak herhalde. Ama sonra birden dayadı namluyu çenesinin altına, tak diye vurdu kendini."

Zerre oracıkta ölmüş, böylece Palaz'ın ABD'yle bir ortak noktası daha olmuştu. ABD'de sürekli tekrarlanan, 15 yaşındaki gençlerin babalarının av silahıyla kendi okullarını bastığı ve sınıf arkadaşlarını öldürüp sonra da intihar ettiği vakaların bir benzeri o gün Palaz'da yaşanmıştı. Tek fark şuydu: Öldürdüğü insanlar 15 yaşındaki Zerre'nin sınıf arkadaşı değildi. Çünkü Zerre'nin gittiği bir okul yoktu. Belki de okula gitse her şey bambaşka olurdu. Hatta hep istediği gibi El-Aman'a girmiş olsa, sonra da örneğin Amerika'ya gönderilse ve orada bir okula gitse, her şey kesinlikle farklı olurdu. Her şeyden önce, iyi bir eğitim alırdı. Belki bir müzik aleti çalmayı öğrenirdi. Hobileri olur, spor yapardı. Kendisini geliştirmesi için önüne imkânlar serilir ve ortaya başka bir Zerre çıkardı. Ve o Zerre gözünü kırpmadan öz annesini öldürmezdi. İlk aşkını ya da o muhtar gibi yaşlı bir insanı vurmazdı. Henüz baba olduğunu öğrenmiş bir erkeği en mutlu gününde hayattan koparmaz ya da kendisine el uzatan bir din adamının üzerine ateş açmazdı. Sadece sınıf arkadaşlarını vururdu. Belki bir de öğretmenini. Ya da birkaç sene bekler ve 18 yaşına girer girmez yasal olarak bir AR-15 sahibi olur,

sonra da henüz 21 yaşında olmadığı için kendisine bira satmayan kasiyerle market müşterilerini öldürürdü.

Zerre'nin bedeni önce köy mezarlığına gömüldü. Ancak kurbanlarının bedenleriyle aynı mezarlıkta çürüyecek olması köy halkı için kabul edilemezdi. Ertesi gün oradan çıkarılıp komşu köyün mezarlığına gömüldü. Ancak o köyde yaşayanlar da bu duruma itiraz etmekte gecikmedi. Ertesi gün oradan da çıkarılıp sınıra yakın ısırgan otlarının ortasına gömüldü. Mezar taşı yerine bir tahta parçası dikildi başına. Üzerine bir şey yazılmadı. Sonra o tahta parçası da çocuklar tarafından sökülüp parçalandı. Böylece, doğumunda nüfusa kaydedilmemiş olan Zerre'den, ölümünden sonra da bir eser kalmadı. Hiç doğmamış ve hiç ölmemiş gibi... Yine de doğurmuş ve öldürmüştü. Belki de bir zamanlar yaşamış olduğunu kanıtlamak için...

24 Aralık
Gece

Gece yarısına birkaç dakika kalmış ve yatağın üzeri kâğıtlarla dolmuştu. Bir sigara molasından dönen Sabra ve Şatilla içeri henüz girmişti. İkisinin de yorulduğunu biliyordum. Saatlerdir bir dosyadan diğerine geçerek sürekli konuştuğumuz için değil. Bu süre içinde onlara, İngiltere örneğinde olduğu gibi yanıtlayamadıkları birçok soru sorduğum için. On yıllar boyunca yapacakları işin aslında labirente bırakılmış bir farenin koşuşturmasına benzediğini anlamışlardı. Üstelik labirentte ne bir peynir ne bir çıkış vardı. Çünkü biz aslında barışı sağlamıyorduk. Savaşı erteliyorduk. Tek yaptığımız buydu: Ertelemek. Olabildiğince ileri bir tarihe atmak. Bugün kan dökülmesin de ne zaman dökülürse dökülsün, demek. Ama bunu her gün söylemek! Yaptığımız iş buydu. Bir sahilde diz çökmüş, avuçlarımızla okyanusu geri itiyorduk.

Bir kâğıda "ABD" yazdım ve Sabra'yı duydum.

"Chasta... Lakotalı bir şefin oğlu... Oglala Siyusu."

"Sence o çocuğa gerçekten de istediklerini yaptırabilecekler mi?" diye sordu Şatilla.

"Kalkar mısın?" dedim.

Kalktı.

"Şimdi banyoya gir. Kapıyı kapat ve orada bekle."

Son bir aydır söylediklerimi harfiyen yerini getirdiği için Şatilla bunları da yaptı. Banyoya girdi ve kapısını kapattı. Sabra'nın kulağına bir cümle fısıldadım. Duyduğu emre şaşırmadı çünkü o da garip yöntemlerime alışmıştı. Yürüdüm ve tokmağı sıkıca kavrayıp banyo kapısını bütün gücümle kendime doğru çektim. İşaret vermemle

Sabra bir çığlık attı. Kapının ardındaki Şatilla her insanın vereceği tepkiyi verdi.

"Sabra! İyi misin?"

Kapıyı açmaya çalıştı. Başaramayınca sinirli biçimde güldü ve seslendi.

"Dalga mı geçiyorsunuz benimle?"

Sabra'ya devam etmesi için işaret ettim. O da art arda çığlıklar atmaya başladı. Artık Şatilla gülmüyor, "Ne oluyor orada?" diye bağırıyor, bir yandan da kapıya yükleniyordu. Yeterliydi bence. Dersi bitirebilirdim. Tokmağı bırakmamla kapı açıldı. Şatilla nefes nefeseydi. Sabra'yı gösterip konuştum.

"Sakin ol! Bak, kardeşin iyi. Bir şeyi yok... Ama hissettiğin şu korku var ya? İşte bunun iki buçuk yıl boyunca sürdüğünü düşün. Bu çığlıkları sürekli duyduğunu düşün... Hayal et... Amerika'da bir yerlisin. 25 yaşındasın. Kendinle ilgili öğrendiğin ilk şey, atalarının soykırıma uğradığı. Bütün o katliamları, tecavüzleri ailenden dinlemişsin. Sonra da tarih kitaplarından okumuşsun. Bunları öğrendikçe de içinde hayal kırıklığı, öfke birikmeye başlamış. Çünkü halkına bunu yapanların torunları konuyu çoktan kapatmış. Kimse artık bunlardan bahsetmiyor. Başta, tamam, diyorsun sen de. Ben de geçmişle uğraşmayacağım. Okula gideceğim, bir iş bulacağım, bir aile kuracağım, diyorsun. Ama bir sorun var. Demin Sabra diyordu ya? Hayvanat bahçesi, diye. İşte öyle bir yerde yaşıyorsun. Adına *reservation* denilen, halkına ait bir yer. Ama aslında bir hapishane! Etrafında kim varsa ya alkolik ya intiharın eşiğinde! Okul yok, iş yok, para yok, hiçbir şey yok! Sadece boktan kumarhaneler açmana izin vermişler, o kadar! Ve farkına varıyorsun ki asırlar boyunca hiçbir şey değişmemiş. Belki ataların gibi görüldüğün yerde vurulmuyorsun ama belli ki bir insan olarak da kabul edilmiyorsun! O noktada da artık dayanamayıp isyan ediyorsun! Eşitlik istiyorsun, adalet istiyorsun, insanca yaşamak istiyorsun! Halkından çalınmış her şeyin geri verilmesini istiyorsun! Bunun için de protestolar düzenlemeye başlıyorsun. İmzalar topluyorsun, broşürler hazırlayıp dağıtıyorsun.

Hep ama hep barışçıl yolları tercih ediyorsun. Sokakta polis üstüne ne kadar gelirse gelsin, dişlerini sıkıyorsun ve karşılık vermiyorsun... Sonra bir gece... Birileri evine gelip seni kaçırıyor. Kim olduklarını bilmiyorsun. Günlerce nerede olduğunu anlamadan bir yerden bir yere sürükleniyorsun. Sonunda gözlerini açıyorlar ve bir bakıyorsun, bir hücredesin. Soruyorsun: Neden buradayım, siz kimsiniz, diye. Ama kimse seninle konuşmuyor. Işık yok, ses yok. Öylece o hücrede duruyorsun. Bağırıyorsun, küfrediyorsun, ağlıyorsun ama hiçbir işe yaramıyor... Altı ay geçiyor... Artık delirmek üzeresin! Belki de kendini öldürmenin bir yolunu arıyorsun. Ve birden, yan hücrenin kapısının açıldığını duyuyorsun. Halbuki o ana kadar yanda bir hücre olduğunu bile bilmiyorsun. Ama şimdi o hücreye birinin atıldığını duyuyorsun. Bir adam... Sonra tabii onunla konuşmaya çalışıyorsun. Çelikten bir klozet var hücrende. O klozetin içine kafanı sokunca duyabiliyorsun o adamın sesini. Önce nerede olduğunuzu soruyorsun. Söylüyor! Kimsenin varlığını bilmediği bir hapishanede olduğunuzu öğreniyorsun. O hapishanede sadece politik mahkûmlar olduğunu söylüyor. Bütün bunları biliyor çünkü oraya ilk gelişi değil. Sen de kendi başından geçenleri anlatıyorsun. Sonra da adam konuşuyor. Aynı senin gibi bir Lakotalı olduğunu ve bir terör örgütü kurmakla suçlandığını söylüyor. Doğru mu peki, diye soruyorsun. O da sana, evet, diyor. Ama bu bir terör meselesi değil, diyor. Bu bir savaş, diyor. Kuzey Amerika'daki bütün yerli halkların bağımsızlığı için, topraklarını geri almaları için başlatılması gereken bir savaş!.. İki buçuk yıl boyunca o adam sana örgütünü anlatıyor. İdeolojisini, kurduğu stratejileri, silahları nereye sakladığını, eylem planlarını açıklıyor. Hatta ilk eylemlerini yapmak üzereyken yakalandığını söylüyor. İki arkadaşı var dışarıda. Onlar yakalanmamış, bunu öğreniyorsun. Sürekli örgütüyle ilgili sırlar veriyor sana. Ama bir yandan da o adamın her gün işkenceye uğradığını duyuyorsun. Çünkü adamı konuşturmaya çalışıyorlar. Sordukları soruların yanıtlarını sen çok iyi biliyorsun. Adam sana her gün anlatıyor. Hem de bütün ayrıntısıyla. Ama adam işkencecilerle konuşmuyor. Onlara

tek kelime bile etmiyor. Hatta bu yüzden daha çok işkence görüyor. Çığlıklar atıyor, ağlıyor. Sen de duvarlara vuruyorsun. Durmaları için, adamı rahat bırakmaları için yalvarıyorsun. Ama hiçbir işe yaramıyor. Sonra bir gün geliyor ve adam sana ölmek üzere olduğunu söylüyor. Gördüğü işkencelere bedeninin daha fazla dayanamayacağını biliyor. Senden bir söz vermeni istiyor. Ölüm döşeğindeki bir adam senden bir yemin etmeni istiyor. Eğer, diyor, buradan çıkarsan... Örgütün başına geç! Benim yapamadığımı yap ve atalarımızın intikamını al! Amerika'yı havaya uçur! Sen de o yemini ediyorsun. Sonra birkaç saat geçiyor. Ve artık yan hücreden hiç ses gelmiyor. Sokuyorsun kafanı klozete. Bağırıyorsun, sesleniyorsun. Ama bir yanıt gelmiyor. O an anlıyorsun ki geride sadece sen kaldın. İntikam için yemin etmiş bir Lakotalı."

Şatilla şaşkınlıkla dinlemişti.

"Sence bu teknik işe yarar mı?" diye sordum.

Ne diyeceğini bilemiyordu. Konuşmaya devam ettim.

"Sen burada iki saniye bile dayanamadın, yan hücreden gelen çığlığa... Chasta iki buçuk yıldır dinliyor bu çığlıkları. Ve en boktanı da ne, biliyor musun Şatilla? Yan hücre diye bir şey yok. Öyle bir mahkûm yok. Hepsi bir oyun. Askeri istihbarattan aptal bir herif var. O konuşuyor Chasta'yla. Çığlıkları o herif atıyor. Adamın işi bu. Sonra da evine gidip ailesiyle akşam yemeği yiyor."

"Korkunç bir şey bu!" dedi Sabra.

"Evet" dedim. "Üstelik, Chasta orada yalnız değil. Daha doğrusu, değildi. Başta, sekiz kişilerdi. Sekiz yerli... Aynı anda hepsine bu tekniği uygulamaya başladılar. *Yan hücre tekniği,* deniyor buna. Bir deney aslında... Ama öyle garip bir deney ki devam etmesini sağlayan tek şey hücreye kapatılan insanın seçimleri. Çünkü deney ancak insan hücrede kalmaya kararlıysa devam edebiliyor."

"İstese çıkabilir mi?" diye sordu Sabra.

"Tabii... Yan hücredeki adamın anlattıklarını, kendini kurtarmak için gardiyanlara söylese, deney o an biter. Diğer yedisi öyle yaptı. Bazısı yan hücredeki adam, örgütle ilgili daha ilk bilgiyi verdiği anda

bunu yaptı, bazısı da biraz daha dayandı. Ama sonuçta onlar o yolu tercih etti. Sonra da kendilerini evlerinin bahçesinde buldular. Muhbirlik yaparak çıktıkları için de kimseye hiçbir şey anlatamadılar tabii... Aralarından sadece Chasta bunu hiç denemedi. Hatta yakın zamanda, normalde deneyde yer almayan bir müdahalede bile bulundular. Yan hücredeki adama ve davasına ne kadar sadık olduğunu anlamak için Chasta'ya kendileri bir çıkış yolu teklif ettiler. Eğer örgütle ilgili bir şey biliyorsan söyle ve buradan git, dediler. Oysa deneyin temel şartı şu: Mahkûm muhbirlik fikrine kendi ulaşmalı. Yan hücreden aldığı o bilgileri çıkarı için kullanmayı kendi akıl etmesi lazım. Ama onlar deneyi bozdular. Sırf Chasta'nın ne kadar dirençli olabileceğini ölçmek için. Sonuç olarak da gördüler ki Chasta gerçek bir savaşçı!"

Sabra düşünceli biçimde, kısık bir sesle sordu kendine.

"Kim bilir ben ne yapardım? Dayanabilir miydim acaba?"

Şatilla ise öfkeliydi.

"Şu an Chasta'nın yerinde olsam, dışarı çıktığım gün Amerika'yı yakardım! Ciddi söylüyorum! İnsanları, evleri, ağaçları, arabaları, her şeyi ateşe verirdim!"

"İstedikleri de bu" dedim. "Zaten her şey hazır. Silahlar, patlayıcılar... Hatta o yan hücredeki adamın, güya dışarıda olan iki arkadaşı var ya? Onlar da hazır. İstihbaratçı iki yerli asker... Eve döner dönmez Chasta'yla iletişime geçecekler. Sonra da ilk eylem için yılbaşının mükemmel bir fırsat olduğunu anlatacaklar. İlk hedefleri de Kaliforniya'yla Teksas olacak. Aynı anda. Neden sizce? Bu eyaletlerin özelliği ne?"

Sabra atıldı.

"İkisi de Birleşik Devletler'den ayrılmaya çalışıyor!"

"Başka?"

Şatilla tamamladı.

"Kaliforniya, federal hükümete göre daha liberal olduğu için ayrılmak istiyor. Teksas da daha muhafazakâr olduğu için... Yani birbirine zıt nedenlerden bağımsızlık ilan etmek istiyorlar. Bu iki

eyalet Amerika'nın iki zıt kutbu gibi. Tabii onlar ayrılırsa peşlerinden de başka eyaletler gelecek."

"Evet" dedim. "Ama federal hükümet herhangi bir ayrılığa asla izin vermeyecek. Bu yüzden de Amerika'da er geç bir iç savaş çıkacak... Ama bunu durdurmanın bir yolu var. Birden Chasta ve yerlilerden oluşan örgütü devreye girerse ne olur? Yılbaşı gibi bir gecede, politik açıdan birbirine zıt bu iki eyalette onlarca sivili öldürürlerse ne olur? O toprakların gerçekte kime ait olduğunu, kimden çalındığını birden herkes hatırlar. Asıl savaşın toprak savaşı olduğu anlaşılır. Ve görülür ki asırlar önce sona erdiği sanılan o savaş aslında hiç bitmemiş! Böylece bütün o eyaletler birbiriyle değil, önce yerlilerle mücadele etmeleri gerektiğine inanır. Federal hükümetle eyaletler arasındaki bütün çatışmalar derhal dondurulur. Amerika yeniden Birleşik Devletler olur. Ve asırlar sonra, *kovboy-Kızılderili* savaşı kaldığı yerden devam eder! Tabii böyle bir savaşta siyahi ve Latin kökenli askerlerin silah bırakacağına eminim ama..."

"Peki biz ne yapacağız?" diye sözümü kesti Şatilla. Bu defa yapabileceğimiz bir bok vardı! En azından yapmaya çalıştığımız...

"Chasta'nın hücresinin duvarında bir delik açmaya çalışıyoruz. Gerçekte kiminle konuştuğunu görebilsin, kandırıldığını anlasın diye. Ama ne yazık ki bütün bunları çok geç öğrendik. Onun için de kısıtlı bir zamanımız var. Sonrasında çok geç olacak. Çünkü Chasta bu oyunu kendi gözleriyle görmezse, o hücreden çıktığında bunu ona kim anlatırsa anlatsın o yaşadıklarının sahte olduğuna kesinlikle inanmaz. Hatta, yan hücredeki o adam aslında yoktu, diyen kim varsa Chasta'nın gözünde ölmeyi ilk hak eden olur. Çünkü bunu ancak onu davasından vazgeçirmeye çalışan, devlet yanlısı bir hain söyleyebilir!"

"Neden eylemleri Lakotalı o istihbaratçılar yapmıyor?" diye sordu Sabra ve ekledi: "Ne gerek vardı Chasta'yla bu kadar uğraşmalarına?"

"Çünkü uzun bir savaş istiyorlar... Amerikalıları yeniden bir ulus yapacak kadar uzun bir savaş. Böyle bir savaşı da maaş alan, sonra da emekli olacak olan insanlarla yürütemezsin. Evet, birkaç eylem yapabilirsin, birkaç yeri patlatabilirsin ama o kadar. Bir savaşın

sürdürülebilir olması için ortada gerçek bir nefret olması gerekir. Bu yüzden de böyle bir savaşı ancak ABD'nin en büyük düşmanıyla yürütürsün. Bugün için de o kişi Chasta. Zaten bütün bu *yan hücre tekniğinin* de amacı bu: ABD'nin bir numaralı düşmanını yaratmak. O askerler Chasta'nın sadece ilk adımı atmasına yardım edecek. Sonrasında Chasta kendi başına yürüyecek. Örgütü aslında o kuracak. İnsanları bir araya o getirecek. Sonraki eylemleri o planlayacak. Çünkü unutma, Chasta her şeyi öğrendi. Silahlı bir örgüt nasıl kurulur, para nereden bulunur, hepsini biliyor artık. En önemlisi de Chasta henüz sizin yaşlarınızda... Daha 28 yaşında. En az yarım asır savaşacak bir adam var ellerinde!"

Kapı çaldı. Açtım. Göğsündeki isimlikte yazana göre, karşımda otelin gece müdürü vardı.

"İyi akşamlar. Yan odalardan şikâyet geldi de. Bazı sesler duymuşlar... Her şey yolunda, değil mi?"

"Yarın bir konserimiz var... *Acapella* grubuyuz. Prova yapıyorduk" dedim ve adamın yanıt vermesini beklemeden kapıyı kapadım. Sonra da Şatilla'yla Sabra'ya baktım. İkisi de bakışlarını indirmiş, anlattıklarımı sindirmeye çalışıyordu.

"Evet, bugünlük bu kadar" dedim.

Şatilla ne yapması gerektiğini biliyordu. Yatağın üzerindeki kâğıtları toplayıp metal çöp kutusuna attı. O sırada Sabra'nın bakışları, yerde duran çello kutusuna kaymıştı. Şatilla bir kibrit çakıp çöp kutusuna attı. Kâğıtlara yazılmış her şey bundan sonra hafızalarımızda saklanacaktı. Çünkü bir sunucu için hafızadan daha sağlam bir kasa yoktu. Brüksel'in merkezindeki ünlü yeraltı kasaları bile hafıza kadar güvenli değildi. Yine de sıradan insanların otopark sanacağı bir girişe sahip, yerin dört kat altında ve içine zırhlı bir minibüsün girebileceği genişlikte olan o kasalardan birine yıllardır kira ödüyordum. Çünkü bazı sırlar insanın kafatasına sığmıyordu.

Yükselen duman tavandaki yangın alarmını çalıştırmasın diye Şatilla camları açarken Sabra utangaç bir sesle sordu:

"Bakabilir miyim?"

Çello kutusunu gösteriyordu.

"Hayır" dedim.

Sabra'nın yüzü asıldı. Üç hafta önce de Lüksemburg'da bir otel terasında birlikte otururken kayan bir yıldız görmüş ama onlara söylememiştim. Kısa bir süre sonra bir yıldız daha kaymış ve yine sessiz kalmıştım. Hatta birkaç dakika sonra bu gördüklerimin ne olabileceğini hatırlamış, arkama yaslanıp devamını beklemeye başlamıştım. O sabah haberlerde de anlatıldığı gibi, 120 yılda bir dünyadan görülebilen Corbijn-Fischer kuyrukluyıldızından parçalar kopuyordu. Art arda ve çoğalarak atmosfere giriyorlar, gecenin karanlığında, gökyüzünde olağanüstü parlak çizgiler bırakıyorlardı. Ve bütün bunlar Sabra'yla Şatilla'nın ardında, başlarının hemen üzerinde gerçekleşiyordu. Beytüllahimli Yossi'den gelen haberleri tartışmakla meşgullerdi. Buna da hakları vardı. Çünkü yeni binyıl öncesinde büyük hamleler peşinde olan devletler arasında İsrail de vardı. Her ne kadar bunu başarmak için her şeyi denese de, kurulduğundan beri Filistin halkını buharlaştıramamış olan İsrail devleti ocak ayında Gazze Şeridi'ni tamamen boşaltmıştı. Bunu da bir zamanlar Kıbrıs'ta yerleşime kapatılmış olan Maraş adındaki şehri dünyaya örnek göstererek yapmış ve kendince *Büyük Çatışma*'yı adil biçimde dondurmuştu. Ancak bütün dünya biliyordu ki İsrail devleti yeni binyılın ilk günlerinde Gazze Şeridi'ni, yerleşimciler adındaki keskin dişleriyle kemirmeye başlayacaktı. Böylece İsrail'in dünyanın dört bir yanından gelen taze vatandaşları, asırlar önce Amerika'da yerli topraklarına hücum etmiş Avrupalı göçmenler gibi Gazze'ye yerleşmeye başlayacaktı. Elbette bu İsrailli göçmenlerin kimseyle savaşması gerekmeyecekti çünkü Gazze'nin yerlileri çoktan Batı Şeria'ya sürülmüştü. Sürülmek istemeyenler de doğal olarak *Nefsi Müdafaa Operasyonu* adı verilen bir askeri harekâtla önce öldürülmüş, sonra da terörist ilan edilmişti. Ancak Beytüllahimli Yossi'nin bize verdiği habere göre şimdi de Batı Şeria'da, tam olarak Ramallah çevresinde gizemli olaylar yaşanıyordu. Örneğin bir dağ köyünde yaşayan, yarısı çocuk elli Filistinli, bir gecede hiçbir iz bırakmadan

kayboluyordu. Bu insanların uzaylılar tarafından kaçırılma ihtimali hayli düşük olduğundan, bir an önce gerçeği öğrenmeye çalışıyorduk. Zaten ocak ayından beri Batı Şeria, bir zamanların Gazze'sinin kaderini yaşıyordu. İsrail devleti bölgeye günde dört saat elektrik veriyor ve yaşam koşullarını cehennem standartlarına indirgeyerek oradakileri delirtmek için elinden geleni yapıyordu. Ancak bir gecede elli altmış kişinin yok olması bir elektrik kesintisinin çok ötesindeydi. Sabra ve Şatilla'nın ne denli endişelendiklerini görebiliyordum. Ne de olsa bu iki kardeş adlarını, geçmişte binlerce Müslüman'ın dönemin İsrail savunma bakanının emriyle katledildiği Sabra ve Şatilla mülteci kamplarından almıştı. Her ne kadar Paris'te doğmuş, büyümüş ve Filistin'e hiç adım atmamış olsalar da İsrail devleti ve soykırım kelimelerini aynı cümle içinde kullanmak onlar için çok da zor değildi. Bu yüzden de hemen harekete geçilmesi ve vakfın bölgede gizli kazılar yürütmesi gerektiğini, bu kazıların sonucunda mutlaka ortaya toplu mezarlar çıkacağını söylüyorlardı. Bunu da öylesine hararetle yapıyorlardı ki onlara imreniyordum. Çünkü hırsla yükselen sesleri ve şaşkınlıkla açılan gözlerinde, benim artık içimde hissetmediğim o insanlığı görüyordum. Belki de bu yüzden o gece Lüksemburg'da, onlar beni ve arkamdaki duvarı, bense dakikalar süren bir meteor yağmurunu izlemiştim. Oysa dönüp arkalarına bakmaları ve o benzersiz doğa olayını görebilmeleri için işaretparmağımla gökyüzünü göstermem yeterliydi. Konuşmama bile gerek yoktu. Ama yapmamıştım. Çünkü birkaç dakika boyunca onlara imrendikten sonra bu defa da meteorlardan aldığım ilhamla zihnimde bir barış senaryosu tasarlamaya başlamıştım. Dolayısıyla meşguldüm... Hayır, hayır, hayır... Bu davranışımın çok daha basit bir açıklaması vardı. Ben paylaşmayı bilmiyordum. Ne iyiliği ne güzelliği ne de acımı paylaşmayı biliyordum. Hiçbir zaman öğrenmemiştim. Oysa beni bir hayır kurumu büyütmüştü. Belki de şöyle demeliyim: Çünkü beni bir hayır kurumu büyütmüştü.

Çelik Yelek ve Jacinta

El-Aman mülteci kampı, Suriye iç savaşının en az 100 yıl süreceğinin anlaşıldığı günlerde *All for All Foundation* adlı uluslararası bir yardım kuruluşu tarafından inşa edilmişti. Dünyanın en saygın hayır kurumlarından biriydi. Saygınlık, bir hayır kurumu için her şeydi. Çünkü o saygınlık sayesinde insanlardan para toplanabiliyordu. Ve bir hayır kurumunun ilk amacı, parayı dağıtmak değil, toplamaktı. Dolayısıyla yapılması gereken ilk iş de bağışçıları para yönetimindeki şeffaflığa ikna etmekti. Bu amaçla All for All gibi vakıflar, özellikle sahada çalışacak olanları, kamuoyunca güvenilir olduğu düşünülen kişilerden seçerdi. El-Aman kampının yöneticisi Olotlu Jacinta da böyle bir kadındı.

İnsan hakları ihlalleri üzerine uzmanlaşmış ünlü bir avukatken Barselona'da sürdürdüğü kariyerini yarıda bırakmış ve vakıflarda çalışmaya başlamıştı. Çünkü yıllarca bir mahkeme salonundan diğerine koşmuş ancak bu hiçbir işe yaramamıştı. Ne İspanyol polislere karşı açtığı işkence davalarını kazanabilmiş ne de Katalonya bağımsızlığı için mücadele veren politikacıları cezaevinden çıkarabilmişti. Dolayısıyla Jacinta'yı ünlü bir avukata dönüştüren, girdiği davalardaki başarıları değil, mahkeme binalarının önünde yaptığı, müvekkillerinin az önce ne denli haksızlığa uğradığını, neredeyse ağlayarak anlattığı basın açıklamalarıydı. Uğruna mücadele ettiği davaları o kadar kişiselleştirmişti ki yıllarca sinir krizi içinde yaşamış, müvekkillerine karşı yapılan adaletsizliğe duyduğu öfkeyi derhal sevgililerine yansıtmıştı.

Jacinta üç kez âşık olmuştu. Her defasında o âşık olduğu kişiyle birlikte yaşamayı denemiş ancak sonunda, duruma göre ya kapıyı çarpıp çıkmış ya da kapıyı zincirleyip açmamıştı. İlk sevgilisini banyo

yaptıktan sonra dökülen saçlarını küvetten toplamadığı için, ikinci sevgilisini arabayı yavaş kullandığı için, üçüncüsünü de "Sen şu an aslında bana bu bibloyu yanlışlıkla kırdığım için değil, bugün o mahkemede olanlar yüzünden bağırıyorsun!" dediği için terk etmişti.

Hayal kırıklığıyla dolu bu deneyimlerin sonucunda, tanıdığı insanlarla asla mutlu olamayacağını anlayan Jacinta, hiç tanımadığı insanları mutlu etmeye karar verdi. Bunun üzerine de her şeyi ardında bırakıp uluslararası yardım kuruluşlarının kapılarını çaldı. Böylece geçmişte mahkemelerde yapamadığını artık yapabilir ve insanlara gerçekten de yardım edebilirdi.

Bu kararından sonra Jacinta 29 yaşında hayata sıfırdan başladı. Yıllar içinde birçok vakıf ve farklı projede çalışarak, girdiği her yeni işte daha çok yetki sahibi oldu. En önemlisi de uluslararası yardım kuruluşları çevresinde güvenilir bir insan olarak tanındı. Öyle ki yedi yıllık bir deneyim sonunda, All for All adlı vakfa adımını atar atmaz, bir mülteci kampına yönetici olarak atanacağını öğrendi. Yıllar sonra Jacinta o teklifi duyduğu anı şöyle anlattı:

"36 yaşındaydım. Kendimle gurur duydum. Belki de hayatımda ilk kez... Hemen o insanlar geldi aklıma. O kampta kalan insanlar... Orası onların eviydi. Ben de o evin hizmetçisi olacaktım. Bunun hayalini kurmak bile güzeldi. Sonra da ne yaptım, biliyor musun? All for All'un binasından çıktım. Manhattan'daydı... Önce biraz yürüdüm, sonra da... Hani o sevgililerim vardı ya? Birlikte yaşadığım... Onları aradım. Üçünden de özür diledim. Galiba ben, El-Aman'ı yöneteceğimi öğrendiğim gün... Tam da o gün, gerçek anlamda büyüdüm. Aslında şimdi düşünüyorum da birini keşke aramasaydım! Yavaş araba kullananlara hâlâ dayanamıyorum! Bir yere gidilecekse hemen gidelim istiyorum! Bir şey yapılacaksa hemen yapılsın! Onun için de yıllarca hiç durmadan, bir oraya bir buraya koşturdum. Belki de hayatımda ilk kez o bomba patladığı zaman durdum. Ama gerçekten durdum. Beynim de durdu, bedenim de... Sonraki birkaç gün kendimde değildim aslında. Cenazeler var, yaralılar var, insanlar mahvolmuş! Hangi biriyle ilgileneceğimi

şaşırmıştım. Bir yandan ortalığı temizliyorduk, bir yandan da yeni çadır, konteyner siparişleri veriyorduk. Ama ben aslında hâlâ o patlamanın şokundaydım. Onun için de sanki dünyanın en önemli konusuymuş gibi bebeğin adını soruyordum! Bilmiyoruz, diyorlardı. Nasıl bilmezsiniz, niye bir ad koymadınız, diye kızıyordum herkese! Bağırıyordum hatta!.. Bilemiyorum... Belki de ben hiç büyümedim."

Ameliyatın üzerinden iki gün geçmiş ve Jacinta, Asbjörn'den bebeğin sağlık durumunun iyiye gittiğini henüz öğrenmişti. Bebeğin annesini bulmak için kampta başlattığı ve kadınlarla şahsen görüşerek yürüttüğü soruşturma sonuçsuz kalmıştı. Hatta bu soruşturma Jacinta'nın asla öngöremeyeceği başka bir soruna yol açmıştı. Aynı köyden uzun zamandır düşman olan iki aile birbirine derhal iftira atmış, iki tarafın da kadınları bir bebeği terk edecek kadar aşağılık olmakla suçlanmış, bunun sonucunda da kampta Jacinta'nın zorlukla durdurduğu büyük bir kavga çıkmıştı. Sonuçta, sekiz gün önce iki çadır arasında bulunan bebeği kimin doğurmuş olabileceğine dair kimsenin bir fikri yoktu. Bebek, geçici olarak, kampa yeni gelen Şamlı bir kadına emanet edilmişti. Savaştan önce, Şam'ın en büyük hastanesinde yoğun bakım hemşiresi olarak çalışan kadın, kendisi için kurulmuş olan çadırda, çok uzaktaki başka bir şehirde yeniden yoğun bakım hemşiresi olacağı günü bekliyordu. Ama böylesi bir ihtimal hayli düşüktü. Çünkü mülteciler sadece evlerini değil, mesleklerini de terk ederler. Yine de kadın derin bir şefkatle ilgilenmişti bebekle. Bir hemşire titizliğiyle... Ta ki patlamada ölene kadar. Çelik bilyeler delik deşik etmişti vücudunu... Hastanenin yenidoğan ünitesi genişletilmek üzere tadilattaydı. Plana göre çalışmalar birkaç gün içinde bitecek ve bebek Şamlı hemşireden alınıp o üniteye yerleştirilecekti. Ama bombanın patlamasıyla birlikte plan diye bir şey kalmamıştı. Jacinta'nın tek yapabildiği, Palaz'daki genç bir kadının yaptığı katliam ile kamptaki patlama arasında bir bağ olabileceğini düşünerek güvenliği artırmak olmuştu. Jacinta o genç kadının, yıllar önce dağılmış IŞİD'in ideolojik açıdan torunu Şehadet Ordusu'nun bir

militanı olduğunu, kampı da bu örgütün bombaladığını düşünmüştü. Yıllar sonra Zerre'yle ilgili gerçeği öğrendiğinde Jacinta şöyle dedi:

"Tabii ya! Aynı gün aynı bölgede hem bir bebek bulunuyor hem de bir kız intihar ediyor! Bebeğin annesidir tabii! Ben bunu hiç düşünmemiştim... Aslında sadece intihar etmiş olsa belki aklıma gelirdi. Ama biz, Palaz'da zavallı bir kız intihar etmiş, diye haber almadık. Bir kadın beş kişiyi öldürdü, sonra da kendini vurdu, diye duyduk. Yaşını bile bilmiyorduk. Onun için de bebekle kız arasında bir ilişki olabileceği aklıma bile gelmemişti! Demek öyle... Yani o kız Şehadet Ordusu militanı değilmiş... Peki bombayı kim koymuş, onu öğrenebildiniz mi?"

Jacinta'nın yanından hiç ayrılmayan tercümanı, öğretim görevlisi olduğu üniversitede Çağdaş Amerikan Edebiyatı dersi verirken evi bir ABD savaş uçağı tarafından vurulan Lazkiyeli İdris'ti. Kamp yöneticisinin sözlerini çeviriyordu:

"Bir ad koymak gerekiyor bebeğe."

Hastanenin kapısında duruyorlardı. Jacinta'yla İdris'in etrafında küçük bir kalabalık vardı. Jacinta ofisinden ne zaman çıksa etrafında biriken küçük topluluklardan biri. Daima bir şeylere ihtiyacı olan ve bu ihtiyaçlarını kamp yöneticisine anlatmaya çalışanlar topluluğu... Bir bebeğe ad koymaktan çok daha önemli sorunları vardı. Ama Jacinta'nın önceliği belliydi. Halepli şair Yusuf Ali, İdris'in yanına yaklaştı ve "Ben galiba bir ad buldum" dedi.

"Nedir?" diye sordu İdris.

Bütün iyi şairler gibi Yusuf Ali de elbette büyük bir gevezeydi. Üstelik uzmanlık alanı kelimeler, savaş başladığından beri ilk kez bir işe yarayacaktı. Ayrıca ihtiyaç sahibi küçük kalabalık da susmuş, ona bakıyordu. Her ne kadar bebeğin adıyla ilgilenmeseler de bir mülteci kampındalardı. Bu da bütün gün hiçbir şey yapmadan oturmak, sıkılmak ve sürekli konuşmak ya da sürekli konuşanları dinlemek anlamına geliyordu. Elbette kampta bir patlama olmadığı günlerde...

Dinleyicilerinin dikkatini çektiğini görünce heyecanlanan Yusuf Ali önce eliyle prefabrik hastaneyi gösterdi, sonra da konuştu:

"Bu bebek kimseye bir şey yapmadı. Bu bebek bir masum. Daha doğalı kaç gün oldu? Ama bakın, insanlar ona ne yaptı? Neden korkuyorum, biliyor musunuz? Bir gün büyür de insanlardan intikam almak ister diye korkuyorum. İçinde nefretle büyür diye korkuyorum. İşte bu bebeğin hayattaki en büyük mücadelesi bu olacak! Bu bebek daima vicdanı temiz kalsın diye savaşacak! Daima gerçek niyetiyle sınanacak! Ve şimdi biz ona öyle bir ad koyalım ki bu mücadelesini hiç unutmasın. Öyle bir ad olsun ki bu çocuk, sahip olduğu en kıymetli şeyin vicdanı olduğunu bilsin. Her şeyin bir niyet meselesi olduğunu anlasın! Niyeti daima iyi olsun! Adı her söylendiğinde bu çocuk doğru yoldan ayrılmaması gerektiğini hatırlasın. Bu öyle bir ad olsun ki..."

Olotlu Jacinta daha fazla dayanamadı. Elini kaldırıp susturdu Yusuf Ali'yi. Halepli şair bu beden dilinin de tercüme edilmesini ister gibi İdris'e baktı. İdris de "Uzatma, söyle artık!" dedi. Ve Yusuf Ali etrafındakilere bakarak konuşmaya devam etti:

"Bu çocuğun adı..."

Sustu. Çünkü bütün iyi şairler gibi ne zaman susması gerektiğini de bilirdi. Etrafındaki gözlere bakıp birkaç nefes alıp verdi. Sonra da hayatın anlamını açıklayan bir filozofun ciddiyetiyle konuştu:

"Bu çocuğun adı Zamir olsun!"

Arapçada *vicdan* ve *gerçek niyet* anlamlarını taşıyan kelimenin Türkçede ne anlama geldiğini Yusuf Ali elbette bilmiyordu. Sonuçta o, Suriyeli bir bebeğe isim koyduğunu sanan Arap diline âşık bir şairdi. Yine de vahşi hayvanların sezgilerini andıran, şairlere özgü kehanet yeteneğiyle koyduğu ad, bebeğin kaderine denk düşmüştü. Çünkü her ne kadar Yusuf Ali bundan habersiz olsa da Zamir kelimesinin Rus dilinde de bir anlamı vardı: *Barış için...*

Jacinta'nın da onaylamasıyla bebeğin adı konulmuş oldu. Tam ihtiyaç sahipleri yeniden etrafını saracaktı ki telefonu çaldı. Arayan, All for All'un halkla ilişkilerini yürüten ve New York'ta yaşayan San Diegolu Jenna'ydı.

"Jacinta, herkes ziyaretleri iptal ediyor."

Dünyaca ünlü oyuncu ya da sporcuların, yanlarında gazetecilerle gelip mültecilerle görüştüğü kamp ziyaretlerinden söz ediyordu.

"Patlamayı duyunca hepsi korktu tabii... Ama bir müjdem var! Şu an bir film çekmek için İstanbul'da olan biri var. Kim biliyor musun? Derek Haley! Menajeriyle konuştum. Hemen kabul etti. Sonra da Derek aradı. Çok mutlu oldum, hemen gelmek isterim, dedi."

"Derek Haley de kim?"

"Bilmiyor musun? Yeni James Bond olacak, diyorlar. Bu ay içinde kim olacağı açıklanacak ya? Derek de tabii bunun için gelmek istiyor kampa. Bundan iyi tanıtım mı olur? Bence sen yeni James Bond'la tanışacaksın. Çünkü kimsenin korkudan gelemediği bir kampı gezdiği haberi çıkınca eminim o seçilecek."

"Kesin gelebilecek mi?"

"Tabii! Hatta yarın için uygunmuş. Ben her şeyi ayarladım."

Telefonu kapattıktan sonra Jacinta etrafına baktı. Aslında böylesi bir ziyaret için hiç de doğru bir zaman değil, diye düşündü. Ama sonra dönme dolabı gördü. Hâlâ dönüyordu. İki çocuk vardı üzerinde. Döndükçe gülüyorlardı. Hayat her şeye rağmen devam ediyordu. Jacinta gülümsedi ve kendini topladı. Patlamada enkaza dönmüş bir konteyneri, bir kamyon dorsesine taşıyan vince doğru umutla yürüdü.

Ertesi gün, öğle saatlerinde, İngiliz aktör Derek Haley El-Aman'a girdi. Üzerinde bir çelik yelek, başında da bir miğfer vardı. Jacinta kulağına fısıldadı:

"Miğferi çıkarabilirsiniz..."

Derek önce Jacinta'nın ne demek istediğini anlayamadı. Ama sonra tişörtlü, şortlu ve çıplak ayakları terlikli çocuklar etrafını sarmışken başındaki o miğferle bir korkak gibi göründüğünü hızlıca kavrayıp derhal çıkardı. Tam çelik yeleği de çıkaracaktı ki menajeri, İstanbul'da çekmekte olduğu filmin yapım aşamasını sigortalayan şirketin buna izin vermeyeceğini hatırlattı.

Derek'in ilk gezeceği yer hastaneydi. Etrafındaki muhabirler attığı her adımda fotoğraflarını çekiyordu. Jacinta'nın peşinden prefabrik

binaya girdi. Etrafına baktı ve yaralıları gördü. Jacinta, Derek'i yaralılarla tanıştırdı. Derek, olabildiğince ilgili bir ifadeyle dinledi İdris'i. Konuşabilen yaralılarla Derek arasında tercümanlık yapıyordu İdris. Sonra yoğun bakım odasına geçildi. Jacinta, odanın bir köşesinde duran kuvözün yanına gidip gülümseyerek Derek'i çağırdı. Dünyaca ünlü aktör kendinden emin adımlarla kuvöze doğru yürürken Jacinta birkaç adım uzaklaştı. Böylece çekilecek fotoğraflarda sadece Derek Haley ve kuvözdeki bebek olacaktı. Bütün muhabirler odaya girmiş ve bu duygusal anı ölümsüzleştirmek için yerlerini almışlardı. Ve Derek kuvözün yanına gelip durdu. Sonra da bebeğe bakmak için hafifçe eğildi.

Elbette öyle olmasını istemezdi. Ama sonuçta insan bir refleksler bütünüydü. Bedeninde işleyişini kontrol edemediği nokta sayısı, kontrol edebildiklerinden katbekat fazlaydı. Nasıl ki bir insan damarlarındaki kan akışını, bağırsaklarının çalışmasını kontrol edemiyorsa, bazı durumlarda yüzünü de yönetemiyordu. Bir James Bond adayı olsa bile...

Bebeğin paramparça olmuş, dikişli yüzünü gördüğü anda Derek Haley abartılı biçimde kaşlarını kaldırıp gözlerini açtı ve dudaklarını büzüp başını geri çekti. Hepsi de aynı anda gerçekleşen insani birer tepkiydi. O an muhabirlerin deklanşöre basması da bir tepkiydi. Her ne kadar Derek birkaç saniye sonra kendini toplamış ve bebeğe sevecenlikle bakıp gülümsemiş olsa da artık çok geçti. Çünkü sonrasında başka hastalar ve çocuklarla yüzlerce fotoğrafı çekilse de Derek Haley'nin El-Aman gezisinden geriye sadece tek kare kaldı. Daha doğrusu tarihe o geçti: Bir kuvözün içinde yatan, yüzü parçalanmış bir bebeğe iğrenerek, hatta korkarak bakan bir Derek Haley fotoğrafı. Yayınlanmaması için elinden geleni yapan menajeri, ne kadar uğraşsa da bunu başaramadı. Çünkü diğer James Bond adaylarının menajerleri de fotoğrafın yayınlanması için devreye girmişti. Böylece magazin dergilerinden siyah-beyaz gazetelere, ana akım haber sitelerinden kimsenin kullanmadığı sosyal medya platformlarına kadar o fotoğrafın yayınlanmadığı hiçbir yer kalmadı

ve dünya İngiliz aktörden nefret etti. İnsanlar o fotoğraftaki Derek'e, onun bebeğe baktığı gibi baktılar. Yüzlerini buruşturarak... Sonuçta, James Bond olabilmek için girdiği El-Aman'da Derek Haley'nin aktörlük kariyeri sona ermişti.

Ancak o fotoğraf yüzünden bir yıldız sönerken, yine o fotoğraf sayesinde başka bir yıldız doğdu: Zamir.

25 Aralık

Başka ne olabilirdi ki? Tabii ki her şey boktandı. Sonuçta boktan bir toplama kampındaydım. Koğuşlar, avlular, yataklar, mutfaklar, yemekhaneler, tuvaletler, hepsi boktandı. Beni gezdiren adamın adı Hermann'dı ve o da boktandı. Benim o kampta bulunmamın da hiçbir anlamı yoktu. Çünkü yazacağım raporun somut hiçbir sonucu olmayacaktı. Ne de olsa ben orada sadece bir gözlemci olarak bulunuyordum. Bu da o ünlü, çift yarık deneyindeki *gözlemci etkisini* birebir yaşamak anlamına geliyordu. İzlenirken birer madde gibi davranan atomaltı parçacıklar, gözlemci olmadığında dalga özellikleri gösteriyordu. Yani fizik kuralları, gözlemci varsa işliyor, yoksa bir kuantum festivali başlıyordu. Neden-sonuç ilişkilerini çözemediği için insanı tedirgin eden gizemli bir gösteri!.. İşi *gözlemlemek* olan bütün sivil toplum kuruluşları için de durum aynıydı. Onlar etraftayken yolundaymış gibi görünen her şey, arkalarını dönüp uzaklaştıkları anda birbirine girerdi. Tanık oldukları olayların işleyişini sırf varlıklarıyla değiştirdikleri için, gözlemledikleri durumun gerçekle bir ilgisi kalmazdı. Örneğin bir ülkedeki sistematik işkenceyi gözlemlemek için oraya ayak bastıkları anda bütün işkence vakaları *münferit birer olay* haline gelirdi. Gözlemci kuruluşları sadece devletler değil, tanık ya da kurban olarak dinledikleri insanlar da kandırırdı. Çünkü herkes onları kendi çıkarı için kullanmak ister ve bunu da başarırdı. Bu yüzden de yayımladıkları gözlem raporlarında, her bir gerçek bilgiye karşılık on yalan bilgi yer alırdı. Ve bu 1'e 10, gerçeği boğmak için ideal bir orandı. Yıllar içinde bütün bunların farkına varmış ve çaresizlik içinde bu kuruluşlardan istifa etmiş onlarca insan tanımıştım. Umursadıkları için istifa etmişlerdi. Doğal olarak, yerlerine de umursamayanlar gelmişti. Umursamamak için para

alanlar... Böylece bir zamanlar büyük ideallerle kurulan bu örgütler şimdi her türden sahtekârla dolmuştu. İstihbarat servisleri tarafından kurulanlar hariç. Onların çalışanları baştan beri sahtekârdı.

Bütün bu nedenlerden, *Human Rights Monitoring* ya da *Child Rights Monitoring* gibi adının herhangi bir yerinde *monitoring* kelimesi geçen bütün sivil toplum kuruluşları uzun zamandır midemi bulandırıyordu. Bunu da olabildiğince yüksek sesle ifade etmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyordum. Örneğin geçen yıl, son derece uygun koşullar bir araya gelmiş ve ben de gerekeni yapmıştım.

Haiti'deki insan hakları ihlallerini gözlemlemek için Port-Au-Prince'te bulunan ve sadece erkeklerden oluşan bir heyet, içini 12-13 yaşlarındaki kızlarla doldurdukları bir villada bir yüzbaşıyla küçük ordusu tarafından ablukaya alınmıştı. Yüzbaşının amacı elbette yapmaya zorlandıkları fuhuştan kızları kurtarmak değil, heyetin korumalarının ödemeyi reddettiği rüşvetini almaktı. Ancak zamanında verilmemiş o rüşvet artık bir fidyeye dönüşmüş ve miktarı hayli artmıştı. O sırada ben de Hispanyola Adası'nın diğer ucunda, Santo Domingo'daydım. Yüzbaşı tarafından rehin alınmış heyettekilerden biriyle Pointe-à-Pitre Havalimanı'nda, transit yolcu salonunda karşılaşmıştık. Dijonlu emekli bir diplomattı. Adı Jean'dı ve yakınlarda olduğumu bildiği için yardım istemek üzere beni aramıştı. Fransız Elçiliği'nden birini aramamasına şaşırsam da sıradan bir fidye vakası olduğunu düşünmüş ve telefonu yüzbaşıya vermesini söylemiştim. Emekli diplomattan farklı olarak yüzbaşı daha konuşkandı. Böylece villada çocuk yaşta yedi kız olduğunu öğrenmiş ve elçilik yerine neden benim arandığımı anlayabilmiştim. Bunun üzerine telefona Dijonlu Jean'ı istemiş ve kendisine prensip gereği yardımcı olamayacağımı söylemiştim. Ancak durumun hassasiyetinden bunu tabii ki nazik bir şekilde yapmıştım:

"Jean, beni duyuyor musun?"

"Bak, sana yemin ediyorum! Kızların bu kadar küçük olduğunu bilmiyorduk! Lütfen kimsenin haberi olmasın! Lütfen!"

"Tamam, bırak şimdi onu. Sakin ol ve beni dinle."

"Dinliyorum."
"Dediklerimi aynen yapacaksın."
"Tabii, tabii!"
"Söz ver bana."
"Söz veriyorum."
"İyi... Siktir git şimdi!"
"Efendim?"
"Siktir git, geber orada!"

Telefonu yüzüne kapatırken 70 yaşlarındaki adamın bağırışlarını hâlâ duyabiliyordum. Her ne kadar bunu ummuş olsam da yüzbaşının hiçbirini öldürmeyeceğinden emindim. Ne de olsa avcuna her gün böylesine potansiyel sahibi bir heyet düşmüyordu. Yarım günlük bir araştırmadan sonra yüzbaşının istediği 100 bin doların Jean ve arkadaşlarının bağlı olduğu gözlem kuruluşu tarafından ödeneceğini ve paranın bir hostes çantası içinde Miami'den kalkan tarifeli bir uçakla adaya getirileceğini öğrendim. Ve anladım ki konu böylece kapanıp gidecekti. Bunun üzerine derhal yüzbaşıyı arayıp kızlarla birlikte adamların fotoğraflarını çekmesini söyledim. 5 bin dolara anlaştık. Ertesi gün yüzbaşı 100 bin doları alıp heyeti serbest bıraktı ve 48 saat sonra, yayın yönetmenini çok iyi tanıdığım *Daily Life* adlı İngiliz tabloid gazetesinin birinci sayfasında çektiği fotoğraflar vardı. Alt başlık şuydu:

"Uluslararası gözlemci heyet Haiti'de fahişelerle grup seks yaparken yakalandı."

Genel olarak bütün gözlemciler hakkındaki fikrimi dünyaya duyurmak adına manşet için fikri ben vermiştim:

"Biz hiçbir şey yapmadık, sadece gözlemliyorduk!"

Elbette bütün ısrarlarıma rağmen gözlem kuruluşunun adı haberde geçmemiş ve kızların yaşları belirtilmemişti. Hatta fotoğraflarda Jean ve diğerlerinin yüzleri buzlanmıştı. Çünkü ben nasıl yayın yönetmenini tanıyorsam, o kuruluşun yöneticileri de gazetenin sahibini tanıyordu. Ve aralarındaki pazarlık sonucu geriye sadece herkesin anonim olduğu bir magazin haberi kalmıştı. Gerçeğin

gömülmesine defalarca tanık olmuştum. Hem de çok yakından. Bazen de kendim gömmüştüm gerçeği. Dolayısıyla bütün bunlara alışıktım. Alışık olmadığım, Freiburg yakınlarındaki o toplama kampını gezerken içinde bulunduğum durumdu. Çünkü gerçekten de hiçbir halta yaramadıklarını düşündüğüm o gözlemcilerden biri olarak gelmiştim kampa. Aslında bana kalırsa, dünya üzerindeki herkes bir gözlemciydi. Çünkü her şey herkesin gözünün önünde olup bitiyordu. Aynı bu kamp gibi... Bu toplama kampının inşa edilmesiyle sonuçlanan o süreçte olanlar gibi... Bütün dünya olanları sessizce izlemiş ve belki de izleyenler arasında, mastürbasyon yapan bile olmuştu. Bir de bu defa *gözlemci etkisi*, deneyi değil, gözlemciyi değiştirmiş, yepyeni bir insan yapmıştı. Yeni ve faşist. Çünkü faşist bir devletin yönetiminde yaşamak bir süre sonra insanı da faşist yapıyordu!

14 yıl boyunca Almanya'yı önce koalisyonlarla, sonra da tek başına yönetmiş olan aşırı sağ görüşlü parti, iki yıl önce, sayesinde seçimi yeniden kazandığı vaadini mitinglerde dile getirirken kimse yadırgamamıştı. Daha doğrusu, yadırgamaya kalkan Almanların bunu yapmaya fırsatı bile olmamıştı. Polis copu ve biber gazı eşliğinde derhal evlerine gönderilerek sesleri daha en başta kesilmişti. Parti temsilcileri o mitinglerde şunları söylemişti:

"Bu konu Alman halkının kendi kaderini tayin etme hakkıyla ilgilidir. Hatta Almanya'nın bağımsızlığıyla ilgili! Dolayısıyla, Türkleri ülkeden göndermeyi savunmak ırkçılık değil, ifade özgürlüğü kapsamına giren politik bir görüştür."

"Bize oy veren milyonlarca insan, kendilerine sunulan bütün imkânlara rağmen içinde yaşadıkları topluma bir türlü uyum sağlayamayan Türklerin Alman kültürünü yok ettiğini düşünüyor. Dolayısıyla Almanya kimliğini kaybetmeden, yani çok geç olmadan hepsi gitmeli!"

"Unutmayalım ki bu insanlar bu ülkeye *misafir işçi* olarak geldi. Ama şimdi misafir kendini ev sahibi sanıyor! Hatta evin

azımsanmayacak bir bölümünü kendi zevkine göre çoktan döşedi bile. Bu kabul edilemez!"

"Almanya, ABD değildir! Tarihinde kölelik gibi bir utanç kaynağı yoktur! Afrika'dan kaçırıp getirdiğiniz sonra da zorla çalıştırdığınız bir insanı, sırf canınız istiyor diye koyamazsınız! Almanya Fransa da değildir! Dilini, kültürünü, ekonomisini, her şeyini mahvettiğiniz koca bir Kuzey Afrika varken, Araplar Fransa'yı terk etsin!' diyemezsiniz! Ama eğer ortada iki tarafın da özgür iradesiyle imzaladığı bir sözleşme varsa, istediğiniz an buna bir son verebilirsiniz! Almanya bir işveren olarak geçmişte Türk devletiyle bir antlaşma imzalamış ve Türkleri işe almıştır. Bir patron olarak üzerine düşen her şeyi de yapmıştır! Tarihsel olarak bizim Türklere hiçbir borcumuz yoktur! Bir patronun, çalışanını işten çıkarmasından daha doğal ne olabilir? Hele bir de o çalışan, işyerinde düzeni bozmaya, hatta patronluk taslamaya başlamışsa bu bir tercih değil, zorunluluktur! Bizden bu konuda duygusallık bekleyenler, Almanya'nın batmasını isteyenlerdir!"

"Almanya, Müslümanlar tarafından sömürgeleştirilemeyecek! Bu millet kendi değerlerinden vazgeçmeyecek. Melezleşme adına ilkelerinden taviz vermeyecek! Örneğin, başörtüsü ya da çarşafı kamusal hayatın bir parçası olarak asla görmeyecek! O kadınlar, geldikleri ülkelerdeki Müslüman erkeklere güvenmiyor olabilirler. Bu anlaşılabilir bir korkudur. Çünkü o ülkelerde erkekle kadın yan yana getirilmeden yetiştirilir. Sonra da aralarındaki ilk sosyal temas ya tecavüz ya da cinayetle sonuçlanır. Zaten kadınla erkeği doğumlarından itibaren ayıran bir toplum ancak tecavüzcü yetiştirebilir. Ama bütün bunlar onların sorunu! Burası Almanya! Hangi Alman erkek, sırf saçı ya da yüzü görünüyor diye bir kadına tecavüz etmeyi düşünür? Bir kadının bu şekilde kapanmasının, bir insanın okula ya da işe giderken çelik yelek giymesinden ne farkı var? Komşunuz sizin evinize, üzerinde çelik yelekle gelse ne düşünürsünüz? Nasıl ki o çelik yelek, 'Sen potansiyel bir katilsin! Senden korkuyorum!' demekse, bu kapanma da 'Sen potansiyel bir

tecavüzcüsün! Senden korkuyorum!' demektir. Alman'dan korkan Alman değildir!"

"LGBTİ bireyleri insan olarak bile görmeyen, çocuklarını sırf eşcinsel diye öldüren bir topluluğun Almanya'da kesinlikle yeri yoktur! Bu noktada, partimizdeki LGBTİ dostlarımızı suçlamak için kullanılan *homonasyonalist* kavramı da homofobik bir ayrımcılığın ürünüdür!"

"Türkleri bu ülkeden kovmak, bir nefsi müdafaa hareketidir! Nefsi müdafaa milliyetçilik değildir! Nefsi müdafaa faşizm değildir! Nefsi müdafaa bir hayatta kalma mücadelesidir! Ve Almanya hayatta kalmak için, topraklarındaki en büyük Müslüman topluluk olan Türklerden bir an önce kurtulmalı, kendini arındırmalıdır!"

"Sizden ve hayat tarzınızdan nefret eden insanlarla birlikte yaşayamazsınız! Türkler bizden nefret ediyor! Hatta bu yüzden, nesiller boyunca çocuklarının Almanlarla evlenmesine karşı çıkmadılar mı? Onlar hiçbir zaman bizi, olduğumuz gibi kabul etmedi. Biz neden onları kabul edelim? Kendimize gelmemiz için daha ne kadar küçük düşmemiz lazım? Bize domuz diyen, ahlaksız diyen, kadınlarımıza fahişe diyen insanlarla yan yana nasıl yaşayabiliriz? Almanya ve Türkler arasındaki ilişki zehirlidir! Derhal sona ermesi gerekir!"

"Buradan, Türkiye'ye dönmesi durumunda hayatının ya da özgürlüğünün tehdit altına gireceğini söyleyen siyasi sığınmacılara da seslenmek istiyoruz: Politik bir aktivistin yeri, dönüştürmek istediği ülkedir! Gidin, mücadelenizi Türkiye'de verin! Almanya, düşünceleri için bedel ödemiş insanların vatanıdır, korkakların değil! Uğruna bedel ödemek istemiyorsanız, düşüncelerinizin de en ufak bir değeri yoktur!"

"Kültürel ve tarihsel değerler konusunda ne denli hassas olduğumuzu göstermek adına da şöyle bir adım atıyoruz: Berlin'deki Bergama Müzesi'nde çalışan güvenlik görevlileri arasında Bergamalı bir Türk de yer alacak. Bu kişi, ailesiyle birlikte, istediği kadar Almanya'da kalabilir."

"Türklerin bu toplumun vazgeçilmez bir parçası olduğunu savunan sözde Almanlara da, onların anlayacağı dilden şöyle diyoruz: Yallah Türkiye'ye!"

Bu konuşmalardan da anlaşılacağı üzere, Almanya dönüşü olmayan bir yola girmişti. Hem de uzun zaman önce. Ancak bütün bu yıllar içinde, "Mümkün değil!" demişti Türkler. "Almanya gibi medeni bir ülkede asla böyle bir şey olmaz!" Gerçekten de, kovulacaklarına kesinlikle inanmamışlar, hatta bunun er geç olacağını söyleyip kendilerini uyaranlara düşman kesilmişlerdi. Oysa etraflarına biraz daha dikkatli baksalar, çoktan kovulmuş olduklarını görebilirlerdi. En azından zihinlerde... Çünkü çok uzun zamandır kendileriyle aynı asansöre binmemek için çaba sarf eden ya da yüzlerini görmemek için metroda gözlerini kapatıp uyuyormuş taklidi yapan ve elbette sokakta yan yana gelmemek için kaldırım değiştiren milyonlarca Alman vardı. Evet, belki geçmişte olduğu gibi evlerinin camından içeri molotofkokteyli atıp Türkleri diri diri yakan Neonaziler artık yoktu ama bu defa basit ırkçılıktan çok daha tehlikeli bir hareket yükselmişti. Kendini asla ırkçı olarak görmeyen bir çoğunluk, "Birlikte yaşamayı denedik ama olmadı" diye düşünüyordu. Dolayısıyla konunun önyargı ya da ayrımcılıkla ilgisi olduğunu reddediyorlardı. Onlara göre, denenmiş ve başarısız olmuş bir toplumsal projenin iptalini istemek duygusal değil, mantıklı bir karardı. Bir organ nakli yapılmış ama Almanya denilen beden bunu reddetmişti. Ve bu doku uyuşmazlığı teknik bir konu olarak teknik bir çözüm gerektiriyordu. Yine de kimse zamanından önce davranıp sesini yükseltmek ve ırkçılıkla suçlanmak istemiyordu. Herkes o *zeitgeist*'ı bekliyordu. Türklerin Almanya'dan kovulması düşüncesinin ırkçılık olarak görülmeyeceği o günün gelmesini... Ve işte o gün gelmişti. Her ne kadar Türkler buna asla ihtimal vermese de, iki bin kilometre mesafeden yaklaşan bir tren gibi ağır ağır ve göz göre göre gelmişti. Aslında Türklerin bunca zaman, altında kalacakları o trenin gelişini görmemesi de anlaşılabilir bir durumdu. Çünkü tarihte benzer kovulmalar ve zorunlu sürgünlere maruz kalmış hiçbir topluluk

başına böylesi bir felaketin geleceğini öngörememişti. Bu noktada birçok unsur aynı anda devreye girip insanı kör ve sağır ediyor olmalıydı: Öncelikle umut denilen o ağır uyuşturucu... Sonrasında bütün vatandaşlık görevlerini yerine getiren bireyin sırf bütün vatandaşlık görevlerini yerine getiriyor diye, bir aptal gibi kendini güvende hissetmesi... Son olarak da insanoğlunun bu kadar gaddar olamayacağına dair garip bir inanç...

Belki de Türkler iyimser olmak konusunda haklıydı. Çünkü başlarda başka çözümler de gündeme gelmişti. Ne de olsa milyonlarca insanı ülkeden kovmanın aşırı bir hamle olduğunu düşünen politikacılar da vardı. Onlar da daha insancıl buldukları başka bir öneri sunmuştu: Geçmişte Çin devletinin Uygur Türkleri için yaptığı gibi asimilasyon kampları kurmak. Bu plana göre, Türkiye kökenliler o kamplara kapatılacak ve kültürel olarak birer Alman'a dönüşmeden serbest bırakılmayacaklardı. Başta bu öneriye sıcak bakılsa da Türklerin varlığına bile dayanamayan kesim derhal İslamiyet'teki *takıyye* kavramını hatırlatmış ve baskı altında *yalan söyleme ruhsatına* sahip olduğuna inanan insanlara asla güvenilemeyeceğini savunmuştu. Öneri sahipleri de doğal olarak hiçbir insanın yıllar sürecek bir asimilasyon programını yalan söyleyerek atlatamayacağını iddia etmişti. Bu iddiayı çürütmek için de, uyanık olduğu her saat *takıyye* yaparak, o dönem katı seküler kimliğiyle bilinen Türk ordusunda generalliğe kadar yükselebilmiş Fethullahçılar tarikatının müritleri örnek gösterilmişti. Hiçbir asimilasyon programı, çocuk yaşta başlayan askeri eğitim ve yıllar süren subaylık kariyerinden daha etkin olamayacağı için de tartışma o noktada kapanmış ve bu öneriden vazgeçilmişti.

Sonuçta, bir zamanlar işçi olarak kabul ettiği insanların milletvekili, doktor, öğretmen, balerin ya da mafya olmuş torunlarına Almanya bugün şöyle diyordu:

"Mesai bitti. Hizmetleriniz için teşekkürler! Artık evinize dönebilirsiniz."

Yasanın iptali için Federal Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvurular işe yaramamıştı. Çünkü ülkenin en üst dereceli yargı makamı yıllar içinde federal hükümetin etkisine girmiş ve şöyle bir karar vermişti:

Türkiye kökenli Alman vatandaşlarının Almanya'daki varlığı bir kamu güvenliği sorununa dönüşmüştür. Dolayısıyla kamu düzeni lehine bireysel hakların bir defaya mahsus askıya alınması olağan bir önlem olarak değerlendirilmiştir.

Bunun yanında, Avrupa Birliği İnsan Hakları Mahkemesi, kendisine yapılan başvurular üzerine bu zorunlu sürgün yasasının derhal iptal edilmesine ilişkin karar açıklamış ancak Alman devletinin umurunda olmamış, "Cezası kaç avro ise öderiz!" demişti.

Kabul etmek gerekir ki Almanya'nın böylesi bir operasyonu gerçekleştirmesi Avrupa'da yeni bir çağın başlangıcı olacaktı. Çünkü içindeki Müslüman nefretini şimdilik saklayan başka devletlere de mutlaka cesaret verecekti. Dolayısıyla hepsi de iştahlı ve meraklı bakışlarla sessizce izliyor, bütün kıtanın Müslümanlardan arındırılması gibi hayaller kuruyordu. Böylece hep istedikleri gibi yeniden kendi aralarında kalıp ortak bir medeniyeti paylaşmanın huzuru içinde yaşayabilir, hatta örf ve âdetlerine uygun olarak yeni bir dünya savaşı çıkarıp gönül rahatlığıyla birbirlerini öldürebilirlerdi.

Veda Yasası'na göre Türkiye kökenli bütün Alman vatandaşları önce vatandaşlıktan çıkarılacak, sonra da sınır dışı edilecekti. İlk aşama, kimin Türkiye'den gelmiş bir aileye sahip olduğunu belirlemekti. Bu konu genetik soyağacı testiyle çözülecek, başta Türk kökenliler olmak üzere Türkiye'den gelmiş kim varsa, tek tek ortaya çıkarılacaktı. Yasanın gündeme geldiği ilk günlerde kapsam dışında olduklarını düşünerek kendilerini güvende hisseden Kürtler ve farklı etnik kökenlere sahip göçmenlerin torunları meclis görüşmeleri sırasında büyük bir şok yaşamıştı. Çünkü yasaya son anda eklenen madde açıktı:

Etnik kökeni ne olursa olsun, Türkiye'den gelen Türkiye'ye döner.

Federal hükümet sözcüsü bu maddeyi şöyle açıklamıştı:

"Irkçı olmadığımızı defalarca söyledik. Dolayısıyla sınır dışı edilecek olanlar arasında etnik köken üzerinden herhangi bir ayrımcılık yapmamız mümkün değil. Hatta sırf bunun için maddedeki *Türk kökenli* tanımlamasını *Türkiye kökenli* olarak değiştirdik."

Aynı basın toplantısında önceden onay verildiği için sorulabilmiş tek soru Türkiye kökenli Ortodoks ailelerle ilgiliydi. Hükümet sözcüsü, bu kişilerin elbette Almanya'da kalabileceğini ancak sırf bunun gibi bir istisnadan faydalanmak için Hıristiyanlığa geçen olursa da bunun mutlaka soruşturmalarda ortaya çıkacağını ve böylesi bir sahtekârlığa başvuranların sınır dışı edilmeden önce yalan beyan suçundan hapis cezasına çarptırılacağını eklemişti.

Geriye Almanlarla evlenip bir aile kuran Türkiye kökenliler ve bu evliliklerden doğanlar kalıyordu. Hükümetin bu kişiler hakkındaki düşüncesi de gayet basitti: "Tabii ki onlar da gidecek!" Hükümetin Alman eşler konusundaki düşüncesi ise daha da basitti: "Türk âşığı bir Alman'ın yeri Almanya olabilir mi? Hayır."

Almanya'da Türkiye kökenli yaklaşık beş milyon insan yaşıyordu. Dolayısıyla hepsini uçaklara ya da trenlere doldurup bir hamlede sınır dışı etmek mümkün değildi. Bu dev işlemi yerine getirebilmek için bütün o insanları bir araya getirebilecekleri kamplar inşa etmeleri gerekiyordu. Almanya'nın çeşitli bölgelerine her biri 5.000 kişilik 100 kamp inşa etmeye karar verdiler. 500 bin insan bu kamplarda toplanacak ve nereye, nasıl gönderilecekleri konusu Türkiye'yle yapılacak görüşmeleri de içeren uzun bir planlamayla çözülecek ve sınır dışı edileceklerdi. Sonra 500 bin insan daha girecekti o kamplara. Ta ki Almanya yeniden *Alman* olana kadar.

Federal hükümet bütün bu planı kamuoyuyla abartılı bir şeffaflıkla paylaşıyordu. DNA üzerinden yapılacak soyağacı testinin işleme biçimi, kaçak durumuna düşecek olanları yakalamakla görevli yeni kurulan özel polis biriminin üniformaları hakkında bilgiler veriliyordu. Bunu yapmalarının nedeni, insanları olabildiğince korkutup bir an önce kendi imkânlarıyla Almanya'yı terk etmelerini

sağlamaktı. Böylece ileride polisin peşine düşeceği kaçak sayısı ve yapılacak harcamalar azalmış olacaktı. Hatta hükümet sözcüsü bu konuyla ilgili de şöyle bir açıklama yapmıştı:

"Türkiye kökenli insanların ne denli sağduyulu olduklarını biliyoruz. Bu yüzden biz onları göndermeden, onlar bu ülkeyi terk etmeyi tercih edecektir. Ayrıca onurlarına ne kadar düşkün insanlar olduklarını da biliyoruz. Ben şahsen eminim ki bir Türk istenmediği yerde bir saniye bile durmaz!"

Ben de aslında o kampta bir saniye bile durmak istemiyordum ama yapabileceğim pek bir şey yoktu. Çünkü o sırada Hermann'ı dinlemekle meşguldüm. Daha doğrusu, üzerinde durduğumuz beton zemini, üzerindeki beyaz çizgileri ve iki ucundaki potaları dünya üzerinde inşa edilmiş ilk basketbol sahasıymış gibi büyük bir heyecanla anlatan Hermann'ın susmasını bekliyordum. Çünkü bir sorum vardı. Sustu.

"Peki gardiyanlar kim olacak?"

"Eşlikçiler... Biz onlara eşlikçiler diyoruz. Gardiyan değil..."

"Her neyse!"

"Açıkçası o konunun da ayrı bir stres kaynağı olmasını istemiyoruz. Onun için eşlikçiler Alman olmayacak. Bu işi yapacak olan kişileri Türkiye'den getirmeye karar verdik. Hatta Ankara'daki büyükelçiliğimiz bununla ilgili çalışmalarına başladı. İşe alımlar orada yapılacak. Sonra da uygun olan adaylar..."

Dayanamayıp sözünü kestim.

"Yalnız, buraya kapatacağınız insanların en az yarısı Türkçe bilmiyor."

"Evet, elbette. Onun için de şöyle yapacağız: Sizin de bildiğiniz gibi Türkiye'de birçok üniversitede Alman filolojisi ve tercümanlık bölümleri var. Biz de o bölümlerden mezun olanları işe alacağız. Sonra da o kişiler özel bir eğitimden geçecek ve..."

Yine dayanamayıp sözünü kestim.

"Siz daha önce de yapmıştınız bunu."

"Neyi?"

"Yahudi mahkûmların başına da Yahudi *kapo*'lar koymuştunuz."

Nazilerin geçmişte yaptıklarıyla bütün bunları bir tuttuğum için o an tartışmanın içini boşalttığım iddia edilebilir miydi? Elbette. Ama umurumda değildi. Çünkü bence, *reductıo ad hitlerum* için bundan daha uygun bir yer ve zaman olamazdı. Karşımda, "Nazi gibi!" dediğim, katı bir öğretmen ya da aşırı kuralcı bir patron yoktu. Milyonlarca insanı evinden kovmaya kararlı bir hükümetin temsilcisi vardı. Üstelik o hükümet bütün bu operasyonun ideolojik altyapısını, Nazizmin köklerinden biri olan *lebensraum* kavramıyla oluşturmuştu. Ve ne tesadüf ki *yaşam alanı* anlamına gelen bu kavram yine bir yüzyıl sonunda ortaya çıkmıştı. O dönem sınırlarını genişletme hayalleri kuran ikinci Reich'ın düşünce tarihine bıraktığı bir mayındı. *Lebensraum* kavramından yola çıkarak üretilen politika, Alman yerleşimcilerin sömürge topraklarına taşınıp o bölgelerde yayılmalarını öngörüyordu. Böylece *Alman Yaşam Alanı* katbekat genişleyecekti. Ve şimdi yine bir yüzyıl, hatta bir binyılın sonunda Alman devleti yaşam alanını büyütme peşindeydi. Ancak bu defa sınırları dışında değil, ülke içinde bunu yapmaya çalışıyordu. Bu yüzden de, kaybettiğini düşündüğü yaşam alanını geri almak için her şeyi yapmaya hazırdı. Önce *Veda Yasası*'nı uygulayacak, sonra da geleceğe dair büyük umutlarla yeni binyılın gelişini kutlayacaktı. Almanya bu konuda tek değildi. Birçok devlet radikal kararlar alıp hayata geçirmeye çalışıyor ve bu çabalarını da yeni binyılın gelişine bağlıyordu. Ne de olsa devleti kuran insan, her yılbaşında hayatında değişiklikler yapmaya karar veren garip bir varlıktı. Belki de sürekli hata yaptığı için sürekli yeni başlangıçlara ihtiyaç duyuyordu. Ve insan için yeni bir yıldan daha iyi bir yeni başlangıç olamazdı. Ancak insanla devlet aynı hızla yaşlanmıyordu. Nasıl ki 1 yaşındaki köpek 7 yaşındaki bir insana denk geliyorsa, 1 yaşındaki devlet de 70 yaşındaki bir insana denkti. Elbette olgunluk açısından değil, çünkü köpeklerden farklı olarak devletler hiçbir bok öğrenemiyor – öğrenseler bile derhal unutuyor– ve sadece yaşlanıyorlardı. Dolayısıyla devletlerin her yeni yüzyıl başlangıcında hayata geçirmek

istediği bütün projeler son derece aptalca oluyordu. Üstelik bu defa sadece yeni yüzyıl değil, yeni bir binyıl da söz konusuydu. Çok az neslin denk düşebileceği bu takvim değişikliği karşısında o kadar heyecanlanmışlardı ki her zamankinden daha aptalca kararlar alıyorlardı. Yeni bir başlangıç yapmanın ötesinde, yeniden doğmanın peşindelerdi. Estetik ameliyat ve sahte bir kimlikle yeni bir hayata başlama hayali kuran suçlular gibiydi hepsi de! Bu yüzden insanlar yeni binyılda sigarayı bırakmaya, spor yapmaya, daha iyi beslenmeye, daha disiplinli yaşamaya dair kararlar alırken, devletler de "Artık hiçbir şey umurumda değil! Bundan sonra sadece kendimi düşüneceğim! Sadece kendim için yaşayacağım!" diye yeminler ediyordu. Bunu, çocuklarına kızan, hayal kırıklığına uğramış bir anne ya da andropoza girmiş bir baba söylese çok da dramatik sonuçları olmazdı tabii. Ama bir devlet kendine böylesi bir söz verince, ortaya *England's Ideal* projesi ya da Nazilerin geçmişte yaptıklarına benzer uygulamalar çıkıyordu. Ancak tabii ki Hermann buna katılmıyordu:

"Bakın, hükümetimizin de belirttiği gibi bu kampların o geçmişteki toplama kamplarıyla hiçbir ilgisi yok. İşte, siz de görüyorsunuz. Her şey ortada. Burası aslında büyük bir bekleme odası, başka da bir şey değil. Kimse burada zorunlu olarak çalıştırılmayacak. İnsanlar buraya gelecek, birkaç ay kalacak, sonra da sınır dışı edilecekler. Onun için böylesi bir benzetme çok saldırgan bir yaklaşım ve biz asla..."

Elbette yine dayanamadım ve sözünü kestim.

"İnsanları birbirine düşüreceksiniz!"

"Hayır, hayır! Aksine bizim amacımız, insanların hayatlarını kolaylaştırmak. İnanın bana, tek amacımız bu. Buyurun, şöyle devam edelim..."

Artık Hermann'ın sözünü kesmeyi düşünmüyordum. Ne derse desin...

"Bu arada, söylemeyi unuttum. Olur da misafirlerimiz düşündüğümüzden erken gelir, yılbaşını burada geçirirlerse diye

hazırlığımızı da yaptık. Bütün bu avluyu, yemekhaneyi, her yeri süsleyeceğiz. Çocuklar da çok sevecektir tabii..."

Gerçekten de Hermann şansını zorluyordu. Ama sessiz kalmakta kararlıydım.

"Evet, burada da gördüğünüz gibi bir futbol sahamız var. Futbol oynar mısınız? Ben çok severim! Ayrıca..."

Ve konuştukça konuştu. Ben de dinliyormuş gibi yaptıkça duymamaya başladım. Galiba bir ara, Schalke 04 taraftarı olduğunu anlatıyordu. Artık sesi zihnimde tamamen kısılmış ve ben de kendi dünyama dalmıştım ki telefonum çaldı. Böylece, üzerinde bir toplama kampının olduğu dünyaya dönmek zorunda kaldım. Arayanı tanımıyordum. Normalde yapmazdım ama o an öylesine sıkılmıştım ki birkaç adım uzaklaşıp açtım. Erkekti ve Türkçe konuşuyordu.

"Hemen çık oradan!"

Benimle ilgilenmiyormuş gibi yapan Hermann'a bakarak sordum:

"Kiminle görüşüyorum?"

Bir yanıt gelmedi ve telefon kapandı. Her kimse, oradan derhal çıkmak istediğimi biliyor olmalıydı. Çok kısa bir süre için, arayan ben miydim, diye düşündüm. Kendi kendimi mi aramıştım? Kendimle telefonda mı konuşmuştum? Bütün bunlar bir rüya mıydı? Elbette hayır! Çünkü Hermann karşımda duruyor ve yüzüme bakarak sırıtmaya devam ediyordu. Ona doğru yürürken, "Bu kadar yeterli" dedim. "Yeterince gördüm."

"Siz bilirsiniz..." dedi. "Peki, ne yazacaksınız raporunuzda?"

"Özellikle senin ve bu yasaya oy vermiş bütün milletvekillerinin ve o milletvekillerine oy vermiş kim varsa, hepsinin birer orospu çocuğu olduğunu yazacağım!" diyecektim ki yer sarsıldı. Büyük bir gürültü eşliğinde, aramızda bir basketbol sahası kadar mesafe olan yatakhane binası duvarında bir delik açıldığını gördüm. Binanın camları patlamış, parçaları kristalden bir şelale gibi beton zemine yağıyordu. Neden bilmiyorum ama bombanın sesi tanıdık gelmişti. Belki de geçmişimden gelen bir sesti. Belki de... Belki değil, kesinlikle el yapımı bir patlayıcıydı.

Hermann olduğu yerde çökmüş, dehşet içinde bana bakıyordu. Bense patlama sırasında ayakta ve hareketsiz kalmıştım. Çünkü aklım başka yerdeydi. Cinsiyetçi küfürler etmemek için bir eğitim programına katılmam gerektiğini düşünüyordum. Ama sonra bu fikrimden vazgeçtim. Onun yerine, konuştuğum dillerin küfür konusunda cinsiyetçiliği aşıp gelişmesini beklemeye karar verdim. Telefonum çaldı. Arayanı tahmin edebiliyordum. Her kimse beni uyarmakta geç kaldığı için endişelenmiş olmalıydı. Açtım. Bu defa ilk konuşan bendim:

"Merak etme, ölmedim."

Duymak istediğini duymuş olmalı ki tek kelime etmeden telefonu kapadı. Hermann'ın gözlerinden yaşlar akıyor ve yanakları titriyordu. Gülümsemek için mükemmel bir andı ama ben tabii ki gülümseyemiyordum. Patlama noktasından yükselmiş beton grisi bir toz bulutunun üzerimize geldiğini gördüm. Saniyeler içinde yüzüm ve her yerim o tozla kaplanacaktı. Gözlerimi kapatmak zorundaydım. Kapatınca da artık teknik olarak gözlemcilik yapamayacaktım. Böylece bu boktan görev kendiliğinden sona ermiş olacaktı. O an öylesine mutlu oldum ki gözkapaklarımı indirebildiğim için doktorumu arayıp teşekkür etmeliyim, diye düşündüm. Telefonum yeniden çaldı. Ancak açamazdım çünkü ellerim, yüzümü korumakla meşguldü. Ceketimin iç cebinden yükselmeye başlamış şarkıyı, her zamankinden daha uzun dinlemek fena olmaz, diye düşündüm. Hatta arayanın, benimle konuşmak için yanıp tutuşan çaresiz biri olmasını bile umdum. Böylece sesimi duyana kadar telefonu çaldırmaktan vazgeçmez, üst üste arayabilir ve ben de şarkıyı olabildiğince dinlerdim. Son iki yıldır telefonum *Black Sabbath* adında bir şarkıyla çalıyordu. Bence bir telefon zili olmak için gayet uygundu. Özellikle de benim telefonumun zili olmak için. Ne de olsa telefonla aldığım haberler ve yaptığım konuşmalarla şarkı aynı tondaydı ve her çalışında bana az sonra neyle karşılaşacağımı hatırlatıyordu. Örneğin şimdi de bir toz bulutuna gömülüyordum ve *Black Sabbath* yine mükemmel biçimde eşlik ediyordu. Şarkıyı kimin söylediğini

bilmiyordum. Büyük ihtimalle eski bir gruba aitti. Belki de tek şarkıları buydu, kim bilir? Toz zerreleri açıktaki bütün gözeneklerime paslı birer iğne gibi saplanırken, böylesi bir şarkı besteleyen grubun adı ne olabilir, diye düşündüm. Çünkü o an başka hiçbir şey düşünmek istemiyordum. Yine de patlamadan yayılan basınç bir yumruk gibi karnıma indiği için midemde başlamış bulantıya boyun eğip dudaklarımı aralamak zorunda kaldım. Lagoslu Monica'ya telefonda da söylediğim gibi kampla ilgili raporuma gerçekten de şöyle yazabilirdim artık: Geldim, gördüm ve kustum.

İntihar ve Jenna

Olotlu Jacinta, İstanbul'da özel bir hastanenin yönetim katındaki toplantı odasındaydı. New York'tan henüz gelmiş olan San Diegolu Jenna'nın karşısında otursa da aklı El-Aman'daydı. All for All yönetiminin emriyle hem Zamir'i o hastaneye yatırmak hem de bundan sonra yapılacak olan halkla ilişkiler çalışmasına dahil olmak için İstanbul'a gelmek zorunda kalmıştı. Çünkü Derek Haley'yle çekilmiş fotoğrafın dünyanın her yerinde yayınlanmasıyla Zamir bir altın madenine dönüşmüştü. Jenna da o madenden altını çıkaracak kişiydi. Bu yüzden, bütün yol yorgunluğuna rağmen heyecanlıydı ve hızlı konuştuğu için ikna edici olduğunu düşünen bütün aptallar kadar hızlı konuşuyordu:

"O kadar çok arayan var ki! Japonya'dan, Kanada'dan, dünyanın her yerinden... Hükümetler bile arıyor! Zamir için ne yapabiliriz, diye soruyorlar. Bebeği biz alalım, diyenler var. Tedavisini, bakımını, bütün masrafları biz üstlenelim, diyorlar. Hatta daha şimdiden üniversite eğitimi için burs vermek isteyenler var. Onun için de çok önemli bir süreçten geçiyoruz. Zamir için en doğru olanı yapmamız lazım. Anlatabiliyor muyum?"

"Evet, elbette!" dedi Jacinta. "Peki bir karar verdiniz mi? Ne yapacaksınız?"

"Bir kampanya başlatıyoruz. Sadece bebekler için."

"Çocuklar için mi?"

"Hayır, hayır. Çocuklar için zaten bir sürü kampanya var. O alanda rekabet çok fazla..."

"Rekabet mi? Neyin rekabeti?" diye sorabilirdi Jacinta ama yapmadı. Çünkü bunun bir dil sürçmesi olduğunu düşündü. Jenna konuşmaya devam etti.

"Biz sadece Suriye'deki savaşta yaralanmış bebeklere odaklanacağız. İki yaşından küçük olanlara... Olabildiğince para toplamaya çalışacağız. Sonra da bu parayla o bebeklerin savaş bölgesinden çıkarılmasını, güvenli bir ortamda büyütülmelerini ve iyi bir eğitim almalarını sağlayacağız."

"Aileler?" diye sordu Jacinta.

"Efendim?"

"Bebeklerin aileleri ne olacak?"

"Önceliğimiz, ailesi olmayan bebekler."

"Ama mutlaka bir akrabaları vardır. Bebekleri alıp öylece gidemezsiniz ki!"

Jacinta, Jenna'nın Suriye gerçeklerinden tamamen habersiz olduğunu düşünüyor ve şunu anlatmak istiyordu: Suriye sokaklarında bebekler birer araba lastiği gibi yerde yatmıyor ve birilerinin onları kucağına alıp Viyana ya da Washington'a götürmesini beklemiyordu. Ama belli ki Jenna bu aşamada bunları düşünmek istemiyordu.

"Şimdilik bunları düşünmeyelim Jacinta... Bunlar teknik konular... Biz bebeklere odaklanalım. Daha doğrusu bebekler için başlatacağımız kampanyaya."

"Peki benden ne istiyorsunuz?" diye sordu Jacinta.

"Kampanya boyunca Zamir'in yanında olmanı istiyoruz. Buraya gazeteciler, televizyoncular gelecek. Sen de röportajlar vereceksin. Kamptaki patlamayı anlatacaksın. Kamp hastanesinde yapılan ameliyatla Zamir'in hayatının nasıl kurtulduğunu anlatacaksın. Sonra bir de..."

Jacinta Jenna'nın sözünü kesti.

"Ne kadar sürecek bütün bunlar?"

"En fazla bir ay."

"Mümkün değil. Benim dönmem lazım. İnsanlar orada beni bekliyor."

"Elbette döneceksin... Ama bizim sana şimdi burada ihtiyacımız var."

"Anlatamıyorum galiba! Benim acilen kampıma dönmem lazım! Onun için de..."

Jenna'nın da acelesi vardı. Bu yüzden Jacinta'nın sözünü *profesyonelce* kesti.

"O kamp senin değil Jacinta. All for All vakfına ait. Önce bunu bir açıklığa kavuşturalım. Oradaki insanlara karşı bir sorumluluğun olduğunu anlıyorum. Ama maaşını onlar ödemiyor. Senin asıl sorumluluğun vakfa karşı. Onun için de All for All olarak senden ricamız, sana ihtiyacımız olduğu sürece burada kalman ve bize destek olman."

Gerçeklerden yapılmış birkaç tokadı yüzüne art arda yiyince Jacinta çaresizce susmuştu. Jenna sordu:

"Bize destek olmak istiyor musun?"

"Evet" diye mırıldandı Jacinta.

"Teşekkür ederim... O halde ayrıntılara geçebiliriz. Senden istediğimiz şu: O röportajlarda bebeğin kampta bulunduğunu söylemeyeceksin."

"Neden?"

Jenna bu soruyu duymazdan geldi.

"Bebeğin kampa yakın bir çatışma bölgesinde, bir bina enkazında bulunduğunu söyleyeceksin. Hatta bulunma anını tam olarak şöyle düşündük: Dediğim gibi, kampa yakın bir noktada bir çatışma yaşanıyor... Sonra sen ve ekibin, yardıma ihtiyacı olan birileri var mı diye bakmak için o bölgeye gidiyorsunuz. Ve bir mucize eseri sen orada bebeği buluyorsun. Nasıl? Bence gayet iyi. Anlaştık mı? Unutmazsın, değil mi?"

Jacinta kendine hâkim olamadı ve sesini yükseltti. Az önce yediği tokatların etkisi geçmişti.

"Yalan söylememi mi istiyorsunuz?"

Jenna, Jacinta'nın geçmişini bilmediği için rahatça sorabildi:

"Senin için sorun olur mu?"

"Elbette!"

Jenna bir an için Jacinta'ya baktı. Sonra da başını eğip önündeki dosyayı açtı ve sayfaları karıştırmaya başladı. Karşısındaki kadının bu davranışına başta ne anlam vereceğini bilemeyen Jacinta birkaç dakikalık sessizlikten sonra şöyle düşündü: Belki de verdiği tek kelimelik yanıt yeterli olmuştu. Belki de az önce kendisine yalan söylemeyi teklif ettiği için Jenna şu an utanç içindeydi. Hatta bu nedenle yüzüne bakamıyor ve önündeki dosyayla ilgileniyormuş gibi yapıyordu. Tam bunları düşünüyordu ki Jenna önündeki dosyayı Jacinta'ya doğru itip açık sayfayı gösterdi.

"Bu senin sözleşmen. Ve bu sözleşmeye göre All for All vakfıyla olan ilişkini bugün bitirebiliriz. Şimdi New York'a bir telefon açarım ve birkaç evrak işi yapılır, sonra da bu sözleşme tarihe karışır. Sen de çok istiyorsan buradan çıkıp kampa gidersin ama oraya ancak bir ziyaretçi olarak girebilirsin. Tabii izin alabilirsen... Ama pek sanmıyorum. Çünkü senin de bildiğin gibi, şu ara kampta işler hayli yoğun. Onun için ziyaretçi kabul etmeleri pek mümkün olmayacaktır..."

Jenna konuşurken Jacinta önündeki sözleşmeye bakıyor ancak yazılanları görmüyordu. Çünkü kadının ilk cümlesini duyar duymaz gözü dalmıştı. O güne kadar aldığı tehditleri düşünüyordu. İnsan hakları davalarında avukatlık yaparken onlarca ölüm tehdidi almıştı. Hatta her gün ısrarla arayıp ona tecavüz edeceğini ya da evini yakıp annesini sakat bırakacağını söyleyenler bile olmuştu. Ama hiçbir zaman, yardım etmeye çalıştığı bir müvekkili Jacinta'yı tehdit etmemişti. Eğer etseydi, mutlaka böyle hissederdi: ihanete uğramış gibi... Gözlerinin önündeki buğuyu kaldırıp dünyayı yeniden görmesini sağlayan Jenna'nın yükselen sesi oldu.

"Ama biz bunu yapmak istemiyoruz Jacinta! Biz seninle çalışmak istiyoruz! Ama sen de biliyorsun ki kampta terk edilmiş bir bebekle bir çatışmanın içinden, bir bina enkazından çıkmış bebek arasında çok büyük fark var! Ve biz o fark sayesinde insanlardan para toplayabileceğiz, anlıyor musun? Hem Zamir'i düşün! Zamir sayesinde yardım edebileceğimiz bütün o bebekleri düşün! Üstelik

teknik olarak bu bir yalan bile sayılmaz. Sonuçta o ülkede bir savaş var! Kampın içi ya da dışı, ne fark eder? Senin için fark eder mi?"

Jenna, Jacinta'nın yanıt vermesine fırsat tanımadı. Çünkü başarılı bir halkla ilişkiler uzmanı olmanın sırrı halkla tam olarak ilişki kurmamaktı. Halka soru sorulabilirdi ama vereceği yanıtı dinlemek gereksizdi. Dolayısıyla Jenna sorusunu kendi yanıtladı.

"Tabii ki fark etmez! Ama bağış yapacak olanlar için fark ediyor. Çünkü insanlar basit hikâyeleri seviyor, anlıyor musun? Ve bir All for All kampında, doğar doğmaz annesi tarafından terk edilmiş bir bebek biraz kafa karıştırıcı sanki, değil mi? Bence öyle. Onun için de bizim çok daha basit bir hikâyemiz olması gerekiyor. Şimdi, eğer sen bu işi yapmayacaksan, biz mecburen yarın başka birini bulacağız. Ve eminim o kişi de Zamir'e ve bütün o bebeklere yardım etmek için ne gerekiyorsa yapacak. Hatta orada o kadar bebek ölüm tehlikesi altındayken böylesi küçük bir hikâye değişikliğini sorgulamak aklına bile gelmeyecek. Gelse bile bana söyleyemeyecek. Çünkü yanlış anlaşılmaktan korkacak. O bebeklerden çok kendi prensiplerini düşünüyormuş gibi görünmekten korkacak! Onun için de bana ne diyecek, biliyor musun? Başka ne söylememi istiyorsun, Jenna? O bebekler için başka ne yapabilirim, diye soracak!"

Jacinta ne diyeceğini bilemiyordu. Çünkü tam da o an, Jenna'nın az önce rekabet kelimesini seçmesinin kesinlikle bir dil sürçmesi olmadığını kavrıyordu. Yedi yıldır yolcu koltuğunda oturduğu, *Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluş* marka araba sanki bir duvara çarpmıştı. Ve şimdi, yardım kuruluşlarının herhangi bir şirketten farksız olduğu gerçeği bir *airbag* gibi yüzünde patlamış, bu yüzden de burnu sızlıyor, göğsü ağrıyor ve nefesi daralıyordu. Çünkü bir kuruluşun kâr amacı gütmediğini ilan etmesi, ayakta kalmak için er geç her türlü sahtekârlığı yapabileceğinin de ilanıydı. Ve en yüksek gelir kârda değil, sahtekârlıktaydı. Jacinta bütün bunları anlıyor, anladıkça canı yanıyor ve o an içinde bulunduğu arabanın sürücü koltuğunda oturan Jenna'ya hayal kırıklığıyla bakıyordu. O güne kadar yardım kuruluşlarının bu yönüyle hiç karşılaşmamıştı. Çünkü El-Aman'ın

başına geçene kadar işin yönetim katında hiç bulunmamıştı. Yıllar sonra Jacinta o an kendini nasıl hissettiğini şu kelimelerle anlattı:

"Bok gibi!"

Jenna hayatını insanları umursuyormuş gibi yaparak ve umursamak kelimesini olabildiğince kullanarak kazanıyordu. Jacinta'nın bakışlarındaki hayal kırıklığını fark etmiş olmalı ki sözlerine şöyle devam etti:

"Biliyorum, şimdi bana kızıyorsun. Ama zaman içinde anlayacaksın. Bir gün gelecek ve bu işte asıl önemli olan şeyin ne olduğunu anlayacaksın. Biz felaketlerle başa çıkmaya çalışıyoruz. Depremler, savaşlar, kuraklıklar... Bu mücadelenin ne kadar zor olduğunu sen de biliyorsun. İçinde yaşıyorsun! Ama sen parayı harcayan taraftasın. Ben parayı toplayan tarafta... Onun için de bana yardım etmen gerekiyor. Hem sence ileride Zamir'in umurunda olacak mı bu? Nerede bulunduğunun en ufak bir önemi olacak mı onun için? Yoksa hayatını kurtardığımız için bize ömrü boyunca teşekkür mü edecek? Asıl önemli olan, insanlara yardım etmek Jacinta. Ve inan bana, bütün tecrübemle söylüyorum... Bunu nasıl yaptığının hiçbir önemi yok... Sana bir hikâye anlatayım."

Jenna önündeki yarım litrelik karton bardağı kaldırdı, soğumuş kahvesinden bir yudum alıp konuştu:

"Pearl Harbor saldırısını biliyor sundur... Biliyorsun, değil mi?"

Jacinta başını salladı. Böylece kafası daha da karıştı. Zamir'le Pearl Harbor arasında nasıl bir bağlantı olabilirdi?

"O saldırıda 2.500 kişi öldü... 1.000'den fazla da yaralı vardı... Amerikan Kızılhaç'ı derhal harekete geçti ve bir kan bankası kurmak için kampanya başlattı. İnsanlar da doğal olarak kanlarını bağışlamak için sıraya girdi. Ama Kızılhaç ne yaptı, biliyor musun? Siyahların kanını kabul etmedi. Evet... Ne yazık ki böyle... Ama sonra baktılar, siyah askerler için de kan lazım... Bu defa siyahlardan da kan toplamaya başladılar. Ama tabii bağışlanan kanları ikiye ayırdılar: Siyah ve beyaz diye... Düşünebiliyor musun? Ari ırkın üstünlüğünü savunan Hitler'le savaşan ABD'nin Kızılhaç'ı böyle bir ayrımcılık

yaptı. Ama şimdi, soru şu: Sence Kızılhaç ırkçı bir kurum olduğu için mi siyah ve beyazların kanlarını ayırdı? Yoksa o dönemde Amerika'da öylesine bir ayrımcılık vardı ki Kızılhaç'ın da başka türlü davranması imkânsız mıydı? Bugün kime sorsan, Kızılhaç'ı suçlar. Hatta bu uygulamanın kurumun tarihinde kara bir leke olduğunu söyler. Ama ben kesinlikle böyle düşünmüyorum. Çünkü biliyorum ki Kızılhaç yönetiminin başka çaresi yoktu. Onlar bir an önce o yaralı insanların yardımına koşmak istiyordu. Bunun için de her şeyi göze aldılar! İnsanların hayatını kurtarmak için ırkçılık yapmaları gerekiyorsa elbette yapacaklardı! İnsan hayatının yanında ırkçılığın ne önemi var ki? Değil mi? Küçük bir ayrıntı değil mi sence de?"

Jenna masaya doğru eğildi ve kısık sesle, "Eğer bu işi hayatın boyunca yapacaksan..." diye devam etti. "Bütün bunlara alışsan iyi olur... Bir yardım kuruluşunun görevi bağışçılarını yargılamak değil, onlardan topladığı parayı ihtiyacı olanlara dağıtmaktır. Bunu sakın unutma."

Bu defa Jacinta başını sallamadı, sadece eğdi. Jenna için bu sessiz tepki yeterliydi. Dosyayı önüne çekti ve kapağını kapattı. Sonra da gülümsedi. Artık fısıldamıyordu.

"O zaman anlaştık!"

Jacinta başını kaldırdı. O toplantı odasında Amerikan Kızılhaçı tarihini tek bilen Jenna değildi.

"Peki Kızılhaç, Büyük Buhran'da ne yaptı, biliyor musun? Hiçbir şey! Milyonlarca insan işsiz kaldı! Açlıktan ölenler oldu ama Kızılhaç kimseye yardım etmedi. Niye, biliyor musun? Çünkü ekonomik kriz, deprem ya da sel gibi bir şey değil, dediler. Tanrı'dan gelen bir afet değil! İnsanın kendi kendine yarattığı bir felaket! Onun için de biz karışmıyoruz, dediler."

"Öyle mi? Hiç bilmiyordum" dedi Jenna. Ancak bunu o kadar umursamaz biçimde söylemişti ki Jacinta uzatmanın yararı olmadığını anladı.

"Peki Zamir?" diye sordu. "Onun için en doğru olanı yapmamız lazım, demiştin."

"Öyle de yapacağız zaten" dedi Jenna. "Zamir bu kampanyanın yüzü olacak!"

Kimsesiz çocukları kör ya da sakat bırakıp sokakta dilendiren çetelerden farklı olarak vakfın Zamir'i ayrıca yaralaması gerekmiyordu. İşin o kısmını el yapımı patlayıcı hazırlayanlar çoktan halletmişti. Dolayısıyla All for All vakfının tek yapması gereken, bebeği oradan oraya gezdirmek ve el açmaktı. O da belli bir süre için. Çünkü biraz büyüyünce el açma işini de Zamir yapacaktı.

Belki de Jenna haklıydı. Yüzü olmayan bir bebek için en doğrusu onu bir bağış kampanyasının yüzü yapmaktı. Sonuçta Jenna bir Amerikalıydı ve hayat ona Zamir adında bir limon vermişti. Ve o limondan bir limonata yapması gerektiğini söyleyen ünlü cümle, ilk kez Amerika'da bir ölüm ilanında yer almıştı. New Yorklu komedyen Marshall P. Wilder için, dostu Elbert Hubbard tarafından yazılmış ölüm ilanında... Yaşadığı sürece sahnede binlerce insanı güldürmüş olan Wilder kambur bir cüceydi. Yüzü olmayan Zamir'in işi ise daha kolaydı. Binlerce insanı ağlatması yeterliydi.

"Nasıl? Çok iyi fikir, değil mi?" diye sordu Jenna. Bir halkla ilişkiler uzmanı olarak bu defa halktan bir yanıt gelmesini beklemeyi tercih etti. Ama onun yerine yüzüne bir duman üflendi. Jenna'nın dehşetle açılan gözlerine aldırmadan Jacinta bir sigara yakmıştı. Tam Jenna sahte bir öksürükle ne denli rahatsız olduğunu belirtecekti ki masanın üstünde duran telefonuna bir mesaj geldi. Bir refleks olarak önce telefonuna, sonra da şaşkınlıkla Jacinta'ya bakıp konuştu:

"Derek Haley intihar etmiş."

Jacinta'nın aklı El-Aman'daydı. Konuşurken ağzından duman çıkıyordu.

"Derek Haley de kim?"

Yıllar sonra Jacinta şöyle dedi:

"Sonra tabii hemen hatırladım kim olduğunu."

26 Aralık

Gözlerim ilk kez bağlanmıyordu. Bu yüzden alışıktım. Hatta son on üç yıl içinde gözlerimin bağlanmasını gerektiren o kadar çok durumla karşılaşmıştım ki konuyla ilgili birtakım tercihler geliştirmiştim. Örneğin Pattex marka *power tape*'ten nefret ediyordum. Çünkü kesinlikle bir insanın yüzüne yapıştırılmak üzere üretilmemişti. Yapışkanlık özelliği artırılmış, su geçirmez, gümüş renkte, kalın bir banttı. Çekip çıkartılırken bantla birlikte insanın derisi de yüzünden ayrılacakmış gibi olurdu. Hatta o insan hâlâ hayattaysa bandın yapışkan yüzeyinde mutlaka kendi kaşlarından bir tutam görür ve derhal bir aynaya bakma ihtiyacı duyardı. Uyku maskeleri fena değildi ama onlar da uzun saatler sonunda, ağrıtacak kadar başı sıkabiliyor ve lastikleri şakaklarda bir süreliğine de olsa iz bırakıyordu. Hatta göz bağlamanın sıradan bir önlem olarak kabul edildiği ortamlarda bir insanın az önce uyku maskesi taktığını şakaklarındaki o izlerden anlamak mümkündü. Tabii gözlük kullanan biri değilse. O durumda, şakaklarda tazeliğini koruyan izler o kişinin kaçırıldığını, bu eylemin yakın bir noktada yapıldığını ve büyük ihtimalle karşı koyduğu için de gözlüklerinin kullanılamaz hale geldiğini anlatırdı. Eşlerini aldatırken alyanslarını çıkaranların parmaklarındaki izler gibi şakaklardaki o gözlük sapı izleri de geçmişte bir şeylerin kırılmış olduğunu gösterirdi.

Ben siyah küçük çuvalları tercih ediyordum. Ancak asla kendir ipinden dikilmiş olanları değil. Çünkü o bir ip değil, neredeyse dikenli bir teldi ve deriyi zımpara gibi tahriş ediyordu. Naylon çuvallarda ya da herhangi bir plastik torbada ise rahatça nefes almak mümkün değildi. Zaten onları daha çok Pas-de-Calais'den Dover'a geçmek için feribot sırasındaki TIR'larda saklanan kaçak göçmenler

kullanıyordu. İçlerinde herhangi bir canlı olup olmadığını anlamak için TIR'ların arasında karbondioksit detektörleriyle gezen gümrük polislerine yakalanmamak için o torbaları başlarına geçirip, kendi nefeslerini kendilerine saklayarak Fransa'dan İngiltere'ye geçmeye çalışıyorlardı. Aslında ben de onlar gibiydim. Çünkü başıma geçireceğim şeyi yanımda taşıyordum. Ama benimki elbette plastik bir torba değildi. Yüzde yüz pamuklu kumaştan, başımın ölçüsüne göre özel dikilmiş ve mutlaka lavanta kokulu bir yumuşatıcı kullanarak yıkadığım siyah renkte bir çuvaldı. Yaz ayları için, sık dokulu ince kumaştan bir çuvalım daha vardı. Cengâver'in hediyesiydi ve her ne kadar eskimiş olsa da atmıyordum. Belli bir süre için etrafımda olup bitenleri ya da nerede olduğumu görmemi istemeyenlere, mevsime göre seçtiğim bu çuvallardan birini uzatıyordum. Tecrübeli olanlar, gerekirse kendileri de deneyip görmemi engelleyeceğine ikna oluyor ve kullanmama izin veriyorlardı. Ama eğer benim dünyama yeni girmiş bir amatör ya da bir paranoyak söz konusuysa, sırf benim cebimden çıktığı için, çuvalın kör edici özelliğine bir türlü güvenemiyordu.

Ve işte şimdi yine böyle bir durumdaydım. Kışlık siyah çuvalım, yarım saat önce ormanın girişinde buluştuğum, kar maskeli aptallar tarafından kabul edilmemişti. Onun yerine gözlerimi kapatmak için başka bir malzemeyi tercih etmişlerdi. Yapı marketlerde kasalara yakın o büyük sepetlerin içinde duran ve her nedense daima indirimde olan Pattex marka *power tape!* Tüketimi artırmak için markét reyonlarındaki ürün yerlerini belirleyenler bir kez daha amaçlarına ulaşmış, başka bir deyişle bu aptallar, karşılarına çıkan ilk bandı satın almışlardı. Bu yüzden de bütün itirazlarıma rağmen, bir deniz botuna yama olacak kadar güçlü olan bandı gözlerime yapıştırmışlardı. Çıkartırken yüzümün bir zarar görmemesini, böylece doktoruma bunun nedenini açıklamak zorunda kalmamayı umuyordum. Aksi halde ne diyecektim? Almanya'nın Kara Ormanlar bölgesinde, konumunu bilmemin istenmediği bir kamp alanına giderken gözlerimin bantlanması gerektiğini mi? Sonuçta doktorum,

barışa giden yolun, üzerinde küçük bayrakların ve sandviç tabaklarının durduğu, etrafında deri koltuklar olan büyük ahşap masalardan, dolayısıyla konforlu toplantı odalarından geçtiğini düşünen milyonlarca insandan biriydi. Ve öyle düşünmesinin benim için hiçbir sakıncası yoktu. Sadece kendime kızıyordum. Çünkü böylesi bir ihtimali öngörmüştüm. Ne de olsa buluşacağım insanlar, dünyanın karanlık yüzüne henüz adım atmıştı. Araba bagajlarının yanlış malzemelerle dolu olduğuna emindim. Bu yüzden de otelin hemen yanındaki eczaneden solvent bazlı, bant çıkarıcı sprey satın almayı düşünmüş ama o sırada telefonum çaldığı ve sonrasında Calhoun'la uzun uzun konuştuğumuz için bunu yapmayı unutmuştum. Freiburg'daki toplama kampına bombayı koyanlarla görüşeceğimi söyleyince Calhoun tam olarak şöyle demişti:

"Lütfen Togo'yu ihmal etme. Senin asıl işin o."

İngiltere'deki sahte fayda endeksi konusunu ise tahmin ettiğim gibi beklemeye almıştı. Calhoun'ın bir dosyayı beklemeye alması iki anlama gelirdi: Ya o dosya bir kara delikte kaybolur ya da on dakika sonra yeniden hayatıma girerdi. Öncesinde bana önerimi sorduğunda, elbette raporun üzerinde oynandığının açıklanmaması gerektiğini söylemiştim. Doğrusu bunu yapmamın nedeni, insanların birbirini öldürmesini engellemek değildi. Amacım daha fazla iş yükü altına girmemekti. Çünkü İngiltere benim görev alanımdaydı. Bu yüzden de olası bir iç savaşı durdurmaktan sorumlu olacak kişi yine bendim. Ve yeni bir dosyayla uğraşmaktansa İngiltere'de yaşayan bir Perulu ya da Faslının hiç çocuk yapmamasını tercih ediyordum.

Lakotalı Chasta'nın hücre duvarındaki deliğin hâlâ açılamadığını söyleyince, "Son ana kadar deneyeceğiz" demişti Calhoun. Türkiye'deki plebisitle ilgili konuşmadık çünkü bu henüz vakfın ilgi alanına girmiyordu. Batı Şeria'da kaybolan Filistinliler konusu ise daha karmaşıktı. "Bekleyip görelim" demiş, sonra da telefonu kapatmıştık.

Birden, bandın yapışkanlık özelliğini hafifletmek için başka bir madde de kullanabileceğimi hatırladım. Sordum:

"Alkol var mı kampta?"

Kollarıma girmiş ve beni yürütmeye çalışan iki adamın önce aynı anda güldüğünü, sonra da sağımdakinin konuştuğunu duydum.

"Olmaz olur mu? Rakı var!"

İşte bu yanlış bir malzemeydi. Özellikle de ilk şiddet eylemini daha dün gerçekleştirmiş olan acemi bir örgüt için. Alkol denilince akıllarına rakı geldiğine göre yanlarında ilkyardım çantası yoktu. Ama yasadışı silahlı örgütler tarihi de gizli kamp alanlarında sıkıntıdan ne yapacağını bilemeyince derhal uyuşturucu ya da içki tüketmeye başlayan ve er geç sızdıkları için de uykularında yakalananların ya da öldürülenlerin hikâyeleriyle doluydu.

Yürümeye devam ettik. Bir zamanlar, doğa yürüyüşü yapan neşeli turistlerle dolu Kara Ormanlar artık bambaşka insanlara ev sahipliği yapıyordu. Türkleri ülkeden kovan hükümetin, iktidara geldiği ilk yıllarda uyguladığı *temiz şehir* politikası gereğince, şehir merkezlerini terk etmek zorunda kalan evsizler çareyi Kara Ormanlar'a gelmekte bulmuştu. Önce birkaç çadır kurulmuş, sonra da ortaya Pas-de-Calais'deki *La Jungle* benzeri bir görüntü çıkmıştı. Böylece Kara Ormanlar'da *crack* bağımlıları, kaçak göçmenler ve evsizlerden oluşan büyük bir topluluk bir araya gelmiş ve bu insanlarla karşılaşmak istemeyen turistler doğa yürüyüşü için başka doğalara yönelmişti. Zaman içinde bölgedeki turistik işletmeler teker teker kapanmış ve Kara Ormanlar yeniden Grimm Kardeşlerin korkunç masallarına mekân olabilecek ıssızlığa kavuşmuştu. Ancak bu defa toprağın üzerinde, Hansel ve Gretel'in bıraktığı ekmek kırıntıları yoktu. Onların yerine, *meth* içmek için kullanılmış kırık ampuller, kanlı iç çamaşırları ve her nedense diğer teki olmayan ayakkabılar vardı. Sonuç olarak, Alman hükümeti şehirlerde görmek istemediği insanları ormana kapatmış ve polisi o bölgeden çekmişti. Dolayısıyla artık sadece orman kanunlarının geçerli olduğu Kara Ormanlar'da silahlı bir örgüt kampı kurmak gayet mantıklıydı.

Rüzgârın uğultusu, yaprakların hışırtısı, kuşların cıvıltısı ve rahat etmek için kar maskelerini çıkardıklarını tahmin ettiğim, yanımdaki

iki adamın tıkalı burunlarından gelen hırıltılar eşliğinde yarım saate yakın yürüdükten sonra kamp alanına varmıştık. Az önce, yüzümden olabildiğince dikkatli biçimde çıkardığım banda bakıyordum. Elbette üzerinde kaşlarım vardı.

"Kusura bakma..."

Başımı kaldırıp karşımdaki kar maskeli adama baktım. Böylece kar maskeli adam sayısı üçe çıkmış oldu.

"Biraz geç aradık seni."

Diğerleri gibi o da avcı kıyafetleri giymişti. Hatta bence biraz da abartmıştı. Av malzemeleri satan herhangi bir dükkâna girmiş ve raflardaki her şeyi satın alıp üstüne geçirmiş gibiydi.

"Haber verdiniz ya, önemli olan o" dedim. "Ayrıca aradığınız için de teşekkür ederim."

"Lafı mı olur!" deyip elini uzattı.

"Ben Celal."

Karşılığında benim de adımı söylememe gerek yoktu. Çünkü hem telefon numaramı hem de hangi saatte nerede olduğumu bilecek kadar tanıyorlardı beni.

"Memnun oldum" dedim.

Uzun uzun tokalaştık Celal'le. Elbette gerçek adı bu değildi ve elimi bir türlü bırakmıyordu. Sıradan biri için rahatsız edici olabilecek bu durum benim açımdan tam tersiydi. Çünkü yıllar içinde, başlarında kar maskesi olan ve sadece gözleri görülen insanlarla iletişim kurmanın çok daha kolay olduğunu anlamıştım. İnsanın yüzü antika müzik setlerindeki ekolayzır, bir borsa tabelası ya da hava durumunu gösteren bir tablo gibiydi. Dolayısıyla sözlük anlamının yanında, her kelimenin bir de *mimik anlamı* vardı. Yani kimin ağzından çıktıysa yüzünün o anki ifadesinin kelimeye kattığı ikinci bir anlam... Ancak *mimik anlam* daima yoruma açıktı. Üstelik bütün o ekolayzırlar, tabelalar ya da tablolar çoğunlukla yanlış göstergelerdi. İnsanın yüzü, doğuştan bozuk bir barometreydi. Sonuçta doğar doğmaz, avazı çıktığı kadar ağlayan bir yaratıktı. O şiddetli ağlama ciddiye alınmış olsa, daha fazla acı çekmemesi için bebeklerin doğar

doğmaz öldürülmesi gerekirdi. Oysa kar maskeli biriyle konuşurken kelimeler sadece sözlükteki karşılıklarıyla sınırlıydı. Örneğin, sonucu çok kanlı olabileceği için kar maskeli iki kişi aralarında konuşurken birbirlerinin ironi yaptığını asla varsaymazdı ki bence iletişim, herhangi bir konuşmadan ironiyi çıkarınca geriye kalan her şeydi. Belki de bu insanlarla böylesine iyi anlaşmamın nedeni, aramızda ortak bir nokta olmasıydı. Benim yüzümde de mimik yoktu. Dolayısıyla hepimiz yüzsüzdük. Ve yüzü açık olan insanların yaptığı gibi, birbirimizin ne demek istediğini çözmeye çalışmakla zaman kaybetmiyorduk. Onun yerine, duyduklarımızın ne kadarının yalan olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Celal'le tokalaşırken tüm bunları düşünmüştüm. Çünkü o tokalaşma bu kadar uzun sürmüştü. Sonunda Celal elimi bıraktı ve konuştu:

"Bizim arkadaşlar görmüş seni. Hermann denen o pezevenkle içeri girerken görmüşler."

Örneğin, bunun bir yalan olduğunu anlamam için Celal'in yüzünü görmeme gerek yoktu. Evet, kampa Hermann'ın makam arabasıyla girmiştim. Ama arabanın camları bir duvar kadar karartılmış olduğu için kimse bizi görmüş olamazdı.

"Tanımışlar tabii seni hemen. Demişler, hemen arayalım da haber verelim."

"Nereden bulmuşlar numaramı?"

"Neyse, Allahtan zamanında aramışlar da... Bir şey olmadı sana."

Telefon numaramı nereden bulduklarını Celal'den öğrenemeyeceğimi anlamıştım. Elbette ısrar etmeyecektim. Burnu tıkalı olan adamlardan biri seslendi.

"Abi, sofra hazır!"

İleride, sahra tipi iki çadırın ortasında bir masa ve iki sandalye duruyordu. Ağaçların sıklığı ve kamuflaj desenlerinden ötürü çadırların havadan görülmesi neredeyse imkânsızdı. Celal'in peşinden masaya doğru yürürken, herhangi bir silah görmek umuduyla etrafa baktım. Çünkü bir silaha bakıp onu taşıyanın

bağlantıları hakkında fikir yürütmek mümkündü. Silahın nereden ya da kimden alındığını tahmin edebilir ve buna göre durumun ciddiyet düzeyini ölçebilirdim. Ama ortada tek bir silah yoktu. Onun yerine, ormanın ortasında kurulmuş bir rakı sofrası vardı.

"Bir rakı içeriz, değil mi?" dedi Celal.

"Ne yazık ki içemiyorum" dedim. "İlaç kullanıyorum."

O ana kadar hiç konuşmayan diğer kar maskeli derhal araya girdi.

"Soruyordun ama gelirken, alkol var mı diye?"

Dün beni telefonda uyaran ses buydu. Tam bir yanıt verecektim ki sağımdaki çadırdan kısa bir erkek çığlığı yükseldi. Birkaç saniye boyunca üç kar maskeli adam ve ben çadıra baktık. O çığlığı duymamış gibi yapmamız gerektiği için Celal, "Hadi" dedi ve karşılıklı oturduk. Celal kar maskesini boynundan burnuna kadar kıvırınca ağzı ortaya çıktı. Tabii ki bıyığı vardı. Önünde duran rakı dolu çay bardağını kaldırıp bana baktı. İçmesem de kadeh tokuşturabilirdim. Celal rakısından bir yudum alıp sordu:

"İnsan evini bırakıp gider mi?"

Bu soruyu bana sormadığını biliyordum.

"Gitmez! Onun için biz de hiçbir yere gitmiyoruz. Bizim iki memleketimiz var. Biri Türkiye, biri de burası. Bırakmayacağız biz bu memleketi. Direneceğiz. Savaşacağız. Ama daha yolun başındayız tabii. Kimsenin de canı yansın, istemiyoruz..."

Çadırdan bir çığlık daha yükseldi. Ama biz yine duymamış gibi yaptık.

"Hatta gördün sen de. O bombayı özellikle ufak tuttuk. Bir ihtar olsun diye."

O çadırın içinde birine işkence ediliyor olmalıydı. Ancak bunu her kim yapıyorsa son derece sessiz bir yöntem uyguluyordu. Muhtemelen bir bıçak kullanıyordu.

"Derdimiz, katliam yapmak değil. Zaten seninle de onun için konuşmak istedik."

Sadece çığlık attığına göre, amaç konuşturmak değildi. Ya da artık değildi.

"Şimdi sen bu işleri nasıl yapıyorsun, bilmiyorum da..."

Demek ki sorgulanmıyor, cezalandırılıyordu.

"Diyoruz ki sen gitsen, bu BfV'deki pezevenklerden biriyle görüşsen... Desen ki bir teşkilat var. Bunlar gözlerini karartmış. Onun için bu işten vazgeçin... Yoksa çok kan dökülecek, desen..."

"Alman iç istihbarat servisinin sizden haberi olmadığını mı düşünüyorsun?"

"Tabii ki var. Ama biz ne kadar bilmelerini istiyorsak o kadarını biliyorlar."

"Emin misin?"

Celal güldü.

"Sen işin o tarafını bize bırak."

"Peki" dedim. Ve sordum: "Adı ne?"

"Neyin?"

"Teşkilatın."

Celal durdu ve düşündü. Sonra da çadıra doğru seslendi.

"Mirza! Gel oğlum."

Bekledik. Sorumun yanıtı çadırdan çıkacak olmalıydı. Gerçekten de birkaç dakika sonra kamuflaj pantolonlu, üstü çıplak, kar maskeli bir adam belirdi çadırın önünde. Kollarında ve göğsünde taze kan lekeleri vardı. İçeride her kime işkence yapıyorsa kanı üzerine sıçramıştı. Kas yapısı bir boksörünkini andırıyordu. Profesyonel olabilecek kadar keskin hatları vardı. Ayrıca sonunda beklediğim şeyi görebilmiştim. Elinde bir AK-101 taşıyordu. Şanslı günümde olmalıydım çünkü aslında iki silah görüyordum. Tüfeğin namlusunun altına bir de GP-30 bomba atar takılmıştı.

"Omzunu göster" dedi Celal.

Adam bana yaklaşıp hafifçe eğildi ve omzunu gösterdi. Örgütlerinin adı derisine dağlanarak yazılmıştı. Okumam biraz sürdü. Almanca olduğu için değil, bir tekerleme kadar uzun olduğu için... *Alman-Türkler İçin Birlik ve Adalet ve Özgürlük Hareketi.* Gayet iyi düşünülmüştü. Hatta o kadar doğru bir addı ki bir istihbarat servisi koymuş gibiydi. Çünkü *Birlik ve Adalet ve Özgürlük,* Alman milli

marşının adı ve ilk dizesiydi. Böylece Almanya'da kalmak için savaşacak bu insanlar Türk milliyetçisi olmakla suçlanamayacaktı. Aksine, Alman-Türkler olarak kendilerini Almanya'yla bir bütün olarak gördükleri düşünülecekti. Her ne kadar bu adamlar, bir zamanlar sadece Müslümanlara uygulanan ve "Kızınız Müslüman olmayan biriyle evlenmek isterse tepkiniz ne olur?" gibi sorular içeren *Sadakat Testi* adlı Alman vatandaşlığına geçiş sınavından geçer not alamayacak gibi görünseler de örgütleri için seçtikleri bu adla kendilerini ne denli Alman gördüklerini açıkça belirtmiş oluyorlardı. Yine de bence bir düzeltmeye ihtiyacı vardı.

"*Hareketi* yerine *partisi* demeliymişsiniz."

"Niye?" dedi Celal.

"Çünkü bir gün gelecek ve yaptığınız bir eylem yüzünden siviller ölecek. Er geç olacak böyle bir şey. Doğal olarak siz de o eylemi üstlenmeyeceksiniz. Hatta o eylemi yaptığınızı inkâr edeceksiniz. Çünkü biz bir terör örgütü değiliz, politik bir hareketiz, asla sivilleri öldürmeyiz, diyeceksiniz. Bunu söylerken de adınızın sonunda parti kelimesi olması daima işinize yarayacaktır. Ayrıca bir gün şartlar değişirse aynı adla seçimlere bile girersiniz... Ayrıca ileride mutlaka siviller de ölecek, dedim ya? İşte o eylemleri üstlenecek başka bir örgüt de kurmanız lazım. Tabii o hayali bir örgüt olacak. Sizin güya asla yapmayacağınız eylemleri onlar yapıyor olacak. Siz de her defasında politik bir hareket olarak bir açıklama yayınlayacaksınız. O örgütü kınayacaksınız. Bizim onlarla hiçbir ilgimiz yok, diyeceksiniz. Ama o örgütün adı böyle resmi bir şey olmamalı. Çok daha vurucu olmalı. Hatta saldırgan olmalı. İçinde mutlaka, intikam gibi, hücum gibi kelimeler geçmeli. Ya da hayvan isimleri. Bilmem ne kurtları, bilmem ne şahinleri gibi... Anlatabiliyor muyum?"

Elbette anlatabiliyordum. Sessizce dinlediğine göre Celal anlıyordu ne demek istediğimi. Hatta birkaç defa başını sallamıştı. Demek ki hoşlanmıştı bu yaklaşımımı duymaktan. Sadece yanımda ayakta duran boksör mutlu değildi. Hem de hiç! Ve bunu anlamam için yüzünü görmem gerekmiyordu. Çünkü Celal ya da liderleri her

kimse, önerimi kabul ettiği takdirde omzunun derisinde düzeltme yapılacak olan oydu. Ancak bütün bu önerileri sunmak da benim görevimdi. Çünkü bana güvenmelerini istiyordum. Hatta tam olarak elimi omuzlarına koyup gözlerine şefkat ve anlayışla bakıp, "Bana her şeyi anlatabilirsiniz çocuklar. Bunu biliyorsunuz, değil mi?" demek istiyordum. Ancak herhangi birine şefkat ve anlayışla bakabilmem için yüzümün tamamen iyileşmesini beklemem gerekiyordu. Ben de onun yerine, kimseyi yargılamayan bir düğün planlamacısı gibi davranıyor, onlara farklı renkler ve bakış açıları öneriyordum. Yıllar içinde anlamıştım ki yeni kurulan silahlı örgütler ile düğün hazırlığı yapan gelinler arasında bir benzerlik vardı. Her iki grup da her şeyin mükemmel olmasını isterdi. Çünkü mantıklarını devre dışı bırakmış bir romantizm içinde her şeyin mükemmel olabileceğine inanırlardı. Tabii gelinler bu romantik rüyadan henüz düğün sırasında ya da en geç ertesi sabah sıyrılırken silahlı örgütlerin uyanması biraz daha uzun sürerdi. Bazen de hiç uyanmaz ve ölürlerdi. Yine de hayatlarının en önemli günü olduğunu sandıkları güne hazırlanan gelinler gibi, hayatlarının en önemli eylemini gerçekleştirdiğini düşünen silahlı örgüt üyeleri de içten içe, bir şeylerin yanlış gitmesinden korkar, bu yüzden daima huzursuz olur ve yakınlarında güvenebilecekleri birini ararlardı. Ve ben o kişi olmak istiyordum. Herkesin kendini teslim ettiği bir düğün planlamacısı! Böylece Celal ve diğerlerinin ileride atacakları adımlardan haberdar olabilir ve ne tür bir savaşla karşı karşıya kalacağımı öngörebilirdim. Konuştum:

"Bence üyelerinizi işaretlemek çok da pratik değil. Çünkü kimliklerini gizlemek zorundasınız. Hapse girmelerini istemiyorsanız gizleyeceksiniz."

"Hapse girmeyecekler" dedi Celal.

"Anladım" dedim. "O zaman bir sorun yok."

Celal sözüne bir gelin adayı heyecanıyla, tam da "Savaş Türk'ün düğünüdür" deyişine uygun biçimde devam etti:

"Hapse girmeyecekler çünkü ölecekler! Bu saatten sonra, Almanya'dan bizim ancak ölümüz çıkar. Bunu da söyle o heriflere. Bu

işin dönüşü yok. Biz çocukları, hanımları falan Türkiye'ye göndermeye başladık. Sadece erkekler kalacak burada. Sonra da artık Allah ne verdiyse..."

Celal rakısından bir yudum daha aldı ve devam etti:

"Bir de o heriflere de ki, nasıl zamanında it gibi çalışıp bu Almanya'yı yaptılar... Yaptıkları gibi de yıkarlar, de."

"Anlaşıldı..." dedim. "Bana bir hafta süre verin. Bir iki yerle görüşeyim. Sonra beni ararsınız, konuşuruz. Ama bu bir hafta içinde hiçbir eyleminiz olmayacak. Benimle konuşana kadar bekleyeceksiniz. Tamam mı?"

Celal yanıt vermek yerine boksöre dönüp çadırı gösterdi ve "Getirsene şunu" dedi. Sonra da bana baktı ve öfkeyle sordu:

"Duydun mu haberi? Anayasa Mahkemesi itirazı reddetmiş."

"Duydum" dedim.

"Allah var mı, diye sorulur mu lan? Tövbe, tövbe! Ne biçim adam bunlar ya!"

Celal'in hayal kırıklığını anlayabiliyordum. Ne de olsa bu dünyada Türkiye'ye dair fantezileri olan sadece onlar kalmıştı. Bu çağın oryantalistleri Avrupalı ressam ya da şairler değil, *gurbetçi* denilen insanlardı.

"Ama hiç şaşırmadım, biliyor musun?" dedi Celal. "Her şeyi yapar bunlar. Valla! Zaten..."

Sözü yarım kaldı çünkü o sırada çadırdan, elleri arkasından bağlı bir adam çıktı. Aslında çıkmaktan çok, fırladı. Boksör tarafından bir bowling topu gibi atılmış olmalıydı. Dengesiz birkaç adımdan sonra yüzükoyun toprağa düşmüştü. Şimdi de dizlerinin üstünde doğrulmayı deniyor ve denedikçe de inliyordu. Celal adamı gösterip konuştu.

"Tanıyorsun değil mi bunu?"

"Tanıyorum" dedim. Yüzü kan içinde de olsa gördüğüm anda anlamıştım kim olduğunu. Adı Feridun'du ve Türk-Alman Kardeşliği Derneği başkanıydı. Türk hükümetiyle Almanya'daki Türk mafyası arasındaki bağlantıyı sağlardı. Doğrusu, Feridun'u bu halde

gördüğüme şaşırmıştım. Normalde Berlin sokaklarında küçük bir orduyla gezen bu adamı kaçırabildiklerine göre Celal ve örgütü öfkeli amatörler olmanın ötesindeydi. Almanya'yı terk etmemek için eline silah almış döner ustaları ya da araba tamircileri değillerdi bu insanlar. Operasyon mönülerinde bir toplama kampına bomba koymak da vardı, çok iyi korunan bir adamı kaçırmak da...

"Ne anlattı bu, biliyor musun?" dedi Celal. "Hani Alman devleti diyor ya? Türkiye'den gelen Türkiye'ye döner... Bizim hükümet de demiş ki, yok kardeşim, biz bu kadar insanı alamayız. Hem madem çifte pasaportu tanımıyorsun, demek ki bunlar senin hukukuna göre Alman'dır! O zaman bana niye soruyorsun? Ben niye alayım? Daha da böyle bir sürü bahane saymışlar... Ben de sandım ki hükümetimiz bizi kolluyor. Biz buradan çıkmayalım diye politika yapıyor. Neyse, sonra Almanlar da şey demiş tabii: Ama zamanında milyonlarca Suriyeli göçmeni kabul etmiştiniz! Şimdi bu insanları almıyor musunuz? Üstelik bir de bunlar kendi milletinizden! O başka, demiş bizimkiler. O zaman şartlar başkaydı. Almanlar anlamış tabii hemen mevzuyu. Hallederiz, demişler... Anlayacağın şimdi pazarlık yapıyorlarmış. Türk hükümeti kelle başı 4 bin istiyormuş. Almanlar 2 bin veriyormuş. Yani bugün Türkiye tamam dese, 5 milyon insan alacak, Almanya da 10 milyar avro ödeyecek. Hikâye bu! Biz burada yaşayacağız diye gebermeyi göze almışız! Kendi devletimizin bize attığı kazığa bak! Burada kalalım diye Alman devletine baskı yapacağına, pazarlık yapıyor!"

Celal gerçekten de sinirlenmişti. Feridun'a bakıp toprağa tükürdü, sonra da bana döndü.

"Meğer pazarlıkta bu şerefsiz de varmış! Almanlar bir ekip kurmuş. Türk hükümeti fiyat düşürsün diye lobi yapacak bir ekip... O ekibe bunu da almışlar. Tabii! Başka kimi alacaklar? Bundan âlâ pezevenk mi var?.. Hani İngiltere'de bir kurul var ya? Hangi milletten ne kadar insan olsun diye karar veriyor..."

"Evet?" dedim.

"İşte bu herif de o kuruldaki Türk gibi! Biz o profesör karıya da haber gönderdik! Sakın, dedik, kabul etme o görevi! Ölsen de katılma o kurula! Ama umurunda olmadı karının! Gitti oturdu o masaya! Onun da yatacak yeri yok! Bunların hepsi satılmış! Hepsi hain bunların!"

İşkenceden geçirdikleri kişiyi bana gösterdiklerine göre, teknik açıdan sivil bir diplomat olarak şansımı denemek zorundaydım.

"İşin bittiyse teslim alabilirim. Ver bana, göndereyim evine."

"Yok..." dedi Celal. "Bu hayvan gitmeyecek evine! Başka bir eyleminiz olmasın dedin ya? Onun için gösteriyorum bunu sana. Eğer diyorsan ki bir hafta bekleyin, biz bekleriz. Ama Almanlardan bir haber çıkmazsa bunu gebertir, atarız *Bundestag*'ın kapısına! Bunu da söyle o pezevenklere!"

"Bence bu hiç iyi bir fikir değil" dedim. "Daha işin başındasm. Şiddetle bir yere varmak istiyorsan dozu azar azar yükselteceksin. Elindeki rehineyi öldürmekle birilerini tehdit etmek için daha çok erken."

"Haklısın" dedi Celal. Sonra da belinden bir tabanca çıkardı.

"O zaman kimseyi tehdit etmeyelim."

Ve namluyu Feridun'a doğrultup bağırdı:

"Şimdi gebertelim bu iti!"

"Dur! Yapma! Dinle beni!"

Parmağı tetikte olan Celal bir an için bana baktı. Gördüğüm üçüncü silah bir Glock Atomic 6'ydı. Yerdeki Feridun da başını kaldırmış, benimle göz göze gelmeye çalışıyordu. Hayatını kurtarmak için ne diyeceğimi merak ediyor olmalıydı.

"Halkoylaması için konsolosluklarda oy vereceksiniz ya? Bırak Feridun'u, gitsin! Sonra da Türk tarafından kiminle görüşüyorsa şunu söylesin: Eğer Türk devleti sizin burada kalmanız için elinden geleni yapmazsa, bu pazarlık derhal kamuoyuna duyurulacak. Sonra da yarın burada bir kampanya başlayacak. Almanya'da yaşayan ve Türk pasaportuna sahip milyonlarca insan Allah var mı, sorusuna hayır

diyecek! Tabii sadece onlar değil, Türkiye'deki akrabaları da hayır oyu verecek."

Celal'in önerimi kabul edip etmemesi umurumda değildi. Aklının karışması benim için yeterliydi. Önümde bir cinayet işlenmesine izin veremeyeceğim için konuşmaya devam ettim:

"Tabii ki bu hayır oyu, Allah yok anlamında olmayacak! Bu bir protesto oyu olacak. Yani hükümete şunu demiş olacaksınız: Eğer sen para için bizi satıyorsan... Türk kardeşini, Müslüman kardeşini satıyorsan... Belli ki senin Allah'ın yok! Anladın mı?"

Celal tabancayı henüz indirmemiş ancak parmağını tetikten çekmişti. Benim için yeterliydi.

"Sen bunu bir düşün" dedim ve ayağa kalktım. Ormanda yürütüp beni kampa getiren adamlara döndüm.

"Siz de bir daha sakın insanların gözlerini bağlamak için o bandı kullanmayın!.. Şimdi müsaadenizle!"

Cebimden siyah çuvalımı çıkarıp başıma geçirdim ve kravatımı düzelttim. Birkaç saniye boyunca karanlığın içinde, bir silah sesi duymayı bekledim. Onun yerine Feridun'un zorlukla çıkan hırıltılı sesini duydum:

"Zamir, bu herifler..."

Cümlenin devamı gelmedi. Kar maskelilerden biri ağzını kapatmış olmalıydı. Eliyle ya da toprakla...

"Beyler" dedim. "Biraz acele edebilir miyiz lütfen? Yetişmem gereken bir randevum var."

Sekiz dakika gecikmeyle de olsa Paris'teki o randevuma, hızlı tren sayesinde yetişebilmiştim. Yolculuk boyunca da bu örgütü kimin kurmuş olabileceğini düşünmüş ve bolca yürümüştüm. Çocukluğumdan kalma bir alışkanlıktı. Ne zaman bir trene binsem, koridorda yürümeye başlar ve yanından geçtiğim insanların yüzlerine bakardım. O yüzlerin içinde bana en yakışacak olanı bulana kadar yürürdüm. Sonra da koltuğuma döner, gözlerimi kapatır ve az önce gördüğüm o yüzün bana ait olduğunu hayal ederdim. Ancak uzun zamandır, sadece düşünmek için yürüyordum tren koridorlarında. O

yüzlere artık sadece düşünmek için bakıyordum. Bazıları bir gölün yanında oturur, bazıları da ufka bakardı, düşünmek için. Ben bir insan nehrinin içinde ilerlemeyi tercih ediyordum. Çünkü o dolu koltukların arasından hızla geçip gitmek, tam da buna benziyordu. Ve o insan nehrinde elbette akıntıya karşı ilerliyordum. Yani daima son vagona doğru yürüyordum. Ne de olsa yüzleri görebilmem için koltukların bana dönük olması gerekiyordu. Koridorun iki yanındaki çiftli koltuklar, tekli koltuklar, her biri de ayrı bir gezegendi. Attığım her adımda birinden diğerine geçiyordum. O gezegenlerin birinde öpüşen bir çift varsa diğerinde ağlayan bir çocuk oluyordu. Ya da takma tırnaklarını söken bir kadının önünde dua edip tespih çeken bir adam oturuyordu. Ben de bir astronot gibi bütün o gezegenlere yukarıdan bakıyor, her zaman olduğu gibi hiçbirinde bir hayat belirtisi görmüyor ve yürümeye devam ediyordum.

Dolayısıyla o Paris treninde de yürümüştüm. Bir yandan da *Alman-Türkler İçin Birlik ve Adalet ve Özgürlük Hareketi* adındaki örgütü kimin kurmuş olabileceğini düşünmüştüm. Tam da çiğneyebileceğinden büyük bir çikolata parçasını ağzına atıp öksürmeye başlayan bir çocuğun yanından geçiyordum ki Türk istihbarat servisi gelmişti aklıma. Belki de onların işiydi. Almanya'yla arasında gerçekten bir pazarlık yürütüyorsa, elinde böyle bir örgüt varken Türkiye pekâlâ kelle başı 5.000 isteyebilirdi! Ayrıca geçmişte, Alman devleti de benzer bir şey yapmış ve terör örgütü olduğunu resmen kabul etse de PKK'yı on yıllarca el altından desteklemişti. Hatta Türkiye'de gazetecilerin hapsedilmesini resmi ağızdan eleştirse de birçok gazeteciyi hapse atmış olan Fethullahçılar tarikatının müridi savcılara siyasi sığınma hakkı vermişti. Çünkü *realpolitik* Almanca bir kelimeydi. Aynı *realpolitik*'e göre Türk devleti de Alman topraklarında kan dökecek birilerine silah ve para veriyor olabilirdi. Hatta böylesi bir hamle, uluslararası ilişkilerdeki *mütekabiliyet* ilkesine de son derece uygun düşerdi...

Kesinlikle sarhoş olan ve ellerindeki biraları üzerlerine döke döke kahkahalar atan iki adamın yanından geçerken Alman dış istihbarat

servisi BND'yi düşünmeye başlamıştım. Belki de onlar kurmuştu bu örgütü. Böylece, şiddetli birkaç eylem sonrasında, ABD'nin Ebu Gureyb gibi işkencehaneler kurmasını sağlamış olan *Patriot Act* benzeri bir kanunu kolayca çıkarabilirlerdi. Ya da bir zamanlar Türk devletinin yaptığı gibi daha pratik bir kanun çıkarır ve insanları, üye olmamakla beraber bir terör örgütüne bile isteye yardım etmekle suçlayabilirlerdi. Her iki durumda da Türkiye kökenli milyonlarca insanı terörist ilan edip Almanya'daki mallarına yasal olarak el koyabilirlerdi. Ne de olsa sınır dışı edileceklere ait gayrimenkuller konusu henüz çözülmemişti. Bunun yanında, insanlık suçu işlemek için yanıp tutuşan bir yönetimin mala el koyma gibi ikinci dereceden öneme sahip bir konuda titiz ve yasallık arayışında olması mümkün müydü? Elbette, çünkü bu dünyada her şey mümkündü.

Yıllar önce, savaş sırasında bir kadına tecavüz edip sonra da öldürmekle suçlanan Angolah bir askerin duruşmasına katılmıştım. Adli tıp raporuna göre tecavüz suçunu işlediği kesin olan asker kendini şöyle savunmuştu:

"Ama o kadını ben öldürmedim. Bulduğumda zaten ölüydü!"

Katil olmaktansa bir nekrofil olmayı tercih eden o asker gibi Alman hükümeti de şöyle demek istiyor olabilirdi:

"Biz kimsenin evine zorla el koymadık. Bulduğumuzda zaten hepsi boştu."

Bunu düşünürken yanından geçtiğim koltuklar da boştu. Artık son vagondaydım ve Feridun gelmişti aklıma. Bana bir şey söylemeye çalışmıştı. "Zamir, bu herifler..." demişti. Sonra da kesilmişti sesi. Kim bilir nasıl bitecekti o cümle? Teknik olarak, Feridun'un bu hayattaki son sözleriydi. Çünkü oracıkta öldürüleceğine inandığından emindim ve insan ölüm döşeğinde nadiren yalan söylerdi. Dolayısıyla örgütün kuruluşuyla ilgili sır, bu yarım kalmış cümlede saklı olabilirdi.

Her neyse, bu konuyu şimdilik zihnimde dondurmalı ve bir an önce sıradaki dosyaya odaklanmalıydım. Zaten başka çarem yoktu çünkü trenden çoktan inmiş, Paris'in en eski lokantalarından biri olan *Fin de Siècle*'de, kadife perdeyle ayrılmış özel bölmedeki tek masada

oturuyordum. Daha da önemlisi, Togo'nun başkenti Lomé ve çevresini yöneten, Ewe kabilesinden General Dadjo karşımdaydı ve gözlerini dikmiş, merakla yüzüme bakıyordu.

General şehre silah satıcılarıyla görüşmeye gelmişti. Kendisiyle acilen görüşmek istediğimi söyleyince de akşam yemeğinde buluşmayı kabul etmişti. İstediği zaman çok nazik ve anlayışlı olabiliyordu ama birkaç gün içinde Togo'nun güneyindeki köy meydanlarına palaları yığacak, böylece bir iç savaş başlatacak olan da oydu. Birbirimizi uzun zamandır tanıyorduk. Yüzbaşı olduğu günleri hatırlıyordum. Hatta Togo'da yaptığı darbeyle yüzbaşılıktan direkt generalliğe terfi ettiği günü de hatırlıyordum. İşim gereği, kendisini ilk tebrik edenlerdendim. Bir gecede binlerce insanı katledip yönetimi ele geçirmiş birini tebrik ederken, doğrusu hiç de zorlanmamıştım. Çünkü o zamanlar ben de Angolalı o asker gibiydim. Dünyayı ben öldürmedim, diye düşünüyordum. Doğduğumda zaten ölüydü...

"Sevgili Zamir" dedi General. "Gerçekten de bu yüz sana çok yakıştı!"

"Teşekkür ederim. Siz de çok iyi görünüyorsunuz."

General önce güldü, sonra hızla yemeye başladı. Eti kanlı seviyordu. Her ne kadar düşünmemeye çalışsam da aklıma yine "Zamir, bu herifler..." cümlesi gelmişti çünkü generalin tabağındaki biftek Feridun'un yüzünü andırıyordu. Ya da artık neye baksam, kanlı bir yüz görüyordum. Belki de Feridun, son sözleri tarihe geçmiş büyük düşünürlerden daha büyük olduğunu kanıtlamak için o son cümlesini özellikle yarım bırakmıştı. Ne de olsa hayat, yarım kalan bir...

Maske ve Yüz

Jacinta İstanbul'dan nefret ediyordu. Birbirini ezen bir hayvan sürüsüne benzettiği üst üste binalar ve trafikteki dip dibe arabalardan, dar kaldırımlardaki yayaların bir hayvan sürüsü gibi birbirini ezip sonra da yollara taşmasından nefret ediyordu. Şehre yerleştiği ilk aylarda gezdiği müze koridorları ya da Kapalıçarşı'da birbirini bir hayvan sürüsü gibi ezen turistlerden de nefret etmişti. Cihangir adındaki semtin 60 metrekarelik dairelerinde 60 kişilik partiler verip birbirinin ayağına basmak, birbirinin kulağının içine bağırmak, sonra da birbirini boşaltmaktan başka bir şey yapmayan, dolayısıyla Jacinta'ya göre birbirini ezen bir hayvan sürüsünden farksız olan, kendilerine *expat* diyen Avrupalı ya da Amerikalılardan da nefret etmişti. Sırf bu *expat* kelimesini duymak bile öfkelenmesine yetiyordu. Çünkü bir Doğulu Batı'ya giderse, ona orada göçmen deniyor ancak Doğu'da yaşayan bir Batılının sıfatı daima *expat* oluyordu. Vatanından ayrı demek olan bu tanım Jacinta'ya göre gizli bir anlam da taşıyordu: insanın, doğup büyüdüğü ülkeyi gönüllü olarak terk etmiş olması. Kendisini *expat* olarak tanımlayan kişi de aslında bunu vurgulamaya çalışıyordu. Böylece, şartlar gereği doğduğu yerden ayrılmaya mecbur kalmış göçmenlerden kendini ayrı tutuyor ve "Canım istediği için dünyanın öbür ucundayım!" diyordu. Buna göre, Goa'da serserilik yapan bir Kanadalı *expat* iken, Montréal'de doktorluk yapan bir Hindistanlı göçmen oluyordu. Bu bakış açısı da Jacinta'ya, yine ex'le başlayan başka bir kelimeyi hatırlatıyordu: *Exceptionalism!* Batı'nın, diğer bütün kültür ve toplumlardan ayrı bir konuma ve istisnai bir kimliğe sahip olduğunu savunan, *Western exceptionalism* adındaki paslanmış teori geliyordu aklına. Ve Jacinta, tanıştığı çoğu insanın bilinçaltında bu teorinin izlerini gördükçe

öfkeden deliriyordu. Ayrıca Cervantes Enstitüsü'ndeki İspanyollardan da nefret ediyordu. Çünkü aynı dili konuşsalar da kesinlikle anlaşamıyorlardı. Özellikle de İstanbul konusunda. Çünkü onlar şehre bayılıyordu. Bu yüzden de Jacinta enstitüye gitmek zorunda kaldığında artık sadece Katalanca konuşuyordu. Ona göre kendisi hariç İstanbul'daki bütün *expat*'ler Parmigianino'nun o ünlü tablosuna, sırf resimdeki kadının başlığı Osmanlı serpuşuna benziyor diye *Türk Köle* adını verenler kadar cahil ve aptaldı.

İstanbul denilen, Boğaz'ın iki yakasına atılmış iki çöp yığını gibi duran bu şehirde –ki Jacinta annesiyle telefonda konuşurken tam olarak bu kelimeleri kullanıyordu– her an bir metan gazı patlaması olacakmış gibi huzursuzdu. Anadolu'da doğmuş ve memleketlerindeki sefaletten kaçıp geldikleri şehrin kenar mahallelerinde daha da derin bir sefaletin içine düşmüş milyonlarca insan bile Jacinta kadar nefret etmiyordu İstanbul'dan. Buna da şöyle bir açıklama getiriyordu:

"Çünkü bu şehir bir uyuşturucu! Buraya gelen öyle bir uyuşuyor ki nasıl bir cehennemde yaşadığının farkında bile değil! İstanbullu dediğin aslında bir bağımlı! Sırf İstanbul'da yaşayabilmek için her gün kendini satan bir zavallı!"

Bu sözlerini duyan *expat*'ler de 60 kişilik partinin verildiği dairedeki hareket alanı darlığına rağmen Olotlu Jacinta'dan uzaklaşmanın bir yolunu mutlaka buluyorlardı. Çünkü kimse onun kadar mutsuz ve öfkeli bir kadınla vakit kaybetmek istemiyordu. Ancak Jacinta da İstanbul'a bakarak gözlerini bozmak istemiyordu. Bunun için de Levent'teki ofisine hayli uzak bir semtte oturmayı göze almış, sırf şehri görmemek için Suadiye sahilindeki apartman dairelerinden birini kiralamıştı. Evinin camlarından sadece sahil yolu, Marmara Denizi ve Prens Adaları'nı görüyor, aynı zamanda da İstanbul'a tamamen sırtını dönmüş oluyordu. Ama bu defa da İstanbul'un onu sırtından vurmasından korkuyordu. Yıllar sonra Jacinta bu duygusunu şöyle anlattı:

"İnsanlar sürekli, İstanbul'da olabilecek büyük bir depremden söz ediyordu. Hatta çok şiddetli depremlerde Marmara Denizi'nde bir tsunami oluşabileceği anlatılıyordu. Ama ben o tsunamiyi başka yerden bekliyordum. Arkamdaki o beton denizinden! Sanki o binalar her an dev bir dalga gibi yükselip üzerime yıkılacak, sonra da beni yutacakmış gibi geliyordu. Üstelik bir deprem bile olmadan! Sırf İstanbul'un canı beni yutmak istediği için! Ya da ondan ne kadar nefret ettiğimi bildiği için!"

Gerçekte, Jacinta'nın bütün bu nefretinin temelinde son derece basit bir neden yatıyordu: Olmak istediği yerde değildi ve yapmak istediği işi yapmıyordu. Dolayısıyla konunun İstanbul'la bir ilgisi yoktu. Dünyanın herhangi başka bir şehrinde de yaşıyor olabilirdi. Hatta bir Katolik olarak, Jacinta ölmüş ve cennete gitmiş bile olabilirdi. Ama nerede olursa olsun, oradan nefret ediyor olacaktı. Çünkü aklı başka yerdeydi. Ve Jacinta'ya göre, insanın bedeniyle aklının aynı koordinatlarda olmaması bir felaketti! Örneğin, insanın aklı dünyada kaldıysa, cennet bile ona cehennem gibi gelirdi. Hatta o cennette etrafını sarmış ölü ve mutlu insanları, birbirini ezen bir hayvan sürüsü olarak görür ve bu düşüncesini sadece bir lobotomi ya da lobotomiyi yaratan insanı yaratmış Tanrı değiştirebilirdi. Buna göre Jacinta, içinde bulunduğu açmazdan ancak kafatasında bir delik açılırsa ya da Tanrı varsa çıkabileceğine inanıyordu. Çünkü El-Aman'da olmak isterken İstanbul'da yaşıyor, sahada insanlara yardım etmek isterken günlerini Levent'te bir ofiste geçiriyordu.

Zamir'in şöhretinden yararlanarak başlatılan, Suriye iç savaşında yaralanmış bebekler için yürütülen kampanyada kısa süre içinde milyon dolarlar toplanmıştı. Bunun üzerine All for All vakfı yönetim kurulu derhal bir toplantı yapmış ve İstanbul'da bir ofis açmaya karar vermişti. Ne de olsa İstanbul, lojistik açıdan kilit bir noktadaydı. Üstelik şehir uzun zamandır tıp turizmi açısından da bir merkezdi. Çok sayıda özel hastane Avrupa Birliği standartlarında hizmet veriyordu. Bunu da Avrupa Birliği'ndeki hastanelerden çok daha ucuza yapıyorlardı. Dolayısıyla Suriye'den çıkartılacak yaralı

bebeklerin şehre getirilip tedavi ettirilmesi gayet mantıklıydı. İleride Suriye iç savaşı sona erse bile, İstanbul'daki bu ofis işlevini sürdürebilirdi. Çünkü herkes biliyordu ki Ortadoğu'da bir savaş bitince başka bir tane başlardı. Bu da All for All vakfının yaralı bebek bulmakta asla zorlanmayacağı anlamına geliyordu.

İstanbul ofisinin açılma kararından sonra sıra orayı kimin yöneteceği sorusuna gelmiş ve Jenna bu görev için Jacinta'yı önermişti. Yönetim kurulu, vakfın halkla ilişkiler sorumlusunun görüşü doğrultusunda karar almış, böylece günde 24 saat İstanbul'dan nefret eden bir kadın çıkmıştı ortaya. Her ne kadar bu karar kendisine iletildiğinde El-Aman'daki görevinde kalma isteğini defalarca tekrarlasa da işe yaramamıştı. Hatta yönetim kurulu başkanının Jacinta'ya verdiği uzun yanıtın son cümlesi şu olmuştu:

"İstanbul'u çok seveceğinizden eminim!"

Elbette Jacinta bu yeni görevi kabul etmeyebilir ve derhal istifa edebilirdi. Ama bunu yapamamıştı. Yıllar sonra Jacinta bu konuyla ilgili şöyle dedi:

"Eğer işin insanlara yardım etmekse... Eğer bunu profesyonel olarak yapıyorsan, durumu asla kişiselleştirmeyeceksin. Diyelim ki bir köyde çocuklara yiyecek dağıtıyorsun... Eğer o çocukların gözlerine bakmaya başlarsan... Ya da ne bileyim, adlarını öğrenmeye başlarsan, yani o çocukları gerçekten görmeye, onların farkına varmaya başlarsan o köyden asla ayrılamazsın. Hatta son nefesine kadar kendini o çocuklara adarsın. Sonra da başka köylere gidemezsin! Başka çocuklara yiyecek dağıtamazsın! Onun için de yardım götürdüğün insanlarla aranda daima bir mesafe olacak. Hani uçaktan paraşütle yardım paketleri atılır ya? İşte, duygusal olarak aranda o kadar mesafe olmalı! O uçak yerden ne kadar yüksekteyse, sen de insanlardan o kadar uzak olacaksın. Çünkü senin işin dağıtmak! Teslim etmek. Sen bir postacısın, o kadar. Çantanda ne varsa, onu dağıtırsın. Sırf insanları mutlu etmek için mektuplar yazmaya başlamazsın! Çünkü bunu yapmaya başlarsan asıl işini yapamazsın, mektup dağıtamazsın! Anlıyor musun? İşte ben bu

hatayı yaptım. Asla geçmemem gereken bir çizgiyi aştım. Bana o ofis işini teklif ettikleri gün Zamir'in yanındaydım, hastanede... Tam telefonu yüzlerine kapatacaktım ki Zamir'le göz göze geldim. Ne kadar sessiz bir bebek, diye düşündüm. Sonra hiçbir zaman ağlayamayacağı geldi aklıma. Öyle diyordu doktorlar. Ve birden ağlamaya başladım. Durduramıyordum kendimi. Niye ağlıyordum, biliyor musun? Zamir hayatı boyunca ağlayamayacak diye! O an aklımda sadece bu vardı! Başka da bir şey düşünemiyordum. Telefonun elimden düştüğünü hatırlıyorum. Bir de titremeye başladığımı... Sonrası yok... Sinir krizi geçirmişim. Öyle dediler. O kadar utandım ki! Çünkü bırak sinir krizi geçirmeyi, o güne kadar bir defa bile bayılmamıştım. Sonra bir psikiyatr geldi. Yakın zamanda başıma bir olay gelip gelmediğini sordu. Bir travma yaşayıp yaşamadığımı... Yok, dedim. Emin misiniz, dedi. Evet, eminim, dedim. Sonra birden donup kaldım. Kamptaki patlamayı tamamen unuttuğumu fark ettim! Üstünden en fazla üç hafta geçmişti ama o an hatırlayamamıştım. Hafızamdan silinip gitmişti. Sanki hiç olmamış gibi! İnsan böyle bir şeyi nasıl unutur? Nasıl?.. Her neyse, ertesi gün New York'u aradım ve işi kabul ettiğimi söyledim. Çünkü artık Zamir'den ayrılamayacağımı biliyordum. Onu orada bırakamazdım. Belki de bırakıp gidersem yine bir sinir krizi geçirmekten korkmuştum. Bilmiyorum... Ama sonra neyi öğrendim, biliyor musun? Meğer, yalnız değilmişim. Yani Zamir yüzünden kendini kaybeden sadece ben değilmişim. Yıllar sonra Asbjörn'den bir mektup aldım. Zamir'in hayatını kurtaran doktor. Kaçmıştı kamptan. Hatta biz, Şehadet Ordusu kaçırdı sanmıştık! Oysa kendi gitmiş... Mektubu da onun için yazmış. Benden özür dilemek için. Çünkü artık bir terapi grubundaymış. Adsız Alkolikler gibi bir şeydi galiba. Geçmişte üzdükleri insanlara böyle mektuplar yazıp özür diliyorlarmış... Asbjörn her şeyi anlatıyor o mektupta. Ortadan neden kaybolduğunu, doktorluğu neden bıraktığını... Çünkü, diyor, benim için o bebek bardağı taşıran son damla oldu! O bebek hayatımı altüst etti... Meğer Asbjörn de benim gibi hissediyormuş! Tabii en azından o bütün

bunları yazıp kendine itiraf edebilmiş. Ben onu da yapamadım! Belki de o yüzden hayatımın ilk ve son sinir krizini geçirdim o hastanede. Kendime karşı bile dürüst olamadığım için... Oysa her şey ortadaydı. O ana kadar savaşta gördüğümüz her şeye dayanmıştık ama Zamir bize fazla gelmişti. Tabii ki gördüğümüz ilk yaralı bebek değildi. Ama Zamir hepsinden farklıydı. O sessizliği var ya? Hiç ağlamıyor oluşu... Biz gürültüye alışmıştık. Çığlıklara, haykırışlara, annesini arayan çocukların hıçkıra hıçkıra ağlamalarına... Sonra birden o bebek çıkmıştı karşımıza. Savaş denilen şey ne kadar gürültülüyse, Zamir de o kadar sessizdi! İnsan normalde bir ses duyunca uyanır, değil mi? Öyle biliriz. Ama savaşta öyle olmuyormuş. Meğer o sesler bizi uyutuyormuş. Bunu da şuradan anladım: Beni uyandıran Zamir'in o sessizliği oldu! Uyanınca da gördüm tabii nerede olduğumuzu! Nasıl bir vahşetin içinde debelenip durduğumuzu! Bir de tabii şu vardı: El-Aman'ın güvenliği de benim sorumluluğumdaydı. Ve biri o bombayı kampa soktu! Onun için de suçluyordum kendimi! Zamir benim yüzümden bu halde, diyordum... Böylece konu benim için tamamen kişisel bir hale geldi. Ama kabul etmeliyim ki Zamir'le aramda hep garip bir ilişki oldu. Hem İstanbul'da onun için kalıyordum hem de yanında durmaya bile dayanamıyordum! Çünkü onu görmek bana öyle bir acı... Yalnız, bir dakika! Kaydı durdurabilir misin?.. Teşekkürler... Bu son söylediklerimi Zamir'in duymasını istemiyorum. Asbjörn'ün mektubunu da bilmesin... O bölümleri sil lütfen. Çünkü eğer bunları öğrenirse çok üzülür. Sonra da kendini suçlar... Çocukken de öyleydi. Hep kendini suçlardı. Ama her şey için... Hatta kaçırıldığında bile kendini suçlamıştı! Düşünebiliyor musun? Kaçırıldığı için kendini suçlayan bir çocuk! Onun için Zamir bunları kesinlikle bilmeyecek, tamam mı?.. Evet, ne diyordum? Nerede kalmıştık? Hatırladım! İstanbul'dan ne kadar nefret ettiğimi anlatıyordum. Her neyse... Sonra işte o kaçırılma olayı oldu. Yanlış hatırlamıyorsam, Zamir yedi yaşındaydı. Yok, yedi değil..."

Zamir altı yaşındaydı ve altı yıldır İstanbul'da, Jacinta'yla birlikte yaşıyordu. Kısacık ömründe on iki ameliyat geçirmişti ve sekiz farklı

bakıcısı olmuştu. Sağlık durumu son derece hassas olduğu için ameliyatlar elbette bir zorunluluktu ancak bakıcılarının sürekli değişmesi Jacinta'nın tercihiydi. Hepsi de birer yoğun bakım hemşiresi olan bu kadınlarla tartışmanın bir yolunu mutlaka bulan Jacinta önce onları kovuyor, sonra da öfkesi geçince, panik halde yeni bir bakıcı aramaya başlıyordu. Bir zamanlar sevgililerini hangi nedenlerden ötürü terk ettiyse bakıcılara da aynı suçlamaları yapıyordu. Ya yeterince titiz değiller ya yavaş hareket ediyorlar ya da Jacinta onları azarlayınca yüzüne karşı gerçekleri söylüyorlardı... Yıllar sonra Jacinta bu konuyla ilgili şöyle dedi:

"Saçmalama! Tabii ki yüzüme karşı söyledikleriyle hiçbir ilgisi yok! Hepsini kovmak zorunda kalıyordum çünkü hepsi de geri zekâlıydı!"

Yine de Zamir bakıcılarıyla gayet iyi anlaşıyordu. Çünkü çevresinde, anlaşabileceği başka birileri yoktu. Altı yaşında bir çocuğa göre fazlasıyla meşguldü. Takip etmesi gereken günlük bir programı vardı. Bu programa göre, yaralı bebekler için yürütülen kampanyanın yüzü olarak, kısa tanıtım filmlerinde rol alıyor, gazetecilere üç cümlelik röportajlar veriyor ve aynı sözleri otellerin balo salonlarında kurulan sahnelere çıkıp yine bir makine gibi tekrarlıyordu. Böylece bütün dünya Zamir'e acıyordu. Yaşıtları hariç. Onlar Zamir'den hiç de hoşlanmıyordu. Çünkü önlerindeki yemeği bitirmediklerinde ya da pahalı bir oyuncak istediklerinde hep aynı sözleri duyuyorlardı: "Haline şükret! Bak, Zamir neler yaşamış!"

Ancak çocuklardan farklı olarak, yeni albüm ya da filmi çıkacak olan şarkıcı ve oyuncular Zamir'e bayılıyorlardı. Sosyal medya hesaplarında onunla çekilmiş bir fotoğrafları olması için binlerce kilometre kat edenler vardı. Bazıları gayet doğal biçimde kollarını Zamir'in omzuna koyar, bazıları da dokunmaya çekinip sadece yanında durur ve gülümserdi. Zamir ise dünyaca ünlü bu insanların yanında hepsinden daha ünlü bir küçük Andy Warhol gibi objektife bakar ve her fotoğrafta aynı çıkardı.

Jacinta'nın çocuk yetiştirmek hakkında hiçbir fikri yoktu. Bu yüzden de Zamir'e bir bilgisayarmış gibi yaklaşıyor ve bütün bu etkinliklerden geri kalan zamanda beynine sürekli yeni bilgiler yüklemeye çalışıyordu. En başta da dil konusunu çözmeye odaklanmıştı. Öncelikle, dünyanın herhangi bir yerindeki bir televizyon programına bağlanıp hikâyesini anlatabilmesi için İngilizce bilmesi gerekiyordu. Bu yüzden de Jacinta baştan beri Zamir'le İngilizce konuşmuş ve ona hiç yalan söylememişti. Böylece Zamir'in bu hayatta gerçekten anladığı ilk cümleler şunlar olmuştu:

"*No, I'm not your mom. Call me Jacinta.*"

Ayrıca tarihin karanlık bir noktasında anadili yasaklanmış bir Katalan olarak, Suriyeli olduğunu sandığı Zamir'in anavatanında konuşulan dilleri öğrenmesini özellikle önemsiyordu. Bunun için de son bir yıldır Zamir, Kürtçe lehçeleri ve Arapça dersleri alıyor, bakıcılarıyla da Türkçe konuşuyordu. Böylece kendisi bunu bilmese de Jacinta Zamir'in, tam da bir Palazlı gibi konuşabilmesini sağlamıştı. Ne de olsa Palaz köyünde Kurmançça başlayan bir cümle Arapça devam eder, sonra da Türkçe biterdi. Annesi Kürt, babası Türkmen ve ebesi Arap olan Zamir'in konuşması da artık farklı değildi. Üstelik henüz altı yaşındaydı ve bütün bu dilleri beyni bir sünger gibi kolayca emiyor, bu öğrenme süreci ona son derece doğal geliyordu. Öyle ki sokaktaki her çocuğun, kendisi gibi bu dilleri konuşabildiğini sanıyordu. Yine de bir dilden diğerine geçerken zorlandığı oluyordu. Örneğin onlarca kamera karşısında, henüz 4 yaşındayken kendisine bir Türkiye Cumhuriyeti kimliği uzatan Aile ve Sosyal Politikalar bakanına önce İngilizce, sonra Arapça, en sonunda da Türkçe teşekkür etmişti. Milyonlarca mülteci çocuk BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nden daha bir kimlik kartı bile alamazken Zamir'e bir de İsviçre ve ABD pasaportları verilmişti. Böylece Zamir'in üç vatandaşlığı ve elbette bir de soyadı olmuştu.

Jacinta'nın bir soyadı seçmekte zorlandığını gören Jenna, her zamanki gibi bunu bir fırsat olarak görmüş ve duruma el koymuştu. Çünkü doğru bir soyadıyla Zamir daha da değerli hale gelebilirdi.

Soyadı duyulduğu anda gözlerin önüne Zamir'in çektiği acılar gelmeli ve o gözler mutlaka yaşarmalıydı. Jenna'nın o soyadını bulması çok sürmedi. Hatta aklına gelen ilk kelime en uygun olanıydı. Ne de olsa Zamir'in hikâyesi orada başlamıştı: El-Aman'da... Ve Jenna'nın ona öğrettiği gibi Zamir bütün konuşmalarına aynı cümleyle başlardı:

"Benim adım Zamir Aman."

Yaşıtlarıyla pek de karşılaşmayan ve *kurumsal bir hayat* sürdüren Zamir'in, nadiren de olsa sohbet ettiği tek çocuk, 8 yaşındaki, lösemili Esma'ydı. Bazen bir televizyon stüdyosunun bekleme odasında, bazen de gazeteciler eşliğinde hastane koridorlarında gezerken karşılaşıyorlardı. Zamir gibi Esma da bir bağış kampanyasının yüzüydü. Her bağış kampanyasının bir yüze sahip olması şarttı çünkü insanlar cüzdanlarını ancak o yüzlere bakarak açıyordu. Örneğin dünyanın herhangi bir bölgesinde milyonlarca insanın açlıktan kırıldığı bilinse de bağış toplamak için bu yeterli olmuyor, mutlaka o bölgeden bir insanın getirilip sergilenmesi gerekiyordu. Çünkü empati denilen bağ milyonlarca insanla aynı anda kurulamıyordu. Tek kişi milyonlarca aç insan olduğu gerçeğini bir türlü algılayamıyor ama milyonlarca insan tek kişinin açlığını gayet iyi kavrıyordu.

Esma lösemili çocuklar için para topluyordu. Ne zaman yalnız kalsalar, dünya dışı bir varlığa bakıyormuş gibi büyük bir dikkatle inceleyip Zamir'in yüzüne dokunur, sonra da "Biliyor musun? Ben öleceğim" derdi. Başlarda Zamir bu duyduğuna üzülse de zamanla umursamamaya, hatta küçük kızı kıskanmaya başlamıştı. Öleceği için değil, yüzünde sürekli bir maske taşıdığı için. Çünkü kendisiyle fotoğraf çektirenler dahil, yüzünü gören çoğu insanın bir anlığına da olsa gözlerini kaçırışlarını yakalayabiliyordu artık. Ve her yakaladığında içinde bir şeyler kırılıyordu.

Ancak konudan haberdar olan Jenna'nın Jacinta'ya dediği gibi, Zamir yüzünü göstererek para topluyordu. Dolayısıyla etkinliklere maskeyle katılması mümkün değildi. Buna karşılık Esma da artık takmaktan bıktığı için maskeyi çıkarmak istiyor ama ona da izin

verilmiyordu. Sadece havadaki virüsler yüzünden değil... Çünkü o da aslında bağışları maskesiyle topluyordu.

Yine yalnız kaldıkları bir gün, afiş çekimleri için bir fotoğraf stüdyosunun lobisinde sıralarını beklerken, Zamir Esma'ya şöyle demişti:

"Keşke bir gün, bir şey olsa da herkes maske takmak zorunda kalsa! O zaman ben de takarım, değil mi?"

Esma gülmüş, "Olur mu öyle şey!" demişti. "Herkes nasıl lösemi olsun!"

Sonra da fotoğrafçının asistanı, Esma'yı çağırmış ve Zamir lobide yalnız kalmıştı. O sırada, sigara içmek için binadan çıkmış ancak çantasındaki paketin bittiğini görmüş olan Jacinta yeni bir tane almak üzere caddenin ilerisindeki büfeye doğru yürümeye başlamıştı. Tam da Zamir, dünya üzerindeki her insanın maske takması için ne tür bir felaket olması gerektiğini düşünürken içeri bir adam girdi. Zamir'i görünce bakışlarını ya da başını çevirmedi. Aksine gözlerinin içine baktı. Yıllar sonra o adam şöyle dedi:

"Hayır, pişman değilim. Hem de hiç! Ben evladımı bulmak için kaçırdım o çocuğu. Anladın mı?.. Onlar benim evladımı aldı, ben de Zamir'i aldım!"

27 Aralık

Togo, batısındaki Gana ve doğusundaki Benin arasına sıkışmış dar bir dikdörtgendi. Kuzeyinde Burkina Faso, güneyinde de Kuzey Atlas Okyanusu olan ülkede merkezi yönetim sadece başkent Lomé ve çevresine hâkim olabiliyor, Togo'nun geri kalanı da hiç bitmeyen kabile çatışmalarına sahne oluyordu. Yine de uzun süredir bu çatışmaların şiddeti önemsenecek bir boyuta varmıyordu. Ancak şimdi General Dadjo ülkedeki bütün dengeleri altüst edecek bir hamleye hazırlanıyordu. Togo adındaki dikdörtgenin tam merkezine yani Sokodé ve çevresine saldırmayı planlıyordu çünkü o bölgedeki altın ve elmas madenlerini ele geçirmek istiyordu. Ama elbette bunu açıklayamıyor ve bir zamanlar Irak'ı petrol için işgal etmiş ABD gibi çıkaracağı savaş için bir neden uydurmaya çalışıyordu. "Demokrasi götürüyoruz!" diyemeyeceği için de bir din savaşı çıkarmanın mantıklı olduğunu düşünüyordu. Çünkü saldırmayı planladığı Sokodé bölgesinde Müslüman azınlık Kotokoliler yaşıyordu. Kendi bölgesi olan sahil kesiminde yani başkent Lomé ve çevresindeki Hıristiyanlarla ülkenin kuzeyindeki kabileleri kışkırtabilirse bu din savaşını başlatabilirdi. Sonuçta Togo nüfusunun yarısı Hıristiyan'dı ve Müslümanlar haricinde Togo halkının kalanı da Vudu'ya inanıyordu. Üstelik Müslümanların kuzeyinde yine Hıristiyan topluluklar vardı. Bunların da çoğu Kabiye kabilesindendi. Ve onlar da General Dadjo'nun Ewe kabilesi gibi Müslümanların yok olmasında bir sakınca görmüyordu.

Sonuçta, yaklaşık bir milyon Müslüman, Hıristiyanlar ve Vudu'ya inananlar tarafından kuşatılmış durumdaydı. Ancak Müslümanlar da hazırdı savaşmaya. Onlarca yıl içinde Nijerya'dan Afrika'nın en ücra köşesine kadar yayılmış ve aynı dönemde kurulduğu IŞİD'den çok

daha uzun ömürlü olmuş olan Boko Haram, Kotokolileri silahlandırmak için elinden geleni yapmış ve bunda da başarılı olmuştu. Çünkü Boko Haram'ın da tek isteği din temelli bir savaşın parçası olmaktı. Bunun da nedeni din savaşlarının, bir kan davası gibi çok uzun sürmesi, böylece savaşan tarafların birkaç nesil daha ayakta kalabilmesiydi. Afrika'nın herhangi bir bölgesinde, küçük de olsa bir Hıristiyan-Müslüman çatışması çıkması, Boko Haram'ın ömrüne en az 40 yıl katabiliyordu.

Dolayısıyla herkes bir an önce Togo'da kan dökülmesini istiyordu; ben de bu noktada devreye giriyordum. İki tarafın da işine gelen bir savaşı durdurmak çok zordu ve olağanüstü önlemler gerektiriyordu. Bu yüzden de Paris'teki o lokantada, çok az insanın bildiği bir *sırrı* General Dadjo'yla paylaşmak zorunda kalmıştım. Sözümü bitirdikten sonra arkama yaslanmış, General'in şaşkınlıkla açılan gözlerine bakmıştım. Ayrıca ağzı da açık kalmıştı.

"Gerçekten mi?"

"Evet."

"Beni çağırdılar, öyle mi?"

"Evet General. Sizi bekliyorlar."

"General Dadjo'yu bekliyoruz, dediler, öyle mi? Duymuşlar yani adımı? Beni biliyorlar?"

"Evet. Sizinle tanışmaktan çok mutlu olacaklarını söylediler."

"Biliyordum! Biliyordum ben... Söylüyordum hatta, kimse inanmıyordu bana. Ama biliyordum gerçek olduklarını!"

"Evet General."

"Kaç yıldır tanışıyoruz! Neden daha önce söylemedin?"

"Siz de takdir edersiniz ki bu, dünyanın en büyük sırrı. Dolayısıyla..."

"Haklısın, haklısın... Demek, dünyayı onlar yönetiyor, öyle mi?"

"Dediğim gibi, arzu ederseniz yarın gidebiliriz."

"Tabii, tabii! Mutlaka gideriz. Bu müthiş bir şey!"

"Evet!" demiştim. "Müthiş bir şey!"

General Dadjo da başını kaldırıp meleklerin uçuştuğu freskli tavana bakmış ve daldığı hayal dünyasında kendi kendine konuşmuştu:

"Dünyayı yöneten on iki aile... Ve ben onlarla tanışacağım!"

"Aslında ailelerden sadece biriyle tanışacaksınız."

Duymamıştı bile beni.

"Olağanüstü!" demişti. "Mükemmel!"

Sonra birden durmuş ve büyük bir merakla sormuştu:

"Niye görüşmek istiyorlar acaba benimle?"

"Hiçbir bilgim yok."

"Acaba nasıl insanlar?"

"Göreceksiniz, son derece mütevazılar."

"Bir hediye götürmem gerekir mi sence?" diye sormuştu. Sonra da başka bir soruyla yanıtlamıştı kendini:

"Ama dünyaya sahip olan birine ne verilir ki?"

"Söz verilebilir."

Bunu duyur duymaz çok büyük bir kahkaha atmıştı. Çünkü kendini tanıyordu. Daha doğrusu, kıtada nasıl tanındığını biliyordu. Afrika'nın en büyük sahtekârlarından biri olarak, vereceği sözün hiçbir değeri olmadığını en iyi kendisi biliyordu... Kahkahası sona erince de konuşmaya devam etmiştik... İlerleyen saatlerde konu yılbaşı için yaptığımız planlara gelmiş, ikimiz de yalan söylemiştik. Yeni binyıla sevdiklerimizle birlikte girmek istediğimizi anlatmıştık. Oysa Dadjo yılbaşında bir soykırım yönetiyor olmayı umuyordu. Benimse sevdiğim kimse yoktu.

Geceyi otellerimizde geçirmiştik, şimdi de Amsterdam'a giden Başkanlık uçağındaydık. Fransız hava sahasını terk edeli henüz birkaç dakika olmuştu ve General Dadjo horluyordu. Hayli uzağında oturmama rağmen, çıkardığı gürültüyü duyabiliyordum. Bir zamanlar Esma adında lösemili bir kızı, maske takıyor diye kıskanmıştım. Şimdi de, Rodin'in *Cehennem Kapıları*'nda yer alabilecek kadar *iblis* olan Dadjo'nun bu denli rahat uykuya dalabilmiş olmasını kıskanıyordum. Bugüne kadar on binlerce insanın ölüm emrini

vermişti; birkaç hafta içinde bu sayıyı milyona çıkarmayı planlıyor, yine de öğlen uykusuna yatmış bir çocuk gibi uyuyabiliyordu. Gerçi böcek yakıp sinek kanadı koparan çocuklar da uyuyabiliyorlardı.

Diktatörler tek tip değildi. Yıllar içinde, hepsini tanımıştım. Örneğin, Orta Asya diktatörleri, Sovyet kalıntısı bir *politbüro ciddiyetine* sahip olurdu. Mütevazı bir bürokrat gibi görünür, soğuk bir istihbaratçı gibi az konuşur, sonra da hiç beklenmeyen bir anda kırk metrelik heykellerini yaptırıp başkentlerinin ortasına diker ya da ülkelerinde yayımlanmasına izin verdikleri kitapların her birine önsöz yazarlardı. Daha doğrusu başkalarına yazdırır, altına da imza atarlardı.

Orta ve Güney Amerika diktatörleri çok daha sıcakkanlıydı. Onlarla rom içip futboldan söz edilebilir ya da saraylarındaki salonlarda yan yana tango yapılabilirdi. Che Guevara gibi konuşur ama Pablo Escobar gibi davranırlardı. Dolayısıyla herhangi birini kaplanlarına yedirmeleri bile *devrimin bir gereği* olarak kabul edilirdi. Ayrıca mitinglerinde şiir okur ve "En sevdiğim" diye söz ettikleri bir şair mutlaka olurdu. Hatta Güney Amerika edebiyatının, bence en iyi şiiri, böylesi bir şair tarafından intihar notuna yazılmıştı. Şiirin adı şuydu: *Bir Diktatörün En Sevdiği Şair Olmak.*

Ortadoğu ve Körfez diktatörleri ise anlaşması en kolay olanlardı. Orta Asya'daki mevkidaşları gibi satranç oynamaz, Güney Amerika'dakiler gibi plak koleksiyonu yapmazlardı. Mesai saatlerinde servet ve güç sahibi olmak için çalışan diğer diktatörlerden farklı olarak, bu adamların hobileri de servet ve güç sahibi olmaktı. Dolayısıyla hayatın her alanına bu açıdan bakar ve her şey için pazarlık yapabilirlerdi. Fiyatta anlaşırlarsa hüküm sürdükleri toprağı bile birkaç saat içinde satabilir, sonra da o parayı ikiye katlamak için Londra borsasındaki *helal* yatırım pazarı *Sukuk*'a koşarlardı. Üzerinde yaşadıkları çöl kadar düz ve öngörülebilir oldukları için en tutarlılar onlardı.

Ancak Afrikalı diktatörler tam tersiydi! Her biri, tutarsızlık ve dengesizliğin vücut bulmuş haliydi. Hızlı konuşur, hızlı savaşır, hızlı

barışırlardı. Çünkü yönettikleri alana asla tam olarak hâkim olamazlar ve her an bir darbeyle devrilebileceklerini bilirlerdi. Bu da onları, hayatı günü gününe yaşayan paranoyaklara dönüştürürdü. Diktatörlüğün evrensel bir suç olduğu en çok onların gözüne bakınca anlaşılırdı. Çünkü o gözlerde sürekli bir yakalanma korkusu olurdu. Bu korkuyu da bulabildikleri her şeyle bastırmaya çalışırlardı. Bu bazen kokain, bazen de seks olurdu. Ama en çok başkalarını korkutarak sakinleşirlerdi. Ve General Dadjo da buna bir istisna değildi.

Tanıdığım hiçbir diktatörün evinde, Dadjo'nun sahip olduğu gibi bir *su jeti kesim makinesi* yoktu. Çoğunlukla havacılık sanayiinde kullanılan bu makine, Lomé'deki Başkanlık Sarayı'nın spor salonunda duruyordu. Genişliği ve yüksekliği, yanında duran ping pong masası kadardı. Tezgâhın üzerinde gidip gelebilen, entegre bir köprüde, *kafa* denilen ve yan yana duran sekiz musluk vardı. Bu yüksek basınçlı musluklar saniyede 800 metre hızla su püskürtüyor ve sudan yapılmış bu bıçaklar granitten çeliğe kadar her şeyi kesebiliyordu. Ancak Dadjo tabii ki insan eti kesimiyle ilgileniyordu. Dilimlenecek kişi tezgâha yatırılıp ayak ve el bileklerinden bağlanıyor, sonra da muslukları taşıyan köprü ağır ağır bedeninin üzerinden geçiyordu. Böylece ortaya, kusursuz biçimde kesilmiş *yedi insan parçası* çıkıyordu. Bu iş için neden sıradan bir hızar kullanmadığını soranlara da Dadjo, o anki ruh haline göre şu iki yanıttan birini veriyordu: "Çünkü hayat suda başladı ve suda bitecek!" ya da "Eğer kullanmayı bilirsen, bu dünyada her şey bir silahtır!" Ama bence o makineyi kullanmasının asıl nedeni, insanları tehdit etmek için sorduğu o soruydu: "Su ister misin?" Sırf bu soruyu sorup sonra da bir çocuk gibi sırıtmak içindi her şey...

Ancak Dadjo'nun çocuksuluğu burada bitmiyordu. Sahip olduğu en değerli varlığın yani penisinin birebir kopyası olan *dildo*'lar yaptırmış ve bunları saray çevresinden seçtiği insanlara, törenler düzenleyip dağıtıyordu.

Aslında her şey, yıllar önce benim de bulunduğum, saraydaki kalabalık bir akşam yemeğinde Dadjo'nun kendinden geçerek yaptığı bir konuşmayla başlamıştı. Hemen yanında oturan içişleri bakanını dakikalarca övmüş ve onun başkent çevresindeki muhalefeti bastırma konusunda ne denli başarılı olduğunu anlatmıştı. Gerçekten de Dadjo'ya karşı olan kim varsa sesi kesilmiş, korkudan sokağa çıkamaz hale gelmişti.

Sonra da General, bakana dönüp büyük bir heyecan içinde "Her şey senin sayende oldu!" demişti. "Ben o hayvanları senin sayende siktim!"

Kısa bir sessizlikten sonra da *diktatörlük kültürü* tarihine geçen o cümleyi söylemişti:

"Sen aslında benim sikimsin!"

Masadakilerden birkaçı kendini tutamayıp gülse de Dadjo'nun ciddi olduğunu görünce hepsi pişman olmuştu.

"Evet, evet!" demişti General. "Tam da öylesin! Çünkü ben seninle siktim o vatan hainlerini! Sevgili bakan, sen benim sikimsin!"

O an içişleri bakanı ne tepki vereceğini bilemediği için sessiz kalmış, mahcup bir şekilde başını öne eğmişti. Dadjo da bize bakmış ve şöyle demişti:

"Bu benim bir erkek olarak bir insana edebileceğim en büyük iltifat."

Bu söz üzerine de hepimiz bakanı alkışlamış ve Dadjo'dan aldığı bu müthiş iltifat için tebrik etmiştik. Başta kendini tutamayıp gülenlerse tabii ki ayakta alkışlamıştı.

O geceden birkaç hafta sonra da Dadjo bir tören düzenleyip kendi penisinin kopyası bir *dildo* hediye etmişti bakana. Bronzdan yapılmış bir penis heykelciği yerine silikon bir *dildo*'yu tercih etmiş olmasının nedeni bendim. Aslında şaka yapmıştım:

"Heykel olursa sayın bakan bunu kullanamaz!"

Ama General ciddiye almıştı.

"Kullanmak mı?.. Ben onu hiç düşünmemiştim... Peki ne yapayım?"

Bir cevap vermek zorunda kalmıştım:

"Belki bir *dildo* olsa..."

"Evet!" demişti. Sonra da hemen hayaller kurmaya başlamıştı. Eğer bir *dildo* yaptırırsa kendisi uyurken bile penisi bir yerlere girip çıkıyor sayılabilecekti ki bu bir diktatör için bile ulaşılması güç bir başarıydı... Ayrıca bir *dildo*'nun yandaşlarıyla arasındaki bağı güçlendireceği de kesindi! Çünkü Dadjo'ya göre bütün kadınlar ona âşıktı ve bütün erkekler de onun gibi olmak istiyordu. Bu *dildo* sayesinde her yatak odasına girebilir, yönettiği insanların en özel anlarına ortak olabilir, böylece gündelik hayatta müdahale etmediği tek bir alan kalmazdı! Artık konu sadece içişleri bakanı değildi. Hak eden herkese bir tane vermeliydi! Fransa'nın Légion d'Honneur'ü varsa Dadjo'nun da *siki* vardı!

"Müthiş bir fikir bu!" demiş, sonra da penisinin kopyası olacak bu *dildo*'yu nerede, kime yaptırabileceğini sormuştu. Ne yazık ki o konuda da bir fikrim vardı...

Sonuç olarak, *dildo*'lar yaptırıldı ve Dadjo önce içişleri bakanına, sonra da başkalarına dağıtmaya başladı. Devlete hizmetleri ve General'e sadakatleri sayesinde *dildo* almaya hak kazananlar, başlarda bunun zevksiz bir şaka olduğunu düşünseler de karşılarında açılan kapıları görünce durumun gayet ciddi olduğunu anlamışlardı. Çok geçmeden, *Dadjo'nun siki* olmak, bölgedeki en yüksek unvan haline gelmiş, kendilerine *dildo* verilenler Lomé'nin en seçkin sınıfını oluşturmaya başlamıştı. *Dildo*'yu alanın hayatı değişiyor, her anlamda dokunulmazlık kazanıyordu. Devlet ihaleleri ve maden işletmeleri sadece bu insanlara veriliyor, medyayı onlar yönetiyordu. Ancak olur da en küçük bir hata yaparlarsa Dadjo ellerindeki *dildo*'yu derhal geri alıyor ve bu en büyük aşağılanma sayılıyordu. Hatta General çoğunlukla *dildo*'yu alıp yerine bir tabanca verir ve "Şimdi git evine, vur kendini. Kirletme sarayımı!" derdi. Bu yüzden de *dildo*'ları geri alınmasın diye herkes elinden geleni yapıyordu.

Dadjo'nun silikondan yapılmış penisi, en gösterişli evlerin baş köşelerinde bir üstün hizmet nişanı gibi sergileniyor ya da en güvenli

kasalarda bir hazine gibi saklanıyordu. Ne de olsa bu insanların çocuklarına bırakacakları en değerli mirastı. Doğal olarak, Lomé'nin önde gelen aileleri arasında da bir kıskançlık konusuydu. Evlerinde kutlama yemekleri verip Dadjo'dan *dildo* aldığını ilan edenler olurdu. Henüz *Dadjo'nun siki* unvanını alamamış olanlar da öfkeden dudaklarını ısırırdı. Öyle bir etki gücü vardı ki *dildo*'nun sahteleri üretilmişti. Bunlar da gündelik hayata dair küçük ayrıcalıklar elde etmek için kullanılıyordu. Örneğin bir polis kontrolünden kolayca geçmeye ya da bankadan küçük bir kredi almaya ya da karakolda işkence gören bir akrabayı kurtarmaya yarıyorlardı. Ne de olsa hiçbir polis ya da banka müdürü o *dildo*'yu alıp Dadjo'nun kapısını çalamaz ve onun penisiyle karşılaştırıp gerçekliğini sınayamazdı. Buna rağmen, sahte *dildo*'yla kendine ayrıcalık sağlamaya çalışırken yakalanan bir kişi de olmuştu. Kontrol noktasındaki polis kendisine gösterilen *dildo*'nun üzerindeki küçük pembe lekeden şüphelenmiş ve o noktanın çevresini biraz kazıyınca, tamamının ayakkabı boyasıyla kahverengiye boyandığını anlamıştı. *Dildo* hem sahte hem de farklı ırktandı! Bunun üzerine adam casus olmakla suçlanmış ve işkenceye alınıp sorgulanmıştı. "Sen kimin sikisin?" diye sorulmuştu.

"Hangi beyaz adamın sikisin?"

Adam elbette bu sorulara bir cevap verememişti. Tek söyleyebildiği şuydu:

"Ben onu Gana'dan kaçak getirttim. Sırf trafikte polise rüşvet vermemek için... Yemin ederim ki beyaz adam siki olduğunu bilmiyordum!"

Ancak ne derse desin dikkate alınmamış, sonra da Dadjo'nun huzuruna çıkarılmıştı. O da adama "Su ister misin?" diye sorup bir çocuk gibi sırıtmıştı. Hatta bence şimdi de sırıtıyordu. Dünyayı yöneten on iki aileden biriyle tanışacağı için rüyasında bile güldüğünden emindim.

Başkanlık uçağı, Schiphol Havalimanı'na inene kadar, yanımda duran çello kutusuna baktım ve içindeki çelloyu çaldığımı hayal ettim. Ancak aklım o kadar doluydu ki hayalimde bile çalamadım.

Uçağın merdiveninden inerken telefonum çaldı. Arayan Palermolu Federico'ydu. Dünya başına yıkılmış gibi konuşuyordu.

"Özür dilerim Zamir. Başaramadım. O deliği bir türlü açtıramadım... Bu sabah Chasta'yı hücreden çıkardılar."

"Üzülme" dedim. "Sen elinden geleni yaptın."

"Şimdi ne olacak?"

"Bilmiyorum Federico... Öyle görünüyor ki *öfkeli Kızılderili* bibloları yeniden popüler olacak."

Bizi bekleyen limuzinlere doğru yürürken telefonum çaldı. Arayan Beytüllahimli Yossi'ydi. Güneş az önce sönmüş gibi konuşuyordu.

"Bu defa 100'den fazla insan kayıp, Zamir. Dün gece kayboldular. İsrail ordusu şimdi bir açıklama yaptı. Kayıp Filistinliler diye bir konu olmadığını, bütün bu insanların sınırı geçip Ürdün'e gittiğini söyledi. Ama bu tamamen yalan! O insanların nerede olduğunu kimse bilmiyor! Kayıp sayısı 2.000'i geçti. Şimdi ne olacak? Ne yapacağız?"

"Bilmiyorum Yossi..."

Telefonu kapadım. Limuzin şoförüne, "Flevoland bölgesine gidiyoruz" dedim. Dört arabalık konvoyun önünde biz gidecektik. İki sevgilisi, sekreteri ve iki korumasıyla birlikte Dadjo arkamızdaki limuzindeydi. Diğer limuzinlerde de yine korumalar ve sekreterleri vardı. Ben Dadjo'nun doktoru, hemşiresi ve Kona'yla gidiyordum. Hem büyücü hem falcı hem de şifacı olan Kona, Dadjo'nun yakın çevresi içinde en iyi anlaştığım kişiydi. Gerektiğinde birbirimizi kollar ve desteklerdik. Çünkü ortak bir noktamız vardı. İkimiz de sürekli Dadjo'ya yalan söylüyorduk.

Şoför, "Adresi alabilir miyim?" diye sordu.

"Hayır, henüz değil!" diye yanıt verdim.

Araba hareket etti ve telefonum çaldı. Arayan Londralı Grace'ti. Son nefesini veriyormuş gibi konuşuyordu.

"Raporu çalmışlar Zamir... Gerçek rakamların olduğu fayda endeksi raporunun bir kopyasını almışlar. Kimin aldığı belli değil. Yani her an birileri açıklayabilir."

"Eğer öyle bir şey olursa, bu defa Piccadilly'de sadece çay takımları kırılmayacaktır..."

"Ne yapalım peki?"

"Bilmiyorum Grace..."

Gerçekten de artık hiçbir şey bilmiyordum... Daha doğrusu bilmek istemiyordum. Başkaları bilsin, diyordum içimden. Başkaları... Başka sunucular... Ve o an aklıma *Global Humanitarian Society*'nin üç sunucusundan biri olan Knokkelu Christelle geldi. Cengâver artık hayatta olmadığı için dünyanın en iyi sunucusu o sayılırdı. Bir şeyler bilebilecek *başkalarının* başında o geliyordu... Christelle'i aradım.

"Müsait misin?"

"Merhaba Zamir. İyiyim, teşekkür ederim! Sen nasılsın?"

"Acelem var Christelle! İsrail'le ilgili..."

"Kaybolan Filistinliler mi?"

"Evet... Ve lütfen bana bir şey bilmediğini söyleme!"

"Tabii ki söylemem. Çünkü biliyorum. Mesela kitabın sende olduğunu biliyorum."

Hangi kitap, diye sorabilirdim.

"Evet, bende."

Ama her şeyi bilen Knokkelu Christelle'le konuşmak böyle bir şeydi...

"Kitabı getirirsen konuşuruz. Hatta belki Filistin'de ne olduğunu bile öğrenebilirsin."

Telefonu kapadım. Karşımda oturan Kona'ya baktım. Yola çıktığımızdan beri beni izliyordu.

"Fazla çalışıyorsun Zamir."

"Evet Kona. Ne yazık ki öyle."

"Bence boşuna uğraşıyorsun. Nasıl olsa, bu dünyayı kurtaramazsın."

"Belki dünya beni kurtarır."

Kona güldü ve birkaç kilometre boyunca bana bakıp düşündü. Aklına bir şey takıldığı belliydi. Sonunda dayanamayıp sordu:

"Senin dinin ne Zamir?"

"Bilmem" dedim. "Hiç düşünmedim."

Sonra da bir daha konuşmadık. Elli dakikalık bir araba yolculuğundan sonra şoföre otoyoldan çıkmasını söyledim. Yarım saat sonra da, girmesi için bir köy yolunu işaret ettim. Artık iki yanımızda da göz alabildiğine tarlalar uzanıyordu. Tarıma elverişli toprakları olan çoğu ülkenin yüzölçümüne kıyasla Hollanda avuç içi kadardı. Yine de tarım ürünü ihracatında dünya ikincisiydi. Bisiklet kullanımında ise birinci olabilirdi. Çok uzak bir geçmişte yaşanan bir petrol krizi sırasında devlet tarafından kullanımı teşvik edilmiş olan bisiklet, bugün artık trafikte geçiş üstünlüğüne sahip bir ulaşım aracıydı. Üçüncü Dünya denilen ülkelerin kasaba ya da köylerinde, derme çatma kulübelerinin önünde, parça parça olmuş lastiklerin arasında, boş boş oturan bisiklet tamircileri görürdüm. Bölgede yapabilecekleri onca iş varken bisiklet tamircisi olmayı seçmiş insanlardı. Ancak etrafta tek bir bisiklet bile olmazdı. Çünkü o kasaba ve köylerde çocuklardan başka kimse bisikletle ilgilenmezdi. Dolayısıyla o tamircilerin bu işi para için yaptığı söylenemezdi. Aşk için yapıyorlar, diye düşünürdüm. Bir nesne olarak bisiklete âşık oldukları için... Sonra da örneğin eski Hollanda sömürgesi olan ülkelerden birinde yaşayan ve köyünden hiç çıkmamış o insanlardan birini kaçırıp bir bisiklet tamircisi için cennet olan Hollanda'ya getirdiğimi, belki de Utrecht'in merkezine bırakıp gözlerini açtığımı hayal ederdim. Yanından geçip giden onca bisikletliyi bir anda görünce kim bilir neler hissederdi? Acaba bu dünyada benim de öyle hissedebileceğim bir yer var mıydı? Ya da herhangi biri benim için de böyle bir hayal kuruyor muydu? Beni kaçırmak ve mutlu olacağımı düşündüğü bir yere götürüp bırakmak gibi bir hayal... Hiç sanmıyordum. Çünkü henüz altı yaşında bir çocukken kaçırılmıştım ve gözlerimi nerede açtığımı çok iyi hatırlıyordum. Ve hiç de cennete benzemiyordu!

"Şu ilerideki arabanın arkasında dur!" dedim şoföre.

İnip geriye doğru yürüdüm ve Dadjo'nun içinde olduğu limuzinin yanına geldim. Camını açtı.

"General, inebilirsiniz... Bundan sonrasını şununla gideceğiz."

Yolun kenarında duran yaşlı Land Rover'ı gösteriyordum. Tam korumalar limuzinden çıkacaktı ki "Ama sadece siz ve ben" dedim.

"Çok saçma!" dedi Dadjo.

"Kurallar böyle General. Ayrıca hiç merak etmeyin." Gökyüzünü gösterdim.

"Şu an izleniyoruz zaten. İnanın bana, dünyada buradan daha güvenli bir yer yok."

"Bir dakika" dedi Dadjo. Sonra da onu yalnız bırakmayı reddeden korumalarıyla gittikçe sertleşen bir ses tonuyla tartışıp elinde küçük bir çantayla limuzinden indi.

"Ancak yanınıza silah alamazsınız."

Dadjo sırıtıp "Silah değil bu" dedi. "Bir hediye!"

Yoksa çantanın içinde bir *dildo* mu vardı? Gerçekten de, dünyayı yöneten on iki aileden birine *dildo*'larından birini mi verecekti? Doğrusu, buna hiç şaşırmazdım. Çünkü o Dadjo'ydu!

Limuzinler 10 kilometre ilerideki kasabaya gidecek ve biz görüşmemizi gerçekleştirirken Dadjo'nun heyeti orada bekleyecekti.

Land Rover'ın anahtarı üstündeydi. Alışkanlıktan olsa gerek Dadjo arka koltuğa yöneldi.

"General, yanıma oturun lütfen."

"Bu da mı bir kural?"

"Evet, öyle" dedim ve arabayı çalıştırdım. Ve biraz ilerledikten sonra iki tarla arasındaki küçük yola girdim. Dadjo şaşkınlıkla etrafına bakıyordu; belli ki hiçbir şey tahmin ettiği gibi görünmüyordu. Ne Tac Mahal benzeri saraylar ne de silahlı adamlar vardı. Sadece tarlalar ve uzaklarda çalışan çiftçiler... Dadjo'yu daha fazla merakta bırakmak istemedim.

"Bu on iki ailenin hikâyesi Sanayi Devrimi'yle başlıyor. Hepsi de farklı sektörlerde önce büyüyor, sonra da tekelleşiyorlar. İlk servetlerini o dönemde kazanıyorlar. Sonra da karşılarına çıkan her fırsatı değerlendiriyorlar. Köle ticaretinden Ortadoğu'yla yapılan ilk petrol antlaşmalarına, silah üretiminden devletlerin merkez

bankalarını kurmaya kadar, aklınıza gelebilecek her işe giriyorlar. Aslında başta daha çok aile var. On ikiden fazla. Ama sürekli rekabet içindeler. Ve bazen birini batırmak için iki ya da üç aile birleşiyor. Ama sonra o ortaklar da birbirine kazık atıyor. Bunun gibi birçok çatışma yaşanıyor aralarında. Birçok aile yok olup gidiyor. Geriye sadece bu on iki aile kalıyor. Onlar da aralarında bir anlaşma yapıyor. Birbirlerinin arkasından iş çevirmeyeceklerine dair bir centilmenlik anlaşması... Tabii bir de bu kadar güçle ne yapılacağı sorusu var... İlk akıllarına gelen, politikaya atılmak oluyor. Ama hemen anlıyorlar ki bu büyük bir hata! Çünkü politika, sürekli göz önünde olmak ve sorgulanmak anlamına geliyor. Politika yapmanın en iyi yolunun hükümetleri satın almak olduğunu derhal kavrıyorlar. Bunun dışında bir şeyi daha anlıyorlar. Ne kadar görünür olurlarsa güçlerini korumaları o kadar zor... Bunun için de yok olmaya karar veriyorlar. Önce şirket adlarındaki soyadlarını siliyorlar. Sonra başka alt şirketler kuruyorlar ve hiçbir şeyin direkt sahibi olarak görünmüyorlar. Görünmezsen de hedef olmazsın!.. Ama sorunlar burada bitmiyor... Zaman içinde bütün bu sınırsız güç ve para yüzünden ailelerde yozlaşma başlıyor. Dördüncü, beşinci nesiller o kadar kendini kaybediyor ki bazı aileler batma noktasına geliyor... Özellikle gençler, her şeye sahip olmanın getirdiği rahatlıkla amaçsızca yaşamaya başlıyorlar. Ya da ailelerinin gücünü sorgulamaya başlıyorlar. Dünya üzerinde bu denli yoksulluk ve gelir adaletsizliği varken kendi ailelerinin bu kadar zengin olmasını kabul edemeyip intihar edenler oluyor... Ve on iki aile yeniden bir araya gelip bu konuyu tartışıyor. Gelecek nesillerini kurtarmak için neler yapabileceklerini düşünüyorlar. Çünkü her şeye sahipler ama çocukları mutlu değil... Sonra aile önderlerinden biri emek kavramını ortaya atıyor. Bu dünyadaki en büyük mutluluğun, emek verip bir ürün ortaya çıkarmak olduğunu söylüyor. Oysa biz bunu yapmıyoruz, diyor. Biz paradan para kazanıyoruz. Komisyonculuk yapıyoruz. Onun için çocuklarımız deliriyor. Sonra başka bir aile önderi çiftçilerin basit ama mutlu hayatlarını örnek veriyor. Bir ürün için emek veren ve

emeklerinin karşılığını alınca kendilerini tamamlanmış hisseden çiftçileri anlatıyor... Ve o toplantıda bütün hayatlarını değiştiren kararlar alıyorlar. Bu kararlara göre on iki aile de çiftçilik yapacak. Daha da önemlisi yeni nesiller, ailelerinin dünyayı yönettiğini bilmeyecek. Birbirlerini desteklemek ve denetlemek için on iki aile aynı bölgede yaşayacak. Servet ve güç yönetimini her aileden seçilecek iki üye yürütecek. Bunlara *aile yetkilisi* denecek. Henüz çocuk yaşta seçilecek ve bu doğrultuda yetiştirilecekler. Aileleriyle ilgili gerçeği sadece onlar bilecek ve dış dünyadaki imparatorlukları onlar yönetecek. Diğer aile üyelerinin ise hiçbir şeyden haberi olmayacak ve onlar birer çiftçi olarak yaşayacak... İşte General, şu ileride gördüğünüz evlerde böyle insanlar yaşıyor. Kim olduğunu bilmediği için mutlu olan insanlar... Anlayacağınız, dünyanın en büyük servetiyle satın alınan şey bu: Cehalet... Ve şimdi biz, birazdan bir aile yetkilisiyle görüşeceğiz. Adı Nathan. Sizi görmek isteyen oydu."

Dadjo bütün bu anlattıklarımı, uzaklardaki çiftlik evlerine bakarak dinlemişti. Bir süre sessiz kaldı. Dinlediği hikâye kendi hayat deneyiminden o kadar uzaktı ki anlamakta zorlandığını hissedebiliyordum. Çünkü bu insanlar lastik botlarıyla çamurun içinde yürürken, Dadjo'nun sarayında altın musluklar vardı. Ama sonuçta bu Dadjo'ydu ve anlamasa bile anlamış gibi yapmakta üstüne yoktu:

"Tabii!" dedi. "Anlayabiliyorum... Sonuçta insanın bu kadar güçlü olması, bu kadar zengin olması aslında bir lanet... Onun için bence en doğrusunu yapmışlar."

Avlusunda bir traktör olan, iki katlı, geniş evin önünde durduk. Son derece sade evin gösterişli tek yanı, bölgeye özgü ince bir zanaatla, sazdan yapılmış çatısıydı. Açık kapısının önünde duran adam bize bakıp gülümsüyordu. Altmış yaşlarında, beyaz saçlı bir İngiliz'di.

"İşte Nathan" dedim, alnı terlemeye başlamış olan Dadjo'ya. Gerçekten de çok heyecanlanmıştı.

Kontağı kapattım ve arabadan indim. O sırada Nathan'ın tokalaşmak için uzattığı elinin havada kaldığını gördüm. Çünkü Dadjo, arabadan iner inmez bir asker selamı vermişti. Ne de olsa bir generaldi! Ancak derhal pişman olmuş ve elini alnından hızla indirip Nathan'la tokalaşmayı becermişti.

"Hoş geldiniz!" dedi Nathan anadilinde. Sonra da açık kapıyı gösterip bizi içeri davet etti.

Evin içi de dışı gibi sadeydi. Tavanlarındaki asırlık ahşap kolonlar ve küçük pencereleriyle tam bir köy eviydi. Bu yüzden de biraz loş sayılırdı. Üç duvarı kitaplarla kaplı bir odaya girdik. Dördüncü duvardaki şöminede yeni atılmış odunlar yanıyordu. Şöminenin önünde de bir sehpa ve etrafında üç koltuk duruyordu.

"Lütfen buyurun" dedi Nathan ve oturduk. Bu defa Fransızca konuşmuştu.

Dadjo elindeki çantayı sıkı sıkı tutuyor, nereye koyacağını bilemiyordu. Nathan gülümseyip arkasına yaslandı.

"General, eğer izin verirseniz, hemen konuya girmek istiyorum."

"Tabii, buyurun" dedi Dadjo.

Nathan artık gülümsemiyordu.

"Togo'ya bir göktaşı düşecek."

Dadjo bu defa anlamış gibi yapamadı.

"Efendim? Anlayamadım!"

"Dün sabah NASA'dan aldığımız bilgiye göre altı gün sonra Togo'ya bir göktaşı düşecek. Ve ne yazık ki bu öyle küçük bir göktaşı değil. En az on bin kilometrekarelik bir alanı yok edecek kadar büyük. Yani Togo'nun beşte biri yok olacak."

Dadjo hâlâ anlayamıyordu.

"Nasıl yani?" diyordu. "Nasıl yok olacak?"

"Biliyorum" dedi Nathan. "Hazmetmesi zor bir durum. Şimdilik kimsenin haberi yok. Önce sizin bilmenizi istedim. Onun için de dostumuz Zamir aracılığıyla sizi acil olarak çağırmak zorunda kaldım. Şimdi, sizden ricam..."

"Ama kimse bana bir şey söylemedi!" diyerek Nathan'ın sözünü kesen Dadjo panik içindeydi.

"Niye benim haberim yok? Niye yok?"

Bana bakarak soruyordu.

"Niye? NASA bana niye haber vermedi?"

"General, sakin olun lütfen" dedi Nathan. "NASA size haber vermedi çünkü bunu size şahsen ben söylemek istedim. Bakın, ben ve diğer aileler, hepimiz Togo halkının hizmetindeyiz. Tehlike altındaki bölgeyi boşaltma konusunda bize güvenebilirsiniz. Bütün imkânlarımızı seferber eder ve 24 saatte o konuyu halledebiliriz. Yalnız tabii, sizin de yardımınıza ihtiyacımız var."

"İnanamıyorum!" diyordu Dadjo. "Nasıl olur böyle bir şey!"

Nathan ise o sakin ses tonuyla konuşmasını sürdürüyordu.

"Göktaşı Togo'nun orta bölgesine düşecek. Sokodé bölgesine."

Dadjo duymuyordu bile. Başını öne eğmiş, hem oturduğu yerde ileri geri sallanıyor hem de kendi kendine söyleniyordu.

"Kona demişti! Kötü ruhlar Togo'nun peşinde, demişti! Meğer..."

Dadjo birden durup başını kaldırdı ve Nathan'a baktı.

"Sokodé mi?"

"Evet" dedi Nathan. "Onun için de acilen o bölgenin boşaltılması gerekiyor."

Dadjo'nun yüzündeki bütün o heyecan, panik, endişe, korku... Hepsi saniyeler içinde yok olup gitti ve yerlerini dev bir gülümseme aldı.

"Sokodé! Sokodé'ye mi düşecek yani? Öyle mi?"

Gülümseme büyüyüp bir kahkaha oldu. Nathan'la birbirimize baktık.

"Tabii, bu sizin için büyük bir şok" dedi İngiliz. "Böyle bir tepki vermeniz gayet doğal..."

"Hayır, hayır!" dedi Dadjo. Hâlâ gülüyordu.

"Şoktan gülmüyorum! Gerçekten gülüyorum!.. Gebersinler! Hepsi gebersin! Hiçbiri Lomé'ye giremez! Adımlarını bile atamazlar! Orada kalıp gebersinler!"

"O bölgedeki Müslüman kabilelerle aranızda anlaşmazlık olduğunu biliyorum General. Ama bu başka bir durum. Bu insani bir durum."

"Yok, insani bir durum değil! Kutsal bir durum! Tanrı böyle istiyor! Tanrı'nın işi bu!"

"Bütün o çocukları, kadınları, bebekleri düşünün lütfen..."

"Ben ne yapabilirim beyefendi! Tanrı'nın isteğine karşı gelebilir miyim?"

"Bence siz bu konuyu düşünün" dedi Nathan. "Bu gece benim misafirim olun. Yarın tekrar konuşalım. Ayrıca NASA'dan bilgi akışı devam ediyor. Yarın daha çok detay verebileceklerini söylediler. Burada olursanız, o bilgileri sizinle paylaşmam daha kolay olacaktır."

Her ne kadar fikrini değiştirmeyeceğini söylese de, Sokodé'yi yerle bir edecek göktaşı hakkında daha çok bilgi almak için misafir olmayı kabul eden Dadjo öylesine mutluydu ki o gece bir şişe viski içti. Hatta başlangıçta viskiyi şişeden içti! Evde sadece ikimiz ve Nathan'ın bizimle ilgilenmesi için bıraktığı genç bir adam vardı. Dadjo'nun artık uykusu gelmişti. Hem de çok. Üstelik dili dönüyor, aradığı kelimeleri bulamıyor, yine de konuşmaya devam ediyordu.

"Aptal bu herifler! Ben onların yerinde olsam neler yaparım! Bir defa adam fazla yumuşak! Sürekli teşekkür ediyor, özür diliyor, bir şeyler rica ediyor! Hiç saygı duyamadım herife, anlıyor musun Zamir? O Nathan denilen herif, kadın gibi bir şey! Onun için de hediyemi vermeyeceğim. Vazgeçtim!"

"Çok haklısınız" dedim. "Hediyeye hiç gerek yok!"

Sonra da Dadjo'nun yanındaki şişeyi alıp kalan viskiyi bir kadehe koydum ve kendisine uzattım. Dadjo başını sallayıp sessizce teşekkür etti ve kadehi kafasına dikti. Ve bardak hâlâ dudaklarının arasındayken donakaldı.

Çünkü kristal bardağın dibinde, Nathan'ın gülen bir portresi vardı. O kadehi boşaltan Nathan'la göz göze gelirdi. Dadjo bardağı gösterip konuştu:

"Çok iyi fikirmiş bu! Ben de yaptıracağım bunlardan!"

"Tabii" dedim. "Mutlaka yaptırmalısınız!"

Ertesi gün öğle saatlerinde Dadjo'yu ben uyandırdım.

Oysa daha saatlerce uyumak istiyordu.

"Git başımdan!" diye bağırıyordu bana. Ama gidemezdim. Çünkü her şey değişmişti.

"General, hemen kalkmanız lazım! Çok kötü bir şey oldu! General, uyanın!"

"Ne var? Ne oldu?" deyip doğruldu yatakta. Sonra da iki eliyle şakaklarına bastırıp "Başım çok kötü ağrıyor" dedi.

"Hemen giyinin ve içeri gelin. Nathan sizi bekliyor."

Şömineli odaya girdiğinde Dadjo hâlâ tam olarak kendine gelememişti ve sallanıyordu.

"General, lütfen oturun" dedi Nathan.

"Kahvaltı yapsaydık önce..." derken Dadjo bıraktı kendini boş koltuğa.

"General, lütfen dikkatle dinleyin beni! Az önce NASA'yla görüştüm. Bir hesap hatası yapılmış. Göktaşı sizin üzerinize düşecek. Lomé'ye düşecek!"

Ve Dadjo o an ayıldı. Hatta ayağa bile fırladı.

"Ne demek Lomé'ye düşecek? Hayır, Sokodé'ye düşecek!

Lomé'ye düşemez!"

"Çok üzgünüm General. Ama bence şehri bir an önce boşaltmak için plan yapmak lazım."

"Belki yine hata yapmışlardır! Değil mi Zamir?"

"Hayır General" dedi Nathan. "Hata yok. Kesinlikle sizin bölgenize düşecek. Şimdi ben Şeyh Hadid'le görüştüm..."

"Orospu çocuğu!" dedi Dadjo. Düşmanının adını duyunca diline hâkim olamamıştı.

"Kendisine durumu anlattım. Ama o da sizinle aynı yanıtı verdi. Halkınızı Müslüman bölgesine kabul etmeyeceğini söyledi. Israr ettim tabii. İnsani bir durum bu, dedim. Ama o, Allah'ın işi bu, ben karışmam, dedi. Bir de eğer topraklarına girecek olursanız, size saldıracağını söyledi. Anladığım kadarıyla Boko Haram da Şeyh

Hadid'e destek olacak... Tabii sizin bölgenize göktaşı düştükten sonra lojistik açıdan böyle bir savaşı sürdürebilmeniz pek mümkün değil."

Dadjo da biliyordu bunu. Onun için de bir an önce başka bir çözüm bulmalıydı. Ve buldu:

"Ben de Gana'ya götürürüm halkımı! Oraya kaçarız! Değil mi Zamir? En iyisi o!"

"Mayınlar var ama" dedim.

"Hangi mayınlar?"

"Sizin döşediğiniz mayınlar. Gana sınırına... Benin sınırında da mayın var... Hatırlıyor musunuz? Sekiz sene önce bir sınır ihtilafı çıkmıştı..."

"Hatırladım, tamam, hatırladım!" diye bağırdı Dadjo. Ve yavaş yavaş kapana kısıldığını anlamaya başladı. İki yanında mayınlar, aşağısında da Kuzey Atlas Okyanusu vardı. Şeyh Hadid'in kontrolündeki Sokodé bölgesi hariç, Ewe kabilesinin sığınabileceği hiçbir yer yoktu. Dadjo o sabah aynı koltuğa kendini ikinci kez bıraktı. Önce yerdeki halıya bakıp "Ne yapacağım ben?" dedi, sonra bana baktı:

"Bir de sen konuşsan o pislikle. Belki seni dinler..."

"Konuşurum tabii. Ama Şeyh Hadid'i ikna edebileceğimi sanmıyorum. Yalnız belki..."

"Belki ne?"

"Belki ona bir şey sunarsak... İkna edici bir şey... Hadid'in en büyük korkusu ne? Yok edilmek... Belki bununla ilgili bir antlaşma sunabiliriz. Bundan sonra Togo'daki Müslüman azınlığın güvende olacağına dair bir antlaşma...

Böylece Boko Haram'ı da boşa düşürmüş oluruz. Çünkü Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında bir barış antlaşması en çok onlara zarar verir. Togo'ya girmeleri için hiçbir gerekçeleri kalmaz. Ayrıca böyle bir antlaşma imzaladığınız takdirde, Birleşmiş Milletler'e yapacağınız ilk ziyarette size nasıl bakılacağını düşünün! Ayakta alkışlayacaklardır! Bir de tabii, göktaşı düştükten sonra bütün dünya Lomé'yi yeniden inşa etmek için seferber olacaktır. Benim size

önerim, bu krizi bir fırsata dönüştürmeniz. Siz bir savaş kahramanısınız, General. Afrika'da bunu herkes biliyor. Şimdi de *barış kahramanı* olma zamanı!"

Dadjo beni büyük bir dikkatle dinlemişti.

"Ama herkes anlayacak" dedi.

"Neyi?"

"Sırf o göktaşından kaçmak için Müslümanlarla anlaştığımı..."

"Kolayı var" dedim. "Anlaşmanın tarihini değiştiririz. Altı ay öncesinin tarihini atarız. Gizli bir anlaşma olduğu için de kamuoyuna duyurulmadı, deriz... Yani tam olarak şöyle yaparız: Önce Şeyh Hadid bir açıklama yapar ve altı ay önce aranızda imzalanmış, gizli bir barış antlaşması olduğunu söyler. Bu açıklamayı da, son aylarda Müslümanlara saldıracağınıza dair çıkmış söylentileri yalanlamak adına yaptığını anlatır. Siz de bir açıklama yapar ve bunu doğrularsınız. Ertesi gün de NASA bu göktaşı konusunu açıklar. Sonra da Şeyh Hadid, Lomé bölgesinden tahliye edilecek dost Ewe kabilesi halkını kendi topraklarına, dünya kamuoyu önünde davet eder. Hatta antlaşmanın adını da buldum: Yeni Binyılda Barış... Eğer şimdi evet derseniz, Nathan'ın da yardımıyla bütün bunların hepsini halledebiliriz. Değil mi Nathan?"

"Tabii ki! Biz, on iki aile olarak Togo halkının arkasındayız. Bundan hiç şüpheniz olmasın General."

Dadjo bir süre sessiz kaldı. Sonra ayağa kalktı ve odadan çıktı. Nathan'la birbirimize baktık. Ve tam kalkıp Dadjo'nun peşinden gidecektim ki içeri girdi. Elinde küçük çantası vardı. Nathan'ın önüne gelip çantayı uzattı.

"Togo halkı adına size teşekkür ediyorum. Lütfen bu hediyeyi kabul edin."

Nathan ayağa kalktı ve anın ciddiyetine uygun bir ağırlıkla hediyeyi aldı.

"Teşekkür ederim, General."

"Aslında eminim sizde vardır ama... Sizin gibi birine başka ne hediye edeceğimi bilemedim... Sahip olduğum en değerli şey bu."

Bu son cümlesinden sonra çantadan *dildo* çıkacağına kesinlikle inanmıştım.

"Lütfen açın" dedi Dadjo.

Nathan çantayı açıp elini içine soktu. *Dildo* yerine gözlük kılıfı büyüklüğünde bir kutu çıktı ortaya. Nathan çantayı bırakıp kutunun kapağını açtı. Önce gördüğü şeyin ne olduğunu anlamaya çalıştı, sonra da Dadjo'ya baktı.

"Nedir bu?"

"*Görünmezlik böceği.* Adı buymuş. Eski dinleme cihazlarına benzediği için öyle demişler."

"İlk kez görüyorum. Çok teşekkürler."

Dünyayı yöneten bir adamı hediyesiyle şaşırttığı için Dadjo'nun sonsuz kibri devreye girmiş ve sarayının tepesine bir göktaşı düşeceğini unutmuş olmalıydı. Yoksa cihazın ayrıntılarını anlatmaya başlamazdı.

"Çin ordusu için üretilmiş bir teknoloji. Hatta Ruslarla da bunun için savaşmışlar. Çünkü Ruslar bunun prototipini çalmış."

Şaşırma sırası bendeydi. Demek ki dokuz günlük o gizemli savaşın nedeni buydu.

"Ama sonra bir şekilde anlaşmışlar. Şimdi Çinlilerle Ruslar işbirliği yapıyor. Bu cihazı daha da geliştirmek için."

"Peki size nasıl ulaştı?" diye sordu Nathan.

"Çin hükümeti verdi. Eğer olur da istenmeyen bir durum ortaya çıkarsa..."

"Bir savaş gibi mesela..." dedim.

"Evet... İşte öyle bir durumda görünmez olup güvende olabileyim, diye. Biliyorsunuz, Togo'nun Çin'le ilişkileri eskiden beri çok iyidir."

Gerçekten de öyleydi çünkü Dadjo, neredeyse bütün Togo'yu Çinli şirketlere satmıştı. Toprağın altındaki ve üstündeki bütün doğal kaynaklar Çinliler tarafından yönetiliyordu. Dolayısıyla Çin'in Dadjo gibi bir sahtekârı, en yüksek teknolojiyle korumak istemesini anlayabiliyordum. Ne de olsa daha düne kadar bir savaşa girmek üzereydi. Artık ihtiyacı kalmadığını düşünse de, Dadjo'nun bu

görünmezlik zırhını Nathan'a vermesi tabii ki bir gösteriş budalalığıydı. Ayrıca göktaşının düşeceği yer değişince, birden Nathan'a saygı duymaya başlamış da olabilirdi...

"Çok teşekkür ederim" dedi Nathan. "Gerçekten de özel bir hediye. Peki nasıl kullanılıyor?"

"Göstereyim" dedi Dadjo. Ve kutuyu alıp içinden saat pili büyüklüğünde küçük, siyah bir disk çıkardı.

"Görünmez yapmak istediğiniz her neyse, bunu üzerine yapıştırıyorsunuz."

Dadjo kutudan, üzerinde iki düğme olan küçük bir kumanda çıkardı.

"Bu düğme cihazı çalıştırmak için... Bu da, görünmez yapmak istediğiniz alanın büyüklüğünü ayarlamak için. Yani, diyelim ki bir apartmanı görünmez yapmak istiyorsunuz..."

"Apartman mı?"

"Evet" dedi Dadjo. "Gözümün önünde üç katlı bir apartman yok oldu! Düşünebiliyor musunuz? O kadar büyük bir alana etki edebiliyor! Anladığım kadarıyla bir göz yanılması oluşturuyor. Ya da onun gibi bir şey. Yani bir nesneye baktığınız zaman, atomlarını değil, atomların arasındaki boşluğu görüyorsunuz... Her neyse, bir de bu var..." deyip kutudan, şeffaf küçük koruması içinde bir göz lensi çıkardı.

"Bence asıl bu müthiş bir şey! Çünkü bu lensi takınca, görünmez olan şeyi görebiliyorsunuz. Ama tabii sadece siz görebiliyorsunuz."

"Gerçekten de olağanüstü" dedi Nathan. "Peki şimdi bu çalışıyor mu? Denediniz mi?"

"Evet" dedi Dadjo. "Çalışıyor. Ancak sizin de kullanabilmeniz için Çinlilere bu cihazın artık sizde olduğunu haber vermeliyim. Çünkü çalıştırdığınız anda, uydudan bunu görebiliyorlar. Ve eğer onayları dışında kullanılıyorsa 10 saniye içinde cihazı uzaktan kapatabiliyorlar."

"Gerek yok" dedi Nathan. "Kimseye haber vermenize gerek yok. Kullanacağımı sanmıyorum."

Dadjo bunu duyduğu anda öfkelenmişti.

"Niye?"

"Yan etkileri olabilir. İnsan sağlığına ne tür zararları olduğunu henüz bilmiyoruz, değil mi? Neyse, tekrar teşekkür ederim General. Sizden bir anı olarak saklayacağım."

Nathan'ın bu sözleri Dadjo'ya birer bıçak gibi saplanmıştı. Dünya üzerindeki en ileri teknoloji ürününe sıradan bir anı eşyası muamelesi yapılıyordu. Ancak artık geri alması da mümkün değildi. Birden bana dönüp, "Biz artık gidelim" dedi. "Bir an önce şu antlaşma işlerini halledelim."

"Tabii" dedim. "Derhal!"

Dadjo odadan çıkarken Nathan'la ben geride kaldık ve göz göze geldik. Her ne kadar kendisine saklamak istese de Nathan'a öyle bir baktım ki, içinde *görünmezlik böceğinin* olduğu kutuyu bana vermek zorunda kaldı. Kutuyu ceketimin iç cebine atarken Nathan gülüyor, ben güldüğümü hayal ediyordum. Lüksemburg'daki bir otel terasında, göktaşı yağmuru izlerken kurduğum plan işe yaramış gibi görünüyordu. Yalnız, tabii çok şanslıydım. Çünkü bu gösteride ortağım, Nathan gibi bir yalancıydı. Dünyayı yönetmediği zamanlarda dünyayı dolandırıyordu. Bunu da dünyayı yönettiğini iddia ederek yapıyordu. Ne de olsa herkes dünyayı yöneten adamla tanışmak, çünkü öyle birinin var olduğuna inanmak istiyordu. Böylece yeryüzündeki cehennemi milyarlarca insan, nesilden nesle, tuğla tuğla inşa etmiş olmuyordu. Belki de Dadjo'nun bir çocuk gibi uyuyabilmesini sağlayan buydu. Dünyayı yöneten on iki aile hayal edip bütün suçu onlara attığı için rahatça horlayabiliyordu. Gördüğüne inanmayanların ninnisi, görünmez olan her şeydi.

Bunun yanında komplo teorilerine inananların er geç bir komploya kurban gitmesi de kaçınılmazdı. Çünkü en kolay kandırılanlar onlardı. Hiçbir şeyin göründüğü gibi olduğuna inanmıyor, dolayısıyla görünenin dışında her şeye inanabiliyorlardı. Aslında bu toplu paranoya, modern dünyada yalanlar üstüne kurulu savaşlarla başlamıştı. Ne de olsa savaş denilen eylem, devletin açıkladığı

gerekçeler doğrultusunda bireyin canını vermeyi kabul etmesiyle mümkündü. Bireyi savaşa göndermek devlet otoritesinin en yüksek perdeden kullanımıydı. Buna karşılık bireyin de devlete en yüksek perdeden güvenini gerektiriyordu. Ama zaman içinde, bu konuda o kadar çok aldatılmıştı ki bireyin devlete güveni kalmamıştı. Savaş gibi bir ölüm-kalım meselesinde bile yalan söyleyebiliyorsa devlet bireyi her konuda aldatabilirdi. Bu güçlü olasılık karşısında da birey, neyin gerçek olduğunu çözmeye çalışırken, *hiçbir şeyin gerçek olmadığı* sanrısına kapılmıştı. En çok güvendiği anda devletin ihanetine uğrayarak delirmiş ve bu delilik zaman içinde her yere bulaşmış, Dadjo'yu bile zehirlemişti.

Sonuç olarak, geçmişte birileri kitle imha silahlarına sahip olduğu yalanıyla Irak'ı işgal edip bir milyon insanın ölümüne yol açtığı için bugün başkaları dünyanın yuvarlak olduğuna bile inanmıyordu. Haksız da sayılmazlardı. Çünkü bunca insanın tek bir yalanla katledildiği dünya, ancak düz ve kanlı bir daire olabilirdi. Tam da bir *arena* gibi! Bu yüzden dünyaya geldiğinden beri insan insanı öldürüyor ve yıldızlardan başka seyircisi olmayan bu vahşet asla bitmiyordu.

Makas ve Saç

Kapısında *Nisa Güzellik Salonu* yazan, İstanbul'un Esenyurt ilçesindeki dükkânın içi sokaktan bakılınca görülmüyordu. Çünkü vitrin camı, tırnak bakımı ve saç kesimiyle ilgili resimlerle kaplıydı. Altında deposu olan geniş bir dükkândı. Bir güzellik salonu olmak için gayet elverişliydi ama öyle değildi. Suriyeli bir çift tarafından işletilen ve çoğunlukla Suriyeli kadınlara hizmet veren, kaçak bir klinikti. Esenyurt'ta olması da bir tesadüf değildi çünkü o bölge, şehrin en kalabalık Suriyeli nüfusuna sahipti. Diğer yandan Suriyeli göçmenler arasında, erken yaşta yapılan evlilikler oldukça yaygındı. Ancak 18 yaşından küçük bir kızın doğum yapmak üzere hastaneye gitmesinin de Türkiye'de yasal sonuçları vardı. Örneğin, baba adayının cezaevine girmesi bu sonuçlardan biriydi. Buna çözüm olarak da *Nisa Güzellik Salonu* gibi kaçak klinikler açılmıştı. Ayrıca bu yerlerde, gizlenmek istenen tecavüzlerden hamile kalanlara kürtaj da yapılıyordu. Çoğunda, deneyimlerinden başka bilgileri olmayan ebeler, geri kalanında da doktorluk lisansı elinden alınmış jinekologlar çalışıyordu. Benzerlerinden farklı olarak *Nisa Güzellik Salonu'*nda himenoplasti de uygulanıyordu. Yani kızlık zarı dikiliyordu. Hatta bu kliniğin kaçak doğum yapan müşterisinden çok, himenoplasti müşterisi vardı. Bu yüzden de karşı kaldırımında, sabahtan akşama kadar bir kadın bekler ve kapıdan girip çıkan kızları gözlerdi. Hangisinin himenoplasti yaptırmak için içeri girdiğini ve hangisinin fiyatı öğrendikten sonra yaptıramadan çıktığını anlamaya çalışırdı. Anlayınca da başı önde yürüyen bu kızların peşine düşer ve ilk fırsatta yanlarına yaklaşıp kulaklarına bir şeyler fısıldardı. Himenoplastiden çok daha ucuz olan Çin malı yapay kızlık zarı satmaya çalışırdı.

Kısacası, *Nisa Güzellik Salonu*, kadınlara dünyayı zindan eden birtakım örf ve âdetler sayesinde para kazanan bir işletmeydi. Başka bir deyişle, günlük cirosunu, kadın cinselliği üstüne kurulmuş ahlak anlayışına borçluydu.

Ve o öğleden sonra, Hamza adındaki adamın kucağında içeri giren, altı yaşındaki Zamir'in bunların hiçbirinden haberi yoktu. Daha doğrusu, henüz yoktu.

Hamza, işletme sahibi çiftin Suriye'den akrabasıydı. Hama'daki evi bombalarla yıkılmış ve yedi aylık bebeği enkaz altında kalmıştı. Tam da Jenna'nın Jacinta'ya söylettiği o yalandaki gibi olmuştu her şey... Hamza bebeğini molozların arasından çıkarmış ve All for All vakfının şehir merkezindeki kliniğine koşmuştu. Orada bebeğe acil müdahale yapılmış ancak daha fazlası için İstanbul'a gönderilmesi gerektiği söylenmişti. Ancak Hamza'nın Hama'dan ayrılması mümkün değildi. Çünkü enkazın altında daha iki çocuğu ile karısı vardı. Onları bulmadan hiçbir yere gidemezdi.

"Merak etme" demişlerdi Hamza'ya. "Biz bebeğini İstanbul'a gönderir, orada tedavi ettiririz. İyileşince de geri getirir, sana teslim ederiz."

Sonra da birkaç evrak koymuşlardı önüne. Hamza da "Okumam yok" demişti. Bu yüzden de parmak basmıştı gösterilen yerlere. Sonra da bebeğini öpmüş ve evim dediği enkaza geri dönmüştü. Ancak o günün üzerinden tam üç ay geçmiş ve bebeği kendisine hâlâ teslim edilmemişti.

Haftalarca All for All vakfının kliniğine gidip gelmiş ve her defasında farklı yanıtlar almıştı. Bazen bebekle ilgili herhangi bir kayıt olmadığı söylenmiş, bazen de haftaya getirileceğine dair sözler verilmişti. Böylece Hamza yavaş yavaş delirme noktasına gelmişti. Sadece bebeğini geri alamadığı için değil. Bir de bunun üstüne, evinin enkazının altından karısı ve iki çocuğunun cesetlerini kendi elleriyle çıkardığı için...

Bir gün yine klinikte bebeğini sormak için, danışma bankosu önünde sıra beklerken Hamza'nın gözü duvardaki televizyona

takılmıştı. Ekranda, All for All vakfının bir tanıtım filmi dönüyordu. Zamir anlatıcı rolünde, vakfın İstanbul bürosundan söz ediyor, yaralı bebeklerini All for All vakfı görevlilerine teslim edip sağlıklı olarak geri alan aileler gösteriliyordu. Bütün bunlar olurken de Zamir hariç herkes gülümsüyordu. Sanki Hamza'yla alay ediyorlardı! İstanbul'a gitmeye o reklamı izlerken karar vermişti. Bir yolunu bulup gidecek ve gerekirse o büroyu vakfın başına yıkıp bebeğini bulacaktı. Ama bir türlü yolunu bulamadı. Yıllar sonra bu konuyla ilgili şöyle dedi:

"Ben de hırsızlık yaptım. Hayatımda ilk defa! Bir kamyonet çalıp onu sattım. Parasıyla da düştüm yollara, gittim İstanbul'a!"

Hamza'nın ilk durağı *Nisa Güzellik Salonu* oldu. Akrabası olan çiftin yardımıyla, vakfın Levent'teki ofisini buldu ve içeri girdi. Sekreterin önünden bir ok gibi geçip Jacinta'nın ofisinin kapısını söker gibi açtı. Önce adını söyledi, sonra "Nerede benim evladım?" diye bağırdı.

Jacinta, Hamza'yı sakinleştirmeye çalıştı. Önce karşısına oturtup biraz konuştu, sonra da arşiv dolabından çıkardığı dosyaları karıştırdı. Çok geçmeden aradığını buldu. Önündeki evraka göre Hamza'nın bebeği İstanbul'a vardıktan üç hafta sonra hastaneden taburcu edilmiş ve bir refakatçi eşliğinde, Suriye'ye gönderilmek üzere Hatay uçağına bindirilmişti. Son olarak da Cilvegözü sınır kapısında babasına teslim edilmişti. Jacinta önündeki evrakın altındaki parmak izini gösterdi.

"Evet" dedi Hamza. "O parmak benim! Ama kimse bana evladımı teslim etmedi! Nerede o refakatçi? Ona sorun hemen! Kime teslim etmiş benim çocuğumu?"

Söylediklerini çeviren tercüman daha yavaş konuşmasını istese de Hamza durduramıyordu kendini. O konuşmaya devam ederken Jacinta da refakatçiyi aradı. Genç kadın, bebeği babasına teslim ettiğine dair ağlayarak yeminler etti. Jacinta, teslim alan adamı tarif etmesini istedi. Genç kadın hatırladığı kadarıyla birkaç fiziksel özellik saysa da hiçbiri Hamza'ya ait değildi. Jacinta telefonu kapadı ve donup kaldı.

Öfkeden kuduran Hamza'ya ne yanıt vereceğini bilemiyordu. Yine de bir şeyler geveledi:

"Size söz veriyorum... Çocuğunuzu bulmak için elimden gelen her şeyi yapacağım!"

Ancak elinden ne gelebileceğini de bilmiyordu. Zorlukla da olsa Hamza'yı ofisten gönderdikten sonra Jenna'yı aradı ve durumu endişeyle anlattı. Jacinta'nın aksine Jenna sakindi. Hem de çok sakin...

"Yapacak bir şey yok. Çok istiyorsa, mahkemeye verebilir. Nasıl olsa elimizde, bebeği teslim aldığına dair evrak var. Üzme sen kendini. Olur böyle şeyler."

Bu telefon konuşmasından iki hafta sonra da Hamza, Zamir'i kaçırmıştı. Ve şimdi ikisi bir sandığın üzerinde, yan yana oturmuş, *Nisa Güzellik Salonu*'nun deposundaki bir sedyede, kan kaybından ölmek üzere olan 14 yaşındaki bir kıza bakıyorlardı. Daha doğrusu sedyenin etrafında panikle koşturan çifti izliyorlardı. Koştururken de yerdeki torbaya çarpıyorlardı. Bu bir pastane torbasıydı ve içinde henüz doğmuş, ölü bir bebek vardı.

Vaka başına para alan, iki yıldır birlikte çalıştıkları jinekologu defalarca aramış ancak ulaşamamışlardı. Telefonu kapalıydı. Çünkü o da bir gün önce şehrin öteki ucundaki başka bir kaçak klinikte kürtaj yaparken polis baskınında gözaltına alınmıştı.

Sedyedeki kızın yüzü gittikçe soluyordu. İncecik bacaklarının arasındaki kanlı havluları temizleriyle değiştiren kadınla adam birbirine bağırıyor, Hamza sigara üstüne sigara içiyor, Zamir de dehşet içinde olan biteni izliyordu.

"Ambulans çağıralım!" diyordu adam.

"Olmaz!" diyordu kadın. "Mahvoluruz! Hapse gireriz!"

"Ama kız ölecek! O zaman ne yapacağız?"

"Onu kapıyı açmadan önce düşünecektin! Ne diye aldın kızı içeri! Gidip başka yerde doğursaydı piçini!"

"Nereden bileyim ben böyle olacağını!" diyordu adam.

Çift birbirine bağırmayı sürdürürken Zamir çişini yapmaya başladı. Kimse fark etmedi. Ve o sırada kız öldü... Sonra bir sessizlik

oldu. Sanki yıllar süren bir sessizlik... Sadece Zamir'in paçalarından zemine dökülen damlalar duyuldu. Ama onu da sadece Zamir duydu.

Adam kızın üzerine beyaz bir çarşaf örttü. Sonra da Zamir'le Hamza'ya dönüp "Kalkın" dedi. Kalktılar. Ancak o zaman sandığın kapağındaki ıslaklık göründü.

"Bu ne be?" dedi kadın.

"Ben yaptım" dedi Zamir.

Tam çocuğun üstüne yürüyecekti ki kocası engel oldu. Kadın Hamza'ya dönüp "Hadi!" dedi. "Çabuk! Boşaltın şu sandığı!"

Hamza anlamamıştı.

"Niye?"

"Ne demek, niye? Kızı içine koyacağız! Hadi!"

"Sonra ne olacak?"

"Götürüp atacağız bir yere!"

"Olmaz öyle şey!"

"İki gün arar, sonra da kaçtı, derler! Bırakırlar peşini! Burada her gün kaç kız kayboluyor, haberin var mı? Hem ne yapalım? Gidip ailesine mi verelim? Sonra da hapse mi girelim? Onu mu istiyorsun? Bakma suratıma öyle aptal aptal! Hadi, boşalt şunu!"

Hamza'nın başka çaresi var mıydı? Belki. Ama o, kadını dinlemeyi tercih etti. Çünkü çocuğunu klinikten sorduğu ilk gün aldığı o yanıtı hatırlamıştı: "Belki de senin bebek ölmüştür!" Çıldırmıştı Hamza. "Ne ölmesi! Kayıp benim evladım!" diye bağırmıştı. Şimdi de kızın ailesini düşünüyordu. Bilmesinler öldüğünü, diyordu. Kaçtı, kayboldu sansınlar, daha iyi! Çünkü kendisi de kayıp çocuğunu bulma umudunun henüz taze olduğu o başlangıç aşamasındaydı. Kayıp çocuk ölü çocuktan iyidir, diye düşünülen zaman diliminde... Oysa yıllar geçtikçe bu değişecek ve bir gün şöyle diyecekti: "Bari cesedini bulayım!" O zaman da ölü çocuk kayıp çocuktan iyidir, diyecekti. Sonuç olarak, eğer Hamza'nın bebeği üç ay değil de 30 yıldır kayıp olsaydı, asla o sandığı boşaltmak için itip devirmeye kalkmazdı.

"Dur!" diye bağırdı adam. "İçinde serum şişeleri var! Kırılmasınlar! Tek tek çıkarın onları!"

Bunun üzerine Hamza sandığın kapağını açtı ve şişeleri çıkarmaya başladı. Kadın da boş bir koli getirip Zamir'e baktı.

"Gel buraya, yardım et!"

Zamir denileni yaptı ve dizlerinin üstüne çöken kadının yanına gitti. Hamza'nın uzattığı şişeleri alıp koliye yerleştirmeye başladılar. Artık herkes çok sessizdi. Çünkü bağırmaya gerek kalmamıştı. Bir ara kadın Zamir'le göz göze geldi ve yüzüne doğru fısıldadı:

"Uğursuz velet! Kız senin yüzünden öldü! Senin bu şeytan suratın yüzünden öldü!"

Zamir bir şey demedi. Uzanıp yerdeki şişeyi aldı ama eli titrediği için koliye yerleştiremedi. Alnında bir ağrı başlamıştı ve şimdi bütün vücuduna yayılıyordu. Serum şişesi elinden kaydı. Kırıldığını duymadı çünkü kulakları uğulduyordu. O gün Zamir hayatında ilk kez, yaşadığına pişman oldu.

Tam da şişenin yere düşüp parçalandığı an, üst kattaki kapıya birileri sertçe vurmaya başladı. "Aç! Polis!" diye bağıran birileri...

Gözaltındaki jinekolog, çalıştığı bütün kaçak kliniklerin adreslerini vermişti polise. Çünkü bir zamanlar kumar bağımlılığı yüzünden girdiği bu işten artık bıkmıştı. Yıllar sonra bu konuyla ilgili şöyle dedi:

"Bir de... Karakolda çok dövdüler. Onun da bir etkisi oldu tabii!"

Verdiği bilgiler sayesinde, kaçırılmış bir çocuğun kurtarıldığını öğrenen jinekolog bunu ilahi bir işaret olarak gördü ve bütün hayatı değişti... İki aylığına... Sonra yeniden kumar oynamaya ve para kaybetmeye başladı. Ancak bütün kaçak klinikler mühürlenmişti. Dolayısıyla çalışacak bir yer bulamadı. Ta ki *Nisa Güzellik Salonu*'nun karşı kaldırımında ayaküstü *yapay kızlık zarı* satan kadın bir klinik açana kadar... Bu defa da onun kliniğinin önünde başka bir kadın durmaya başladı. Çin malı o yapay zarları satmak için...

Zamir ise çok şanslıydı. Sonradan herkes öyle dedi. Yüzü olmayan bir çocuğa göre hayli şanslıydı, doğru. Ne de olsa kaçırıldığı gün kurtulmuştu. Hamza'yı son gördüğünde, koluna girmiş polislere kayıp çocuğunu anlatıyordu ama hiçbiri dinlemiyordu.

Jacinta karakolda Zamir'i görünce koşup sarılmıştı. Hem ağlıyor hem konuşuyordu:

"Bitti, hepsi geçti artık. Ben yanındayım."

"Benim yüzümden oldu" demişti Zamir.

"Hayır, hiçbir şey senin yüzünden olmadı. Senin hiçbir suçun yok!"

Zamir klinikteki kızın ölümünden söz ediyordu ama Jacinta tabii ki bunu bilmiyordu. Hiçbir zaman da öğrenmedi.

Yarım günlüğüne de olsa Zamir'in kaybolması Jacinta'yı fazlasıyla sarsmıştı. Ayrıca aklını meşgul eden bir konu daha vardı: Hamza'nın bebeği... O günün akşamında, Zamir'i yatağına yatırdıktan sonra bir şişe şarap açtı ve evinin camından Büyükada'nın ışıklarına baktı. Sonra da o bebeği bulacağına dair kendine söz verdi.

Ertesi gün El-Aman'ı aradı. Kamptaki eski yardımcılarından, kayıp olan başka bebek var mı diye araştırmalarını istedi. Ancak bunu New York'taki merkezden gizli yapmalarını rica etti.

Birkaç gün sonra, Hamza'nın çocuğu dışında başka kayıp bebekler de olduğunu öğrendi. O güne kadar bunun ortaya çıkmamasının nedeni, ailelerin savaş yüzünden çoktan dağılmış olmasıydı. Toplamda, kayıp bebek sayısı dokuzdu. Ancak işin ilginç yanı şuydu: Altı yıl içinde tedavi ettirilip ailesine teslim edilen bebek sayısı bine yaklaşıyordu. Dolayısıyla sadece o dokuz bebeğin kayıp olması garipti.

Bunun üzerine Jacinta, Cilvegöz sınır kapısında bebekleri ailelerine teslim eden refakatçi kadınla yeniden görüştü. Genç kadının anlattığına göre, kayıp olduğu belirlenen bebekleri teslim alanların evraklarında da bir eksiklik yoktu. Kâğıt üstünde de olsa o kişiler bebeklerin anne ya da babası olarak görünüyordu. Gerçekten de Jacinta bir çıkmazdaydı. Bu defa da Barselona'yı aradı. Avukatlık günlerinden tanıdığı gazeteci arkadaşlarıyla görüştü. Ama bu da işe yaramadı. Çünkü hiçbiri All for All gibi itibarlı bir vakfı, elinde yeterli kanıt olmadan suçlamak, sonra da tazminat davalarıyla uğraşmak istemiyordu. Üstelik bu bebekleri aileleri bile aramıyordu! Sadece

Hamza çocuğunun peşine düşmüş ama o da sonunda kendini hapiste bulmuştu. Yıllar sonra Jacinta bu konuyla ilgili şöyle dedi:

"Sonra aklıma Zamir geldi. Sonuçta onu herkes tanıyordu. Zamir'i kullanabilirdim. Ben de öyle yaptım."

Jacinta önce Zamir'e birtakım cümleler ezberletti. Çocuğun hazır olduğunu gördüğü anda da uzun zamandır Zamir'le röportaj yapmak isteyen uluslararası bir haber kanalını aradı. Jacinta'nın tek şartı, programın canlı yayınlanmasıydı. Kanalla bu konuda anlaştılar ve Zamir ekrana çıktı. Henüz karşısındaki gazeteci soru sormadan o konuşmaya başladı:

"Çok önemli bir duyuru yapmak istiyorum. Tedavi edilmeleri için All for All vakfına teslim edilmiş olan Suriyeli dokuz bebek kaybolmuştur. Bu bebeklerle ilgili herhangi bir bilgisi olan varsa, lütfen vakfın İstanbul bürosuyla irtibata geçsin."

Program biter bitmez Jacinta'nın telefonu çaldı. Arayan elbette Jenna'ydı.

"Yarın Zamir aynı programa çıkacak ve bütün bu anlattıklarının bir yanlış anlaşılmadan ibaret olduğunu söyleyecek. Sonra da o bebeklerin kayıp olmadığını ve hepsinin ailelerine teslim edildiğini söyleyecek. Anladın mı beni Jacinta? Eğer yarın Zamir'i o programa çıkarmazsan derhal kovulacaksın! Ama sadece bununla kurtulamayacaksın! Sana öyle davalar açacağız ki nereye kaçacağını şaşıracaksın!"

Jenna'nın öfkeden sesi titriyordu. Ama şimdi de sakin olma sırası Jacinta'daydı. Hatta çok sakin...

"Zamir şu an yanımda. Hatta hoparlörü açtım. Seni duyabiliyor... Biz Zamir'le bir anlaşma yaptık Jenna. O bebekler bulunana kadar Zamir hiç konuşmayacak. Onun için yarın bu söylediklerini yapması mümkün değil. Ama tabii beni kovmak istiyorsan da kovabilirsin. Seni durduramam... Yalnız, ben gidersem Zamir'i de kaybedersin. Bunu da unutma, olur mu?"

Jenna'nın sesi artık titremiyor, bir gök gürültüsü gibi geliyordu. Yıllar sonra konuyla ilgili şöyle dedi:

"Jacinta'yla tanıştığım an anlamıştım, ne kadar aptal olduğunu. Gerçekten de bir karikatür gibiydi! Böyle insanlar hep başkalarını düşünüyormuş gibi görünür ama aslında hepsi de çok kibirlidir. Sürekli kutsal bir görevdeymiş gibi davranırlar. Hep birtakım yüksek amaçları vardır! Onun için de aslında bu insanları yönlendirmek çok kolay olur. Yeter ki insanlığın kurtuluşu onların elindeymiş gibi hissetsinler! Sonra her şeyi yaparlar! Açıkçası, Jacinta'nın İstanbul ofisinin başına geçmesini de bu yüzden istemiştim. Altı yıl boyunca da her şey gayet iyi gitmişti. Ama tabii bu Jacinta için yeterli olmadı. İnsanlığı kurtarmak yetmedi, o bebekleri de kurtarması gerekti! Ama bilmediği o kadar çok şey vardı ki! Daha doğrusu, göremediği... Her neyse, dediğim gibi, o telefon konuşmasında dinlemedi bile beni. Bir de üstüne tehdit etti. Zamir'le tehdit etti. Elinde bir o vardı çünkü. Bu da aslında benim hatamdı. Zamir'i ona bırakmıştım. Fazla yakınlaşmışlardı."

Gerçekten de Jacinta yoksa Zamir de yoktu. Jenna da daha fazla dayanamadı ve bütün gerçeği o telefon konuşmasının sonlarına doğru kustu:

"O bebekler gayet iyi ve sağlıklı! Şu an hepsi de İsviçre'de. Tamam mı? Mutlu oldun mu? Öğrendin işte!"

"Derhal buraya gelecekler!" diye bağırdı Jacinta. "Yarın hepsi İstanbul'da olacak!"

"Sonra ne olacak peki? Suriye'ye mi götüreceksin? O bataklığa mı götürüp bırakacaksın? Aileleri bile ortada yok! Belki on çocuklu bir hala bulursun, ona teslim edersin. Belki kendisi bile hâlâ çocuk olan bir teyze bulursun... Ya da kendine bile bakamayan bir babaanne! Buyurun, dersin. Bu bebek sizin akrabanız! Sonra ne olur sence? O sefaletin içinde nasıl yaşayacaklar? Hiç düşündün mü bunu? Şimdi sana şu an yaşadıkları yerlerin fotoğraflarını gönderiyorum. İyi bak..."

Ve o fotoğraflar, birer birer Jacinta'nın telefonuna gelmeye başladı. Açtığı her fotoğrafta kucaklarındaki bebekle objektife gülümseyerek bakan çiftler gördü. Fotoğrafların bazıları en ince ayrıntısına kadar düşünülerek dekore edilmiş bebek odalarında, bazıları müstakil

evlerin salıncaklı, havuzlu, yemyeşil bahçelerinde, bazıları da o evlerin gösterişli salonlarında çekilmişti. Jacinta ve Zamir fotoğraflara sessizce bakarken Jenna'nın sesi duyuldu.

"Her şeyleri var! En önemlisi, bir gelecekleri var! Üstelik de çok seviliyorlar! Sen şimdi onlardan bu hayatı mı çalacaksın? Bunu mu yapmak istiyorsun? Jacinta, sen de çok iyi biliyorsun... Eğer bu bebekler Suriye'ye dönerse... Düşünmek bile istemiyorum!.. Ayrıca ben seçtim bu bebekleri! Tamam mı? Fotoğraflarından seçtim! Dosyalarından! Dayanamadım çünkü o yaralarını görünce! O kadar dayanamadım ki gözüm karardı! Hayatta yapmayacağım şeyler yaptım! Ben bu bebekleri kurtarmak için suç işledim Jacinta! Anlıyor musun? Hapse girmeyi bile göze aldım! Evrakların üstünde oynadım! Sınırda bebekleri teslim alsınlar diye adamlar tuttum! Şimdi de o kadar pişmanım ki! Keşke, diyorum, dokuz değil de dokuz yüz bebek kurtarabilseydim! Keşke o bin bebek Suriye'ye geri gönderilmeseydi! Keşke hepsini kurtarabilseydim! Keşke..."

Jacinta bir yandan Jenna'yı dinliyor, bir yandan da fotoğraflara bakarak gözyaşı döküyordu. Zamir elini tuttu ve göz göze geldiler. Jacinta telefonu kapatmak istedi ama eli titriyordu. Zamir dokundu ekrana ve Jenna'nın sesi kesildi. Ve o dokuz bebeği, dünyanın en zengin ülkelerinden birine böyle terk ettiler. Jacinta o an Hamza'yı düşünüyordu. Zamir ise klinikte ölen kızı... Ve torbadaki bebeği... Bu defa sadece Zamir değil, Jacinta da kendini suçluyordu. Verdiği sözü tutamadığı için. Daha doğrusu, kendine söz verirken dünyanın nasıl bir yer olduğunu unuttuğu için...

Ertesi akşam, Zamir aynı kanalda, aynı saatte ekrandaydı. Jacinta'nın kendisine ezberlettiği gibi söze "Bir yanlış anlaşılma olmuş" diye başladı. Altı yıllık ömründe, bilinçli ve planlı bir şekilde söylediği ilk yalan buydu. Şanslıydı. Yüzü kızarsa da anlaşılmıyordu.

Yıllar sonra Jacinta şöyle dedi:

"Meğer Jenna denilen kaltak o İsviçreli ailelerden para almış! Ama bunu çok sonra öğrendik tabii... Yine de haklıydı galiba. Ya da değildi, bilemiyorum... Doğru olan neydi? O bebekleri İsviçre'den alıp

Suriye'ye göndermek mi?.. Peki size sorayım. O an benim yerimde olsanız... Siz ne yapardınız?"

Jacinta bu soruyu, farklı zamanlarda başka insanlara da sormuştu. Duyacağı yanıtların, vicdanını rahatlatacağını ummuş ancak öyle olmamıştı. Öylesine sarsılmıştı ki içinde bir şeyler kırılmış, Jacinta'nın omurgası olan idealizmi hasar görmüştü. O da ayakta kalabilmek için iki koltuk değneği kullanmaya başladı: *Kabullenmek* ve *alışmak.* Bir süre sonra o değnekleri de attı ve *kayıtsızlığın* elinden tutup yeni bir hayata doğru yürümeye başladı. Artık o başka bir kadındı. Öyle olmalıydı çünkü eski Jacinta kimseye şantaj yapamazdı. Bir insanı tehdit etmek aklına bile gelmezdi. Ancak Jenna'yı ararken hiç tereddût etmemişti. Hatta İstanbul'daki bürodan alınıp başka bir yerde görevlendirilmezse her şeyi basına açıklayacağını söylerken de hiç zorlanmamıştı. Jacinta o kadar değişmişti ki artık El-Aman'a dönmek bile istemiyordu. Sadece gitmek istiyordu. Hem de çok uzaklara... Elbette Jenna bu şantaja derhal boyun eğdi çünkü suçlular dünyasında tehdit, sadece bir iletişim biçimiydi. Hatta kendini Jacinta'ya ilk defa yakın hissetti. Çünkü o güne kadar bir prensipler yığını olarak gördüğü kadın, çıkarı için kuralları çiğnemişti ki bu ileride başka suçlara ortak olabileceklerine işaretti. En azından Jenna böyle düşündü ve Jacinta'nın kendisine yakın olmasını istedi.

Birkaç hafta sonra da, İstanbul bürosunu aceleyle bir başkasına devretmiş olan Jacinta, elini tuttuğu Zamir'le New York'a ayak bastı. Artık burada yaşayacaklar ve elbette Jenna'yla daha sık görüşeceklerdi. Önce vakıf tarafından kiralanan, Chelsea'de iki odalı bir daireye taşındılar. Sonra büyük bir bağış etkinliği düzenlendi ve Zamir adındaki *Küçük Prens*'in şehre geldiği duyuruldu. O günden sonra da gösteri kaldığı yerden devam etti. Dolayısıyla Zamir için pek de bir şey değişmedi. Her zamanki gibi, olmayan yüzünü gösterip bağış topladı ve gerektiğinde yalan söyledi. Her defasında bundan daha az rahatsız oldu ve bir gün geldi, Zamir yalan söylerken hiçbir şey hissetmedi. O kadar ki doğruyla yalanı aynı fizyolojik belirtiler eşliğinde söyleyebiliyordu. Yani bir yalan makinesini alt edebilecek

noktaya geldiğinde henüz sekiz yaşındaydı. Söylediği yalanlar genelde savaş kurbanı çocuklarla yaptığı görüşmelerle ilgiliydi. Oysa kimseyle görüştüğü yoktu. O çocukların var olmadığını da çok geçmeden öğrendi. Yine de Manhattan otellerinin balo salonlarında, hiç utanmadan bin kişinin önüne çıkıp ezberindeki hayali sohbetleri anlatabiliyordu. Bu konuşma metinleri Jenna tarafından, dinleyeni üzüntüden öldürmek üzere yazılmıştı. O dinleyenler de oracıkta ölmemek için çekler yazıyordu... 9 yaşına geldiğinde, deneyimli bir oyuncu olarak Zamir metinden çıkmaya ve hikâyeleri genişletmeye başladı. Jenna başta buna karşı çıksa da Zamir'in doğaçlama yeteneğini görünce, müdahale etmemeye karar verdi. Ve ortaya şöyle konuşmalar çıktı:

"Kadir 7 yaşında. Dün telefonda konuştuk. Halep'teki evlerinde, annesiyle oyun oynarken bir bomba patlamış. Annesi ölmüş. Kadir şimdi İstanbul'da bir hastanede. Başında kocaman bir yara var. Doktorlar o yaranın içinden iki uzun saç teli çıkarmış. Sonra Kadir'e sormuşlar. Annenin saçı nasıldı, diye. O da anlatmış. Doktorlar anlamış ki o saç telleri Kadir'in annesine ait. Kadir bunu duymuş ve lütfen atmayın onları! Bana verin, demiş. Şimdi Kadir bir ameliyat daha olacak. Ama çok pahalı bir ameliyat. Gözleri görebilsin, diye. Çünkü gözleri de yaralı. Bana ne dedi, biliyor musunuz? Annemin saçlarını görmek istiyorum. Tek istediğim bu... O iki saç telini elinden hiç bırakmıyor. Ben de Kadir'e, sakın merak etme, dedim. Burada o kadar iyi insanlar var ki sen annenin saçlarını göreceksin!"

Uydurduğu bu hikâyeden de anlaşılacağı üzere, insanları üzüp ağlatmak Zamir için bir oyuna dönüşmüştü. Anlattığı hikâye ne denli acıklı olursa o kadar eğleniyordu. Karşısında hıçkırarak ağlayanlar olur ama o zerre kadar umursamazdı. Yalan söyleme ve doğaçlama becerisini geliştirdikçe empati yeteneğini kaybediyordu. Hatta konuşmalarının sonunda insanların yüzlerindeki gözyaşlarını görünce kendiyle gurur duyuyordu. Zamir o balo salonlarında olağanüstü bir dilenci olmak üzere yetişti. Olağanüstüydü çünkü kendisi için dilenmiyordu! Üstelik bir dilenci olmak için de en doğru

yerdeydi. Asla vergi vermek istemeyen insanların, yaptıkları bağışlarla vicdanlarını serinlettiği New York'ta... Bu şehirde, "Sigara içen birinin kanser tedavisi masrafları benim vergilerimle ödenemez!" deyip sosyal güvenlik sistemine karşı çıkanlar kanserle mücadele derneklerinin gecelerinde en yüksek bağışı vermek için birbiriyle yarışıyorlardı. Ayrıca bağışçılar yardımda bulunurken dünya görüşlerine göre ayrım yaptıkları için burada her tür kuruluş vardı. Dolayısıyla, en liberalinden en muhafazakârına kadar herkes kendine uygun bir vakıf ya da dernek bulabiliyor ve yıl sonu vergiden düşeceği o bağışı mutlaka yapıyordu. Onlarca farklı aromada Coca-Cola satılan şehirde yardım kuruluşu çeşitliliği de tüketim toplumuna yakışır zenginlikteydi. Örneğin liberaller kürtajla ilgili kuruluşlara bağış yaparken, muhafazakârlar da eşcinselleri heteroseksüellere dönüştürdüğünü iddia eden eğitim programlarına para veriyordu. Ayrıca bir şehirdeki yardım kuruluşu sayısına bakarak oradaki sömürünün düzeyini ölçmek de mümkündü. Buna göre kapitalizmin başkenti olan New York hayır işi sektörünün de merkeziydi. Ne de olsa bu sektör ancak gelir adaletinin bulunmadığı yerlerde serpilebiliyordu. Bireyin sosyal devlet tarafından korunmadığı coğrafyalar bu iş için idealdi. Çünkü o bölgelerde devlet aradan çekilmiş, yoksullar zenginlerin insafına bırakılmıştı. New York bunun en iyi örneğiydi. Manhattan zenginlerinde, genel olarak mafyanın hayırseverliğine benzer bir yaklaşım vardı. Sahip oldukları akıl almaz servetin belli bir noktada mutlaka bir suçla bağlantılı olduğunu biliyor ve bunu unutmaya, hatta unutturmaya çalışıyorlardı. Kötülüğün sürdürülebilir olabilmesi için aklanması şarttı. Bu yüzden Zamir, ileride bu insanların hayır işlerine *kara iyilik* ya da *kirli iyilik* diyecekti. Çünkü aynı kara para gibi bu iyiliklerin de kaynağı suçtu. Dolayısıyla toplum gözünde kendilerini temize çıkarmak için hastane ya da okul yaptıran kokain kartellerinden hiçbir farkları yoktu. Ne de olsa Anglosakson uygarlık Robin Hood kültürünü de üretmişti. Ancak Robin Hood bugün yaşasa, muhtemelen İngiltere'den çalıp eski sömürgelerine verirdi!

Kısacası, yardım kuruluşları zenginle yoksul arasında tampondu. Zengin yoksulla karşılaşmadan ona yardım edebiliyor ve kirlenmemiş kıyafetleriyle evine dönebiliyordu. Tabii bütün bunların ABD'de gerçekleşiyor olması normaldi çünkü hayır işi devletin dış politika araçlarından biriydi. Örneğin ABD Venezuela'ya ekonomik ambargo uygulayıp yılda 20 milyar dolarlık kayba uğramasına yol açar, bunun sonucunda da ülkede açlık baş gösterirdi. Sonra o açlık ve yoksulluğa dair görüntüler bir günde bütün medyayı kaplardı. Elbette *Kaptan Amerika* bu acıya daha fazla dayanamaz ve komşusu açken uyuyamadığı için Venezuela'ya 20 milyon dolarlık yardım malzemesi göndermeye karar verirdi. Ancak ülkede ambargoyla birlikte başlayan toplumsal karmaşadan ötürü, malzemenin ihtiyaç sahiplerine ulaşabilmesi için güvenliğinin de sağlanması gerekirdi. Bundan sonrası ise basit bir matematik problemiydi:

Eğer her bir un çuvalını iki Amerikan askeri taşıyorsa, Venezuela'yı işgal etmek için kaç çuval un gerekir?

Sonuçta, ABD Irak'ın petrolünü çalmak için *oil for food* programını icat eden ülkeydi. Ya da Zamir'in yıllar sonra ABD dışişleri bakanına söyleyeceği gibi, ülkenin dış politikası şöyle özetlenebilirdi:

"Blood for oil. Oil for food. Food for blood."

Bakan bu sözler karşısında Zamir'e ters ters bakmış ama karşısında *Good Luck* adlı suikast tekniğinin mucidi olduğunu bildiği için üstünde çok durmamıştı. Zaten araya derhal Cengâver girmiş ve konuyu değiştirmişti. Her zaman olduğu gibi... İhtiyacı olan her anında Zamir'in yanında durur ve bütün dünyaya karşı onu korurdu. Gerçekten de 40 yıllık hayatı boyunca Zamir'in tek dostu Cengâver olmuştu... Onun dışında, Jacinta dahil kimseyi kendine yaklaştırmamıştı. İnsanları daima birer nesne gibi görmüş ve karşısına kim çıkarsa kullanmıştı. Aslında insanları kullanmaya tam olarak 9 yaşında başlamıştı. Çünkü yardım kuruluşlarının en çok sömürdüğü topluluğun gönüllüler olduğunu fark ettiğinde henüz 9 yaşındaydı. Dolayısıyla tek yaptığı, All for All vakfının kurumsal işleyişini taklit etmek olmuştu. Eğer vakıf gönüllülere bok gibi davranıyorsa, demek

ki Zamir'in de öyle davranması gerekiyordu. Ve öyle de yaptı. Bir zamanların Jacinta'sı gibi olan bu insanlar bütün zaman ve enerjilerini bir ideal uğruna harcıyor ve karşılığında hiçbir şey istemeden ellerinden geleni yapıyorlardı. Vakıflar bu insanların omuzlarının üzerinde yükseliyor ancak ilk sömürülen de onlar oluyordu. Kimse onları ciddiye almıyordu, en küçük hatalarında kovulabildikleri gibi hepsine birer köle gibi davranılıyordu. Buna uygun olarak Zamir'in de kaprisleri ve şımarıklığıyla çaresiz bırakıp ağlattığı birçok gönüllü olmuştu. Ancak hiçbiri 9 yaşındaki bu canavara tek bir kötü söz söylememişti. Tabii onların bu sonsuz hoşgörüsü, Zamir'in toplum içindeki yerini kavramasına yardımcı olmuştu. İstediği kadar yaramazlık ya da huysuzluk yapabilirdi ve kimse onu cezalandıramazdı. Çünkü o herkesten daha çok acı çekmişti! Yüzünden belliydi! Bir kurban olarak herkesten üstündü! Bunu kavradığı anda Zamir küçük bir zorbaya dönüştü ve kimseye acımadı. Evet, belki Kızılhaç'ın ikiz Kuleler saldırısından sonra yaptığı gibi gerekenden katbekat fazla kan toplamadı ama herkese kan kusturdu.

Öylesine öfkeli bir çocuktu ki insanlar yanına yaklaşmaya korkuyordu. Çünkü bir saniye sonra ne yapacağı belirsizdi. Az öncesine kadar gayet sakinken birden bağırmaya başlayabiliyor, anlamsız isteklerinin yerine getirilmesi için saatlerce çığlık atabiliyordu. Ve tabii ki nezaketini de kaybetmişti. İstanbul'da çevresiyle son derece saygılı konuşan Zamir, New York'ta bir küfürbaza dönüşmüştü. Sadece küfretmekle kalsa bu kadar sorun olmayabilirdi ama Zamir aşağılayıcı ve iğneleyici biçimde konuşmanın etkisini de keşfetmişti. Üstelik bu konuda çok da başarılıydı. Balo salonlarında insanları on dakika içinde nasıl ağlatıyorsa, gündelik hayatta da başka insanları aynı sürede öfkeden deliye çevirebiliyordu. Özellikle kışkırtma becerisi çok yüksekti. Sakin ve monoton bir sesle konuşmaya başlar, karşısındakinin bütün somut ve soyut kusurlarını art arda sayar, sonra da o kişiyi değersiz hissettirmek için elinden geleni yapardı. Onun gözünde hafif kilolu herkes şişko, taşıdığı bardaktaki suyu azıcık döken geri zekâlı, verdiği

emirleri yerine getirmeyen kim varsa kalpsiz bir kaltak ya da bir orospu çocuğuydu. Karşısındaki insan sinir krizi geçirene kadar duygularıyla bir jonglör gibi oynardı. Bu saldırı karşısında kendini tutamayan birkaç kişiden tokat yediği de olmuştu. Aslında Zamir'in istediği tam da buydu. İnsanların kendilerini kaybetmesini istiyordu. Sonradan pişman olacakları davranışlarda bulunmalarını sağlamaktı amacı. O güne kadar kimseye kaba davranmamış sıradan insanların içindeki şiddeti ortaya çıkarınca, bir anlamda rahatlıyordu. Böylece aklında yarattığı hayali gerçek onaylanmış oluyordu: Bu dünyadaki her insanın içinde acımasız bir canavar vardır. O canavarı gizlemek için de her şeyi yapar. Dolayısıyla bu dünyadaki her insan ikiyüzlü bir yalancıdır.

Yıllar sonra Jacinta, Zamir'in bu durumuyla ilgili şöyle dedi:

"Hep o bebekler yüzünden! Bence kesinlikle öyle! O bebekler aklımızdan hiç çıkmadı. Ben depresyona girdim. Zamir de öfkeden kudurdu! Vahşi bir hayvan gibi önüne çıkan herkese saldırdı. O kadar acı çekiyordu ki herkesin de onun gibi acı çekmesini istiyordu!"

Jacinta'nın New York'ta depresyona girdiği doğruydu ama Zamir'in öfkesinin tek nedeni elbette o dokuz bebek değildi. Asıl nedeni, hayata, cehennemin dibinden başlamış olmasıydı. Eğer insan cehennemde doğmuşsa bir iblis olmayı reddedebilir miydi? Belki evet. Ama Zamir bir iblise dönüşmekte zorlanmamıştı. Ne de olsa, *Nisa Güzellik Salonu*'ndaki kadının da dediği gibi *korkunç* bir yüzü vardı. Bir iblisinki kadar korkunç... Yıllar sonra bile, Jacinta'nın bunu anlamamış olması, o dönem ne denli içine kapandığının bir kanıtıydı. Oysa Zamir'in yanında kalabilmek için İstanbul'da yaşamış ve hiç yapmak istemediği bir işi yıllarca sürdürmüştü. Ama artık aralarında sadece bir iş ilişkisi vardı. İki yıl öncesine kadar birbirine şefkatle sarılan bu iki insan aynı evde yaşasalar da çoktan ayrılmışlardı. Hatta herkes kendi yoluna gitmiş ama sadece henüz adres değiştirmemişlerdi. Kendine itiraf etmese de Jacinta'nın, Zamir'in olmadığı bir hayatı düşlediği açıktı. En azından Zamir böyle hissediyordu. Dolayısıyla ikisi de kendi derdine düştü ve o derdin

içinde boğuldu. Yine de Jacinta Zamir'in o öfkeli günlerine dair bir şeyler hatırlıyordu. Yıllar sonra şu hikâyeyi anlattı:

"Çok tatlı bir kız vardı... Amy'ydi adı. Gönüllülerden biri. Galiba Hilton'daydık. Yine bir bağış gecesi düzenlemiştik. Salonun hemen yanında küçük bir oda vardı. Zamir oradaydı. Sahneye çıkma sırası ona gelmişti... Zamir'e haber vermek için Amy odaya giriyor. O sırada Zamir bir şeylerle uğraşıyor. Amy sahne sırasının geldiğini söylüyor ama Zamir yüzüne bile bakmıyor. Sonra kız duymadığını düşünüp bir daha söylüyor. Ama Zamir yine yanıt vermiyor. Bu defa Amy yanına gidip söylüyor. Zamir de birden dönüp kızın bacağına bir makas saplıyor. Mahvolduk tabii! Şok geçirdik! Amy'yi hemen hastaneye kaldırdık. Ama olayın duyulmasını da istemiyoruz. Onun için de bir kaza oldu, dedik. Amy de o kadar iyi bir kız ki, hiçbir şey söylemem, merak etmeyin, diyor. Hatta hiç unutmuyorum! Ambulansa bindirilirken bile, o daha bir çocuk, lütfen Zamir'e kızmayın, diyordu. Neyse, sonra hiçbir şey olmamış gibi Zamir sahneye çıktı ve konuşmasını yaptı. Etkinlik biter bitmez, sen ne yaptın, dedim. Nasıl yaparsın böyle bir şeyi? Tek kelime etmedi. Sadece yüzüme baktı. Makası nereden buldun, diye sordum. Meğer bir karton parçasından maske yapıyormuş kendine... Hatta Amy'den istemiş de, o bulup vermiş makası... Tabii ben o an fark ettim ki bu benim halledebileceğim bir konu değil. Bu beni aşan bir konu. Sonra da işte terapiler, ilaç tedavileri... Yıllarca uğraştık Zamir'in o öfkesiyle... Büyüyünce daha kötü oldu tabii. Çünkü bu defa da insanlara vurmaya, kavga etmeye başladı. Kâbus gibiydi! Birini öldürecek diye o kadar korkuyordum ki!"

Ama Jacinta'nın korktuğu olmadı. Onun velayeti altındayken Zamir kimseyi öldürmedi. En doğrusunu yaptı ve cinayet işlemek için bir barış vakfında çalışmayı bekledi.

28 Aralık

Bu defa Dadjo'yla aynı limuzindeydik. Bir gün önce bu otoyoldan pazar gezisine çıkmış gibi ağır ağır geçmiştik. Ama şimdi, aksi yönde, bir banka soygunundan dönüyormuş, hatta o soygunda birini vurmuşuz gibi, mermi hızında gidiyorduk. Çünkü Dadjo bir an önce uçağına binip Togo'ya havalanmak için sabırsızlanıyordu. İnsanlar umurunda değildi ama göktaşından kurtarmak istediği çok şey vardı. Özellikle de sarayında... Bir yandan sekreterine, acilen toplanıp Paris'teki malikânesine gönderilmesini istediği eşyaları sayıyor, diğer yandan da hazırladığım antlaşma metnini okuyordu. Kadeş Antlaşması'ndan çok da farklı değildi. Bir kopyası Birleşmiş Milletler'in duvarlarından birinde asılı olan dünyanın en eski barış antlaşması *ebedi antlaşma* olarak da bilinirdi. Ama ben o kadar kibirli değildim. Yazdığım metin sadece birkaç yıl yürürlükte kalsa benim için yeterliydi. Aslında ilk iki madde, bütün antlaşmanın özetiydi:

1- Togo'daki Müslüman nüfusun yaşam hakkı, General Dadjo önderliğindeki hükümetin güvencesi altındadır.

2- Müslüman nüfusun can güvenliğini sağlamak adına, ilgili topluluklara yapılacak olası saldırılar, General Dadjo önderliğindeki hükümete karşı yapılmış sayılır.

"Her neyse!" dedi Dadjo. "Tamam, uygundur."

Yine de beni endişelendiren son bir nokta kalmıştı.

"General, sizden bir ricam var. Şeyh Hadid duyurana kadar bu antlaşmadan kimsenin haberi olmasın. Özellikle saray çevrenizden kimse bilmesin."

"Tamam" dedi önce. Birkaç saniye sonra da dayanamayıp sordu:

"Niye?"

"Sizin de bildiğiniz gibi, bölgede süren birçok kan davası var. Bunların çoğu da Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında. Şimdi böyle bir barış antlaşmasının yapılacağı duyulursa, bütün taraflar harekete geçer. Anlaşma imzalanmadan, öldürebildikleri kadar öldürmeye çalışırlar. Çünkü ne yazık ki hep böyle oldu. Bir savaş bölgesinde barış ilan edileceği haberi yayıldığı anda ölümler hep arttı. Hatta bununla ilgili, Lahey Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde görülmüş ünlü bir dava vardır. Savaşın son gününde bir binbaşı, taburuyla bir kasabayı ele geçirir. Savaş henüz resmi olarak sona ermediği için, başta bir sorun yokmuş gibi görünür. Ama sonra binbaşının, barış antlaşmasının imzalanacağını önceden bildiği ortaya çıkar. Normalde saldırmayacağı o kasabaya bu yüzden aceleyle girmiştir. Sonra o binbaşı da yargılandı tabii."

"Yağmalamak için mi girmiş kasabaya?"

"Evet General."

Dadjo'ya çok mantıklı gelmişti.

"Tabii, normal."

"Ama binbaşı yağmadan ötürü yargılanmadı. Bir barış antlaşması yapılacağını bile bile, gereksiz olduğu halde savaşmaktan yargılandı. Zaten mahkeme de bunun bir savaş suçu olduğuna karar verdi."

"Çok saçma!" dedi Dadjo. "Böyle savaş suçu mu olur?"

Bence kesinlikle olmalıydı ama tabii ki henüz yoktu. Çünkü böyle bir dava hiç görülmemişti. Ama barış ilan edileceğini duyunca yarım kalmış hesaplarını bitirmek için köyleri tarayan ya da evleri yağmalayan ya da kadınlara tecavüz eden, kısacası savaşın son saatlerinden faydalanmak için her şeyi yapan askerler görülmüştü! Hem de fazlasıyla! Gerçekten de, savaş denilen barbarlık dükkânı kapanmadan önce son alışverişlerini yapmak isteyenlerden kuyruklar oluşur, kesik kulak koleksiyonunu tamamlamak için elinde süngüyle etrafta koşturanlar görülürdü. İntikam almak ya da ihanet etmek için son fırsattı! Savaş boyunca kimseyi öldürememiş olanların bir cinayet işleyebilmesi için son şans! Çünkü az sonra bunların hepsi yasadışı ilan edilecekti. Hatta az öncesine kadar birinin kafatasını mermiyle

doldurmayı reddetmek vatana ihanet sayılırken, birazdan bu emri uygulamaya yeltenmek bile bir suç haline gelecekti! Bu yüzden de böylesi durumlarda herkes gonk sesinden önce son yumruğu atmanın peşinde koşardı.

Dolayısıyla Lahey'deki bu davayı uydurmak zorunda kalmıştım. Çünkü Dadjo gibilerin de en büyük korkusu, dünya üzerindeki güç dengeleri aleyhlerine döndüğü anda kendilerini Lahey'de sanık olarak bulmaktı. Ayrıca yine Dadjo gibilerin düşünceleri ancak bir ödül ya da ceza karşısında değişirdi. Biraz düşündükten sonra, "Duydun değil mi?" dedi sekreterine. "Kimsenin haberi olmayacak antlaşmadan!"

Geriye, Şeyh Hadid'i arayıp durumu açıklamak kalmıştı. Yaşlı adamın mutluluktan ağlayacağına emindim. Çünkü tanıdığım çoğu dini lider gibi o da ağlamayı çok severdi. Özellikle idam kararlarını ağlayarak verirdi. Sabahtan akşama kadar merhametten söz eden biri olsa da ayda en az 10 kişiyi idam ettirmek zorundaydı. Ne yazık ki böyleydi! Söylediğine göre bu idam kararlarını kendine rağmen veriyor, halkının iyiliği için ruhundaki şefkatten fedakârlık ediyor ve bütün bunları yaparken de haliyle gözyaşları içinde kalıyordu. Hatta Sokodé'nin tek meydanına kurulan o yüksek kürsüye çıktığında ağlamakla kalmıyor, mutlaka iki elini havaya kaldırıp gökyüzüne bakıyor ve kendinden geçercesine yakarmaya başlıyordu:

"Allahım, yalvarıyorum sana, canımı al! Canımı al da kurtar beni! Şimdi burada ölmeyi nasip et bana! Öleyim de bu münafıkların idamını emretmek zorunda kalmayayım!"

Bu sözleri o kadar içten söylerdi ki az sonra yakınlarının idam edileceğini öğrenenlerin arasında her şeyi unutup Şeyh Hadid'e üzülenler bile olurdu. Hadid, "Ben öleyim" dedikçe kalabalık, "Sen ölme, onlar ölsün!" diye bağırmaya başlardı. Ve dedikleri gibi de olurdu. Ne zaman ki Hadid, ölmek için Allah'a yalvarmaya başlasa mutlaka başkaları ölürdü. Nedense Hadid'in duası hiç kabul olmaz ve canı alınanlar hep idam mahkûmları olurdu.

Hadid'in bu ağlamaları, bölgede ev sahibi konumunda olan Fransız istihbarat servisi görevlileri arasında da eğlence konusuydu. Bu görevliler Hadid'e düzenli rüşvet verir, karşılığında da bölgede ev sahibi olarak kalmaya devam ederlerdi. Hadid farkında değildi ama aldığı o paralar hep Lacoste marka bavulların içinde gelirdi. Ama bence bu şaka, timsahlara bir haksızlıktı. Çünkü hiçbir timsah Şeyh Hadid gibi gözyaşı dökemezdi. Örneğin altısı kadın, dördü çocuk, 27 kişiyi aynı anda şehir meydanında idam ettiren ve bunu da o insanların ailelerine zorla izleten, son olarak da o ailelerden çok daha yüksek sesle ağlayan bir timsah olabileceğini sanmıyordum.

Sonuç olarak, Şeyh Hadid'in küçük oyunumda yer almayı büyük bir zevkle kabul edeceğine emindim. Böylece hem halkını bir savaştan kurtarmış hem de dini otoritesine rakip olan Boko Haram'ı topraklarından uzak tutmuş olacaktı. Ayrıca Dadjo'yu kazıklamak Afrika'da herkesin hayaliydi!

Birkaç bürokratik işlemden sonra Togo dosyasını kapatabilir ve Edinburghlu Calhoun'a haber verebilirdim.

"Peki o göktaşı düşmeyince ne olacak, Zamir?"

Havalimanında Dadjo'dan ayrılmış, bir araba kiralamıştım.

"Söyler misin bana?"

Amsterdam'dan Brüksel'e gidiyordum.

"O zaman, Dadjo ne yapacak?"

Telefonda Calhoun'la konuşuyordum. Daha doğrusu sorularının bitmesini bekliyordum ve artık konuşabilirdim.

"Hadid anlaşmayı duyurunca Dadjo da bir açıklama yapıp bunu doğrulayacak. Sonrası bizi ilgilendirmiyor."

"Ne demek ilgilendirmiyor?"

"Meteorun atmosfere girince parçalandığını söylerim.

Ya da yine yön değiştirdiğini..."

"Sence Dadjo artık buna inanır mı?"

"Yanında bir *vudu* büyücüsüyle gezdiği için teknik olarak her şeye inanabileceğini düşünüyorum. Ama bizim açımızdan inanıp

inanmamasının bir önemi yok. Çünkü antlaşmayı sadece Hadid değil, Dadjo da ilan edecek..."

"Ve sen Dadjo gibi bir adamın sırf kamuoyuna bir açıklama yaptığı için buna uyacağını mı düşünüyorsun?"

"Bence uyacaktır. Çünkü ülkesine barış getiren devlet adamı gibi görünmek, en azından bir süreliğine işine gelecektir. Ama olur da zorluk çıkarırsa asıl operasyon devreye girecek. Çünkü bu on iki aile ve meteor hikâyesi sadece bir paravan. Burada asıl amaç, asla korumasız gezmeyen Dadjo gibi bir adamla yalnız kalabilmekti. Bir saniye..."

Calhoun'a bir fotoğraf gönderdim.

Önce bir sessizlik oldu. Sonra...

"Anladım" dedi Calhoun.

"Şarap, Rohypnol ve beyaz bir erkek... Afrikalı bir diktatörün asla, aynı anda hayatına sokmaması gereken üç şey!"

Fotoğrafta, Nathan'ın bize hizmet etmesi için yanımıza bıraktığı genç adam ve şarabına Rohypnol atılmış, gözleri yarı açık Dadjo vardı. Bir de eski usul bir seks skandali için gereken her şey...

Aynı etkiyi gösterebilecek onca uyuşturucu ve ilaç varken özellikle Rophynol'u tercih etmemin nedeni Dadjo'nun *Amerika* hayranlığıydı. Bu hayranlık henüz küçük bir çocukken Kuzey Carolina'dan bir grup kadının köyüne gelmesiyle başlamıştı. Daha doğrusu, Evanjelist bir yardım vakfının gönüllüleri olan bu kadınların köyde dağıttığı tişörtlerle... O sırada Dadjo henüz 12 yaşındaydı ve köyün diğer çocukları gibi, bazen çıplak, bazen de beline sardığı bir *kenté* kumaşıyla geziyordu. Ancak göğsünde Amerikan bayrağı, sırtında vakfın logosu ve bir de haç olan o tişört her şeyi değiştirmişti. Üzerine fazlasıyla büyük gelen o tişörtü giyer giymez Dadjo kabilesinin geleneksel kıyafetlerinden nefret eder hale gelmiş, hatta yetişkinlerin sadece özel günlerde giydiği *dashiki* adlı gösterişli ve uzun elbiseleri bile küçümsemeye başlamıştı. Bu yüzden de yıllar içinde delinip parçalansa ve rengi solsa da tişörtü bir gün bile üstünden çıkarmamıştı. Bir zamanlar beline sardığı *kenté* kumaşının, tişörtün

yanında ilkel bir paçavra gibi kalacağını düşündüğü için de altı çıplak gezmişti. Sıradan bir şortun satıldığı en yakın mağaza 260 kilometre mesafede, Lomé'deki tek yüksek katlı bina olan Marriott Hotel'in lobisindeydi. Olası bir yağmadan korunmak için etrafı altı metrelik duvarlarla çevrili olan bu otele Dadjo'nun girebilmesi elbette düşünülemezdi çünkü ne böyle bir yerin varlığından haberi vardı ne de o şortu satın alabilecek parası. Bu yüzden de tişörtünün eteklerini çıplak dizlerine doğru çekiştirir ve öyle gezerdi. Utanmasının nedeni, doğduğu topraklarda gayet doğal olan yarı çıplaklığı değil, tişörtünün altına giyebileceği, *Batılı bir şeye* sahip olmamasıydı. Ve Dadjo'nun o ünlü fotoğrafı da bu dönemde çekilmişti.

Batı Afrika'daki yoksulluk ve açlığı belgelemek üzere bölgeyi gezen İngiliz fotoğrafçı William Jr. Joyce köye gelmiş, kerpiçten yapılmış kulübelerin arasında gezerken Dadjo'yu ve yanında, ona çok benzeyen kuzenini görmüştü. Dadjo'nun kuzeninin elinde bir mızrak, boynunda hayvan kemiklerinden yapılmış bir kolye, belinde samandan bir ip ve o ipten sarkıp kasıklarını örten bir parça yılan derisi vardı. William ikiz sandığı oğlanlardan objektife bakmalarını isteyip deklanşöre basmış, sonra da İngiltere'de büyük tartışma konusu olan o afişi hazırlamıştı. Afişte, yan yana duran Dadjo ve kuzeninin altında "Hangisi Yoksul?" diye yazıyordu. Üstünde paramparça tişörtü ve altı çıplak olan Dadjo mu, yoksa kuzeni mi? İlginçtir ki neredeyse tamamen çıplak olan kuzen o fotoğrafta hiç de yoksul gibi görünmüyor, aksine bakışlarındaki gururla dünyanın sahibi gibi duruyordu. Oysa teknik olarak Dadjo'nun üzerinde daha çok kumaş vardı. Ama işte o Amerikan bayraklı, delik deşik ve büyük ihtimalle Çin malı olan tekstil ürünü yüzünden Dadjo'ya bakan her insan, önce sömürülerek yoksullaştırılmış, sonra da sömürenlere muhtaç hale getirilmiş Afrika'yı görüyordu. William tek fotoğraf karesinde kıtanın tarihini özetlemişti. Afrika'nın bütün zenginliklerine el konulmuş, karşılığında da o tişört verilmişti. Bu yüzden de Afrikalı hiçbir çıplak çocuk, üzerinde o tişört olan Dadjo'dan daha yoksul görünemezdi.

Yıllar sonra bu karenin ne denli ünlü olduğunu öğrenen Dadjo, fotoğraftaki çocuk olduğunu inkâr etse de kuzeni bana her şeyi anlatmıştı. Ancak bir toplumun her şeyini alıp karşılığında sadece bir tişört verenler sadece Afrika'da değildi. Bugün ABD olarak bilinen topraklara ayak basan ilk Hollandalılar da yerlilerden ovalar ve yaylalar alıp karşılığında renkli boncuklar vermiş ve böylece *dünyanın en iyi kuyumcuları* olduklarını kanıtlamışlardı. Hatta bu inanılmaz kârlı alışveriş sayesinde, herhangi bir şekilde bir insanı uyutup ondan faydalanmanın da bir Amerikan geleneği haline geldiğini düşünmek mümkündü. Öyle olmasa bugün Amerikan üniversitelerinde bu denli *uyuşturucuyla tecavüz* vakası yaşanır mıydı?

"Benim hayatım Afrika'da bir Amerikan rüyasıdır!" diyen Dadjo'nun da Royphnol'le uyuşturulmasını bu yüzden istemiştim. Çünkü o üniversitelerde böylesi tecavüzlerde en çok kullanılan ilaç buydu. Eğer gelecekte bir gün, Hollanda daki o köy evinde başına gelenleri öğrenirse, belki bu *Amerikan tarzı ayrıntı* Dadjo'yu biraz da olsa teselli edebilir, diye düşünüyordum! Ayrıca başka şeyler de düşünüyordum. Çok daha karanlık şeyler... Örneğin, bir insana kendi penisiyle tecavüz edilmesi gibi şeyler. Çünkü elbette o eve Dadjo'nun dağıttığı *dildo*'lardan birini de getirmiştim. Ancak fotoğrafları ben çekmemiştim. Bu iş için Berlin'den özel bir ekip gelmişti. Porno sektöründe çalışıyorlardı ve neyin hangi açıdan fotoğraflanması gerektiğini gayet iyi biliyorlardı. Bu sayede, ertesi sabah Dadjo'nun başından başka ağrıyan bir yeri olmamıştı. Çünkü aslında pornografi de bir illüzyon sanatıydı. Pornografik görüntü sadece bir kadraj meselesiydi, daha fazla değil. Aynı bedenin bir parçası o kadrajda pornografik görevini yerine getirirken geri kalanı telefonundan e-postalarını kontrol ediyor olabilirdi. Dolayısıyla bu işin uzmanlarıyla çalışmak her şeyi daha kolay hale getirmişti. Üstelik yıllar önce Dadjo'nun penisinin kalıbını çıkarıp bu *dildo*'ları Çin'de imal ettirenler de onlardı. Ayrıca Kara Ormanlar'da gördüğüm, Alman-Türklerin elindeki silahların nereden alınmış olabileceğini öğrenmek üzere ziyaret edeceğim kişiler de bu insanlardı. Kabul etmeliyim ki garip bir

dünyada yaşıyorduk. Ya da şöyle demeliyim: *Dildo*'lar ve silahlar konusunda aynı insanların bilgi sahibi olması bu garip dünyada sıradan bir durumdu.

"Eğer iş bu fotoğrafları kullanma noktasına gelirse..."

"Merak etme!" deyip Calhoun'ın sözünü kestim. "Gelmeyecek. Ama olur da bunları kullanmaya mecbur kalırsak şantajı Nathan yapacak. Hatta duruma göre ben de o şantajın kurbanlarından biri olabilirim. Her neyse, zaten buradaki en büyük rol ne bana ne de Nathan'a ait! Asıl başrol, bu yüzyılda hâlâ kimin kiminle seviştiğini önemseyen yüz milyonlarca insana ait! Onlar olmasa bu fotoğraflar ne işe yarar? Bir zamanlar İstanbul'da kaçak bir klinik vardı. Kadınlar orada kızlık zarı diktirirlerdi. İşte o kadınları bunu yapmaya zorlayan kültür var ya? O kültürü nesilden nesle aktarmak için manyak gibi uğraşmış bütün o insanlar? O insanlar gibi düşünen başka insanlar? Hepsi onların sayesinde! Onlar olmasa bugün Dadjo'yu bu yolla tehdit etmeyi düşünemezdik bile! Hatta Afrika kıtasına Hıristiyanlığı taşıyan misyonerleri hatırla! En başta onlara teşekkür etmek lazım! Koca bir kıtaya, çıplaklığın günah olduğunu ezberletmeye çalıştıkları için! Şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Eğer Togo'da bir barış olacaksa, bu işin asıl kahramanları, yani asıl mimarları, dünyanın bütün yobaz orospu çocukları! Umalım da birden fikir değiştirmesinler! Ya yarın sabah uyanıp, 'Kimin kimi siktiğinden bana ne!' derlerse? Ne yaparız o zaman? Mahvoluruz!"

Gerçekten de bu fotoğraflar başka bir kültür ya da ülkede hiçbir işe yaramayabilirdi. Ama eşcinsellik Afrika kıtasının otuzdan fazla ülkesinde yasadışıydı. Hatta Dadjo gibi Afrikalı diktatörler, ülkelerindeki LGBTİ topluluklara savaş açmıştı. Bu insanları yok edilmesi gereken birer böcekmiş gibi görüyor, uluslararası kamuoyunun baskılarına rağmen eşcinselliği, hapis cezası gerektiren bir suç olarak nitelemekten vazgeçmiyorlardı. Bu yüzden o fotoğraflarda Dadjo'nun yanındaki kişinin kadın değil, erkek olmasını istemiştim. Ben konuştukça Calhoun gülse de birden ciddileşip şöyle dedi:

"Zamir, lütfen şu cinsiyetçi küfürleri kullanma artık! Bence yılbaşında bununla ilgili kendine bir söz ver. Yeni binyılda..."

Telefonu yüzüne kapattım ve gaza bastım. Brüksel'e bir saatlik yolum kalmıştı. Ama ben 34 dakikada vardım. Şehir merkezindeki dar sokaklardan geçip önüne geldiğim bina iki katlı ve penceresizdi. Aslında bu yapı, Manhattan'daki AT&T binasının kısa boylu küçük kardeşi gibiydi. Thomas Street'teki o gökdelen, yerin üstündeki bir sığınak gibi inşa edilmiş, *brutal* mimarinin en *brutal* örneklerinden biri olarak tam bir beton yığınıydı. 29 katlı binada tek bir pencere yoktu. Kod adı *Titanpointe* olan o gökdeleni, bütün Manhattan'ı gizlice dinlemek ve duyduğu her şeyi saklamak için *National Security Agency* kullanıyor, önünde durduğum iki katlı binayı da benzer bir amaçla ben kullanıyordum. Çünkü burası dev bir kasaydı.

Kapalı otopark girişine benzeyen kapısından DNA testiyle geçilebiliyor, sonra da yerin altındaki geniş bir alana iniliyordu. Yine bir otoparka benzeyen bu alanın dört duvarında bir arabanın geçebileceği genişlikte, yan yana kapılar vardı. Her kapı, 12 metrekarelik özel bir kasaya açılıyordu. Kasa sahipleri araba ya da minibüsleriyle o kapılardan birinin önüne gelir, hatta genelde geri geri yanaşırdı. Sonra aracından inip kapının iki yanındaki körüklü demir perdeleri çekerdi. Böylece kapının önüne park edilmiş araç, diğer kasa sahipleri için görünmez olurdu. Son olarak da üzerindeki dijital panele kasanın şifresi girilir ve kapının yukarı kalkarak açılması beklenirdi. Geriye, araçtan çıkarılan her neyse, onları kasaya taşımak kalırdı. Özel birer garaj gibi görünen bu kasalar tabii ki bu dünyanın en tehlikeli insanları için inşa edilmişti. Kiralamak için parasını ödemek yeterli değildi. Müşteri referansı gerekiyordu. Dolayısıyla bir anlamda bu yer bir sosyal kulüptü. Birkaç ton ağırlıkta sırları olan insanlardan oluşan bir kulüp. Herkes bir şekilde birbirini tanır ama kulübün yazılı olmayan kuralına uygun olarak, tanımazdan gelirdi. Çünkü kimse, çalıntı 100 altın külçesi ya da 200 kilogram kokaini bir noktadan diğerine taşırken birilerine selam vermek istemiyordu. Ne de olsa, selam verdiği kişi, altın ya da kokainin gerçek sahibi

çıkabilirdi. Dolayısıyla çoğu kasa sahibi sadece önüne bakardı. Nadiren de tanınmamak için kar maskesi takanlar olurdu. Bundan da anlaşılacağı üzere, herhangi bir bankanın kasa odasından çok farklı bir dünyaydı. Güvenlik görevlileri alarma geçmeden, herhangi bir insanın kar maskesiyle o bankaların kapısından girmesi mümkün değilken, böylesi bir aksesuar bu yerde olağan karşılanıyordu. Çünkü burası, banka kasası soymuş olanların kasasıydı. Hatta bu yüzden iki katlı binanın üzerinde herhangi bir tabela yoktu. Hemen yandaki lokantaların müşterileri ya da Grande Place'a giderken önünden geçen turistler için sadece çirkin ve beton bir bloktu. Ne olduğu belli olmayan bir kara kutu. Aslında yerin adı tam da buydu: *Black Box.* Ama kimsenin bilmesine gerek yoktu. Çünkü *Black Box*'ın sahibi Zürihli Carlo'nun da dediği gibi, kara kutu diye bir şey yoktu.

"Gerçekten yok!" derdi. "Bir defa, o kayıt cihazlarının rengi parlak turuncu! Uçak düşerse, kaza yerinde dikkati çeksin, kolay bulunabilsin, diye... Dolayısıyla teknik olarak, kara kutu diye bir şey yok. Onun için de buranın bir tabelası yok. Çünkü *Black Box* aslında yok!"

Zürihli Carlo haklıydı. Çünkü bu kasalar Belçika devleti nezdinde de yoktu. En azından, yokmuş gibi davranmak işine geliyor, böylece Brüksel güvenli ve tarafsız bir bölge olarak kalıyordu. Sırların saklandığı yerde suç işlenmiyor, kimse oraya dokunmuyordu. Ayrıca sırları saklayan da daima stratejik üstünlüğe sahip oluyordu. Bu nedenle Belçika devleti, örneğin birtakım diktatörlerin kanlı hâzinelerini başkentin orta yerinde saklamasına göz yumuyordu. Çünkü birçok kumarhaneye de ev sahipliği yapan Belçika şunu çok iyi biliyordu: *Kasa her zaman kazanır!*

Black Box'ın şehir merkezinde olması da aslında bir güvenlik önlemiydi. Olası bir soygunda ne bir helikopter boşluk bulup alçalabilir ne de bir araba hızla kaçabilirdi. *Black Box*'ı koruyan etrafındaki yüksek binalar ve şehir trafiğiydi. Ve şimdi ben o trafiği geçip bu beton tabutun içine girmiş, yıllar önce kiraladığım kasanın ağır ağır açılan kapısını izliyordum.

Her zaman yaptığım gibi derin bir nefes alıp içeri girdim. Çünkü bu kasalarda bir türlü çözülemeyen bir koku sorunu vardı. Ya da içlerinde kirli o kadar çok şey vardı ki ister istemez leş gibi kokuyorlardı. Duvardaki düğmeye basıp ardımdan kapıyı kapattım. O düğmenin hemen yanında, acil durumlarda güvenlik görevlileriyle konuşmaya yarayan bir diyafon vardı. Onun üstünde de ışık düğmesi... Tavandaki spotlardan gelen ışığın tonunu sevmediğim için onları kapatıp Dadjo'nun hediyesi olan fildişinden abajuru yaktım. Abajur, bir zamanlar Cengâver'e ait olan, üzeri koyu yeşil deriyle kaplı, maun, antika yazı masasının üstünde duruyordu. Cengâver'in söylediğine göre masa, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra düzenlenen Potsdam Konferansı'nın yapıldığı Cecilienhof Sarayı'ndan çıkmış, hatta önce Churchill, sonra da Stalin tarafından kullanılmıştı. Bence tersiydi. Çünkü üzerindeki derinin çeşitli yerlerinde küçük yanıklar vardı. Bu şekilde Stalin'e sunulamayacağı için, son kullanan ve ağzından eksik etmediği purolarıyla masanın her yerini yakan Churchill olmalıydı.

Yazı masasının hemen yanında, yerde, bu defa gerçekten kara olan bir kutu vardı. Daha doğrusu, küçük bir dolap. İçindeki ısı ve nemin ayarlanabildiği, hava geçirmeyen bu dolap, pamuktan yapılmış kâğıttan parşömene kadar, her türlü eski elyazmasını asitlenme ya da mantar oluşumu gibi bozulmalardan korumak isteyen tarihi eser kaçakçılarının en sevdiği modeldi. Üstelik karbon fiberden yapıldığı için oldukça hafifti. Yani kolunun altında bu dolapla, insanın kaçması da, kovalaması da mümkündü. İçindeki sıcaklık genelde 18 dereceye ve nem oranı yüzde 45'e ayarlanırdı. Cennetteki hava durumunu bilmek mümkün olmasa da kaçakçılar dünyasında, bu dolaba *Cennet* denirdi. Aslında bu terim, nadir bir parçanın satış anlaşması yapıldıktan sonra, geleneksel olarak tarafların karşılıklı içtiği konyakla ilgiliydi. Daha doğrusu konyak yapımıyla ilgili. Meşe ağacından fıçılarda yıllanmaya bırakılan brendi yeterince olgunlaştığında, hava almayan cam damacanalara alınır, sonra bu damacanalar ışık almayan bir mahzene konur ve brendinin

yaşlanması sona ererdi. Zamanın durduğu bu mahzene, meslekte *cennet* denirdi. Aynı adı, siyah dolaba ilk kimin uygun gördüğünü bilmiyordum ama her kimse, aklına ilk kadehte gelmediğine emindim.

Kapağını açmamla *Cennet*'in bütün ısı ve nem dengesi bozuldu ancak umurumda değildi. Çünkü içindeki 14 sayfalık, tarihi *çizgi romanı* çıkardıktan sonra boş kalacaktı. Dut ağacı kabuğundan yapılmış 14 Semerkant kâğıdını Churchill'in masasının üzerine teker teker yerleştirdim. Son bir defa bakmak için... Mavi, kırmızı ve kahverenginin ağırlıkta olduğu, kökboyalarla yapılmış 14 resim duruyordu karşımda. Keçi derisinden bir çuvalın içinde, Buhara'da bir mağarada bulunmuşlardı. Her ne kadar üzerlerinde bir yazı olmasa da resimlerdeki hikâyenin Buhara'da geçtiği açıktı.

Emevi Halifesi Velid bin Abdülmelik'in emrinde Kuteybe bin Müslim ordusuyla Buhara'ya girmiş ve nüfusunun çoğunluğu Türk olan halkı Müslüman yapmak için, en kanlısından en diplomatik olanına kadar çeşitli yollar denemişti. Bunlardan biri de Türklerin evlerine, Müslüman Araplar yerleştirmekti. Kuteybe'ye göre, aynı evde yaşamak zorunda kalacakları bu insanlardan Türkler İslam'ı öğrenecek ve bu aydınlanmanın sonucunda *paganlıktan* kurtulup doğru yolu bulacaklardı. Ancak tabii Türklerin böylesi bir aydınlanma için sabırsızlanmadığı da ortadaydı. O dönem Buhara'da Zerdüştlükten Budizme kadar çok sayıda farklı inanç ve o inançlara ait mabetler vardı. Hatta yılda iki kez Mah-ı Rûz adlı pazaryerinde putlar sergilenip satılır, Şamanlardan ateşe tapanlara kadar herkes orada olurdu. Önümde duran resimlerin çizeri olan Türk de işte o putları yapanlardan biriydi. Resimlerdeki inceliğe ve zamanının çok ötesinde olan gölgelendirme tekniğine bakılırsa, eminim ki müthiş bir heykeltıraştı. Üstelik bir heykeltıraş olmak için en doğru yer ve zamanda doğmuştu. Sonuçta, yaptığı heykellere tapan insanlar vardı. Ancak bir putperest olmak için de en yanlış yer ve zamanda yaşıyordu. Çünkü yaptığı heykelleri paramparça etmek isteyen bir Kuteybe vardı. Doğrusu, Buhara'yı terk edip, örneğin Batı'ya gitse

bile yine benzer bir baskıyla karşılaşırdı. Hatta put yerine İsa heykelleri bile yontsa kaderi değişmezdi. Çünkü en fazla on beş yıl sonra da Bizans İmparatorluğu'nda ikonoklazm dönemi başlayacaktı. Ne de olsa tektanrılı dinlerin putlarla olan çekişmesi hayli eskilere dayanıyordu. Bu çekişme öylesine şiddetliydi ki, adından da anlaşılacağı üzere altından yapılmış bir put olan *Altın Buzağı'yı eritip suyla karıştıran,* sonra da bu sıvıyı ona tapan Israiloğullarına içiren bir Musa vardı! Sonuç olarak, çizgi romanın yaratıcısı Türk de puta tapma ve doğal olarak put yapmanın ölümcül birer suç sayıldığı Buhara'da sıkışıp kalmıştı. Ve elbette o günlerdeki *put fobisi,* günümüz İslamofobisinden çok da farklı değildi. Dolayısıyla Türk'ün çizgi romanı da Kuteybe'nin askerlerinin Mah-ı Rûz denilen pazaryerinde sergilenen putları kırmasıyla başlıyordu. Sonra Türk evine kaçıyor ve kapıda onu bekleyen, *zorunlu* yeni ev arkadaşı Müslüman Arap'ı buluyordu. Belindeki hançere bakılırsa adam Yemenliydi. İki aile birlikte yaşamaya başlıyor ve doğal olarak Türk, Yemenliden çok korkuyordu. Çünkü belli ki Yemenli sadece bir din öğretmeye gelmemişti. Aynı zamanda, bir çeşit din polisiydi. Ancak günümüz Suudi Arabistan sokaklarında devriye gezen *mutavva'*dan farklı olarak, Yemenli, denetlediği insanın evinde yaşıyordu. Bu da 24 saatlik denetim anlamına geliyordu. Gündelik ev hayatının tasvir edildiği resimlerden biri şöyleydi: Türk henüz öğrendiği namaz ibadetini hatasız biçimde yerine getirmeye çalışırken, Yemenli kapı aralığından onu gözetliyordu. Bu noktada Türk'ün, ailesi ve kendisinin can güvenliği açısından, İslam'a inanmasa da öyleymiş gibi yaptığına emindim. Çünkü birkaç resim sonra Yemenli, evin bahçesine gömülmüş iki put bulup çıkarıyor ve büyük bir öfkeyle onları parçaladıktan sonra Türk'ü güneş batana kadar kırbaçlıyordu. Ancak bu küçük krizden sonra beklenmedik bir felaket gerçekleşiyor ve Yemenlinin 9-10 yaşlarındaki oğlu hastalanıp aniden ölüyordu. Bu resimden sonra Yemenli bir anda içine kapanıyor, Türk'ün bir Müslüman'a dönüşmesiyle artık ilgilenmiyor, hatta kendi bile namaz kılmıyordu. Dünyayla ilişkisini kesmiş gibi görünen Yemenli,

oğlunun ardından derin bir yas tutuyor, Türk de ona uzaktan bakıp üzülüyordu. Bu aşamada, Türk'ün kendini erdemli biri olarak göstermek adına, hikâyeyi anlatırken gerçeği saptırdığını düşünüyordum. Ne de olsa uzun zamandır kendi evinde, bir köle gibi yaşıyordu. Üstelik o güne kadar katlanmak zorunda kaldığı bütün zorbalıklar düşünülürse Yemenliden nefret etmesi için bir hayli neden vardı. Yine de onu teselli etmeye çalıştığını ancak bunun hiçbir işe yaramadığını resmediyordu. Sonra bir gece Türk, evinde gizlediği birkaç aletini ortaya çıkarıp ahıra kapanıyor ve güneş doğana kadar çalışıyordu. Çizgi romanın son üç resmi şunlardı:

1- Türk, ölen çocuğun büstünü yapmış ve Yemenliye göstermektedir. İlk anda bunu bir put sanan Yemenli, kılıcını çekip Türk'e saldırır.

2- Kılıcı havada olan Yemenli, oğlunun kilden yapılmış yüzünü görünce donakalır.

3- Heykel yapmanın kesinlikle yasaklandığı Buhara'daki bir evde, Yemenli o büste sarılıp ağlar ve Türk de onu kapı aralığından izler.

Bu 14 sayfayı, bana Moskovalı İgor vermişti. Çünkü aramızda, hikâyedekine benzer bir olay yaşanmıştı. Ancak ben oğlunun büstünü yapmamış, hayatını kurtarmıştım. O sıralar henüz 18 yaşında olan oğlu, Rus mafyasının liderlerinden biri olan İgor'u etkilemek adına kendi başına bir işe kalkışmış ve arkadaşlarıyla birlikte bir vapur dolusu insan kaçırmıştı. Trabzon Limanı'ndan kalkıp Soçi'ye giden özel bir vapurdu. O kadar özeldi ki yolcuları sadece erkekti. *Seks turizmi* için hafta sonunu geçirmek üzere Soçi'ye gidiyorlardı. Eşler ve ailelerin tabii ki bundan haberi yoktu. Dolayısıyla, kâğıt üstünde, kaçırılması mantıklı bir topluluktu. Bir sürat motoruyla vapura yaklaşıp elde silahlarla güverteye çıkılabilir ve bu yolculuğun öğrenilmesini istemeyen erkekler derhal istenilen miktarları ödeyebilirdi. Ancak işler İgor'un oğlunun umduğu gibi gitmemiş ve rehin alınan kendisi olmuştu. Çünkü yolcuların arasında Türk vatandaşı dört Şehadet Ordusu militanı vardı. Onların da amacı, vapuru kaçırıp önce basına haber vermek, sonra da gerekirse

kendileri dahil herkesi öldürmekti. Bu eylemle, zina peşinde koşturan insanları cezalandırmış olacaklardı, böylece bundan sonra Türkiye'den Gürcistan ya da Rusya'ya sırf günah işlemeye kimse gidemeyecekti!

O gün bu özel vapur iki ayrı grup tarafından aynı anda saldırıya uğrayacak kadar şanssızdı. Ne de olsa işin içinde bir uğursuzluk vardı! Hatta bir *cenabettik...* Şehadet Ordusu militanları harekete geçmek üzereyken, İgor'un güverteye atlayan oğlu ve arkadaşlarıyla burun buruna gelmişti. Ancak militanlar, heveskâr mafya adaylarından daha antrenmanlı oldukları için kısa sürede hepsini etkisiz hale getirmişlerdi. Bunun sonucunda da İgor'un oğlundan, "Benim babam kim, biliyor musunuz?" sorusunu duymuşlardı. Elbette o sırada diğer yolcular hayatlarının en kötü anlarını yaşıyor ve eşlerini bir daha aldatmayacaklarına dair yeminler ediyor olmalıydılar. Benim telefonum da o an çalmıştı. Arayan İgor'du. Militanların üzerinde patlayıcılar olduğunu öğrenince çok endişelenmiş, oğlunu hem o vapurdan hem de hapisten kurtarmanın peşine düşmüştü. Çünkü olay duyulduğu anda oğlu da suçlanacaktı. Bir an önce tarafsız birinin gidip bu işi halletmesi gerekiyordu. Birkaç saat sonra, içi para dolu iki büyük çantayla vapurun güvertesindeydim. En büyüğü 25 yaşında olan militanlarla çok da uzun olmayan bir konuşma yaptım. Odaklanmalarını istediğim nokta şuydu: Alacakları para, uğruna ölmeyi göze aldıkları davalarına, bir vapur dolusu dinden çıkmış insanı katletmekten daha çok yarayacaktı. Çantalardaki parayla satın alabilecekleri silahları saymaya henüz başlamıştım ki ikna oldular. İgor'un oğlu ve arkadaşlarını teslim alıp vapurdan ayrılırken onlar ikinci kez parayı sayıyorlardı. Ancak harcamaya fırsatları olmadı. Çünkü bir hafta sonra İgor dördünü de öldürttü. Ama çantalar bulunamadı. Sonraki günlerde Moskova'daki evinde karşılıklı oturup konuşurken de konu haliyle dini inançlara, dini fanatizme, hatta Türklerin Müslümanlığa geçiş sürecine kadar geldi. İşte o noktada İgor *Cennet*'inden çıkardığı bu sayfaları gösterip Buhara'da bir mağarada bulunduklarını anlattı.

Gerekli testlerden geçirilip tarihlendirmeleri yapılmış ve orijinal oldukları kanıtlanmıştı. İgor'un da *Black Box*'ta bir kasası vardı. Aynı nezaket kurallarına bağlı olduğumuz için sayfaları nasıl ele geçirdiğini elbette sormadım. Yine de bir ipucu verdi:

"Merak etme, bunlar için kimse ölmedi. Lütfen al. Benden sana bir hediye..."

Yıllar sonra, çizgi romandaki çocuk büstünün de aynı mağarada bulunduğunu öğrendim. Tabii ki o da İgor'daydı. Belki de Yemenliye yakınlık hissettiği için kendine saklamıştı. Ne de olsa o heykel, oğluna duyduğu sevgi yüzünden kendine ihanet eden bir adamın hikâyesini anlatıyordu. İgor gibi... O güne kadar hiç kimse ondan zorla para alamamıştı. Ne birine fidye ödemiş ne de kimseye haraç vermişti. Ama oğlu için bu kuralını bozmuş, kendine ihanet etmiş, hatta inancına aykırı davranmıştı. İgor paraya tapıyordu. Ama Yemenliden çok da farklı değildi. Çünkü inançları ne olursa olsun, *Baba, Oğul ve Kutsal Ruh* arasında geçen hikâyeler hiç değişmiyordu.

Knokkelu Christelle'in, telefonda benden istediği *kitap* işte bu sayfalardı. Filistin'de tam olarak neler döndüğünü, bunların karşılığında öğrenebileceğimi umuyordum. O an Christelle'e bir iyilik yapmak istedim ve masanın üstünde duran sayfaları toplayıp *Cennet*'e koydum. Böylece en azından kendi *Cennet*'ini bulmakla uğraşmayacaktı.

Kasamın kapısı ağır ağır kapanırken ben de arabaya bindim. Çıkışa doğru ilerliyordum ki birden önüme yavru bir fil çıktı. Son anda frene basıp durdum. Göz göze geldik. Birkaç saniye bakıştık, sonra fil hızlı adımlarla uzaklaştı. Ne yöne gittiğini anlamaya çalışırken kar maskeli iki adamın peşinden koştuğunu gördüm. Gerçekten de garip bir dünyada yaşıyorduk. Ya da şöyle demeliyim: Birtakım insanların yavru bir fili Brüksel'deki bir kasaya kapatmak istemesi, bunu yaparken de ellerinden kaçırıp peşinden koşmaları bu garip dünyada sıradan bir olaydı...

Black Box'tan çıkıp trafiğe karıştım. Geçtiğim her sokakta farklı bir anımı hatırlıyordum. Üniversiteye burada gitmiş ve Brüksel'de dört

yıl yaşamıştım. Ama hatırladıklarım, o günlerle ilgili değildi. Hatta üniversiteyle ilgili hiçbir şey hatırlamıyordum. Çünkü o dört yılı sarhoş olarak geçirmiş ve henüz ikinci sınıfta üniversiteden atılmıştım. Böylece içmek için daha çok zamanım olmuş ve diğer iki yılı da bu konuda kendimi geliştirerek geçirmiştim. O günlerde boşalttığım şişelerin bugün üzerinde şuna benzer cümleler yazıyordu: *Alkol dostunuz değildir.* Doğruydu çünkü o dönem alkol benim sevgilimdi. Tam da bir sevgili gibi bana hayaller gördürmüş ve ayaklarımı yerden kesmişti. Ve yine tam bir sevgili gibi başımı ağrıtıp midemi bulandırmıştı. Defalarca terk etmeye çalışsam da ona hep geri dönmüştüm. Nefretle de içmiştim, sevgiyle de. Şiddetle de içmiştim, şefkatle de. Bazen gülerek, bazen ağlayarak... Alkol benim ilk aşkımdı. Belki de kadınların karşısına çıkacak yüzüm olmadığı için... Ya da bir yüzüm olmadığından kadınlar karşıma çıkmadığı için... Ancak nedeni her neyse, ben hiçbir kadını alkol kadar sevmemiştim ve hiçbir kadın da beni sevmemişti. Geriye de sadece mekanik bir sıvı alışverişi kalmıştı: Seks... Tabii ki para karşılığında... Yoksa kim benim gibi bir ucubeyle sevişirdi? Ucubelik fetişi olanlar mı? Evet, onları da tanımıştım. Witkin ya da Arbus fotoğraflarında yer alacak kadar biçimsiz olan yüzümün onları nasıl tahrik ettiğini çok yakından görmüştüm. Gözleri parlayarak bakar ve heyecandan titreyen elleriyle yüzüme dokunurlardı. *Bozuk ya da kırık olana* hayranlık duyar, bu hayranlığın peşinde yatağıma kadar gelir, ertesi sabah da büyük bir utançla kaçıp giderken terapistlerini arayıp randevu almaya çalışırlardı. "Neden böyleyim? Benim neyim var?" diye sormak için... Oysa bana sorsalar bedavaya söylerdim: "Senin neyin var, biliyor musun? Her şeyin! Sorun da bu."

Şehrin sokaklarından geçip çevreyoluna çıkarken hatırladıklarım, tabii ki bunlar değildi. Her ne kadar dört yıl boyunca meydanlarında sarhoş gezsem de, Brüksel'de ayık geçirdiğim zamanlar çok daha maceralıydı! New York'un BM binası varsa, Avrupa Birliği ve NATO'nun merkezleri de buradaydı. Dolayısıyla Brüksel de en az New York kadar yalan söylenen, hatta cinayet işlenen bir şehirdi.

Bugün dar bir çevrede *Good Luck* diye bilinen suikast metodunun geliştirildiği yerdi. Bence dünyanın en ilginç metoduydu. Öyle düşünüyordum çünkü ben geliştirmiştim!

Dönemin Kuzey Kore devlet başkanı, hayatında ilk kez ülke dışına çıkmış ve ABD başkanıyla görüşmek üzere bir günlüğüne Brüksel'e ziyarete gelmişti. Ancak ABD dış politikası gereği birileriyle konuşması değil, derhal ölmesi gerekiyordu. ABD başkanının, az önce tokalaştığı birini öldürtmekle ilgili bir sorunu yoktu ama bu işin nasıl olacağını CIA bir türlü çözemiyordu. Bu ölümün görünürde Brüksel ziyaretiyle hiçbir ilgisi olmamalıydı. Yani otel çıkışında bir keskin nişancı tarafından vurulamaz, yemek yediği bir lokantada bombayla havaya uçurulamazdı. Belki Rus gizli servisinin yaptığı gibi kalabalık içinde bacağına bir şırınga saplanıp zehirlenebilirdi ama etrafına kimse yaklaşamıyordu. Geriye, deri temasıyla vücuda yayılan ve Avusturyalıların geliştirmiş olduğu XC adlı zehri kullanmak kalıyordu. Ancak Kuzey Kore devlet başkanı, yaşayan bir Tanrı olduğu için hiçbir yere dokunmuyordu. Brüksel'e sabah gelmişti ve akşam olmadan ayrılacaktı. Saatler geçiyor, CIA gittikçe tedirgin oluyordu. Bu noktada Calhoun'la uzun bir telefon görüşmesi yapmıştım. "Nasıl öldürebileceklerini biliyorum" demiştim. "Ama tabii ki söylemeyeceğim."

O sıralar, Kuzey Kore'yle Güney Kore arasındaki DMZ denilen, silahsızlandırılmış bölgenin altından geçen bir tünel açıldığından şüpheleniyorduk. Kuzey Kore o güne kadar üç kez tünel açmaya çalışmış, her defasında yakalanmıştı. Ve şimdi büyük ihtimalle yine deniyordu. Eğer başarabilirse, o tünelden bir ordu geçirecek ve Güney Kore'ye saldıracaktı. Bu plan, Kuzey Korelilerin ilk fantastik düşüncesi değildi. Daha önce de yine o sınırın hemen ardına bir kasaba inşa etmişlerdi. Maviye boyalı villaların yan yana durduğu, bir Amerikan banliyösünü andıran ve Güney Kore'den çıplak gözle görülebilen küçük bir kasaba... Adı Kijöng-dong olan bu kasabaya Kuzeyliler *Peace City* diyordu. Ve burayı gören, gerçekten de Kuzey Kore'de herkesin böylesi evlerde yaşadığını düşünebilirdi. Zaten

amaç da buydu. Tamamen propaganda için inşa edilmiş bir yerdi. O evler aslında boştu ve kimse orada yaşamıyordu. Barış Şehri, adına uygun biçimde bir hayalet şehirdi. Kendi ideolojilerinden sarhoş olmuş Kuzey Koreliler, bunun asla ortaya çıkmayacağını düşünmüş ancak elbette yanılmışlardı. Ama bu defa yanılmak istemediklerine emindim. Gerçekten de yeri belli olmayan o tüneli açabilirlerdi. Sonra da elbette on yıllarca sürecek bir savaş başlayacaktı. Ama eğer devlet başkanları ölürse her şey anında iptal olurdu. Çünkü Kuzey Koreliler en az bir yıl boyunca tanrılarının yasını tutarlardı. O arada da tünelin yeri mutlaka bulunur ve müdahale edilebilirdi. Dolayısıyla Calhoun, meslek hayatım boyunca sonradan birçok kez karşılaştığım o soruyu sordu:

"Sence hangisi iyi? Tek bir insanın ölmesi mi, yoksa milyonlarca insanın mı?"

Bu soru daima sayılar abartılarak sorulurdu. *On binler* yerine hep *milyonlar* denir, *bir insanın* başına da mutlaka *tek* gelirdi. Yanıtlayacak olan kişinin zihninde, bir sayısını iyice küçültüp sıfıra yaklaştırabilmek için... Ancak bu sorunun da bin tane yanıtı yoktu.

"Everard t'Serclaes" dedim.

"O da ne?" dedi Calhoun.

Oysa, kim, diye sorması gerekirdi. Ortaçağ'da Flandre kontunun işgali altında olan Brüksel'in kurtuluşuna öncülük etmiş ve o savaşta ölmüş bir derebeyiydi. Charles Buls Sokağı'nın Grande Place adındaki meydana çıktığı noktada, adıyla anılan bir anıt vardı. Bu anıtta, Brüksel'in tarihini anlatan diğer figürlerle birlikte, ölüm döşeğindeki t'Serclaes'in de bir heykeli bulunuyordu. Ve bu heykelin kolunu okşamanın, *iyi şans* getirdiğine inanılıyordu. Bu inancın nereden çıktığına dair onlarca hikâye olsa da ben şu açıklamayı tercih ediyordum:

Birinci Dünya Savaşı'nda Almanlar tarafından işgal edilen Brüksel'de insanlar korkunç bir baskı altında eziliyor ancak seslerini çıkarmak ve bağımsızlık özlemlerini dile getirmek için hiçbir şey yapamıyorlardı. Ne bir protesto ne de herhangi bir toplantı... Onlar da

Alman askerlerinin fark edemeyeceği bir isyan yöntemi bulmuştu: t'Serclaes gibi bir bağımsızlık kahramanının kolunu okşamak. Böylece o heykelin kolunu okşamak bir dayanışma eylemine dönüşmüştü. Hatta gizli bir protesto eylemine... Sonra da zaman içinde, iyi şans getirdiğine inanılmıştı.

Evet, ben bu ihtimalin gerçek olmasını tercih ediyordum. Çünkü en ağır baskılar altında bile insanın kendini ifade etmek için mutlaka bir yol bulabileceğini düşünmek bana iyi geliyordu. Çünkü insan denilen varlıktan midem o kadar bulanmıştı ki buna ilaç olacak düşüncelere ihtiyacım vardı. *Hastalığı* geçirmeseler de bir süreliğine semptomu yok ediyor, en azından bulantıyı durduruyorlardı. Üstelik bu düşünce bir *placebo* değildi! Gerçekten de insan, konuşmasının yasak olduğu yerde çığlık atmanın bir yolunu mutlaka buluyordu. Buna defalarca şahit olmuştum. Kitlesel olarak akşamın belli saatlerinde evinin ışıklarını kapatıp açanları da görmüştüm, bireysel olarak bir meydanın ortasında hareketsizce duranları da... Bu yüzden dünya üzerindeki hiçbir baskı rejimi protestoyu sonlandıramazdı. Ancak elbette protestocunun gözlerini oyabilir, hatta onu öldürebilirdi. Çünkü gün gelir, belli aralıklarla göz kırpmak ya da sadece ağzından nefes almak bile bir protesto eylemine dönüşebilirdi. Dolayısıyla asırlar önce baskı altındaki birtakım insanların, bir heykel kolu okşayarak sessizce isyan etmiş olmaları bana gayet mantıklı geliyordu. Her ne kadar bugün iyi şans getirdiğine inanılan bu davranışın meydandaki tüccarlar tarafından müşteri çekebilmek için uydurulduğu rivayet edilse de! Kabul etmeliyim ki *hastalığım gereği* gerçeğin bu olduğunu düşündüğüm zamanlar da oluyordu...

Calhoun'la yaptığım o telefon konuşması sonrasında Amerikalıların isteği üzerine Belçika başbakanı, Kuzey Kore devlet başkanını şehirde küçük bir turistik geziye çıkardı. Uçağına binip ülkesine dönmeden önce Brüksel'in tarihi birkaç yerini görecek ve elbette Grande Place'a uğrayacaktı. Hiçbir şeyden haberi olmayan Belçika başbakanı kendisinden istenileni yapıyor ve nazik bir ev sahibi olarak elinden geldiğince bilgi veriyordu. Heyeti, koruma

zincirinin ardından izleyen muhabirler fotoğraf çekiyor, kameralarıyla takip ediyorlardı. Başbakan, Amerikalıların özellikle rica ettiği gibi Kuzey Kore liderini Everard t'Serclaes anıtının önüne getirdi. Önceden güvenlik altına alınmış ve etrafı boşaltılmıştı. Başbakan heykelin kolunu okşamanın iyi şans getirdiğini ve Brüksel'e gelen bütün turistlerin bunu yaparken fotoğraf çektirdiğini anlatırken gülümsüyordu. Ancak yanında gülümseyen biri daha vardı. Amerika'nın Brüksel'deki büyükelçisi. Hatta Kuzey Kore liderine göstermek için heykeli okşamaya yeltenen Belçika başbakanını durduran da o oldu. Bunu tam bir diplomat gibi yapmış ve birkaç kişi dışında kimse fark etmemişti. Fark edenlerden biri de bendim. İki parmağıyla, başbakanın dirseğini iki saniyeliğine sıkıp bırakmıştı. Bunun üzerine heykelin yanına gidip kolunu defalarca okşayan Kuzey Kore devlet başkanı da gülerek kameralara poz vermişti. O kameralar aslında orada bir cinayeti kaydetmiş ve bunu da kimse fark etmemişti.

Kuzey Kore'nin tanrısı, ülkesine döndükten iki hafta sonra gizemli bir hastalığa yakalandı ve bir ay sonra öldü. Böylece dolaylı yoldan da olsa ilk cinayetimi işlemiş oldum. Daha doğrusu bu, uzun bir cinayetler zincirinin ilk halkasıydı. Çünkü CIA sonuçtan çok memnun kalmıştı. *Good Luck* adını verdiği bu suikast tekniğini zaman içinde defalarca kullanmış ve sayısını bilmediğim kadar insan öldürmüştü. Bunu yapmak için de Ayasofya'daki Terleyen Sütun'dan Roma'daki Bocca della Verità'ya kadar dünya üzerinde dokununca şans getirdiğine ya da tutulan dileğin gerçekleştiğine inanılan ne kadar yer varsa, hepsini kullanmıştı. Hatta son zamanlarda ABD'de türeyen böylesi noktaları da sırf *Good Luck* suikastlarında kullanmak için CIA'in uydurduğuna emindim. Kim bilir, gelecek nesiller onların ortaya çıkış hikâyesi olarak birbirine ne anlatacaktı?

Brüksel ile Knokke-Heist arası 114 kilometreydi. Ve henüz ilk kilometrelerde başlayan yağmur, Kuzey Denizi kıyısındaki şehre kadar peşimi bırakmamıştı. Burası Akdeniz'in olmadığı bir Saint-Tropez'ydi. En azından, bu şehirde yaşayanlar böyle olduğuna

inanıyorlardı. Her ne kadar gerideki villalar belli bir estetiği yansıtsa da sahil yolundaki çok katlı apartmanlar en az Antalya'nın deniz kıyısı gökdelenleri kadar çirkindi. Nasıl ki Türkiye'de yapılacak olan plebisitle Allah'ın varlığı onaylanacaksa, burada da oybirliğiyle ekonomik bir karar verilmişti. Mimari açıdan neredeyse *Titanpointe* kadar biçimsiz bu apartmanların çok değerli olduğu, yıllar içinde demokratik yoldan kabul edilmişti. Ekonomi dilinde demokrasinin karşılığı arz-talep ilişkisiydi. Yeterince talep varsa, demir renginde ve çelik soğukluğunda bir denize bakan Knokke'un boktan apartmanları dahil, her şey değerliydi. Dünyanın en iyi sunucusu olan Christelle de bu dairelerden birinde yaşıyordu. Ancak diğer sunucular gibi, elinde bavuluyla bir ihtilaf noktasından diğerine koşturmuyordu, çünkü insanlar Knokkelu Christelle'e geliyordu. 94 yaşındaydı ama en fazla 70 gösteriyordu. Hakkında o kadar çok rivayet vardı ki hangisinin doğru olduğunu düşünmek boşunaydı. Çünkü konu Christelle ise, hepsi aynı anda doğru olabilirdi. Yani bir türlü yaşlanmamasını hem cenin yemesine hem bebek kanı içmesine hem de henüz piyasaya sürülmemiş hücre yenileyici ilaçlar kullanmasına borçlu olabilirdi. Ya da Cengâver'le yaşadığı 24 yıllık ilişki boyunca tek gün bile yaşlanmamıştı. Birbirlerine öylesine âşıklardı ki gerçek olması en yüksek ihtimal buydu. En azından ben öyle düşünüyordum. Brüksel'deki heykelin koluna dokununca iyi şans getirdiğine dair inancın doğuşunda olduğu gibi midemi daha az bulandıran nedeni seçiyordum. Her ne kadar kişisel olarak deneyimlememiş olsam da aşkın zamanı durdurabileceğine inanmak istiyordum. Bir nefretten diğerine yolculuk eden biri olarak buna ihtiyacım vardı. Eğer nefret, savaştan kaçan altı yaşındaki çocukları göç yolunda kırk yıl yaşlandırabiliyorsa, bunun tersi de geçerli olmalıydı. Hatta Christelle'den on sekiz yaş küçük olan Cengâver bir gün şöyle demişti:

"Bu dünyada insanlığını hissedebildiğim başka kimse yok. Hatta bu dünyayla aramdaki tek bağ o. Sanki bir uçurumdan düşmüşüm, Christelle de beni son anda elimden yakalamış gibi... Belki hiçbir

zaman gücü yetmeyecek beni yukarı çekmeye ama elimi hiç bırakmıyor. Ben o kadın sayesinde düşmüyorum altımdaki o boşluğa. Christelle beni hayatta tutuyor..."

Sonra da gülüp eklemişti:

"...Ben de onu genç tutuyorum!"

Dolayısıyla aşk da, pekâlâ, kolumun altında taşıdığım siyah dolap gibi bir *cennet* olabilirdi. İçindeyken kimsenin yaşlanmadığı ama dışına çıkınca insanın kendini bin yaşında gibi hissettiği bir dolap. Neden olmasın, diye düşünüyordum. Bir yandan da Christelle'in dairesine çıkan asansörde, aynada yüzüme bakıyordum.

Önce asansörün, sonra da dairenin kapıları açıldı. Karşımda, Buckingham Sarayı'ndan emekli olmuş gibi görünen bir uşak vardı. Onu ilk kez görüyordum. Yeni emekli olmuş olmalıydı!

"Hanımefendi sizi bekliyor."

Antreyi geçip tek başına bir ev büyüklüğünde olan salona girdim. Üç duvarı mavi, bir duvarı griydi. Bu gri duvar, tabandan tavana kadar geniş camları kaplayan Kuzey Denizi ve aynı renkteki gökyüzüydü. Ufuk çizgisi bahara kadar görünmeyecekti...

Camın önündeki bir koltukta oturan Christelle hafifçe dönüp bana baktı ve tabii ki güldü. Çünkü yeni yüzümü ilk kez görüyordu. Ya da bir yüzüm olduğunu...

"Harika olmuş!"

"Teşekkür ederim."

"Gel buraya, öp beni!"

"Daha o kadar iyileşmedim!"

"Saçmalama! Konuşabiliyorsan öpebilirsin!"

Eğilip yanağından öptüm. Yanındaki koltuğu gösterip "Otur" dedi. Sonra da Buckinghamlı uşağa seslendi.

"Blake, beyefendinin elinden şu şeyi alır mısın lütfen?"

Küçük siyah dolabı uşağa verip oturdum. Christelle hâlâ yüzümü incelemekle meşguldü. Hatta yüzümü gösterip sordu:

"Neydi adı?"

"Derek Haley."

"Evet, evet... Hatırladım. Çok iyi aktördü! Galiba West End'de bir oyununu izlemiştim. Ya da Broadway'de..."

"Büyük ihtimalle Off-Off-Broadway'dir!"

"Her neyse, çok yetenekliydi."

"Demek ki harcamış kendini. Çünkü filmleri berbat!"

"Niye?"

"Hepsi de saçma sapan macera filmleri!"

"Hayat da öyle değil mi? Saçma sapan bir macera."

"Belki... Ama kesin olan bir şey var. Birileri o filmleri hâlâ izliyor. Sokakta durdurup 'Sen ölmemiş miydin?' diye soruyorlar. İmza isteyen bile oluyor!"

Christelle güldü.

"Ne güzel işte! Hem sen alışıksın ünlü olmaya! Çocukken de herkes tanırdı seni, değil mi?"

"Ne yazık ki öyleydi, evet!"

"Ayrıca Derek Haley'ye teşekkür etmen lazım! Ne kadar da düşünceli bir insanmış. Seni hiç unutmamış."

"Nasıl unutsun Christelle? Adam benim yüzümden intihar etti!"

"Öyle olmuştu, değil mi?"

"Tabii ki! Sırf yüzüme bakıp, bir refleks olarak korktu diye bütün dünyada rezil etmişler! O dönemin gazetelerini, televizyon programlarını, hepsini buldum... Neler diyorlar, bir bilsen! Mahvetmişler adamı... Hollywood bulvarındaki yıldızını sökmüşler! Düşünsene! Haliyle o da çökmüş tabii. Vasiyetinde bütün parasını All for All vakfına bırakmış. Bana da bir mektup yazmış. Özür diliyor, yüzünü almam için yalvarıyor..."

"Kaç yaşındaydı öldüğünde?"

"39... Öldükten sonra yüzünü alıp donduran bir laboratuvar var. Onlar aradı beni. Sonra da yanlarında bir avukatla geldiler. Derek Haley size yüzünü miras bıraktı, dediler. Önce inanamadım tabii. Sonra da, istemiyorum, dedim. Kimsenin yüzünü istemiyorum!"

"Hatırlıyorum. Arada Cengâver de sorardı sana... Yüz nakli düşünmez misin, diye. Ama sen hep, hayır, derdin."

"Zaten bunlar da beni ilk ne zaman aramıştı, biliyor musun? Ben 25 yaşındayken..."

"Ciddi misin?"

"Evet! Ama o zaman hiç istememiştim! Çünkü ben kendimi görmüyordum ki! Aynaya bile bakmıyordum! Umurumda değildi! Bu suratı görmek zorunda olan ben değildim! Onlardı!"

"Onlar da kim?"

"Kim olacak? insanlar! Paramparça yaptıkları bu suratı görsünler, istedim! Hepsi görsün! Ben hayatta olduğum sürece hiçbiri unutamasm bu suratı!"

"Ne oldu peki? Bunca yıl sonra niye değiştirdin kararını?"

"El-Aman'da bir cerrah vardı... Asbjörn... Hayatımı o kurtarmış. Geçen yıl, aralık ayında nerede yaşadığını öğrendim. Sonra da onunla tanışmaya gittim. Önce baktı yüzüme... Sonra ağladı... Bir de ne dedi, biliyor musun?.. Keşke hayatını kurtarmasaydım. Keşke ölseydin de bu yüzle bu acıları çekmek zorunda kalmasaydın!"

"Deli mi bu adam?"

"Hayır, sarhoştu! Onun için de doğruyu söylüyordu. Haklıydı... Ben de ölmeye karar verdim. Önce ölecek, sonra da dirilecektim! Eski Zamir ölüp gidecek ve yeni bir yüzle yeniden doğacaktı! Derek Haley'nin avukatları, 'Sen ölene kadar bu yüz senindir' demişti. Ben de onları aradım ve tamam, dedim. O yüzü istiyorum! Sonra da ameliyat için Zürih'te hastaneye yattım. Geçen yılbaşını o hastane odasında geçirdim. O kadar heyecanlıydım ki ne kadar yalnız olduğumu bile unutmuştum! Sonra sargılar açıldı... Aynaya bakıp da yeni yüzümü görünce her şeyin değişeceğini sanıyordum! Bir ağrı var... Korkunç bir ağrı... Sürekli aklımı kemiriyor... Onun geçeceğini sanıyordum! Artık yeni bir yüzüm olacak ve her şey geçmişte kalacaktı. Ama öyle olmadı... Hiçbiri geçmedi! Aynaya baktım ve hiçbir şey hissetmedim. Ölüp dirilmek hiçbir işe yaramadı... Evet, artık bir yüzüm var! Bir adım da var. Ama hepsi o kadar! Kim olduğum hakkında hiçbir fikrim yok. Şimdilik, eski bir aktörün yüzüyle, eski Zamir'in rolünü oynamaya devam ediyorum. Çünkü bu

yeni hayatta henüz ne yapacağımı bilmiyorum. Hem de hiç! Sadece şunu biliyorum: Bütün bunlarda bir terslik var! Yaptığım işte bir terslik var! Çünkü doğada barış diye bir şey yok. Her canlı hayatta kalmak için savaşır. Hem de sürekli! Hayat bir savaştır! Onun için de bu yaptığımız işin bu dünyada yeri yok! İnsanların birbirini öldürmesini engellemeye çalışmak, insanı inkâr etmekten başka bir şey değil! insanlığın nasıl ilerlediğine baksana! Bütün teknolojik gelişimi savaş üstüne kurulu! Bütün ekonomisi! Kültürü, dili, düşünceleri, her şeyi! Çünkü insan savaşmak için var! Peki biz ne yapıyoruz?"

Kendimi tutamamıştım. Tutamıyordum. Ağzımdan çıkan bu sözleri dur duramıyordum. Çürük birer diş gibi dökülüyorlardı. Ben de dudaklarıma geleni tükürüyordum. Ağlamak için mükemmel bir andı ama ağlayan ben değildim. Gözleri yaşaran Christelle'di. O an Cengâver'i düşündüğüne emindim. O da son günlerinde böyle konuşuyor olmalıydı. Geçen yıl mayıs ayında kendini vurmadan önce... İntihar etmemek için yanımda bir çelloyla gezdiğimden haberi olmasa da Christelle her şeyi anlamıştı. Yoksa bunu sormazdı:

"En son ne zaman uyudun?"

Cengâver de uyuyamıyordu.

"Bilmiyorum" dedim.

"Bu gece burada kalacaksın."

Başımı çevirip gri duvara baktım. Bataklığı andırsa da bir deniz olan Kuzey Denizi'ne.

"Ne bir nehir ne bir ova ne de bir dağ... Ne bir ağaç ne bir bulut! Hiçbir şey insana deniz kadar özgürlük fikri vermez. Hatta özgürlüğün kendisi bile!"

"Hiçbir yere gitmiyorsun" dedi Christelle.

"Ben demiyorum... Malaparte diyor."

"Başka ne diyor o Malaparte, biliyor musun? *Bu dünyadaki en korkunç tiranlar, yaşlı kadınlar!* Onun için beni sinirlendirme ve şimdi kalk, misafir odasına git. Yatağa yat. Uyuyana kadar da kalkma! Tamam mı?"

"Tamam" deyip doğruldum ve birkaç adım atıp durdum.

"Christelle... O kayıp Filistinlilere ne oldu?"

"Merak etme, ölmediler."

"Peki neredeler?"

"Yıllar önce Cengâver beni Kapadokya'ya götürmüştü... Orada bir yeraltı şehrini gezmiştik. Derinkuyu'ydu adı. Bir zamanlar, insanlar o kadar korkmuş ki kayaları oyup yerin altında kendilerine bir şehir inşa etmişler. Yıllarca güneşi görmeden yaşamışlar. Sırf güvende olmak için... O kayıp Filistinliler de öyle yapıyor... Hâlâ Filistin'deler. Ama yerin üstünde değil, altında. Ramallah yakınlarında mağaralar var. Orada saklanıyorlar... Belki de şimdilik en iyisi budur. Madem İsrail'le Filistin yan yana olamıyor. Biri üstte, diğeri altta yaşar."

Duyduklarıma inanamamıştım.

"Bu kimin fikriydi? Senin mi?"

"Hayır, Cengâver'in... Kapadokya'da gelmiş aklına. Bana söz vermişti. Bu senaryoyu kimseyle paylaşmayacaktı. Ama ne yazık ki birilerine söylemiş. Ve o birileri de Filistinlileri ikna etmiş. Onlar da topraklarını terk etmektense yerin altına girmeyi kabul etmişler. Zaten başka çareleri var mı?"

"İsrailliler bunu biliyor mu?"

"Sanmıyorum. Haberleri olsa izin vermezler."

"Haklısın" dedim. Sonra da misafir odasına gittim. Sabra ve Şatilla beni Berlin'de bekliyordu. Orada buluşacaktık. Bu haberi onlara nasıl vereceğimi düşündüm. Yatağa yattım ve gözlerimi kapadım. Belki de şöyle demeliydim:

"Üzülmeyin, hiçbiri ölmemiş! Sadece diri diri gömülmüşler."

Belki de kitapçıdan *Anne Frank'ın Hatıra Defteri*'ni alıp hediye etmeli ve kayıp Filistinlilerin başına ne geldiğini onların tahmin etmesini beklemeliydim. Ama kitabın sonunu düşününce bundan da vazgeçtim.

Ben de, ne zaman çaresiz kalsam yaptığım şeyi yapıp gerçeklerden kaçtım. Yıllardır aynı yere kaçıyordum. Bir hayale... Tam Habil'i öldürecekken Kabil'in karşısına çıkmamla başlayan bir hayal. Önce

Kabil'in öfkesini onunla konuşarak dindiriyor, ardından iki kardeş arasında sonsuz bir barış sağlıyordum. Ancak asıl hayal sonrasına dairdi. Çünkü hayal etmesi en zor olan oydu: Kabil Habil'i öldürmemiş olsa, bugün dünya nasıl olurdu?

Kukla ve Ejaz

O gün Cenevre'de farklı dünyalara ait iki etkinlik vardı. Öylesine farklılardı ki sanki dünya üzerinde iki Cenevre vardı... Etkinliklerden biri, Milletler Sarayı'nda düzenlenen, kitlesel göç konulu BM toplantısı, diğeri Léman gölü kıyısındaki bir müzik festivaliydi. Peki 17 yaşında bir genç olan Zamir hangisine katılmak üzere şehre gelmişti? Tabii ki Birleşmiş Milletler toplantısına. *Assembly Hall* denilen ana salonda, hem de en ön sırada oturmuş, sabahtan beri karşısındaki sahneye bakıyordu. Ancak öylesine sıkılmıştı ki hiçbir şey görmüyor ya da duymuyordu. Oysa kürsüye art arda konuşmacılar çıkıyor, arkalarındaki dev ekranda sürekli istatistikler ve grafikler beliriyordu. Aslında toplantı daha çok bir matematik sempozyumunu andırıyordu. Hatta asırlardır çözülemeyen gizemli bir problem inceleniyormuş gibiydi. Böyle olması normaldi çünkü bu tarihi binada, baştan beri her şey sayılarla ilgili olmuştu. BM henüz Milletler Cemiyeti adlı bir örgütken merkezi burasıydı. Ve bina yine bir çeşit matematik probleminin çözülmesi sonucunda inşa edilmişti. Birinci Dünya Savaşı'ndan galip çıkmış tarafların, aralarında Osmanlı imparatorluğu topraklarının da bulunduğu savaş ganimetini nasıl paylaşacağına dair bir problemdi bu. Hesabı yapabilmek için de Paris'te bir konferans düzenlenmiş ve orada Milletler Cemiyeti'nin temeli atılmıştı. Dolayısıyla bu cemiyetin merkezi olacak Milletler Sarayı da aslında bir muhasebe bürosu olarak kurulmuştu. Masrafları çıkardıktan sonra savaştan ne kadar kâr edildiği burada hesaplanacak ve çıkan sonuca göre, yenilmiş devletlere fatura kesilecekti. Bu noktada dikkat çeken, Milletler Cemiyeti kuruluş kararının alındığı konferansın adıydı. Normalde Paris *Tahsilat* Konferansı olması gerekirken... Adı, Paris *Barış* Konferansı'ydı. Buradan da anlaşılacağı

üzere barış kelimesi birçok anlama gelebiliyordu. Hatta barış dışında her anlama geliyordu. Aynı savaş kelimesi gibi. Örneğin göç konulu toplantıda da bu kelime bolca kullanılıyordu. Ancak toplantı gerçekte bir matematik sempozyumu olduğu için savaş kelimesi burada *sıfır* yerine geçiyordu. Yani *yutan eleman.* Bu da normaldi çünkü savaşla çarpılandan geriye hiçbir şey kalmıyordu. Örnek:

75.000.000 İnsan × *İkinci Dünya Savaşı* = 0

Sabah başlayan toplantı akşama kadar sürecekti. Büyük bir sabırsızlıkla, Zamir öğle yemeği için verilecek arayı bekliyordu. Aç olduğu için değil. O bir saatlik arada, en az beş kadeh şarap ve yarım paket sigara içmeyi planladığı için... Solundaki koltuklarda oturan Jenna'yla Jacinta elbette buna karşı çıkacaktı. Hatta büyük ihtimalle Jacinta bir kadeh içmesine izin verecek ama Jenna buna bile itiraz edecekti. Ama onları birbirine düşürmek, Zamir için en az sigara ve içki tüketmek kadar keyif vericiydi.

İki kadın eskisi kadar kavga etmese de en küçük tartışmada yıllar öncesine ait konuları açıyor, içlerinde birikmiş öfkeyi diğerinin üzerine yığmak için fırsat arıyorlardı. Çocuklarının ortak velayetine sahip, boşanmış bir çifte benziyor ve Zamir'i birbirlerine karşı bir koz olarak kullanmaktan kaçınmıyorlardı. Buna karşılık Zamir de, ebeveynleri boşanmış çocukların çok iyi bildiği bir şeyi yapıyor ve iki kadın arasındaki iletişimsizliği iliğine kadar sömürüyordu. Ne de olsa Jenna ile Jacinta birbirini tanıdığını sanıyordu. Oysa bu bir sanrıydı. İkisi de birbirlerinin aklından geçenleri okuyabildiklerini iddia ediyor, bu yüzden de herhangi bir konuda anlaşmak üzere konuşmaya gerek bile duymuyorlardı. Uzlaşamayacaklarını varsayıyor, tartışmaya o noktadan başlıyorlardı. İlişkilerini, birbirleri hakkındaki önyargıları üzerinden yürütüyorlardı ve Zamir de bu noktada devreye giriyordu. İletişimlerindeki boşlukları o dolduruyordu. Bunu da önyargı ateşlerine odun taşıyarak yapıyordu. Böylece iki kadın arasındaki uçurum daha da büyüyor ve hiçbiri diğerine "Sen gerçekte kimsin?" ya da "Bu konuda ne düşünüyorsun?" diye sormuyordu.

Sürekli birbirini suçlamaktan ibaret olan, Jenna ile Jacinta arasındaki bu *soğuk savaş* ilişkisini gözlemlemek, hatta yönlendirmeyi öğrenmek, Zamir açısından çok değerli bir deneyimdi. Çünkü yıllar sonra bir sunucu olacak ve devletlerin de insanlardan farksız olduğunu görecekti. İletişim kurmayı reddeden iki insanın durumunda olduğu gibi, soğuk savaş halindeki iki devleti de birbiri hakkında herhangi bir şeye inandırabilmek gayet kolaydı. Aynı kolaylık, kutuplaşmış toplumlar için de geçerliydi. Örneğin, herhangi bir nedenden artık görüşmeyen iki komşunun birbirine saldırması için birkaç isimsiz mektup yeterliydi. Buna göre, birbirini tanıdığını sandığı için artık iletişim kurmaya gerek duymayan iki taraf olduğu sürece, her ülkede iç savaş çıkarılabilirdi. Burada önemli olan, aynı toplum içindeki farklı grupların birbiriyle bağını koparmaktı ki bu da çocuk oyuncağıydı. Çünkü insan denilen varlık, sadece ebeveynlerine ve o ebeveynlere benzeyenlere güvenebilen aptal bir çocuktu. Hatta bütün hayatı, anasıyla babasından farklı görünen herkesten korkmak ya da nefret etmekle geçiyordu. Ne de olsa insan bir türlü büyümüyor ve hep çocuk kalıyordu. Çünkü kurduğu toplum tersine işleyen bir kuvöz gibiydi. İnsanın duygusal zekâ gelişimini mutlaka bir noktada durduruyor, hatta geriletiyordu. Öyle olmasa, tekerleğin icadı dahil, tüm insanlık birikimini kullanarak binbir güçlükle gittiği Ay'a, ülkesinin bayrağını diker miydi? Aptal bir çocuk gibi... Tam da bu yüzden insan aslında hiçbir yeri gerçekten keşfedemiyor, sadece savaş alanını genişletiyordu. Dolayısıyla Zamir'in öğle yemeği arasında kaç kadeh şarap içeceği konusu da Jenna ile Jacinta arasındaki soğuk savaşta açılacak yeni bir cepheden ibaretti.

Kürsüdeki konuşmacı, alkışlar eşliğinde sahneden inip Zamir'in önünden geçti ve sağındaki koltuğa oturdu. Henüz tanışmamışlardı ancak adını herkes duymuştu: Ejaz. Zamir'le yaşıt gibi duruyordu. Sabahtan beri yan yana otursalar da hiç konuşmamışlardı. Hakkında bilinen tek şey, altı yıl önce, bilincini kaybetmiş bir halde, ölmek üzereyken Ege Denizi'nden kurtarılmış olmasıydı. Gerisi yoktu çünkü hiçbir şey hatırlamıyordu. Göçmenleri Türkiye'den Yunanistan'a

taşıyan o köhne tekneye nasıl bindiği ya da yanında ailesinin olup olmadığına dair hafızasında hiçbir anı yoktu. Üzerinden bir kimlik ya da pasaport çıkmasa da teknedeki diğer yolcular gibi Suriyeli olduğu açıktı. Kurtarılma anına dair görüntüler bütün dünyada izlenmiş ve göç yolunda hayatı kararan milyonların simgesi haline gelmişti. Hatta o göçmenlerin, gittikleri her yerde huzursuzluk yarattığı ya da *iyi insanlar* olup olmadığının tartışıldığı bir dönemde, üzerindeki can yeleği herkese bir insanlık dersi vermişti. Çünkü o yüzen tabutta Ejaz'dan başka çocuk olmadığı için teknedeki tek can yeleği ona giydirilmişti. Demek ki göçmenler de farklı bir gezegenden gelmiyor ve diğer bütün insanlar gibi "Önce çocuklar!" demeyi biliyorlardı. Bu sayede de hayatta kalabilen sadece Ejaz olmuştu. Suyun üzerinde salınan 43 cesedin arasında, donmak üzereyken bulunmuş ve Yunanistan Ejaz'la birlikte imajını da kurtarmayı ummuştu. Çünkü Yunan devletinin göçmenlere karşı tavrı Macaristan'la yarışabilecek kadar acımasızdı. Karayoluyla Yunan topraklarına girenler, özellikle kış aylarında iç çamaşırlarıyla kalana kadar soyulur, sonra da Türkiye'ye doğru ite kaka yürütülürdü. Yunanistan'a denizyoluyla yaklaşanlar ise daha şanssızdı. Çünkü Yunan Sahil Güvenliği tarafından önce botları patlatılır, sonra da kurtarılmaları için Türk tarafına haber verilirdi. Böylece Türkiye'den yola çıkan çoğu göçmen, Yunanistan yerine kendini cehennemde bulur ve orada bir tur atıp Türkiye'ye dönerdi...

43 insanın boğularak öldüğü o tekne kazası da bu uygulamalarından ötürü Yunanistan'ın yoğun biçimde eleştirildiği günlere denk gelmişti. Dolayısıyla 12-13 yaşlarındaki bir çocuğun hayatını kurtardıklarını tüm dünyaya duyurmakta gecikmediler. Ancak olaylar istedikleri gibi gelişmedi. Çünkü çocuk şoktaydı ve konuşamıyordu. Kazanın üzerinden haftalar geçmesine rağmen hafızası geri gelmiyor ve yaşadığı ağır travmanın etkisinden çıkamıyordu. Bütün bunların sonucunda da Yunan hükümetine, kameralar karşısında defalarca teşekkür edemiyordu! Yine de halkla ilişkiler açısından etkili bir araç olarak kullanılabilirdi ki öyle de

yapıldı. Hükümet, çocuğun sorumluluğunu, göç politikası konusunda asla anlaşamadığı bir yardım kuruluşuna devretti. Ne de olsa Yunanistan, bir hükümetten ibaret değildi. İnsan Göçmendir Vakfı adlı kuruluşun üyeleri, denizyoluyla gelen göçmenlerin sağ salim karaya çıkabilmesi için ellerinde battaniyelerle her gece Ege Denizi kıyısında bekleyen Yunan gençlerdi. Ve çocuğa da adını onlar verdi. Bir zamanlar El-Aman'da yaşayan ve Zamir'in adını koyan Halepli şair Yusuf Ali gibi onlar da duruma uygun bir kelime aradı. Ejaz Arapçada mucize anlamına geliyordu ve çocuğun kurtuluş hikâyesine gayet uydundu. Hatta kurtuluşundan sonra yaşadıkları da birer mucize sayılabilirdi. On binlerce insan Yunanistan topraklarındaki mülteci kamplarında *hayata dönmeyi* beklerken, Ejaz ilk uçakla Stockholm'e gönderildi. Vakfın merkezi oradaydı ve Ejaz Stockholm'de yeni doğmuş bir bebek gibi her şeyi baştan öğrendi. Başta sadece, yaptığı basit resimler ve el işaretleriyle anlaşabiliyorken önce İngilizce, sonra İsveççe konuşmaya başladı. Ayrıca, çevresiyle iletişim kurabilmek için resim yapmak Ejaz'ı bu konuda hayli geliştirmişti. Üstelik yeteneği ve geniş bir hayal gücü de vardı. Théodore Géricault'nun *Medusa'nın Salı* tablosunu andıran resimler yapmaya başladı. Bu yağlıboya tablolarda, dünyanın bütün ırklarından insanlar, kırık dökük teknelerin içinde dev dalgalarla boğuşuyor, açık denizde ölüm-kalım savaşı veriyorlardı. Biri ufka umutla bakarken, diğeri korku içinde iki büklüm duruyor, bir başkası denize düşmüş yaşlı bir kadına elini uzatırken, öteki dua ediyordu. Her ne kadar resimlerin konusu hep aynı olsa da her biri çok farklıydı. Çünkü tekne ya da botun içindeki insanlara dair öylesine vurucu ayrıntılar veriyordu ki resmettiği her yolculuk ayrı bir macerayı anlatıyor ve gerçekmiş gibi duruyordu. Doğal olarak, Ejaz'ın bu tabloları dünyaca meşhur oldu ve sanattan para kazanmak isteyenler için akıllı bir yatırım aracına dönüştüler. Artık bir İsveç vatandaşı olan Ejaz, tablo satışlarından elde ettiği geliri, kendisine sahip çıkan vakfa bağışlamaya başladı ve bu sayede bir kahraman olmanın ötesine geçip bir yarı-tanrıya dönüştü. Çünkü kahramanlara

sadece hayranlık duyulurdu. Ama eğer bir insana önce acınıp sonra da hayran olunuyorsa, o kişi artık kutsal bir varlıktı. Zamir ise ne kahraman ne de yarı-tanrıydı. Çünkü insanlar ona sadece acıyordu. Bu da onu yalnızca bir kurban yapıyordu. Eskiden olsa belki Ejaz'ı kıskanırdı ama artık bunların hiçbiri umurunda değildi. Onun tek düşündüğü, öğle yemeği arasında sarhoş olacak kadar şarap içebilmekti. Ancak bunu da başaramadı. Çünkü tam yemek salonuna girecekti ki önüne bir koruma çıktı. Kulaklığı, koyu renk takım elbisesi ve bir robotu andıran davranışlarına bakılırsa koruduğu kişi ya bir mafya lideri ya da Papa'ydı. Ya da...

"Sayın Başbakan, seninle tanışmak istiyor."

Zamir'in iki yanında duran Jenna ve Jacinta birbirlerine baktılar. Zamir'in herhangi bir başbakanla görüşmesi All for All açısından daima yararlıydı. Ancak hayatının o döneminde içki, uyuşturucu ve seksten başka hiçbir şey istemeyen 17 yaşındaki bir genç için bu davetin hiçbir anlamı yoktu. Yanıt veren Jenna oldu.

"Tabii, Zamir de sayın başbakanla tanışmaktan çok mutlu olur. Hangi ülke acaba?"

Sabah herkese dağıtılan programı daha dikkatli okusaydı Jenna bunu sormazdı. Çünkü toplantıya katılan tek başbakan vardı. Ülkesinde üç milyonun üzerinde göçmen yaşıyor ve çoğu, Ejaz gibi Avrupa'ya gitmek için hayatını tehlikeye atıyordu. Öğleden sonra yapacağı konuşma da bununla ilgiliydi. Hem başında olduğu devletin göçmenlere sunduğu şartları hem de göç yolunda insanların hayatını kaybetmemesi için alınması gereken önlemleri anlatacaktı. Jenna'nın sorusuna, korumanın ceket yakasındaki bayrak iğnesini gören Jacinta yanıt verdi:

"Türkiye."

"Evet" dedi koruma. Sonra da Zamir'e dönüp hemen yanlarındaki uzun koridoru gösterdi.

"Bu taraftan."

Jenna koridora doğru yöneldi ama koruma sert bir tonda, "Sadece Zamir" dedi.

O an iki kadının da yüzüne bir endişe perdesi düştü. Ancak ellerinden bir şey gelmediği için Zamir'in ardından bakmakla yetindiler. Her ne kadar sayesinde bağış toplamaya devam etseler de Zamir'in dengesiz davranışları onları ürkütüyordu. Bu yüzden de böylesi etkinliklerde onu asla yalnız bırakmak istemiyorlardı. Çünkü yanında oldukları sürece, Zamir'in saldırgan davranışlarına şu basit gerekçeyi sunabiliyorlardı:

"Lütfen kusuruna bakmayın. Her yıl bir ameliyat oluyor. Sürekli ilaç kullanıyor. Bunlar da psikolojisini çok etkiliyor."

Karşılarındaki kişi bu açıklama karşısında derhal sakinleşiyor, hatta az önce herkesin önünde hakarete uğradığı için öfkelendiğine pişman oluyordu. Çünkü böylesine acı çeken bir gence hoşgörüden başka hiçbir şey gösterilemeyeceğini hatırlıyor ve "Tabii, tabii! Hiç önemli değil... Kim bilir nelerle baş etmek zorunda kalıyor?" benzeri cümleler kuruyordu.

Aslında, duruma göre Jacinta ya da Jenna'nın öne sürdüğü bu gerekçe çok da yanlış sayılmazdı. Sadece eksikti. Gerçekten de Zamir sürekli yüzünden ameliyat oluyor ve nörolojik yan etkileri olan ağır ilaçlar kullanıyordu. Ama aynı zamanda Zerre'nin de oğluydu. Yani kimse bilmese de saldırganlık, bir aile geleneğiydi. Ancak saldırıyı başlatanlar onlar değildi. Dünya Zamir'e ne kadar saldırıyorsa, annesi gibi o da misliyle karşılık veriyordu.

Zamir'in geçtiği uzun koridorun sonunda geniş bir kapı ve önünde üç koruma daha vardı. Tabii ki onlar da birer robota benziyordu. Belki de hepsi robottu! Hatta bir an için Zamir, dünyadaki tek insanın kendisi olabileceğini düşündü. Herkesin robot olduğu bir dünyadaki tek insanın görevi de robot tamir etmek olmalıydı. Zamir bunları düşünürken önündeki kapı açıldı ve içine adım attığı odanın en az tavanı kadar yüksek olan bir sesle karşılandı.

"Hoş geldin Zamir! Gel şöyle, otur!"

Protokol deneyimlerine göre, insanların makamları, topluluk içinde konuşma sesi desibelleriyle ölçülebiliyordu. Ancak bu defa kimin kim olduğunu anlamak için Zamir'in herhangi bir şeyi

ölçmesine gerek yoktu. Çünkü odada herkes ayaktayken ortadaki yemek masasında oturanlar sadece üç kişiydi. Ve konuşan da onlardan biriydi. Üstelik Türkiye'nin yeni seçilmiş başbakanı son derece popüler bir figürdü. Uluslararası medya sayesinde Zamir dahil bütün dünya yüzünü öğrenmişti.

"Bak, Ejaz da burada!"

Zamir kendisine gösterilen sandalyeye otururken Başbakan sordu.

"Siz tanışıyor musunuz?"

"Hayır ama Ejaz'ı biliyorum tabii."

Bütün bu konuşmaları İngilizceye çevirip Ejaz'ın kulağına fısıldayan bir kadın vardı. Ancak o, masaya dahil değildi. Ejaz'ın hemen gerisinde, elinde not defteriyle bir sandalyede oturuyordu. Çeviri bitince Ejaz Zamir'e bakıp gülümsedi ve o da başıyla selam verdi.

"Hadi o zaman" dedi Başbakan. "Çocuklar acıkmıştır. Gelsin bakalım yemekler!"

Sonra da Zamir'e, sağında oturan adamı gösterdi.

"Dışişleri Bakanımız Salim Bey."

"Çok memnun oldum" dedi Zamir.

Sürekli gülümseyen Başbakan bu defa bir kahkaha atıp konuştu:

"Valla bravo! Bak, gördün mü Salim? Ne güzel Türkçe konuşuyor! Aferin!"

"Evet efendim" dedi Salim. "Gerçekten güzel konuşuyor."

O sırada yuvarlak masanın etrafını garsonlar sarmış ve yemek servisi başlamıştı. Zamir, odayı dolduran Türk heyetinin geri kalanına baktı. Ayakta olanlara... Hepsinin de gözü Başbakan'ın üzerindeydi. En küçük mimiğinden bir anlam çıkarıp olası bir ihtiyacını karşılamak üzere hazır bekliyor, hayranlıkla onu izliyorlardı. Doğrusu, bir rock yıldızı ve *groupie*'leri gibi görünüyorlardı.

Önlerine konan ilk tabak, eğreltiotlu bezelye çorbasıyla doluydu. İlk kaşıklar alınmıştı ki Zamir Başbakan'ın yemediğini ve kendisine baktığını fark etti. Göz göze geldiler. Başbakan yaramaz bir çocuk gibi gülümsedi, sonra da elini kaldırdı. O an odada bir fısıltı rüzgârı esti.

Ve çok geçmeden iki adam ellerindeki kuklalarla Başbakan'ın iki yanında belirdi. Zamir ve Ejaz çorbaya ara vermiş, şaşkınlıkla kuklalara bakıyordu. Ancak Zamir'in şaşkın olduğu, elbette yüzünden değil, elindeki kaşığı ağzına götürmeyi unutmasından anlaşılıyordu. Bunun dışında gergin ya da heyecanlı değildi. Böylesi bir sofrada oturmak, yaşıtı herhangi bir genç için karın ağrıları ve terlemeye neden olabilecekken Zamir üzerinde herhangi bir etki yaratmıyordu. Çünkü karşısında oturan adam, karşılaştığı ilk başbakan değildi. Daha önce de defalarca devlet başkanları ya da başbakanlarla yemekler yemiş, onlarla sohbet etmişti. Ama o güne kadar hiçbirinin sofraya iki kukla getirttiğini de görmemişti.

"Lütfen siz devam edin" dedi Başbakan.

Bunun üzerine iki genç başlarını eğmek zorunda kaldı. Ancak göz ucuyla da olsa Başbakan'ın, kuklaların içine ellerini soktuğunu, sonra da onları yan yana, kucağına oturttuğunu gördüler. Bezelye çorbasından iki kaşık daha almışlardı ki ince bir ses duyuldu odada.

"Hoş geldiniz çocuklar!"

Konuşan, Başbakan'ın sol elindeki kuklaydı. Başörtülü, gözlüklü, yaşlı bir kadın... Söylediği her kelimede ağzı açıp kapanıyor, Başbakan da ona gülümseyerek bakıyordu.

"İyi ki geldiniz!"

"Yahu bırak da yemeklerini yesinler!"

Bu defa da konuşan Başbakan'ın sağ elindeki kuklaydı. Sesi daha toktu. Sakallı, gözlüklü, yaşlı bir adam... Diğer kuklanın eşi olmalıydı. Kadın kocasına yanıt verdi.

"Canım ne var! Hem beni dinler hem de yerler!"

"Valla ben 40 senedir seni dinlemekten sofradan hep aç kalkıyorum!"

"Onun için mi çıktı bu göbek? Ramazan davulu gibi!"

"Ne davulu yahu? En fazla darbuka!"

"Bir vur bakalım göbeğine, anlarsın. Darbuka mı davul mu? Hem sen aynı anda iki işi yapamıyorsun diye bu çocukları da kendin gibi mi sandın? Hem dinler hem de yerler!"

Hangi kukla konuşuyorsa Başbakan başını ona çeviriyor, bir karı-koca kavgasının arasında çaresiz kaldığını göstermek için de şaşkın bir ifadeyle arada izleyicilerine bakıyordu. Türk heyeti kahkahalarla gülse de Zamir ve çevirmeni dinleyen Ejaz ne tepki vereceklerini bilemiyorlardı. Yaşlı kadın devam etti:

"Çocuklar, benim bir fikrim var. Diyorum ki sizin de kuklalarınız olsa... Sonra da o kuklalarla Başbakan amcanız bir konuşma yapsa..."

Yaşlı adam karısının sözünü kesti.

"Ama konuşmayı nerede yapacağını da söyle!"

"Yahu patlama, anlatıyoruz işte!"

Yine herkes kahkaha attı ve yaşlı kadın devam etti.

"Gelecek ay Avrupa Konseyi'nde bir toplantı var. Başbakan amcanız da orada bir konuşma yapacak. Sizi herkes tanıyor. Suriyeli çocukların sesi olmak için elinizden geleni yapıyorsunuz. Hem de yıllardır. Ben de diyorum ki..."

Yine uzattın lafı! diye söze girdi kocası. "En iyisi ben anlatayım. O toplantıda kürsüye üçünüz çıksanız ve sayenizde bütün dünya Suriye'de çekilen acıları bir defa daha hatırlasa... Ne dersiniz?"

Zamir ve Ejaz'ın sessiz kaldığını görünce yaşlı kadın devreye girdi.

"Çocuklar, insanlar unuttu! Suriye'de bir savaş olduğunu bile unuttular! Hele evlerini terk etmek zorunda kalan o milyonlarca insan var ya? Onları düşünen, sizden, bizden başka kimse kalmadı. Ama Avrupa'nın da bir şeyler yapması lazım, değil mi? Onların da elini taşın altına koyması lazım! En azından Türkiye'ye destek olsunlar!"

Ejaz'ın aklı karışmıştı.

"Biz de mi konuşma yapacağız?"

Yaşlı kadın çevirmeni duyunca güldü.

Hayır, hayır... Sizin kürsüye çıkmanıza gerek yok. Çünkü zaten kürsüde kuklalarınız olacak. İnsanlar, kukla görünce hep güler ya? Bu defa hem gülüp hem ağlayacaklar! Hatta size şöyle söyleyeyim: Öyle vurucu bir konuşma olacak ki tarihe geçecek! Evet, ne diyorsunuz?"

Bir vantrilokla konuşan kişinin en büyük sorunu, nereye bakacağını bilememekti. Çünkü kuklacıya bakarak konuşmak, bir

anlamda gösteriyi bozmak anlamına geliyor, bir kuklayla konuşmak da insana kendini aptal gibi hissettiriyordu. Bu yüzden de Zamir Ejaz'a bakarak konuştu.

"Bence çok iyi bir fikir!"

Hayatında duyup duyabileceği en saçma fikrin karşısında böyle bir tepki vermesinin nedeni, aslında olan bitenin hiç umurunda olmamasıydı.

Ejaz da Zamir'e bakıp başını salladı.

"Bence de!"

O da fazla umursadığı için böyle bir tepki veriyor olmalıydı. En azından Zamir o an böyle düşündü. Çünkü bir başbakanın Avrupa Konseyi'nin karşısına, elinde iki kuklayla çıkıp bir konuşma yapması, göçmenlerin acılarını önemsizleştirecek, aptalca bir gösteriden başka bir şey değildi. Ve Zamir o an bir şey daha düşündü. Bu defa odadaki diğer insanlar hakkında. Hepsi de bu fikrin kötülüğünün farkında olmalıydı. Çünkü bunu görmek için dâhi olmaya gerek yoktu. Ama hiçbiri bir şey söylemiyordu. Hiçbiri Başbakan'ı uyarmıyordu. Ne yanında oturan dışişleri bakanı ne de ayaktakiler. Demek ki Başbakan'ın çevresinde, bir insanın gerçek fikrini söylemesi birtakım sorunlara yol açıyordu. Oysa Başbakan daha yeni seçilmişti. Göreve geleli sadece 4 ay oluyordu. Ama bu kısa zamanda bile yönetim biçimini açıkça ortaya koymuş olmalıydı. Belli ki bulunduğu her mekânda en iyi fikirlerin sahibi sadece kendisiydi. Üstelik fikirlerinin tartışılmasını da bir hakaret olarak algılıyor olmalıydı ki çevresindekiler susmak zorunda kalıyordu. Belki de her şey, Başbakan'ın gerçek mesleğiyle ilgiliydi. Sonuçta o bir yıldızdı! Hem de yıllardır sahne ışıkları altında olan bir yıldız...

Bir gecede ünlü olmuştu. Hatta tam olarak üç dakikada. Çünkü katıldığı televizyon programındaki sunduğu gösterinin süresi bu kadardı. Bu bir yetenek yarışmasıydı ve müthiş bir vantrilok olarak, o gece herkesi kendine hayran bırakmıştı. Elindeki kuklayı öylesine doğal biçimde konuşturuyordu ki kukla canlı bir varlıkmış gibi görünüyor ve izleyici gözünü ondan alamıyordu. Elbette sonunda

yarışmayı kazanmış ve popülerliği daha da artmış, böylece ülkenin dört bir yanında gösteriler düzenlemeye başlamıştı. Bu gösterilerde farklı kuklalarla sahneye çıkıyor ve art arda skeçler sergiliyordu. Mizah anlayışı basit gibi görünse de olağanüstü incelikte gözlemler içeriyordu. Çoğunlukla, gündelik hayattaki klişeler ya da basmakalıp davranışlar üzerine espriler yapıyordu. Her ne kadar o dönem her alanda yolsuzluk yapan hükümet bunu kamuoyundan gizlemek için işkenceye varan baskılar uygulasa da gösterilerinde bunların hiçbirinden söz etmiyordu. Dolayısıyla bu gösteriler birer futbol maçı gibiydi. Onu izlemeye gelenler, en az 90 dakika boyunca, devletten yedikleri bütün kazıkları unutur ve en büyük sorunlarının kadın-erkek ilişkilerindeki sakarlıklar olduğunu düşünürlerdi. Bu yüzden de, hükümeti eleştiren tiyatro oyunları, filmler ya da kitaplar birer birer yasaklanırken ona kimse dokunmuyordu. Hatta hükümetle aynı partiden olan bütün belediyeler ona salonlarını açıyor, kendi şehirlerinde gösteri yapması için ısrar ediyorlardı. Zaman içinde sahne gösterilerine reklam filmleri eklendi. Sonra da elbette sinemaya geçti. Elinde kuklalarıyla bir çekim setinden diğerine koştu ve bu filmlerin her biri büyük gişe başarıları elde etti. Kuklalarıyla şarkılar söylediği bir albüm bile yaptı. Ancak yıllar içinde artan tek şey, şöhreti olmadı. Hükümete karşı yapılan protestolar da aynı hızla yükseldi. Üç dönem üst üste ülkeyi yöneten partiden kurtulmak isteyenler artık çoğunluktaydı. Yapılacak ilk seçimde, Türkiye'de bir iktidar değişikliği olacağı neredeyse kesindi. Bunun üzerine kukla gösterisi bir gecede değişti ve hükümeti eleştiren esprilerle doldu. O gecenin sonunda da, bütün ülkeyi 10 yıldır eğlendiren adam bir parti kurup seçime gireceğini açıkladı. Ve bu sözler elbette ayakta alkışlandı. O güne kadar hükümetin baskı politikalarına karşı neden sessiz kaldığını ise kimse sorgulamadı. Bunun üzerine, kısa sürede partisini kurup ülke genelinde il örgütlerini oluşturdu ve seçimlere altı ay kala en popüler muhalif güç haline geldi. Ancak bir sorun vardı. Daha doğrusu, bir gizem. Çünkü politik görüşünü tam olarak kimse bilmiyordu. Sorulduğunda da şöyle diyordu:

"Nasıl ki ben yıllarca kuklaları konuşturdum, beni konuşturan da milletim olacak. Onlar ne istiyorsa ben onu söyleyeceğim. Ben ne dış güçlerin ne de iç mihrakların kuklası olacağım. Ben sadece milletimin kuklası olacağım! Benim politik görüşümün ne olduğuna bu milletin iradesi karar verir! Ben değil!"

Bu yanıttan hiçbir şey anlamayan gazeteciler biraz üsteleyince de öfkelenip şunu söylüyordu:

"Milletten izin almadan, millete fikrini sormadan sağcı ya da solcu olmuş adaylar var ya? Siz gidin, onlarla konuşun!"

Benzer cümleleri, partisinde görevli olanlar da kuruyor, böylece Türkiye'de yeni bir politik söylem doğuyordu. Diğer partiler somut vaatlerde bulunmaya çalışsa da asıl ilgi çeken söylem buydu çünkü belirsiz ve içi boştu. Örneğin, yeni kurulan partinin tek bir vaadi vardı: Milletin sesi olmak... Bu vaadin içini kim nasıl istiyorsa öyle doldurabilirdi. Ve öyle de oldu. Türkiye'nin en başarılı vantriloğu, ülkenin köklü sorunlarıyla ilgili hiçbir çözüm önermese de mevcut hükümeti ve diğer partileri öylesine etkili biçimde eleştirdi ki seçimlerde oyların yüzde 44'ünü alıp tek başına iktidar olmayı başardı. Bu inanılmaz bir gelişme gibi görünse de Türkiye'nin politik tarihi göz önüne alındığında öngörülebilirdi. On yıllardır politika sahnesinde olan mevcut partilerden umudunu kesen geniş bir kitle "Senin sesin olacağım" diyen birinin peşinden gitmeyi tercih etmişti. Çünkü o insanların, sosyoekonomik sınıfları ve bütün kimliklerini aşan bir derdi vardı: Tamamen yok sayılmak. Ve artık öyle bir başbakan vardı ki sadece milletini dinleyecekti. Ancak milletin, sesini ona nasıl duyuracağı, elbette hayli belirsizdi...

Sonuç olarak, Türk halkı, konvansiyonel tıptan umudunu kesince alternatif olana, hatta dini ya da metafizik çözümlere başvuran ölümcül bir hasta gibi davranıp, başbakan olarak bir vantriloğu seçmişti. Aslında bunda da şaşılacak bir şey yoktu. Çünkü bir vantriloğun politik güce kavuşması ilk kez olmuyordu. Tarihte birçok örneği vardı. Eski Ahit'te, ölmüş olan İsmail'den Kral Tâlût'a haber getirdiği söylenen *Endor Cadısı* adlı kadın büyük ihtimalle bir

vantriloktu. Dolayısıyla ölüler diyarından geldiği düşünülen ses aslında o kadar da uzaktan gelmiyordu. Bunun dışında, Antik Yunan'da da durum farklı değildi. Dudaklarını oynatmayan birinden yükselen sesin, ancak ölü bir ruha ait olabileceği düşünülürdü. Vantriloklar da böyle düşünenleri hayal kırıklığına uğratmaz ve sahip oldukları yeteneği, ölülerle canlılar arasında medyumluk yapmak için kullanırlardı. Henüz ellerinde bir kukla olmadığı için, konuşturmak üzere tapınaklardaki kutsal taşları seçenler de vardı. Örneğin, Sur şehrindeki Herkül Tapınağı rahibeleri o kutsal taşların yanı başında durur ve birden o taşlar gizemli biçimde konuşmaya başlardı. Ancak dönemin en ünlü vantriloğu Atinalı Eurikles'ti. Öyle olmalıydı çünkü adı, Aristophanes'in *Eşekarıları'*nda, hatta Platon'un *Sofist'*inde bile geçiyordu. Atinalı Eurikles, *engastrimanteis* olarak tanınıyordu. Yani *karnından konuşan peygamber.* İçinde yaşayan bir varlık sayesinde geleceğe dair kehanetlerde bulunuyordu. Bu yeteneğinin gizemini de ancak seçkin öğrencileriyle paylaşıyordu. Çünkü ortada gerçekten de bir gizem vardı. Eurikles'in, göğsünde yaşadığını iddia ettiği varlığa ait ses karnından gelmiyordu. Vantrilok o sesi gırtlağından çıkarıyordu. Gizem buydu! Yani ses tellerini kullanıyordu. Ancak dudakları yerine dilini hareket ettiriyordu. Ve asıl mesele, bu sesi çıkarırken yüz kaslarına hâkim olmaktı. İfadeyi bozmadan ve dudakları oynatmadan konuşmak ki Türkiye'nin yeni başbakanı bu konuda çok başarılıydı. Gırtlağından konuşurken yüzü bir büst kadar hareketsiz kalır ve herkes elindeki kuklayı izlerdi. Aslında vantrilok bir illüzyonistti. *Gölge oyunu* ya da *marionette* gibi geleneksel kukla sanatlarında, kuklacılar gösteri sırasında izleyiciden saklanırken vantriloklar sahnede, herkesin gözü önünde dururlardı. Ancak izleyicinin dikkatini kuklaya çeker, yarattıkları bu illüzyonla kendileri yavaş yavaş sahneden silinir ve yok olurlardı. Sonra da istedikleri anda geri döner ve yeniden belirirlerdi. Aynı Başbakan gibi. O da elindeki kuklalara her şeyi söyletebilir ancak günü geldiğinde "Hiçbirini ben söylemedim" diyebilirdi. Hem var hem yoktu. Hem her şeyden sorumlu hem de hiçbir şeyden habersizdi. Ayrıca,

yozlaşmış Atina yargısını anlatan *Eşekarıları* adlı komedyada Aristophanes'in eleştirdiği demagoglarla aynı kumaştandı. Yani sadece Eurikles'e benzerliğiyle değil, bu yönüyle de kadim bir geleneğin temsilcisiydi. "Cambaza bak!" denilerek yıllarca soyulan bir toplumda o cambaz başbakan olmuştu. Artık cambaz da, soyguncu da, "Cambaza bak!" diyen de aynı kişiydi. Böylece hiç yanılmadığı ve yalanlanmadığı bir dünya yarattı kendine. Bir *totoloji* dünyası... Ve bir cambaz olarak tek istediği, gösterinin devam etmesiydi. Öyle de oldu çünkü kim ne duymak istiyorsa onu söyledi. Bu sayede önüne çıkan her seçimi kazandı ve yıllarca iktidarda kaldı. Bir zamanlar eleştirdiği hükümete kıyasla daha sistematik bir baskı düzeni kursa da etnik kimlik ya da sınıf üzerinden kaba bir ayrımcılık yapmadı. Ne de olsa yıllarca sahneye çıkmıştı. Bilet aldığı sürece herkes onun gözünde eşitti. Dolayısıyla ona göre insanlar sadece ikiye ayrılıyordu: Gösterisini izleyenler ve izlemeyenler. Geçmiştekilere göre bu çok daha etkili bir ayrımcılıktı. Çünkü mevcut toplumsal çatışmaların üstüne çıkan bir çatışma konusuydu. Ve bu konu da kendisiydi. Toplumu bir kâğıt gibi ikiye katladı ve kendisi kat çizgisi oldu. O andan itibaren insanlar ikiye ayrıldı: Ona inananlar ve inanmayanlar. Ve tam da bir sahne adamının isteyeceği gibi, bu iki tarafın da tek ortak noktası şuydu: Âşık olan da, nefret eden de sadece ondan bahsediyordu. Ancak nesiller değişip de gösteri eskiyince kurduğu bu denge yavaş yavaş bozuldu. Artık eskisi kadar tartışma konusu olmuyor, izleyici ya da eleştirmenlerin heyecanını diri tutamıyordu. Toplumun iki tarafı da yıllardır aynı rakiple ringe çıkmaktan bıkmıştı. Bütün numaralarını sergilemiş biri artık ilgi çekmiyordu. Ve Başbakan çok korktu. Kendi üzerinden ikiye katladığı toplum her an bir mektup kâğıdı gibi açılabilir, böylece herkes aynı cümlenin farklı kelimeleri olduğunu fark edebilirdi. Bu da iktidarının sonu demekti. O da bunu önlemek için en büyük numarasını yaptı. Henüz hiç kimsenin görmediği bir numara...

Önce bir plebisit yoluyla halka, *Allah var mı, diye* sormaya karar verdi. Sonra da bunu açıklamak üzere kameralar karşısına geçti. Önce

herkesin susmasını bekledi, sonra yüzü bir büst gibi oldu. Bir zamanlar ölüleri ya da kutsal ruhları konuşturan o vantriloklar gibi, ilk kez elinde kukla olmadan gırtlağından bir ses çıkardı. O güne kadar hiçbir kuklası için kullanmadığı, henüz duyulmamış bir tondaydı. Ve derinden gelen o gizemli ses ağır ağır Kuran okudu... Sonra da açıklamasını yaptı. İzleyenler arasında duygulanıp ağlayanlar olduğunu görünce, gösterinin başarısından emin oldu ve ikinci perdeyi TBMM'de sergiledi. Üç gün sonra Genel Kurul Salonu'nda kürsüye çıkıp yine gırtlağından gelen o sesle İstiklal Marşı'nı okudu. Bu defa da coşkudan kendini kaybedip bayılan milletvekilleri oldu. Arkadaşları o milletvekillerini ayıltmaya çalışırken, Başbakan da ceza yasasında bir değişiklik yapılacağını açıkladı. Söylediğine göre, halk bu değişikliği on yıllardır talep ediyordu. Her ne kadar Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşmalara aykırı olsa da ölüm cezasının geri geleceğini söyledi. Bunun üzerine, henüz ayılmış olan bazı milletvekilleri bu defa da mutluluktan bayıldı.

Ancak Cenevre'deki Milletler Sarayı'nda, Zamir'in karşısında otururken, ileride böylesi etkili numaralar sergileyebileceğini elbette bilmiyordu. Çünkü bir vantrilok olarak yapabileceği en büyük illüzyon gösterisinin sırrını henüz çözememişti. Oysa bu sır, gösteriyi kukla olmadan yapmaktı. Böylece vantriloğun içinden yükselen sesin hangi gizemli güce ait olduğuna izleyici karar verecekti. Ve mutlaka... Ama mutlaka o izleyicilerin arasından, konuşanın Tanrı olduğuna inananlar çıkacaktı. O zaman da Başbakan'ın ünlü bir vantrilok olduğu unutulacak ve belki de göğsünde yaşayan gizemli bir varlık olduğu düşünülecekti. İşte, en büyük gösteri buydu. Siyasi kariyerine bir kuklacı olarak başlayıp Atinalı Eurikles olarak devam etmek...

"Ben de sizden bir şey isteyebilir miyim?" diye sordu Zamir.

Başbakan'ın elindeki yaşlı kadın, "Tabii yavrum" dedi.

"Acaba ben de sayın Başbakan'ın bir kuklasını alabilir miyim?"

Odada bir fısıltı rüzgârı daha esti. Ancak bu defa rüzgâr biraz sertti. Dışişleri bakanı müdahale etmek istedi.

"Zamir, evladım, şimdi..."

Yaşlı kadın bakanın sözünü kesti:

"Ne yapacaksın evladım, Başbakan'ın kuklasıyla?"

"Hatıra olur" dedi Zamir. "Hatta belki ben de sayın Başbakan gibi vantrilok olmayı öğrenirim. Bu defa da ben onu konuştururum."

Dışişleri bakanı yeniden söze girdi:

"Tabii çok iyi olurdu ama makamı gereği sayın Başbakanımızın bir başkası tarafından konuşturulması uygun olmaz. Biz sana başka bir hediye verelim..."

Başbakan ve iki kukla sabit biçimde Zamir'e bakıyordu. Konuşan yaşlı adam oldu.

"Dur bakalım Salim Bey! Önce soralım Zamir kardeşimize... Velev ki elinde Başbakan'ın bir kuklası var. Ne söyletirdin ona?"

Aptalca fikirlerine kimse karşı çıkamadığına göre Başbakan elbette potansiyel bir faşist olmalıydı. En azından, 17 yaşındaki Zamir böyle düşündü ve konuşmaya devam etti:

"Sevgili vatandaşlarım, evet belki ben bir kuklayım ama komedi ciddi bir iştir. Hatta o kadar ciddi bir iştir ki bana gülmeyen vatan hainidir! Bana gülmeyeni hapse atarım!"

Çeviriyi duyan Ejaz gülmeye başlarken Başbakan da kuklalarını *groupie*'lerine veriyor ve artık gülümsemiyor, hatta bir çocuk gibi somurtuyordu. Ne de olsa o güne kadar milyonlarca insana kahkaha attırmıştı. Kimseyi zorla güldürmeye ihtiyacı yoktu. Bu en başta yeteneğine yapılmış bir hakaretti! Böyle düşündüğü öfkeli bakışlarından belli olsa da Başbakan'ın bilmediği bir şey vardı. Farkında olmadan Zamir bir kehanette bulunmuştu. Ve geçmişte, bir kâhin olduğunu iddia edip kralların üzerinde etki kurmuş çoğu vantriloktan farklı olarak Zamir doğru tahmin etmişti. Hatta muhalif bir sahne sanatçısının siyasete atılacağını duyunca ona bütün desteğini sunmuş olan Avrupa ve Amerikan medyasından daha iyi görmüştü geleceği. Ne de olsa baskıcı bir hükümeti eleştirerek iktidara gelmek, demokrat olmak anlamına gelmiyordu. Zamir'in de öngördüğü gibi Başbakan birkaç yıl sonra ülkedeki bütün

muhaliflerin üzerinde yoğun bir baskı kurdu ve gerçekten de ona gülmeyenleri vatan haini ilan etti. Böylece ilk kaybettiği, bir zamanlar kendisine iltifatlar dizen dış medyanın desteği oldu. Kazıklanması son derece kolay, popülist bir otokrat olduğu için başta ABD tarafından desteklense de yine birkaç yıl sonra aynı nedenden ötürü Beyaz Saray'la arası bozuldu. Çünkü popülist bir otokrat olarak, ülke içinde çözemediği sorunları unutturup seçim kazanabilmek adına sahnesini sınır ötesine doğru genişletmek zorunda kaldı. Bunun için de, çağın en büyük sömürgecisi ABD'nin saldırgan dış politikasını kopyalayıp Ortadoğu'da uygulamaya başladı. Ve bunu o kadar iyi yaptı ki ülkedeki politik dengeler altüst oldu. Örneğin, sol görüşlü olduğunu iddia eden bazı muhalefet partileri, bir zamanlar Trump adında bir adama oy vermiş olan, ABD'deki *yerleşik düzen* karşıtı aşırı muhafazakârlarla aynı fikirleri savunur hale geldi. Federal hükümetin resmi politikalarına karşı olan o Amerikalılar gibi, dış ülkelerdeki, sonu gelmeyen askeri operasyonları, sınır güvenliğinin zayıflığını ve o sınırlardan geçen göçmenlerin varlığını neredeyse aynı kelimelerle eleştirdiler. Nasıl ki o aşırı sağcı Amerikalılar, Meksikalı göçmenler arasında MS13 çetesi üyelerinin yani katil ve tecavüzcülerin olduğunu iddia ediyorsa, Türkiye'deki o partilerin sözcüleri de ülkeye giren Suriyeli ve Afganlar arasında eski Şehadet Ordusu ya da Taliban üyesi psikopatlar olduğunu söylüyordu. Ancak Başbakan'ın bu *Türk Rüyası* çok sürmedi. Çünkü unuttuğu bir şey vardı. Eğer ABD bir yeri işgal ederse, BM nezdinde bu *insani müdahale* sayılır, aynı şeyi başka bir devlet yaparsa, buna *insanlık suçu* denirdi. Dolayısıyla, Ortadoğu'da ABD'den sahne çalması, uluslararası kamuoyunda kesinlikle kabul görmedi. Ve defalarca uyarılmasına rağmen *Amerikanvari* dış politikasından vazgeçmeyen Türkiye, Kıbrıs çıkartmasından sonra, tarihinde ikinci kez ekonomik bir ambargoya uğradı. Ambargoyu başlatan ABD oldu. Bir süre sonra da Avrupa Birliği bu karara uydu. Ne de olsa Amerikalılardan farklı olarak, Avrupalılar ezelden beri, medeniyetin beşiğinde sallandıklarını iddia ediyorlardı. Dolayısıyla ambargoyu uygulamaya, bunun hükümeti

değil, Türk halkını cezalandırmak anlamına geldiğini, dolayısıyla aşırı bir önlem olduğunu açıkladıktan sonra başladılar. Yani *medeni bir güç* olarak, önce özür dileyip sonra vurdular.

Böylece Türkiye yeni bir döneme girdi. Belki de baştan beri, Başbakan'ın amacı buydu. Böylece kendi halkına dönüp "Gördünüz mü? Ben size söylemiştim! Dünya bizden nefret ediyor!" diyebilecekti. Ne de olsa yanı başında İran gibi bir örnek vardı. Asıl gücünü, kendisine uygulanan ambargo ve dış kaynaklı eleştirilerden alan bir baskı rejimi. Başbakan da büyük ihtimalle şöyle düşünmüştü: Neden Türkiye de İran gibi içine kapanıp sonsuza dek mutlu yaşamasın? En azından, denemeye değerdi. Çünkü iktidarı kaybetmeyi göze alamazdı. Böyle bir durumda yargılanıp hapse atılacağından emindi. Gerçekten de yıllar içinde, dev bir Ponzi piramidi kurmuş ve iş bulmak isteyen gençten havalimanı ihalesi almak isteyen iş insanına kadar herkesi bu saadet zincirine dahil olmaya zorlamıştı. Bunun sonucunda da iktidar partisi üye sayısı olağanüstü artmış ve bu sayının ülke nüfusuna oranı Çin Komünist Partisi'ni bile geçmişti. Çin'de her 15 kişiden biri parti üyesiyken Türkiye'de bu oran 7'de birdi. Ekonomik açıdan hayatta kalabilmek adına Başbakan'ı desteklemek şarttı. Ve yargısından medyasına kadar bütün aktörlerin Başbakan'ın emrinde olduğu, böylesi yozlaşmış bir toplumsal düzende, her Türk lirasının en az 5 kuruşu er geç onun cebine giriyordu. Ancak kimsenin bu kadar parayı sığdıracak kadar büyük cebi olamayacağı da ortadaydı. Dolayısıyla Başbakan da Türkiye'yi kendine ait bir kasaya dönüştürmeyi uygun bulmuş olmalıydı. Bu nedenle de İran'ın yaptığı gibi, ülkenin pencere ve kapılarını kapatıp kilitlemek en mantıklısıydı. Elbette ülke biraz havasız kalacaktı ama en azından Başbakan'ın parası ve gücü güvende olacaktı. Ayrıca nasıl İranlılar bunca yıl ambargoya dayanabilmişse, Türkler de pekâlâ bu yeni duruma alışabilirlerdi. Bununla ilgili Başbakan şöyle bir açıklama yapmıştı. Tam da ambargonun açıklandığı gün...

"Kimse endişelenmesin! İlaç ve gıda temininde asla sıkıntı çekmeyeceğiz. Evet, belki yurtdışıyla ticaretimiz kısıtlanacak ama

inanın bana, çok daha mutlu bir Türkiye olacak. Çünkü artık muhalefetin iktidarla kavgası bitecek. Bütün bir millet olarak, tek yumruk olacağız. Bugün bizi dünyadan kopartmak isteyen düşmanlarımızın karşısında, tek vücut olup bir dağ gibi yükseleceğiz! O arada da herkes şunu anlayacak: Türkiye'nin olmadığı bir dünya boş bir sahnedir! Sonra da er geç bu ambargoyu kaldıracaklar. Ama o zaman da bakalım, biz onlarla ticaret yapmak isteyecek miyiz? Belki de bu defa biz onlara ambargo uygulayacağız! Bilemiyorum, belli olmaz. Ama kesinlikle, belli olan bir şey var. O da şu: Biz bize yeteriz! Hatta yeter de artarız!"

Yıllar sonra, tam olarak bu cümleleri söyleyecekti. Hatta başka şeyler de söyleyecek ve siyasi hayatının en uzun konuşmasını yapacaktı. Ama o gün, yüksek tavanlı odada Zamir'in karşısında otururken o kadar da konuşkan değildi. Daha doğrusu, artık değildi. Çünkü Zamir'in ağzından çıkanlar ve duydukları üzerine Ejaz'ın attığı kahkaha o narin egosunu sarsmış ve Başbakan bir anda herkese küsmüştü. Aslında bu davranışı, ileride halkla kuracağı ilişkinin de bir habercisiydi.

Teoride hizmet ettiği ancak pratikte ezdiği halka ve yönettiği hükümetin üyelerine narsisist bir ebeveyn gibi davranacaktı. Örneğin, ilgi odağı olmak için sahte hastalıklara yakalanan, *Munchausen* sendromuna sahip bir ebeveyn gibi, tehlikede ve hedefte olanın daima kendisi olduğunu iddia edecek ve geçirdiği her gün *hassas* olacaktı. Böylece zaman içinde yakınındakiler, "Aman Başbakan duymasın, çok üzülür! Zaten hassas günlerden geçiyoruz!" diyerek bazı olumsuz gelişmeleri ondan saklamaya başlayacaktı. Bunun yanında hep ona muhtaç kalmaları için çocuklarının gelişimini özellikle engelleyecek, yani ülkedeki işsizliği azaltmak yerine sosyal yardımları arttıracaktı. Sonra da yeri geldiğinde bu yardımları insanların yüzüne vuracak ve "Eğer başkasına oy verirseniz size sütümü helal etmem!" anlamına gelen cümleler kuracaktı. Muhalefetten söz ederken, çocuklarına babalarını kötüleyen, hatta ondan korkmalarını sağlayan anneler gibi konuşacaktı. Böylece insanlar, o şeytani babayı daima evin dışında

tutacak ve asla ona oy vermeyecekti. Ve elbette çocukları arasında ayrım yapacak, toplumun bir kesimine aşırı ilgi gösterirken, diğer kesimini sürekli eleştirecek ve ona düşmanca yaklaşacaktı. Böylece ülke denilen evde, hiç bitmeyen bir çatışma, bir rekabet ortamı yaratacaktı. Son olarak da, kendisi bakımlı, şık ve zengin görünmek için her şeyi yaparken çocuklarının aç ve evde suların akmıyor olmasını asla önemsemeyecekti. On milyonlarca insan da bu davranış kalıbına kendini kaptıracak ve Başbakan'ı, anne ya da babaları gibi görecekti. Böylece hükümet ve birey arasında, mantık üzerine kurulu olması gereken ilişki duygusal bir düzleme kayacak ve ebeveynine ihanet ediyormuş gibi hissettiği için muhalefete oy veremeyenler olacaktı.

Gerçekten de Başbakan, müthiş bir toplum gözlemcisi olarak tarihe geçebilirdi. Yıllar boyunca insanları izlemiş ve bu izlenimlerini gösteri konusu yapmış bir sahne insanı olarak, şunu fark etmişti: Türkiye'deki aile yapısı çocuk kalmış yetişkinler üretiyordu. Hatta çocuk kalmış yetişkinler, nüfusun çoğunluğunu oluşturuyordu. Öyle olmasa Türkiye'de devlete *baba,* denir miydi? Ancak bir eksik vardı. Bu çocuk kalmış yetişkinlere bir de ana lazımdı. O boşluğu da *Hükümet Ana*'yla doldurdu ve sırf siyaset sahnesi için *hermafrodit* bir karakter yarattı. Böylece kendisi hem hükümet hem devlet olabilir, duruma göre şefkatli bir anne ya da otoriter bir baba gibi davranabilirdi. Ama en büyük silahı küsmekti. Çünkü bir narsisist olarak insanlara verebileceği en etkili cezanın, onları kendinden mahrum bırakmak olduğuna inanıyordu. Öyle olmalıydı çünkü aynı sofrada oturmalarına rağmen Zamir'in artık yüzüne bile bakmıyordu. Zaten öğle yemeğinin çorbadan ileri gitmesine de izin vermedi. Groupie'lerine bakıp "Daha fazla tutmayalım çocukları!" dedi. Ve iki genç, kuklalarının yapılmasına dair birer onay belgesi imzalayıp odadan çıktı.

Uzun koridorda yürürken Ejaz, İngilizce mırıldandı: "Manyak bu herif!"

Zamir başını sallayıp sordu:

"Şarap içer misin?"

Ejaz cebindeki sigara paketini çıkarıp gösterdi.

"Önce bir sigara içelim."

"Ama aranın bitmesine yirmi dakika kaldı. Sigara için binadan çıkarsak, toplantıya geç kalırız."

"Merak etme" dedi Ejaz. "Gel benimle."

Koridorun sonuna yaklaştıkça, yemek salonundan taşan uğultu yükseliyordu. Salonun açık kapısının önünden geçerken, yuvarlak masaların etrafına oturmuş, hep bir ağızdan konuşan insanları gördüler. Bir saat öncesine kadar savaş bölgelerinde açlıktan kıvrananları anlatanlar şimdi ikinci tatlılarını istemek üzere, yanlarından geçen garsonların kollarını çekiştiriyorlardı. Konusu ne olursa olsun, gün boyu süren, böylesi toplantılarda verilen yemek araları hep birbirine benziyordu. Öğlene kadar, ister çocuk askerlerden isterse de bir işgal bölgesindeki toplu tecavüzlerden bahsedilsin, kimsenin bir türlü iştahı kesilmiyordu. Toplantı salonundan yavaş adımlarla çıkılsa da yemek salonuna doğru yürüyüşler hızlanıyor ve o an zihinlerdeki tek soru şu oluyordu: Açık büfe mi, yoksa masalara servis mi var? Salona ilk girenler bu büyük gizemi çözüyor ve ona göre konuşlanıyordu. Eğer bir büfe varsa, tek amaç bir an önce bir tabak alıp kuyruğun önünde olmaktı. Ancak servisi garsonlar yapıyorsa, bir süre ayakta bekleniyor ve hangi masaya kimin oturduğu izleniyordu. Sonra da tanışmak ya da yarım kalmış bir pazarlığı devam ettirmek için belli bir kişiyle aynı sofrada olmak üzere doğru anda doğru hamle yapılıyordu. Bütün bunlar öğle yemeği politikasının bir parçasıydı. Ancak bu politikanın temeli daima aynıydı: Toplantı konusu ne olursa olsun, olabildiğince doymak. Ve doydukça da konuşmak... Ancak herkes konuşuyorsa, dinleyen kim, diye düşünüyordu Zamir. Bir yandan da Ejaz'ı takip ediyordu. Bir koridordan diğerine geçiyor ve hızla yürüyorlardı. Ejaz sanki evindeymiş gibi ne yöne gideceğini gayet iyi biliyordu. Oysa söylediğine göre Milletler Sarayı'na sadece ikinci gelişiydi. İki yıl önce yine *Assembly Hall*'da bir konuşma yapmış, sonra da bir an önce

sigara içmek için yakınlarda bir acil çıkış kapısı aramıştı. Şimdi de Zamir'i iki yıl önce bulduğu o kapıya götürüyordu.

"Tebrik ediyorum!" dedi Zamir. "Ben olsam, kesinlikle hatırlamazdım!"

Ejaz gülüp yanıt verdi.

"Bir yere bir defa gittiysem, bir daha hiç unutmam!"

Gerçekten de bir süre sonra labirentten çıktılar ve Ejaz kapıyı buldu. Üzerinde "Sadece Acil Durumlar İçin" yazıyordu. Bir tiryakinin sigara içmesinden daha acil ne olabilirdi? Kapıyı açıp çıktılar. Tam kapanıp kilitlenecekti ki Ejaz kapının önüne ayağını koydu ve elindeki paketi Zamir'e uzattı. Henüz sigara içebildiği o güzel günlerdi!

Küçük bir avluda duruyorlardı. Az ileride, aşağı doğru kıvrılan, dar bir taş merdiven vardı. O merdiven binanın ana girişine gidiyor olmalıydı. Sigaralar yakıldı ve ilk nefeslerden sonra göz göze gelindi. Hafif bir rüzgâr esti, uzaktan gelen bir müzik sesi duyuldu.

"Festival var" dedi Ejaz.

"Evet" dedi Zamir. "Birazdan başlayacak."

İkinci nefesler alındı ve bir sessizlik oldu. Ejaz önce müziğin geldiği yöne, sonra da Zamir'e baktı.

"Sen doğduğundan beri bu işin içindesin, değil mi?"

"Evet."

Sonra yine sustular. Zamir göz ucuyla Ejaz'a baktı. Tanıdığı kimseye benzemiyordu. En başta Zamir'in olmayan yüzüne rahatlıkla gözünü dikebiliyordu. Sonuçta iki tür insan vardı. Zamir'e bakabilenler ve dayanamayıp gözlerini kaçıranlar. Doktorlar ve doğal olarak Jacinta birinci gruptaydı. Ancak örneğin, bunca yıldır bir arada olmalarına rağmen San Diegolu Jenna, Zamir'in yüzüne bakarken hâlâ zorlanıyordu. Hatta şöyle bir yöntem geliştirmişti: Direkt Zamir'in gözlerine bakar ve etrafındaki hiçbir şeyi görmemeye çalışırdı. Yine de bundan yorulup bakışlarının boşluğa kaydığı olur ve Zamir o anları mutlaka yakalardı. Oysa henüz tanıştığı Ejaz'da böylesi bir refleksin zerresi bile yoktu. Zamir'e bir yüzü varmış gibi bakıyor

ve gördüğü şeyden kesinlikle rahatsız olmuyordu. Ayrıca konuşması ve çevresiyle olan ilişkisi de farklıydı. Zamir'in tanıdığı yaşıtlarından çok daha olgun bir tavrı vardı. Sigara içişi, ayağını kapının önüne koyuşu, sessizce uzaklara bakışı ve yaptığı her şey, kendinden emin birinin keskinliğine sahipti. Konuşmasını yapmak üzere sahneye çıkıp kürsüye geçişinde ya da az önce koridorlardaki yürüyüşünde öylesine bir özgüven vardı ki dünyanın sahibi gibiydi. Hatta dünyayı avcunun içi gibi bilen, 1000 yaşında bir insan gibi...

O an Zamir, yüzüne böylesine sakınmadan bakabilmesinin sırrını çözdüğünü düşündü. Öyle şeyler görmüş olmalıydı ki Ejaz'ın midesini bulandıracak ya da onu korkutacak hiçbir şey kalmamıştı. Belki hiçbirini hatırlamıyordu ama ölümden döndüğü o gecede yaşadıkları hâlâ hücrelerinde bir yerde olmalıydı. Belki de annesinin boğulduğunu görmüştü. Belki de babasını aramıştı karanlık sularda. Ama tek bulduğu, denizde çırpındıkça etrafında parlayan yakamozlar olmuştu...

"Sıkılmadın mı?"

"Ha?"

Zamir, Ejaz'ı düşündüğü için Ejaz'ı duyamamıştı.

"Bıkmadın mı böyle yerlere gelmekten?"

"Bıktım! Hatta öyle bir bıktım ki şimdi, hemen kaçıp gidebilirim!"

"Emin misin?"

"Hem de nasıl! Peki sen nasıl dayanıyorsun?"

"Resim yapıyorum."

"Biliyorum... Gördüm o meşhur resimlerini."

"Yok, onlar değil. Sırf kendim için yaptığım resimler var. Tek yumurta ikizlerinin resimlerini yapıyorum. Aynı gibi duruyorlar ya? Öyle değil aslında. Mutlaka yüzlerinde bir fark oluyor. Hani bulmacalar olur ya? İki resim arasındaki farkları bulman gerekir. İşte onun gibi... Ben de ikizler arasındaki farkı bulmaya çalışıyorum. Bir de arada bizim vakfın gönüllülerini sikiyorum. Ama nasıl yapıyorum, biliyor musun? Onlara belli etmeden, önce sikime kokain sürüyorum."

Zamir şaşırmıştı.

"Ne işe yarıyor?"

"Vajina kokaini çekebiliyor!"

"Gerçekten mi?"

"Evet! Onun için de kadınlar deliriyor! Tabii o an kokain aldıklarını bilmiyorlar. Sanıyorlar ki bütün o hissettikleri, benden kaynaklanıyor! Benimle seviştikleri için kalpleri öyle hızlı atıyor!"

Zamir bu duydukları karşısında Ejaz'a hayranlıkla bakıyor, onun olağanüstü bir insan olduğunu düşünüyordu. Ancak akimdaki soru utanç verici düzeyde olağandı:

"Neden üniversiteye gitmiyorsun?"

"Çünkü hiç umurumda değil."

"Peki ne yapacaksın? Resim mi?"

"Hayır, hayır... O da umurumda değil. Hani dedim ya, iki yıl önce gelmiştim buraya, diye. Tam burada sigara içiyordum. Bir adam geldi yanıma. Benden sigara istedi. Konuşmaya başladık. O da bir vakıfta çalışıyor."

"Yardım kuruluşu mu?"

"Hayır... Bir barış vakfı... Birinci Dünya Barışı Vakfı... Hatta merkezleri burada... Tanıyormuş beni. Dedi, ileride bizim vakıfta çalışmayı düşünür müsün? Ne yapıyorsunuz, dedim. İnsanların birbirini öldürmesini engelliyoruz, dedi..."

"İlginç bir işe benziyor."

"Evet... Yarın gidip görüşeceğim adamla. Belki orada çalışmaya başlarım. Sen ne yapacaksın?"

"Ben de Brüksel'e gidiyorum. Orada üniversiteye başlayacağım."

"New York'ta kalmak istemiyor musun?"

"Kesinlikle hayır!"

"Niye?"

"Çünkü nereye baksan, bir yardım kuruluşu var! Her yer *charity!* Ve artık hepsinden midem bulandı! Özgürlük heykelinin altında bile ne yazıyor, biliyor musun? *Bana yorgun olanları, yoksul olanları ver,* diye başlayan bir şiir... Ama daha doğru dürüst bir sosyal güvenlik

sistemleri bile yok! Çünkü Amerika, dev bir dolandırıcılık numarası gibi! Sen bana yorgun olanı, yoksul olanı ver, ben de onların sırtından zengin olayım! Hikâye bu! Onun için de New York'tan çok sıkıldım!"

"Ama her yer öyle!"

"Evet ama..."

Zamir bir an için sessiz kalıp düşündü. Sonra da...

"Aslında haklısın galiba. Kaçacak bir yer yok. Dünyanın her yerinde aynı dümen dönüyor. Çünkü insanın düşünce biçimi böyle! Konuştuğu dile bile yansımış! Mesela, Türkçede sadaka diye bir kelime var. Ve bu kelime, yine Türkçedeki başka bir kelimeyle aynı kökene sahip. O kelime de sadakat. Düşünebiliyor musun? Sadakayla sadakatin kökeni aynı. Niye sence? Çünkü birilerinin sana sadık kalmasını istiyorsan onlara sadaka vereceksin! Ama tabii bunun için de ilk yapman gereken şey, insanları sadakaya muhtaç hale getirmek! Ayrıca..."

Zamir susmak zorunda kaldı çünkü Ejaz'ın telefonu çaldı. Ejaz, önce arka cebinden çıkardığı telefonun ekranına, sonra da Zamir'e baktı. Kapıyı tutma sırası ona geçti ve Ejaz, telefonu açmadan uzaklaşmaya başladı. Ancak küçük avluda gidebileceği pek bir yer olmadığı için taş merdivenden inip gözden kayboldu. Zamir birkaç dakika boyunca hareketsiz durdu ve düşündü. Keşke Ejaz'la daha önce tanışsaydım, diye geçirdi içinden. En azından, düşüncelerini paylaşabileceği ve kendisiyle aynı tuzağın içine düşmüş bir dostu olurdu. Henüz küçük bir çocukken İstanbul'da tanıdığı lösemili Esma'yla pek anlaşamamış olsa da Ejaz'a kendini yakın hissetmişti. Artık toplantı salonuna dönmek istemiyordu. Tek istediği, iki gün kalacağı Cenevre'de Ejaz'la vakit geçirmekti. Saatlerce konuşacak, sürdürdükleri hayatın boktanlığmda hemfikir oldukça rahatlayacaklardı. Kendilerini hiçbir yere ait hissedemedikleri için ne denli yalnız olduklarından söz edecek ve gün içinde çevrelerine sürekli yalan söylediklerinden bu nadir dürüstlük anının getirdiği huzuru paylaşacaklardı. Yıllarca içlerinde biriktirdikleri bütün öfke ve

hayal kırıklığını ortaya dökecek ve her şeyden önemlisi, birbirlerini anlayacaklardı.

O acil çıkış kapısını tutarken, bütün bu olasılıkları düşünmek bile Zamir'in iyi hissetmesini sağlamıştı. Hem Léman Gölü kıyısından gelen müziğin ritmine uygun hafifçe başını sallıyor hem de gözü dalmış, yeni dostuyla yapacağı sohbetleri hayal ediyordu. Tam da o sırada taş basamakları tırmanan Ejaz göründü. Merdivenin başında durup Zamir'e baktı. Her nedense, daha fazla yaklaşmadı. Sanki her an dönüp gidecekmiş gibiydi. Telefon hâlâ elindeydi. O an Zamir karşısındaki bu insanın, bir saattir tanıdığı Ejaz'a hiç de benzemediğini fark etti. Her ne kadar aynı görünse de artık bambaşka biriydi. Davranışlarındaki o keskinlik ve ifadesindeki özgüven yok olmuştu. O olgun genç adam gitmiş, yerine bir çocuk gelmişti. Ne yapacağını, nereye bakacağını bilemeyen bir çocuk... Bu yüzden de konuşurken Zamir'in yüzüne değil, uzaklara bakıyordu.

"Ben gidiyorum."

"Nereye?"

"Bilmiyorum."

"Ama şimdi toplantı başlayacak..."

Ejaz yanıt vermeyince Zamir elindeki telefonu gösterip sordu:

"Ne oldu? Kötü bir haber mi var?"

Ejaz yine yanıt vermedi. Biraz sessiz kaldı ve "Hadi, görüşürüz..." deyip basamakları inmeye başladı. Böylece adım adım gözden kayboldu. Zamir sahneye öğleden sonra çıkaçaktı. Başbakan'dan hemen önce kürsüye geçecek ve bininci defa hikâyesini anlatacaktı. O an bütün varlığıyla Ejaz'ın peşinden gitmek istese de acil çıkış kapısını bir türlü bırakamıyordu. Evet, belki o güne kadar insanları aşağılamış, onlarla alay etmiş, kavga etmiş ve özellikle Jacinta'yı çok zor durumlara düşürmüş ve hiç umursamamıştı. Hatta henüz bir çocukken Amy adındaki bir vakıf gönüllüsünün bacağına makas bile saptamıştı! Ama hiçbir zaman kendisine verilen bir görevden kaçmamıştı. Öncesi ve sonrasında ne denli rahatsız edici davranırsa davransın, mutlaka All for All adına bir kürsüye ya da kameralar

karşısına çıkmış ve gerekeni yapmıştı. Bu konuda öylesine profesyonel davranmıştı ki bütün olumsuz yönlerine rağmen vakıf Zamir'den vazgeçmemişti. Kuliste terör estiren ancak sahneye çıkınca herkesi kendine hayran bırakan bir yıldız gibiydi. Hatta tam da bu nedenle terör estirmesine göz yumuluyordu. Dolayısıyla toplantıya katılmaz ve Ejaz'ın peşinden giderse bütün bu denge bozulacaktı. Zamir o an bunların hepsinin farkındaydı. Aralık tuttuğu acil çıkış kapısını biraz daha açıp binaya girebilir ve her şey kaldığı yerden devam edebilirdi. Ya da evden kaçmak isteyen sıradan bir çocuk gibi, her şeyi bir anda siktir edebilirdi. Her ne kadar yüzünden anlaşılmasa da... Zamir de bir çocuk sayılırdı. Ve her çocuk gibi onun da bir oyun arkadaşına ihtiyacı vardı.

Bıraktığı acil çıkış kapısı ağır ağır kapanırken taş merdivene doğru koştu ve bağırdı:

"Beni bekle! Ben de geliyorum!"

Zamir'i duyan Ejaz basamakların bittiği yerde, bahçede durdu ve telefonu cebine koydu. Bir araya geldiler ve konuşmadılar. Sadece yürüdüler. Elbette müziğe doğru.

29 Aralık

Uyanacağım... Uyanıyorum... Uyandım...

Bir an için, nerede olduğumu anlayamasam da birkaç göz kırpmasından sonra, üzerimdeki tavanın hangi bina, hangi şehir ve hangi gezegene ait olduğunu hatırladım. Christelle'in Knokke-Heist'teki evinde, insanların korkudan mağaralara saklandığı bir dünyadaydım. Hatta bir şey daha hatırladım: Uyumasam delirecektim.

Geriye, kaç saattir uyuduğumu öğrenmek kalmıştı. Başımı çevirip komodine baktım. Telefonum orada duruyordu. Uzanıp aldım ancak çalışmıyordu. Şarjı bitmişti. Aklımdaki soruya yanıt bulabilmek için kalkmalıydım. Bir akşamüstü uzanmıştım bu yatağa. Şimdi de gece mi olmuştu? Ya da ertesi gün? Doğrulurken bir fikrim oldu çünkü belimde keskin bir ağrı hissettim. Uzun zaman hareketsiz yatmış olmalıydım. Üstelik dudaklarım da kurumuştu. Kalın bir duvara benzeyen kadife perdelerle örtülü, geniş cama doğru yürürken, günlerce uyumuş olmaktan korktum. Yapmam gereken bir sürü iş ve gitmem gereken bir sürü yer vardı. Ve eğer uyuyakaldığım için bütün bunlara geç kaldıysam... O an durdum ve şöyle düşündüm: Umarım öyledir. Hatta, keşke öyle olsa! Bir yerlere geç kalmış olma korkum bir anda bambaşka bir duyguya dönüştü. Neredeyse bir umuda... Eğer uyuyakalmış ve bu yüzden *geleceği* kaçırmışsam, bu harika olurdu! Böylece gelecek geçmişte kalmış olur ve benim için konu kapanırdı. Öylesine kapanırdı ki evime döner, çello çalmaya başlar ve başka da hiçbir şey yapmazdım.

Perdeleri iki elimle iki yana çektim ve gri Kuzey Denizi'nin gri gökyüzüne karıştığı manzarayla karşılaştım. Eve ilk girdiğimde, salon camından gördüğümle aynı tonda. Ne daha koyu ne daha açık... Sanki

zaman hiç geçmemişti. Ancak manzaranın hiç değişmediği ve güneşin batmadığı geceler çok daha kuzeyde yaşanırdı. Burada olan şey başkaydı. Nasıl ki Çin'le Güney Kore arasında, tam da adı gibi sarı bir deniz varsa ve orada gökyüzü bir çöl gibi görünüyorsa burada da gri bir denizin üzerinde buzula benzeyen bir gökyüzü vardı. O buzul bir türlü çözülmüyor ve güneş ortaya çıkmıyordu. Dolayısıyla güneş saati burada asla çalışmazdı. Dünyanın öyle bir yerindeydim ki hiçbir şeyin gölgesi yoktu. Bu yüzden de her şey birer gölge gibiydi. En başta da insanlar. Gölgesi olmayan, gölgeye dönüşüyordu.

Odada iki kapı vardı, ikisi de kapalıydı. Biri koridora, diğeri banyoya açılıyordu. Bu eve defalarca gelmemiş olmama rağmen hangi kapıdan nereye girildiğini hatırlayamıyordum. Hatta o an İstanbul'daki yatak odamın duvar rengini de hatırlayamadığımı fark ettim. Aslında bir süredir hafızamda böylesi küçük karanlık noktalar oluşuyordu. Onlara ihtiyacım olduğunda sıradan bilgilerin üstü kararabiliyor, sonra da hiç beklemediğim bir anda, yeniden aydınlanıyorlardı. Daha iyi anlaması için, doktoruma şöyle diyordum: "Bir solucan deliği açıldı hafızamda. Bilgiler bir taraftan girip yok oluyor, sonra da ilgisiz bir anda diğer taraftan çıkıyorlar!" Geçirdiğim yüz nakli ameliyatının bir yan etkisi olduğunu düşünüyordum. Sonuçta, ameliyat dokuz saat sürmüştü. Ve bütün o süre boyunca yarı ölü sayılırdım. Bu küçük hafıza kayıpları pekâlâ anestezi yüzünden olabilirdi. Ancak doktorum "Mümkün değil" diyordu. "Ameliyatın böyle bir yan etkisi kesinlikle olamaz!" Madem her bir boku kesinlikle biliyordu, o zaman hangi kapının banyoya açıldığını da söyleyebilirdi. Belki de doktorumu aramalıydım. Ya da sakin olmalı ve hatırlamak için kendimi zorlamalıydım. Ancak her ne yapacaksam dikkatli olmalıydım çünkü çıplaktım. Ve bu haldeyken banyo yerine koridora çıkmak istemiyordum. Her ne kadar Christelle, sunuculuk kariyerinin ilk döneminde, gizli görüşmelerini bir çıplaklar komününde yürütmüş olsa da böylesi bir karşılaşma için en azından ben hazır değildim. Ardennes bölgesinde, Durbuy yakınlarındaki o komünü

neden görüşme noktası olarak seçtiğini anlatırken Christelle şöyle derdi:

"Gizlenmek istiyorsan insanların arasına gireceksin. Ama gerçekten gizlenmek istiyorsan çıplak insanların arasına gireceksin!"

Sonra da dünyanın dört bir yanından gelen acımasız, savaşçı erkeklerin, özellikle de radikal dini örgüt liderlerinin onca çıplak insanı bir arada görünce nasıl bir anda çocuk gibi utanıp sudan çıkmış balığa döndüğünü anlatır ve gülerdi. Belki de hayatta kalabilmek için onunla görüşmek zorunda olan bu insanlara, dünyanın en doğal haliyle yani çıplaklıkla baskı yapmak ancak Christelle gibi bir kadının aklına gelebilirdi. Ancak benim de o savaşçılardan pek bir farkım yoktu. Çocukluğumdan beri çıplaklıkla aram iyi değildi. Her ne kadar yüzüm gibi yaralı olmasa da bedenimden de utanır ve üstünü örtmeye çalışırdım. Aslında yüzümle olan ilişkim bedenime bakışımı da zehirlemişti.

Tam bunları düşünüyordum ki kapılardan biri açıldı. Böylece çıplaklıkla ilgili kompleksim, deriden hızla çekilen bir yara bandı gibi hayatımdan çıkıp gitti. En azından, o an için...

Elinde havlularla içeri giren yaşlı uşak, mesleğinin zirvesinde olduğu için kapıyı çalmamıştı. Çünkü Ortaçağdan kalma bir *valet de pied* gibi, hizmet ettiği kişiye baksa da onu görmüyordu. Yine de elindeki en büyük havluyu bana uzatmakta gecikmedi.

"Günaydın beyefendi."

Ben de havluyu belime sarmakta gecikmedim.

"Günaydın!"

"Bir saat sonra, hanımefendi sizi kahvaltıya bekliyor."

Demek ki sabah saatleriydi. Ama hangi gündeydik? Belki de yılbaşı çoktan geçmiş ve yeni binyıla girmiştik! *Buckingham'dan emekli* Blake'e sorabilirdim.

"Bugünün tarihi ne?"

"29 Aralık."

"Yani sadece dünden beri mi uyuyorum?"

"Evet."

"Emin misin?"

"Henüz o kadar yaşlanmadım, beyefendi."

Elbette hayal kırıklığına uğramıştım. Çünkü şu durumda geleceğe anbean tanıklık etmek zorundaydım. Blake diğer kapıyı açıp, havluları bırakmak üzere banyoya girmişti. Telefonumu şarj cihazına takarken seslendim:

"Blake, sana bir şey soracağım."

"Buyurun?"

"Buckingham Sarayı'nda hiç çalıştın mı?"

"Hayır beyefendi. Beyaz Saray'da çalıştım."

Tahminimde o kadar da yanılmamıştım. Beyaz Saray, Buckingham'ın müştemilatı sayılırdı. Ya da tersi...

"Emekli mi oldun?"

"Hayır beyefendi, kovuldum."

Gülebilseydim gülerdim.

"Neden?"

"Çünkü servis yaparken başkanın üstüne kırmızı şarap döktüm."

"Bunun için mi kovuldun?"

"Evet çünkü bilerek döktüm."

Neden, diye sormam saçma olurdu. Çünkü ABD başkanının üstüne kan renginde bir sıvı dökmek, herhangi bir yemek tabağından bir saç telini çekip almaktan farksızdı. Yani ancak yapmazsan, nedeni sorulurdu.

"Yazık olmuş şaraba" dedim.

Banyodan çıkan Blake gayet ciddiydi.

"O sırada sarhoştum beyefendi."

"O zaman şaraba gerçekten yazık olmuş. Keşke sen içseydin!"

Ve Blake ilk kez gülümsedi.

"Keşke" deyip odadan çıkarken arkasından seslendim.

"Ama tabii daha kötüsü de olabilirdi. Bu işi Kremlin Sarayı'nda yapsaydın, kovulmakla kalmazdın."

Blake kapı eşiğinde durmuş ve yeniden ciddileşmişti. Hatta yargısız infaz kadar ciddiydi.

"Haklısınız, öldürmediler beni. Onun yerine Gitmo'da bir hücreye kapattılar... Ama sonra bir terörist değil de sadece bir sarhoş olduğumu anlayınca serbest bıraktılar."

"Peki bunu anlamaları ne kadar sürdü?"

"Dört yıl iki ay on üç gün."

Bu defa ciddileşme sırası bendeydi. Ancak Blake'e verebileceğim ciddi hiçbir yanıt yoktu. Çünkü adalet ortadan kalkınca öylesine güçlü bir saçmalık girdabı oluşuyordu ki bunun karşısında söylenebilecek her sözün anlam ve ciddiyetini bir kara delik gibi yutuyordu. Dolayısıyla, dört yıl iki ay ve on üç günlük bir adaletsizliğin kurbanı olmuş Blake'e verebileceğim tek ciddi yanıt, sessiz kalmaktı. Gerçekten de, ne zaman haksız yere cezaevinde kalmış biriyle karşılaşsam utanır ve susardım. Çünkü o insanlara söylenebilecek hiçbir söz, ömürlerinden çalınmış zamanı geri getiremezdi... Ama yine de

Blake için bir şey yapabilirdim. Neden bilmiyorum ama fısıldadım:

"Biraz konuşabilir miyiz?"

Blake bir adım atıp yeniden odaya girdi, ben de kapıyı kapattım. Sonra da fısıldayarak konuşmaya devam ettim:

"Tanıdığım bir fizik mühendisi var... Türkiye'de yaşıyor... Sırf hükümetin bilim politikasını eleştirdiği için altı yıl hapiste kaldı. Şimdi dışarıda... Gizli bir proje üstünde çalışıyor. Yepyeni bir teknoloji bu... Aslında bir zaman makinesi. Deney yapma aşamasına gelince birtakım gönüllülere ihtiyacı olacak. Ve bu gönüllüleri, senin gibi insanlardan seçiyor. Zaten bu makineyi de sadece adaletsizliğe uğramış ve yıllarca hapiste kalmış insanlar için inşa ediyor. Başkasının kullanmasına izin vermeyecek... Eğer istersen seni onunla görüştürebilirim. Ne dersin?"

"Tam olarak anlayamadım beyefendi."

"Sevgili Blake, zamanda dört yıl iki ay ve on üç gün geri gitmek ister misin? Ya da şarabı döktüğün o geceye dönmek?"

Blake'in gözlerinde bir ışık belirdi ve neredeyse bir dakika boyunca düşündü. Sonra da "Hayır, teşekkür ederim" dedi.

"Eğer fikrini değiştirirsen bana haber ver."

"Fikrimi değiştireceğimi sanmıyorum. Çünkü o geceye dönsem de pek bir şey değişmezdi. Ben o şarabı yine dökerdim."

"Anlıyorum. O zaman senden ricam, bu söylediklerimi bir sır olarak saklaman."

"Tabii" dedi Blake ve odadan çıkarken ekledi: "İlginiz için teşekkür ederim."

Benzer durumda olan insanların karşısında çaresizce suskun kalmaktan bıkmış ve bir süredir onlara bu yalanı söylemeye başlamıştım. Gerçekten de tanıdığım bir fizik mühendisi vardı ve bir düşünce suçlusu olarak altı yıl hapiste kalmıştı ama üzerinde çalıştığı bir zaman makinesi elbette yoktu. Ama zamanda geri gitmek gibi bir öneriyi duyunca insanların gözlerinde nasıl bir ışık yandığını da çok yakından görmüştüm. İlginç olan, adli bir kusurdan ötürü yanlış hüküm giymiş ve yıllarını hapiste geçirmiş olanlar sunduğum bu öneriyi derhal kabul ederken, politik mahkûmların çoğu Blake gibi tepki veriyordu. Yani işlemediği bir cinayet yüzünden hapiste kalanlar zamanda geri gitmeye son derece hevesliyken, diğerleri önerimi nazikçe reddediyorlardı. Ancak onların da gözlerinde bir ışık beliriyor ve geçmişi değiştirebilecekken değiştirmemenin, kendilerine yapılan haksızlığı kişisel tarihlerinden silebilecekken silmemenin gücünü hissediyorlardı. Belki cezaevine atılırken kimse onlara fikrini sormamıştı ama şimdi bir seçenekleri oluyordu. Ve bir seçeneklerinin olduğunu bilmek bile onlara iyi geliyordu. Hatta belki de ilk kez, gerçek anlamda, onlara bu haksızlığı yapmış olanlardan daha güçlü hissediyorlardı kendilerini... Diğer yanda, önerimi kabul edenler, zamanda geri gitmek için sıralarını beklerken, o güne kadar sahip olmadıkları bir umutla doluyor ve hiç yapmadıkları gibi hayata dört elle sarılıyorlardı. Bunun sonucunda kendilerine yeni bir dünya kuruyor, ben de ancak o zaman, denek olma sırasının onlara geldiğini söylüyordum. Sonra da tahmin ettiğim o yanıtı alıyor ve içinde bulundukları anı bırakıp geçmişe gitmekten artık vazgeçtiklerini öğreniyordum. Dolayısıyla asıl deney, zamanda geri gitmek üzerine

değil, zamanda geri gitme fikrinin bu insanlara yaptığı *placebo* etkisi üzerineydi. Ama sonuçta bu bir deneydi ve sonucun başarısız olduğu örnekler de vardı. Uğruna yıllarca hazırlandığı uzay yolculuğu ertelendikçe akli dengesini kaybeden astronot adayları gibi, zamanda geri gitmeyi beklerken yavaş yavaş delirenler de olmuştu. Beyaz bir kadına tecavüz ettiği iftirasıyla 21 yıl cezaevinde kalmış olan Detroitli siyahi J. D. Oswald bunlardan biriydi. İşlemediği bir suçtan ötürü ömrünün yarısını hapiste geçirmiş, sonra da sahte bir umut tarafından öldürülmüştü. Daha doğrusu, benim tarafımdan... İntihar haberini aldığımda, her nedense Edinburghlu Calhoun'ın sorusu yankılanmıştı aklımda:

"Sence hangisi iyi? Tek bir insanın ölmesi mi, yoksa milyonlarca insanın mı?"

Neden olduğum ölümü belki de bu soru sayesinde hazmetmiş ve çok geçmeden J. D. Oswald'i başarısız bir deney verisi olarak zihnimin raflarından birine kaldırıp unutmaya çalışmıştım. Ancak hâlâ yüzünü, adını, sesini, içtiği sigaranın markasını, zamanda geri gitme teklifimi kabul ederken bana nasıl sarıldığını hatırlayabiliyorsam...

Her neyse, deyip banyoya girdim ve sıcak suyla dolu mermer küvetin içinde, yarım saate yakın yattım. O süre içinde hiçbir şey düşünmeyip rahatlamak adına bir Shaolin tapmağı keşişinden öğrendiğim, *kaplumbağa nefes tekniğini* uygulasam da hiçbir boka yaramadı! Çünkü o keşiş gibi her şeyden uzakta, Song Dağı'nda yaşamıyordum. Ya da herhangi bir dağda! Örneğin Cudi Dağı'nda yaşasam, işimi yapmak için kan davalı iki aşireti, üç mele eşliğinde, yer sofrasında bir araya getirmem yeterli olurdu. O barış yemeği için de bin kuzu kestirir ve aradan çekilirdim. Sonra bin kuzu daha kestirir ve başka kan davalarını çözerdim. Yeter ki karşıma vejetaryen bir aşiret çıkmasın! Doğrusu, bu konuda da bir endişem olmazdı. Çünkü Cudi Dağı'nda Nuh'un Gemisi'ni bulmak, vejetaryen bir aşiretle karşılaşmaktan çok daha olasıydı. Dolayısıyla iş dönüşü girdiğim küvette hiçbir şey düşünmeden yarım saat

uyuklayabilirdim. Ama ben herhangi bir dağda değil, deniz seviyesindeydim. Üstelik, Romalılardan İspanyol Armadasına, Napolyon'dan Hitler'e kadar herkesin her damlasında savaştığı, ünlü İngiliz donanmasının doğup büyüdüğü, enkaz ve kan dolu bir denizle aynı seviyede!

"Dinlenmiş görünüyorsun" dedi Christelle. Bir yandan da çayını yudumluyordu. Sofradaki her şey ya gümüş ya porselen ya da kristaldi. Hepsi de bana fazla hassas ve soğuk görünüyordu. En az Christelle kadar hassas ve soğuk...

"Bilmiyorum" dedim. Sonra da mırıldandım: "Keşke daha çok uyusaydım."

Christelle uzanıp elimi tuttu.

"Geceye katılamayacağım, kusura bakma."

"Boş ver, hiç önemli değil. Ben bile gitmek istemiyorum aslında... Ama istersen, salona bağlanıp bir konuşma yapabilirsin."

"Gerek yok. Sen benim yerime konuş!"

"Konuşuyorum zaten. Kimi görsem, seni soruyor. Diyorum, gayet iyi, merak etmeyin."

"Tabii, soruyorlardır... Nasıl oluyor da bir türlü ölmüyor, diyorlardır."

"Hayır, kimse öyle bir şey demiyor."

"Ama düşünüyorlar! Her neyse... Evet, bekliyorum."

"Neyi?"

"Hadi uzatma, sor artık!"

"Peki... Ne yapacaksın çizgi romanı?"

"Çok ayıp!" dedi Christelle. "Ne demek, çizgi roman! Iran *murakka*'larindaki minyatürlerin bile çok ötesinde, bir şaheser o! Üstelik hepsinden asırlar önce yapılmış!"

"Evet ama sonuçta bir çizgi roman! Peki ne işine yarayacak?"

"Rusya-Çin Savaşı'nın neden çıktığını biliyor musun?" Dadjo sayesinde artık biliyordum.

"Evet... *Görünmezlik böceği* yüzünden çıkmış. Rusya Çin'den prototipi çalmış."

"Peki şu sıralar, oralarda neler olduğunu takip ediyor musun?"

"Tabii ki... Ayaklanmalar var."

"Onlara ayaklanma denmiyor Zamir. *Asya Uyanışı* deniyor."

"Bir zamanlar bambaşka ayaklanmalara da *Arap Baharı* deniyordu."

Christelle karşısındakini duymazdan gelmekte çok başarılıydı.

"Asya'da bir iç savaş salgınının çıkmasını istemiyoruz. Onun için de önce Çin hükümetini ikna etmek gerekiyor. Eğer bu özgürlük hareketini, şimdi yaptıkları gibi şiddetle bastırmaya devam ederlerse her şey daha da beter olacak. Önce Çin'de, sonra elbet Rusya'da herkes birbirine saldıracak. Eğer birileri bir şey yapmazsa çok kan akacak. Ben de oturup düşündüm. En azından bir süreliğine bütün bunları nasıl durdurabilirim, diye... Sonra aklıma senin bu *çizgi roman* geldi!"

"Sana İgor söyledi, değil mi?"

"Başka kim olacak? Tabii ki o söyledi kitabın sende olduğunu. Ama ben senin gibi boş zamanlarımda aylaklık etmediğim için böyle bir kitabın var olduğunu zaten biliyordum. Daha da önemlisi, içindeki hikâyeden haberim vardı. Kuteybe'nin iskân politikasını anlattığını, Müslüman Arapların Türklerin evlerine yerleştirilmesinden söz ettiğini biliyordum. Çünkü sevgili Zamir, o kitap Buhara'da bulunduktan hemen sonra *yeraltında* açık artırmaya girdi. Ama o zaman şartlar farklı olduğu için, o açgözlü İgor kadar para vermeyi uygun bulmamıştım. Her neyse... Yarın bu eve Çin büyükelçisi gelecek ve ona ne diyeceğim, biliyor musun? Muhaliflerin peşini bırakın. Onları yakalayıp tutuklamak için uğraşmayın. Onun yerine, protesto için sokağa çıkmış kim varsa, hepsinin evine, aynı o kitaptaki gibi birini yerleştirin. Bir devlet memuru... Görevi de o evdekileri denetlemek olsun... *Ama görünmezlik böceğini* de kullanın ve..."

Dayanamayıp sözünü kestim:

"O denetçiler de görünmez olsun!"

"Kesinlikle!"

94 yaşındaki kadının gözleri heyecandan büyümüş, parlıyordu. Bu olağanüstü fikri için kendisini tebrik etmemi beklediğinden emindim.

"Korkunç bir fikir bu!"

Evet, boş bulunmuştum. Artık dönüşü yoktu. Ağzımdan çıkmıştı bir defa! Christelle kaşlarını çatmış, hayatında ilk kez görüyormuş gibi bakıyordu bana. Aslında yeni yüzümden dolayı bir anlamda öyleydi. Ama bu şekilde bakmasının nedeni başkaydı. Duyduğuna inanamamış olmalıydı. Çünkü sunuculuk etiği diye bir şey yoktu! Çünkü hepimiz biliyorduk ki her şey barış içindi! Ateşkes için! Silahlar sussun ve insanlar ölmesin diye. Kimse ölmesin! Herkes yaşasın! Nasıl yaşarsa yaşasın, ama yaşasın!

Christelle, endişeli bir ifadeyle sordu:

"Sence işe yaramaz mı?"

Kahkaha atabilseydim atardım. Çünkü "korkunç" derken fikrin acımasızlığından değil, işlevsiz olabileceğinden söz ettiğimi düşünmüştü. Bu da aslında normaldi. Çünkü bir sunucuyu yargılayacak son kişi başka bir sunucuydu! Çünkü... Ama ben galiba artık sunucu olmak istemiyordum.

"Mutlaka yarar... Ama korkunç bir fikir!"

Benden farklı olarak Christelle kahkaha atabiliyordu ve attı. Bu defa da şaka yaptığımı düşünmüş olmalıydı.

"Evet, belki biraz sert bir önlem ama... En azından Çin'de bir iç savaş çıkmayacak. Hükümet, rejim karşıtlarının birkaç küçük isteğini yerine getirecek, sonra da eylemler bitince hepsinin evine görünmez bir denetçi yerleştirecek. Bence mükemmel bir çözüm!"

"Yani sırf Çin büyükelçisine göstermek için mi aldın kitabımı?"

"Hayır efendim! Tabii ki kitabı Çin hükümetine hediye edeceğim. Çinlilerin tarihe ne kadar önem verdiğini bilirsin. Ayrıca Çin devleti, Türk tarihine Türklerden daha meraklıdır. Üstelik bu sadece bir kitap değil! Kuteybe'nin yönteminin ne denli işlevsel olduğunun da bir kanıtı! Sonuçta Türkler Müslüman olmadı mı?"

Christelle bunları söylerken gülüyordu. Çünkü elbette hikâyedeki ana fikir bambaşkaydı. Yine de sordum:

"Kitabın sonundan haberin var, değil mi? Denetçilik yöntemi pek de işe yarıyormuş gibi görünmüyor!"

"Evet!" dedi Christelle. "Tam da bu yüzden harika bir hikâye! Yani hem yöntemi tanıtıyor hem de yöntemin kusurlarını anlatıyor. O hikâyede yöntem neden işlemiyor? Çünkü ev sahibiyle denetçi iletişime geçiyor. Ama eğer denetçi görünmez olursa, aralarında bir iletişim de kurulamayacak."

"Evet... Evde hayalet gibi dolaşan bir rejim polisi olacak! 24 saat boyunca yaptığın her şeyi gözetleyecek!"

"Tam da öyle! Zaten görmediğin için de bir süre sonra varlığını unutacaksın."

"Pek sanmıyorum..."

"Üstelik bir kameradan çok daha etkili. Diyelim ki her eve bir kamera yerleştirdin... Mutlaka insanlar o kameraları *hack*'lemenin bir yolunu bulur. Ama görünmez bir denetçiye karşı kim ne yapabilir? Bence Çinliler bu fikrime bayılacak!"

Ne diyebilirdim ki? Hiç... Bu yüzden de Christelle'i dinlemeyi bıraktım. Onun yerine başka şeyler düşünmeye başladım. Daha doğrusu, Moğolistan'ın Gobi Çölü'nde taşıdığım ölü çocuğa gitti aklım. O küçük cesedi Rusya-Çin Savaşı yüzünden sırtımda taşımak zorunda kalmıştım. Ve o savaş, *görünmezlik böceği* denilen bok yüzünden çıkmıştı. Şimdi de milyonlarca görünmez gardiyan milyonlarca insanın evini birer hapishaneye çevirecekti! Bunun için mi taşımıştım o çocuğu sırtımda? Hem de saatler boyunca? Aklım karışıyordu. İlgisi yok, diyordum içimden. O çocuğu taşımamla görünmez gardiyanların bir ilgisi yok! Hiçbir şeyin birbiriyle ilgisi yok! Ayrıca benim de kimseyle ilgim yok. Ne dünyayla ne insanlarla ne de o çocukla... Ben sadece işimi yapmaya çalışıyordum, o kadar... Hatırla, diyordum kendime. Ve hatırlıyordum!

Rusya-Çin Savaşı'nın sekizinci günüydü. Moğolistan bu iki dev arasında sıkışıp kalmıştı. Kuzeyindeki Rusya ve güneyindeki Çin birbirine balistik füzeler atıyor ve hepsi de Moğolların tepesinden geçiyordu. Moğolistan'ın bu savaşta tarafsız kalması milyonlarca

insan için bir ölüm-kalım meselesiydi. Ve elbette, Moğolistan başbakanı da bunun farkındaydı. Ulan Batur'da, Gri Saray'daki ofisindeydik. İstihbarat şefi ve genelkurmay başkanı savaşın neden çıktığına dair tahminlerde bulunuyor, başbakan da bana soruyordu:

"Ne yazık ki bir bilgimiz yok, sayın başbakan. Ama şunu biliyoruz. Er geç iki taraftan biri Moğolistan'a girecek."

"Saçma!" diyordu genelkurmay başkanı. "Çin'le Rusya arasında 4.000 kilometrelik sınır var! Çok istiyorlarsa, o sınırdan geçip birbirlerine saldırırlar! Neden bizim ülkemize girsinler?"

Ben de başka bir soruyla yanıt veriyordum:

"Biriyle kavga edecek olan kişi bunu nerede yapmak ister? Kendi evinde mi, sokakta mı?

İşte bu yüzden Moğolistan'a girecekler. Çünkü burayı istedikleri kadar dağıtabilirler. Nasıl olsa, Moğolistan onların evi değil."

Biz tartışırken bir albay girmişti odaya. Ülkenin güneyinde genel bir elektrik kesintisi olduğu haberini vermişti. Çin sınırına yakın bölgede bütün trafolar gizemli biçimde arızalanmış ve Güney Moğolistan kör olmuştu. Kilometrekare başına iki kişinin düştüğü, olağanüstü genişlikte insansız bölgelerin bulunduğu ülkede haberleşme araçları da devre dışı kalırsa Ulan Batur yönetimini her şeye inandırmak ve her yöne sürüklemek mümkün olabilirdi. Bu denli kapsamlı bir saldırıyı kimlerin yapabileceği ortadaydı. Ancak o noktada sorumlunun Rusya mı, yoksa Çin mi olduğuyla ilgilenmiyordum. Tek istediğim, güneye gidip olan biteni görmekti. Başbakanın gözlerine bakıp şöyle demiştim:

"Dawa, şu andan itibaren aldığın hiçbir habere güvenme! Hatta kimseye güvenme! Bunun bir tuzak olduğu çok açık! Lütfen beni güneye gönder!"

Protokol kurallarını hiçe sayıp başbakanla bu şekilde konuşabilmemin nedeni, ULB'nin Siyasal Bilimler bölümünden sınıf arkadaşım olmasıydı. Brüksel barlarında birlikte içtiğimiz votka miktarıyla birkaç küvet doldurulabilirdi. Ancak benden farklı olarak Dawa ayılmayı bilenlerdendi. Bu yüzden de benim kovulduğum

üniversiteden, o dereceyle mezun olmuştu. Evet, Dawa'yla yıllar öncesinden tanışıyorduk ama o an "Sen de kim oluyorsun?" diyebilir ya da "Kime güveneceğimi sana mı soracağım?" diyerek beni azarlayabilirdi. Ama yapmamıştı. Çünkü en az benim kadar o da biliyordu ki etrafında üç çeşit insan vardı. Ve bunların sadece üçte biri Moğolistan'a sadıktı. Geri kalanı da Çin ve Rus istihbarat servisleri arasında paylaşılmış, dolayısıyla Gri Saray bir *casuslar bahçesine* dönmüştü. Bu şartlarda, bir zamanlar birlikte sarhoş olduğu bir yalancıya güvenmesi o kadar da mantıksız değildi.

Başbakanın emriyle havalanmış askeri bir uçakla, Güney Moğolistan'daki Dalanzadgad adlı şehre indiğimde akşam saatleriydi. Doğrusu, ne aradığımı bilmiyordum. Sadece şehir değil, ben de karanlıkta kalmıştım. En yakın Çin sınırı 800 kilometre uzaklıktaydı. Askeri birliğin subaylara özel kafeteryasında oturmuş, gaz lambası ışığında kahve içiyordum. Jeneratörleri daha acil durumlar için saklıyorlardı. Şimdilik telefonlar çalışıyordu ama elektriği her kim kesfiyse, uydu bağlantılarını da her an devre dışı bırakabilirdi. Böylece Güney Moğolistan hem kör hem sağır olur ve dünyadan tamamen kopup bir boşluğun içinde uçuşmaya başlardı. Her ne olacaksa bu gece olacak, diye düşünüyor ve karanlığın içinden çıkacak orduya dair bir haber bekliyordum. Bütün bunların Ruslara ait bir şaşırtma taktiği olabileceğini düşünsem de, elektriğin kesildiği bölge göz önüne alındığında karanlıktan çıkıp üstümüze gelecek olan, büyük ihtimalle güneydeki Çin ordusuydu. Orada daha fazla duramadım ve Dawa'nın imzasını taşıyan özel görev emri sayesinde kışladaki eski bir Rus cipini alıp yedi saatlik mesafede olan Shivee Khuren sınır kapısına doğru sürmeye başladım. Moğolistan'dan Çin'e kömür taşıyan kamyonlar o sınır kapısından geçerdi. Neden oraya gittiğime dair hiçbir fikrim yoktu. Ama insan bazen öylesine çaresiz kalıyor ki fırlatılmasına engel olamadığı bir füzeyi, eliyle yakalamak isteyebiliyor! Belki de sınırdan geçecek olan Çin ordusunu tek başıma durdurmayı düşünmüştüm, bilmiyorum... Bildiğim tek şey şu: Karanlığın içinde, toprak yolda ilerlerken, yan yana kurulmuş, *ger*

denilen Moğol çadırlarını gördüm. Yavaşlayıp direksiyonu o yöne çevirdim. Farların ışığında, yerde hareketsiz yatan o insanları gördüm. Durdum, cipten indim ve elimde bir fenerle yanlarına koştum. O an aklımda sadece tek bir düşünce vardı: Birileri buradan geçmiş ve bu insanları öldürüp gitmişti. Ancak yanlarına vardığımda, üzerlerinde ne kan ne de kurşun deliği gördüm. O sırada yanımdaki telsizden bir ses yükseldi. Moğolcayı sarhoşken bir sarhoştan öğrenmiştim. Elbette Dawa öğretmişti. Servei şehri yakınlarında, yani bulunduğum yere yarım saat mesafedeki bir köyde cesetler bulunduğu söyleniyordu. Sonra başka bir ses araya giriyor ve anladığım kadarıyla, o insanları Çin ordusunun öldürmüş olabileceğini iddia ediyordu. Hatta daha da ileri gidiyor ve kimyasal silahtan söz ediyordu. Demek ki o cesetlerde de kurşun deliği yoktu. Elimde telsizle karanlığın içinde yürüyor ve artık her şey için çok geç olduğunu düşünüyordum. Çin birlikleri sınırı geçmiş, karşısına çıkan herkesi öldürerek ilerliyor olmalıydı. Ya da böyle olduğu sanılsın ve Moğolistan Çin'e saldırsın diye, Rus özel kuvvetleri bölgede katliam yapıyordu. Tam bunları düşünüyordum ki yerde bir koyun cesedi gördüm. Sonra biraz daha ilerledim ve karşıma büyük bir sandık çıktı. Üzerinde herhangi bir şey yazmıyordu ama bu bir yardım sandığıydı. Uçaktan atılmıştı. Paraşütü hâlâ üzerinde duruyordu. İçinde konserveler vardı. Ancak bütün kutuların şekli bozulmuş, çoğu şişmişti. O an her şeyi anladım. Bu insanlar zehirlenmişti. Yardım sandığındaki konservelerden zehirlenip ölmüşlerdi. Diğer köydeki ölümler de bu yüzden olmalıydı. Bunu daha önce de görmüştüm. Yine paraşütle atılan, buna benzer yardım sandıklarındaki konservelerden, Etiyopya'da ölenler olmuştu. *Clostridium Botulinum* denilen bir bakteriden kaynaklanıyordu bu ölümler. Bir de bu bozuk konserveleri insanların üzerine yağdıran yardım kuruluşlarından... Bir zamanlar Etiyopya'daki o cinayetleri işleyen elbette All for All vakfıydı. Yoksa nereden bilecektim? Bir an önce bir şey yapmalıydım. Bu insanların öldürülmediğini Moğol hükümetinin mutlaka öğrenmesi gerekiyordu. Yoksa yepyeni bir savaş başlayacaktı! Gri

Saray'ı arayıp başbakanla görüşebilmem elbette mümkün değildi. Çünkü Gobi Çölü'nün bu bölgesinde telefon sadece bir plastik parçasıydı ve hiçbir işe yaramıyordu. Derhal telsizle birilerine haber vermeye çalıştım. Ama yanıt veren olmadı. Beni duymuyorlar, kendi aralarında konuşmaya devam ediyorlardı. Hatta Moğol ordusunun alarma geçtiğini duyuruyorlardı. Bütün bunları duydukça midemin bulandığını, kalbimin sıkıştığını hissediyordum. Etrafta çaresizce volta atıyor, karanlıkta cesetlere takılıp düşüyor ve ne yapacağımı düşünüyordum. Tam da başımı kaldırmış, gökyüzündeki binlerce yıldıza küfretmeye başlamıştım ki aklıma bir çözüm geldi... Yardım sandığının yanına koştum. İçinden bir konserve kutusu alıp cebime attım. Sonra da en yakınımdaki cesedi kucaklayıp cipe taşıdım. Kontak anahtarını çevirdim ama motor çalışmadı. Defalarca denedim ancak işe yaramadı. Bu defa yıldızlara bakıp yapabildiğim kadar küfrettim! Çünkü yürümek zorundaydım. Gerekirse, Dalanzadgad'a kadar yürüyecektim. Ama yanımda mutlaka bir ceset olmalıydı. Bu ölümlerden Çin ordusu ya da Rus özel kuvvetlerinin sorumlu olmadığını, Moğollara ancak o ceset ve cebimdeki zehirli konserveyle kanıtlayabilirdim. Etraftaki en hafif cesedi aradım. Taşıyabileceğim kadar hafif bir ceset! Bir çocuk buldum. 3-4 yaşlarında bir kız çocuğu... Sonra bir şal buldum. O şalla çocuğu kundaklayıp sırtıma bağladım. Ve yürümeye başladım. Ne kadar zaman geçti, bilmiyorum ama fenerin pili bitti. Karanlıkta kalır kalmaz yolumu kaybettim. Üzerine bastığım toprağın yerini kum aldı. Artık gerçekten de çöldeydim. Hiç durmadan yürüdüm. Soğuktan parmaklarım kesiliyormuş gibiydi. Sadece sırtım sıcaktı. Bir çocuk cesedi sırtımı sıcak tutuyordu. Ayaz yetmezmiş gibi sert bir rüzgâr başladı. O sırada bir kum tepesine tırmanıyordum ve o sesi duydum. Önce kulaklarım uğulduyor sandım. Ama o ses içimden değil, etrafımdan geliyordu. Bir uçağın havalanırken çıkardığı gürültüye benziyordu. Elbette korktum! Hem de çok! Ama sonra birden aklıma şu geldi: Belki de hep görmek istediğim yerdeydim. Duut Mankhan'da. Şarkı söyleyen kum tepelerinde... Evet, oradaydım! O güne kadar hiç fırsatım

olmadığı için göremediğim yere kaybolduğum için gelmiştim. Ağlamak için mükemmel bir andı ama ağlayamıyordum. Rüzgârın savurduğu kum tanelerinden çıkan müziği dinliyor ve yürüyordum. Attığım her adımda o uçak motoru gürültüsü bir çellonun bas tınısına dönüşüyor ya da bana öyle geliyordu. Ve bir süre sonra sadece o çelloyu duydum. Her notasıyla tüylerimi diken diken eden ve dişlerimden ciğerlerime kadar her yerimi sarsan o çelloyu... Sonra güneş doğdu. Ve saatlerdir tek bir ses bile çıkmayan telsizden bir kahkahanın yükseldiğini duydum. O kahkahanın sahibi her kimse, şöyle diyordu: "Savaş bitti! Rusya ve Çin ateşkes ilan etti!" Uçsuz bucaksız çölün ortasında, yorgunluktan titreyerek olduğum yere çöktüm. Sırtımdaki şalın düğümünü çözüp çocuğu yavaşça kumların üzerine yatırdım. Sonra da ayağa kalkıp yürümeye devam ettim... Çocuğu gömmedim ve ardıma bakmadım. Sadece yürüdüm ve intihar etmek istedim. Ama elbette istemekle kaldım.

Hatırlıyordum o geceyi! Aldığım her nefesi hatırlıyordum! Elimdeki gümüş bıçağa baktım. O çocuğu öylece çölde bıraktığım için bacağıma saplamayı düşündüm. Ama dünyanın en korkak insanı olduğum için bunu da yapamadım. Christelle konuşmaya devam ediyordu. Kim bilir, neler diyordu?

"Bir şey bulabildin mi?"

"Efendim?"

"Sen beni dinlemiyor musun?"

"Özür dilerim Christelle, bir şey düşünüyordum..."

"Ailenle ilgili bir bilgiye ulaşabildin mi?"

Demek konu buraya gelmişti...

"Evet."

"Neden daha önce söylemedin? Bu müthiş bir haber! Neredeler peki? Yaşıyorlar mı? Görüşebildin mi?"

"Hayır... Beni doğurduğu gün annem babamı öldürmüş. Sonra da intihar etmiş."

"Çok üzüldüm" dedi Christelle. Aklında yüzlerce soru olduğuna emindim. Annemle babam hakkında başka hangi bilgilere ulaştığımı

öğrenmek için can atıyor olmalıydı. Sonuçta hayatım bir *soap opera* sayılırdı. Le Zoute denilen Knokke sahilinde oturan yaşlı bir kadının sıkıntısını geçirecek kadar dram vardı hikâyemde. Beni dinlemenin, Kuzey Denizi'ni izlemekten daha keyifli olduğuna emindim. Ama tabii Christelle de bir diplomattı ve derhal farklı renkte sorulara yöneldi.

"Ne hissettin bunları öğrenince?"

"Bilmiyorum. Galiba hiçbir şey hissetmedim... Aslında şu an, bundan söz etmek istemiyorum. Belki ileride..."

"Tabii" dedi Christelle. "Anlıyorum... En azından, gerçeği öğrenmişsin. Hiç bilmemekten iyidir... Peki kime yaptırmıştın araştırmayı?"

Yanıt vermemi beklemeden devam etti:

"Her kimse, çok başarılıymış. Sonuçta, 40 yıl önce olan olayları ortaya çıkarmış. Müthiş bir şey bu! Gazeteci herhalde, değil mi? Yoksa özel dedektif mi tuttun?"

"Bir şair" dedim. "Halepli bir şair... Adı Yusuf Ali."

Christelle çok şaşırmıştı.

"Yusuf Ali mi? Hani o ünlü şair? Paris'te yaşıyor. O mu araştırdı bunları?"

"Evet."

"Siz nereden tanışıyorsunuz?"

"Uzun hikâye" dedim. Adımı koyan kişi olduğunu da söyleyebilirdim ama onun yerine şunu sordum:

"Savaş neden bitmiş?"

"Rusya-Çin Savaşı mı?"

Başımı salladım.

"Bir antlaşma yapmışlar. Prototipi geliştirmek üzere teknoloji ortaklığı... Çinliler başta sadece bir insanı görünmez yapabiliyorlarmış. Ama şimdi, duyduğuma göre, çok daha büyük hacimlere ulaşmışlar. Eminim artık bir tankı görünmez yapabilecek hale gelmişlerdir. Rusların nasıl bir büyüklük takıntısı olduğunu düşünürsen, bir savaş uçağını bile yok ediyor olabilirler! Her neyse...

Anlayacağın, yarınki toplantım çok önemli. Eğer Çin büyükelçisine fikrimi beğendirebilirsem, mutlaka Ruslar da kabul edecektir."

"Yani Rusya'daki muhaliflerin de evlerinde görünmez denetçiler olacak..."

Christelle gülümsedi.

"Umarım!"

Sonra da önümdeki kahvaltı tabağına baktı.

"Hiçbir şey yemedin Zamir!"

Belki de o gece, cebimdeki konserveyi açıp onu yemeliydim...

"Elektriği kim kesmiş?"

"Ne elektriği?" dedi Christelle. "Nerede?"

Yüksek sesle düşündüğümü fark edip, "Boş ver" dedim. Ve içimden konuşmaya devam ettim: Belki de gerçekten bir arızaydı. Zaten ne önemi vardı ki? Nasıl olsa ertesi gün her şey düzeldi ve Moğolistan hayatına devam etti. Yalnız, ben devam edemedim. Elektrik Güney Moğolistan'a yeniden geldi ve her yer aydınlandı. Ama ben karanlıkta kaldım.

Christelle'in evinden ayrılırken rica ettim:

"Filistinlilerle ilgili bir gelişme duyarsan, lütfen bana haber ver."

"Tabii" dedi. "Merak etme."

Önce gülümseyip yanağımdan öptü, sonra da yüzümü iki elinin arasına alıp, ciddi bir ifadeyle konuştu:

"Cengâver bir hata yaptı, Zamir. Bir sunucunun asla yapmaması gereken bir hata... Cengâver, kendini bir Tanrı sandı. Gücü her şeye yeten ve her savaşı durdurabilecek bir barış tanrısı... Ama elbette değildi. Bunu anlayınca da o kadar acı çekti ki... Sadece bir insan olduğunu fark edince canı o kadar yandı ki kendini öldürdü. Biz Tanrı değiliz, Zamir. Bunu sakın unutma!"

Sonra da yeniden gülümseyip "Mutlu yıllar" dedi.

Knokke-Heist ile Zaventem Havalimanı arasındaki uzaklık 118 kilometreydi. Bir buçuk saat sürmesi gereken yolu 51 dakikada gittim. Çünkü yanımdaki koltukta duran çelloya baktıkça o küçük kız çocuğunu, önümde uzanan otoyola baktıkça da Gobi Çölü'nü

görüyordum. Bu yüzden de gaz pedalına yükleniyor ve çarpacak bir şey arıyordum. Ama yoktu.

Havalimanının kapısından girdiğimde her zamanki gibi sigara içilebilen bir nokta bulmak için tabelalara baktım. Sonra da en yakın cam odada, *kılavuz bavulunun* peşinden koşanları izlerken, onlarca sigara dumanını içime çektim. Telefonum defalarca çaldı ama açmadım. Nasıl olsa arayanların hepsini akşam görecektim. Bana her ne söylemek istiyorlarsa, birkaç saat sonra yüzüme bakıp söyleyebilirlerdi. Ama önce 1 saat 35 dakika boyunca bir uçak koltuğunda oturup kendi kendime konuşmam ve Berlin'e gitmem gerekiyordu.

Brandenburg Havalimanı'na ayak bastığımda, saat 10:30'du. Beş saat sonra yine buradan bir uçağa binecektim. Her ne kadar iş hayatımla özel hayatım yıllar önce birbirine karışmış ve asla çözemeyeceğim bir düğüme dönüşmüş olsa da yapacağım görüşmeye yanımda çello kutusuyla gitmek istemedim. Çocuğunu ofise götürmek gibi bir şeydi bu. Ancak havalimanındaki emanet dolapları da yeterince büyük değildi. O an aklıma, binanın içindeki otel geldi. *Gidiş* bölümünde, alt kattaydı. Önce bir asansöre bindim, sonra da arka koridorlardan yürüyüp otele girdim. Çello kutusu ve bavulumu koymak için bir oda tuttum. Televizyonun hemen yanında bir ayna vardı. O aynaya bakıp gülmeye çalıştım ama yapamadım. Yüzüm hâlâ bir *demir maske* gibiydi. Ya da ben öyle hissediyordum. Belki de gülünecek bir şey olmadığı için gülemiyordum...

Otelden çıktım, ellerimi cebime sokup yürümeye başladım. Geçtiğim koridorlar gittikçe kalabalıklaştı ve sonunda kendimi, devasa bir salonun girişinde buldum. Eğer havalimanından çıkmak istiyorsam bu salondan geçmeliydim ama o kadar çok giden *yolcu* vardı ki... Birden alnımda o ağrı başladı. Bir bıçak gibi iki kaşımın arasına saplanmış ve yüzlerce iğne olup vücuduma yayılmıştı. Beş gün önce Asbjörn'ün cenazesinden sonra da bu ağrıya gömülmüştüm. Ama şimdi çok daha şiddetliydi. O iki soru aklıma iki mermi gibi girip çıkıyordu: Neden o kampta ölmedim? Neden hayatta kaldım?

Bunları görmek için mi? Sonsuza kadar o duvar kenarında duramazdım. Ben de mecburen, beni o ağrıya boğan her şeye doğru yürümeye başladım.

Önce, yılbaşı için yerleştirilmiş, ışıl ışıl olan çam ağaçlarının arasından geçtim, sonra da kalabalığa karıştım. Yan yana onlarca *check-in* bankosu ve her birinin önünde uzun kuyruklar vardı. Attığım her adımda canım daha çok yanıyor, ağrı daha da büyüyordu. Çünkü bir sırada onlarca insan art arda dizilmiş, tatile gitmenin heyecanıyla gülüp sohbet ederken, diğer sırada başka insanlar ayakta ölüyormuş gibiydi. Kolu ya da bacağı kırık antik birer heykel gibi hareketsiz duruyor, düşünceli biçimde uzaklara bakıyorlardı. Hiçbiri gülmüyor, şakalaşmıyor ya da konuşmuyordu. Sadece bebekler ve küçük çocuklardan ses çıkıyordu. Onlar da bağırıyor, şikâyet ediyor ya da ağlıyorlardı. Beklemekten yorulmuş ve sıkılmış olmalılardı. Derhal sıranın kendilerine gelmesini ve belki de hayatlarında ilk kez binecekleri uçağa bir an önce girmek istiyorlardı. Ancak yetişkinlerin çocuklar gibi düşünmediği açıktı. Çünkü mecbur kalmadıkça yürümüyor, ancak görevlilerin uyarısı üzerine adım atıyorlardı. Bazıları o kadar dalgındı ki bunu yaparken yanlarında duran bavullarını unutuyorlardı. Sessizce gözyaşı dökenler de vardı, buruşmuş mendilleriyle çoktan kurumuş gözlerini silmeye çalışanlar da... Bu insanların durduğu sıralar en yavaş ilerleyen ve en uzun olanlardı. Çünkü bu yolcular bir yere gitmek değil, evlerine dönmek istiyorlardı. Onlar, sınır dışı edilen Türkiyelilerdi. O kadar kalabalıklardı ki içinde bulunduğum alanın adı *Giden ve Dönmeyen Yolcu Salonu* olarak değiştirilebilirdi. Farklı havayolu şirketleriyle Türkiye'ye gitmek üzere farklı bankoların önünde sıralanmışlar, doğup büyüdükleri Almanya'da kendilerini birer çöp gibi hissediyorlardı. Öyle olduğuna emindim çünkü birazdan bir uçağa binecek ve bir çöp gibi havaya fırlatılacaklardı. Ülkeyi karayoluyla terk edenler belki de daha şanslıydı. En azından onlar yanlarındaki sıradan yükselen kahkahaları dinlemek zorunda değildi. Çünkü bütün bu insanlar yan yana duruyordu. Ancak dip dibe olmalarına

rağmen tatile gidenler, sınır dışı edilenleri görmüyordu. Elbette herkes her şeyin farkındaydı. Kimin nereye gittiği ölümcül bir yara kadar açıktı! Ama görmezden gelmenin tek şampiyonu Christelle değildi... Yine de bazı Almanlar, yanlarındaki Türklere kaçamak bakışlar atıyorlardı. O bakışlarda utanç ve çaresizlik vardı. Bu yüzden de bir Türk'le göz göze gelince başlarını eğiyorlardı. Sonuçta Almanya sadece Hitler'in değil, Varşova'da dizlerinin üstüne çöküp Yahudi Soykırımı için ulusu adına özür dilemiş olan şansölye Willy Brandt'ın da ülkesiydi.

Ben yürümeye devam ediyordum. Tek isteğim, bir an önce çıkış kapısına ulaşmak ve bu deliliği ardımda bırakmaktı. Bu yüzden de acele ediyor, arka arkaya duran iki insanın arasından özür dileyerek geçiyor, sonra başka bir sırayı delmeye çalışıyordum. Birinden geçerken kahkahalar, diğerinden geçerken hıçkırıklar duyuyordum. Sürekli özür diliyordum. İnsanlar bana bazen söylenerek bazen de sessizce yol veriyorlardı. Bense bavullarının üstünden atlayıp ilerlemeye çalışıyordum.

"Özür dilerim... Özür dilerim... Özür dilerim."

Keşke siyah çuvalım yanımda olsaydı, diye düşünüyordum. Keşke yanımda olsaydı! Derhal cebimden çıkarır, başıma geçirir ve bunların hiçbirini görmezdim. Belki de o zaman hiçbir yerim ağrımazdı! Hatta kimseden özür dilemezdim. Bir kör gibi yürür ve insanların önümden çekilmesini beklerdim. Ama yoktu. Ne yanımda o çuval ne de insanlara söyleyebilecek başka bir sözüm vardı. Bu yüzden de önüme çıkan herkesten özür diledim ve ışıltılı bir Noel Baba heykelinin yanındaki kapıdan çıkıp kendimi dışarı attım.

Sırf var olduğum için öylesine utanıyordum ki nefes nefeseydim. Bir duvar kenarında durup gözlerimi kapadım ve ağrının geçmesini bekledim. Başka şeylere odaklanmaya çalıştım. Az önce otel odasındaki aynada gördüğüm yüzü düşündüm. Kendi yüzümü gülerken hayal ettim ama olmadı. Sonra da "Zamana bırak" dedim. Elbet geçer. Ya da *Z. Aman* diye imza atan adama bırak...

Bir taksiye bindim ve alışkanlıktan Türkçe konuşup şoföre, "Wannsee'ye gidiyoruz" dedim.

"Was?"

Birkaç ay öncesine kadar Berlin'deki taksilerin yarısını Türkler kullanırken, direksiyonun başında şimdi bir Alman oturuyor ve Wannsee kelimesini anlamamış gibi yapıp suratıma bakıyordu. Bu defa sadece "Wannsee!" dedim ve sahte bir mucize eseri anlayıp gaza bastı. Önce dikiz aynasında kendime baktım, sonra da ceketimin iç cebinden küçük şişeyi çıkarıp gözlerime suni gözyaşları damlattım. O yaşlar yanaklarımdan süzülürken artık daha sakindim.

Tabii ki göle girmek için gitmiyordum Wannsee'ye. Ya da yat kulüplerinden birinde şarap içmeyecektim. Evet, Wannsee Gölü'nün kıyısındaki malikânelerden birine gidiyordum ama o binada olanlar, bölgenin gündelik züppe hayatıyla pek de uyumlu sayılmazdı. Çünkü o malikâne bir film yapım şirketinin merkezi ve stüdyosuydu. Daha da önemlisi orada pornografik filmler çekiliyordu. Çevredeki birtakım açık görüşlü komşular için bu bir sorun olmayabilirdi. Ama çekilen filmler, pornografinin hayli karanlık bir alt türüne aitti ve bence bu her şeyi değiştiriyordu. Çünkü bu türe *hate porn* deniyordu. Yani nefret pornosu... Diğer alt türlerden farklı olarak bu filmlerin gerçekten de diyalogları ve bir konusu vardı. Adından da anlaşılacağı üzere, konu daima nefret suçlarıydı. Ancak ikinci Jagermeister kadehinden sonra ırkçı olduğu anlaşılan, Wannsee'nin birtakım zenginleri bile o filmlerin bir dakikasını dahi izlemeye dayanamayabilirlerdi. Çünkü dört katlı tarihi binanın, çekim setine dönüştürülmüş her bir odasında canlandırılan sahneler çok, ama çok şiddetliydi. Örneğin, duvarları Konfederasyon bayraklarıyla donatılmış bir odada, Güney aksanıyla konuşan Amerikalı beyaz erkekler, siyahi bir kıza tecavüz ederken, diğer odada gamalı haç dövmeli Alman dazlaklar, Türk bir kızı dakikalarca aşağılıyor, tecavüzden önce de işkence ediyordu. Tabii ki hepsi bir oyundu. O binadaki herkes rol yapıyordu. Çünkü şirketin sahibi olan çift, yani Martha'yla Gunther bu konuda çok titizdi. Bu filmlerde rol almak

isteyenler asla, gerçek hayatta ayrımcı ya da ırkçı olamazdı. Ne de olsa bu işe başladıkları ilk aylarda, bununla ilgili hayli kötü deneyimler yaşamışlardı. Çekilecek filmlerin konularını duyar duymaz, Batı Avrupa'nın bütün ırkçı canavarları Wannsee'de toplanmış ve ortaya, ancak polis çağırılarak durdurulabilen, *snuff* sayılacak görüntüler çıkmıştı. Gunther'le Martha bu insanlarla çalışamayacaklarını derhal anlamış ve sonrasında sadece profesyonel, BDSM pornolarında oynayan aktörleri tercih etmişlerdi. Tabii ki onların arasında da, konunun ağırlığı ve şiddetine dayanamayıp çekimleri terk edenler oluyor ama en azından sahneler, dönüşü olmayan bir vahşet düzeyine erişmiyordu.

Sonuç olarak, Martha ve Gunther'in yaptıkları işe dair fikirleri basitti. Bu dünyada birçok farklı nefret vardı. Ve bu nefretlerden kaynaklanan davranışlar, bazı ülkelerde nefret suçu olarak nitelenmişti. Dolayısıyla yasadışıydı. Ancak bir konuda yasa çıkarmak, o davranışı toplumdan söküp atamıyordu. Nefret pornosu da bu noktada devreye giriyordu. Sokağa çıkıp gördüğü ilk yabancıya asla saldıramayacak olan ancak bunun hayalini kuran insanlara fantezi satıyorlardı. Hatta Martha'ya göre nefret pornosunun, izleyeni ıslah edici bir yanı da vardı. Zihninde canlandırdığına yakın, ırkçı bir tecavüz sahnesini izlemek çoğu insanı gerçek hayatta eyleme geçmekten alıkoyuyordu. Daha doğrusu, Martha böyle düşünüyordu. Bunun yanında filmler, tabii ki şoven bir faşizm üzerine kuruluydu. Bir grup erkek, savunmasız bir kadın ya da adamı köşeye sıkıştırır, önce hakaret eder, sonra hırpalar ve en sonunda da tecavüz ederdi. Ve bütün filmler mutlaka Stockholm Sendromu'yla sona erer, kurbanlar daha fazla aşağılanmak için yalvarır ya da saldırganlarının gönüllü kölesi olurdu. Nefret pornosunun mutlu sonu buydu: Kurban iradesinin kırılması... Cinsel saldırının bir cezalandırma aracına dönüşmesiyle, tam da şoven faşistlerin ancak rüyasında görebileceği bir gösteriydi.

Yapım şirketlerinin adı 120'ydi. Passolini'nin *Salo ya da Sodom'un 120 Günü* filmine atfen Gunther bu adı koymuştu. Çünkü nefret

pornosu fikri, bu filmi izlerken aklına gelmişti. Passolini'nin İtalyan faşizmini en sert biçimde eleştirmek için çektiği filmi izleyenlerin arasında, gördüklerinden iğrenmek yerine, genç kurbanlara uygulanan işkence ve tecavüz sahnelerinden tahrik olan birilerinin de bulunabileceğini düşünmüş ve kesinlikle yanılmamıştı. Gerçekten de nefret pornosu kısa sürede müşterisini bulmuş ve Martha'yla Gunther'i, Wannsee'de bir malikâne satın alabilecek kadar zengin etmişti. Evet, *hate porn*'dan çok önce *race play* denilen ve sadece ırk ayrımcılığına dayanan bir porno türü vardı. Hatta *Nigga's Revenge* adlı film bunun en çarpıcı örneğiydi. Ama Gunther ve Martha, bunun bir adım ötesine geçmiş ve nefreti ırk ayrımcılığıyla sınırlandırmamaya karar vermişlerdi. Dünya üzerindeki her tür ayrımcılığın porno filmlere konu olabileceğini düşünmüş ve yeni bir akım başlatmışlardı. Örneğin, ben onları tanıdığımda şöyle bir film çekiyorlardı: Kürtaj olmak için gittiği hastanenin kapısından kaçırılan Teksaslı bir kadın, bir grup kürtaj karşıtı Teksaslı erkek tarafından aşağılanır, dövülür ve tecavüze uğrar ki böylesi bir senaryo kaba ırk ayrımlarına dayalı *race play* filmlerinden çok farklıydı. Ve sektör açısından da büyük bir yenilikti! Çünkü herkes şundan emindi: Martha ve Gunther bu dünyada asla konu sıkıntısı çekmeyecekti. Nefret pornosunun, gerçek hayat denilen sonsuz bir ilham kaynağı vardı. Ancak tabii ki bütün bunlar bir uzmanlık meselesiydi. Bu noktada da, dünyanın bütün cehennemlerine ayak basmış biri olarak ben devreye giriyordum. Herhangi bir yerde yeni bir çatışma ya da ayrımcılık hareketi başlar başlamaz Martha'ya haber veriyordum. Sonuçta nefret suçları da hayatın kendisiyle birlikte ilerliyor, sürekli biçim ve coğrafya değiştiriyordu. Tabii ki Konfederasyon bayraklı ya da gama haçlı birtakım klasikler vardı! Ama çekilen filmlerin güncelliğini koruyabilmek adına gerçek hayattaki nefretleri de dikkatle takip etmek gerekiyordu. O güne kadar son derece hümanist olduğu sanılan bir topluluğa, savaş ya da açlıktan kaçan bir göçmen grubu katılıyor ve birden o bölgede bu insanlara karşı bir nefret doğuyorsa filmlere de yeni bir konu çıkmış oluyordu. Ayrıca mevcut bütün

politik çatışmalar, toplumsal bölünmeler, mezhepsel ya da etnik gerilimler bu filmlerde işlenebiliyordu. Küçük ya da büyük kutuplaşma diye bir şey yoktu. Ay'a hiç gidilmediğine inanan bir grup erkeğin Apollo 11 mürettebatını canlandıran aktörlere tecavüz ettiği filmin bile izleyicisi vardı. Ve tabii ki filmin sonunda astronotlar, Ay'a hiç ayak basmadıklarını itiraf ediyorlardı! Önemli olan, cinsellikle yoğrulacak bir nefretin var olmasıydı. Yeter ki iki insan grubu arasında, herhangi bir nedenden ötürü nefrete varan bir kutuplaşma olsun! Dolayısıyla *hate porn* sektöründe başarının sırrı, dünyadaki *nefret suçu trendini* yakalamaktı. Onlara verdiğim fikirlerle Martha'yla Gunther yıllar içinde üç yüzden fazla film çektiler. Bu hizmetime karşılık onlar da müşterilerinden elde ettikleri bilgileri benimle paylaştılar. Çünkü müşterilerin çoğu, Martha'nın inanmak istediğinin aksine asla ıslah edilemeyecek tipteydi. Hepsi de kendi silahlı devriminin peşinde koşuyor ve fırsat bulursa da o filmlerdeki sahneleri gerçek hayatta tekrarlamaktan çekinmiyordu. Bu yüzden de, şirketin *müşteri hizmetleri sorumlusu* olan Gunther, hangi silahın nereden alındığını ya da kime satıldığını gayet iyi takip edebiliyordu. Teknik olarak benimle aynı şartlarda çalışıyordu. Birbirini boğazlamak için can atan insanlara ayrı ayrı hizmet veriyordu. Nasıl ki ben aynı gün içinde düşman iki tarafla görüşüyorsam Gunther de sabah ırkçılarla, akşam ırkçılardan intikam almak isteyenlerle birlikte oluyordu. Evlere servis yapan bir torbacı gibi her yere girip çıkıyor, internete güvenmediği için filmleri VHS formatında çekiyor ve kasetleri elden teslim ediyordu. Nefret pornosu izleyicilerinin, yasadışı silah sahibi olmak dışındaki diğer ortak noktası da buydu. Hepsinde birer video vardı. Sadece düşünceleri değil, her şeyleri ilkeldi!

"Hoş geldin Zamir!" dedi Martha.

Binanın geniş kapısında durmuş, gülümseyerek beni çağırıyordu.

"İçeri gel!"

Bahçeden geçip binaya doğru yürürken etrafıma baktım. Gerçekten de iki kulesi olan bu gösterişli evin içinde neler döndüğü

dışarıdan asla anlaşılmıyordu. Oysa bu kırmızı tuğlalı duvarların ardında, asla sona ermeyen bir *Apocalypse Now* çekiliyordu. *Apocalypse Forever!*

Martha bana sarılırken, "İçerisi tımarhane gibi!" dedi.

"Kaç tane?" diye sordum.

"Üç film çekiliyor."

Giriş katındaki geniş sahanlıktaydık. Farklı katlardaki kapalı kapıların ardından gelen boğuk sesleri duyabiliyordum. Her ne kadar odalarda ses yalıtımı bulunsa da çığlıklar bir şekilde dışarı sızıyor ve merdiven boşluğunda birbirine karışıp bulunduğumuz kata kadar iniyordu. Hangi çığlığın nereden geldiği anlaşılmadığı için de evin kendisi inliyor gibiydi. Yalnız bir ara derinden gelen şu cümleleri duydum. Bir adam bağırarak konuşuyordu:

"Ben bu demir cetvelle çizdim senin ülkenin sınırlarını! Şimdi de bu cetveli senin..."

Gerisini duyamadım ama tahmin ettim.

"Yine çok yoğunsunuz!" dedim Martha'ya. Geniş basamaklı ahşap merdivenin yanından geçip, binanın arka tarafındaki kış bahçesine doğru yürüdük.

"Evet, bir de bu özel sipariş işleri çıktı!"

"Ne siparişi?"

"Senaryo gönderenler oluyor. Parasını verelim, filmi çekin, diyorlar. Ama biliyorsun, çekim programımız zaten dolu! Onun için de Gunther başta kabul etmedi. Sonra o kadar ısrar ettiler ki Gunther de sırf başından savmak için yüksek fiyatlar istedi. Ama adamlar bunu da kabul edince, biz de mecburen yapmaya başladık."

"Bir açıdan da iyi olmuş" dedim. "Konu bulmak için uğraşmanıza gerek kalmaz. Ben de biraz tatil yaparım!"

Martha güldü. Yüksek tavanlı, camlı bölmeye geçip antika koltuklardan birine oturdum.

"Çay içer misin?"

"Olur" dedim.

Martha, hemen yandaki küçük mutfağa giderken ben derin bir nefes alıp karşıya baktım.

Kış bahçesinin bittiği yerde, camın hemen ardında yemyeşil bir çimenlik başlıyordu. O çimenlik de aşağı doğru hafif bir eğimle göle uzanıyordu. Oturduğum yerden, Wannsee Gölü'nün büyükçe bir bölümünü görebiliyordum. Hatta, yılbaşı gecesi yapılacak geleneksel havai fişek gösterisi için suyun üstüne kurulmuş platformları bile görebiliyordum. Birkaç yıl önce, bu binanın bir kulesinden, o havai fişek gösterisini izlemiştim. Gölün merkezinden yükselip gökyüzünde bir çiçek gibi açan ışık kümeleri gecenin karanlığını bir masal kitabının rengârenk sayfalarına dönüştürüyor, insanı bambaşka bir gezegendeymiş gibi mutlu hissettiriyordu. Art arda beliren parlak gökkuşaklarının havayı kapladığı ve altındaki suyun renkten renge girdiği o büyülü manzarayı izleyen hiç kimse, Yahudi soykırımı kararının bu göl kıyısında alındığına inanamazdı. Ancak tam da böyle olmuştu. Wannsee Konferansı denilen gizli toplantıda 15 Nazi subayı bir araya gelmiş ve Yahudilerin sistematik biçimde imha edilmesini öngören, *Nihai Çözüm* planını oluşturmuştu.

Getirdiği bitki çayını yanımdaki sehpaya koyan Martha'ya sordum:

"Wannsee Konferansı'nı henüz yapmadınız, değil mi?"

Martha durup düşündü. Sonra da koltuğuna oturup şaşkınlıkla yanıt verdi:

"Hayır, yapmadık!"

Güldü ve ekledi:

"Nasıl da unutmuşuz! İnsanın gözünün önünde olunca görmüyor, demek ki!"

"Mutlaka onu da çekin" dedim. "Hatta senaryo şöyle olabilir: Tam Naziler Nihai Çözüm kararını almıştır ki toplantı salonunda bir grup Yahudi erkek belirir. Gelecekten geliyorlardır. Hepsi de çıplaktır. Sadece başlarında kipaları vardır. Ve olaylar çok hızlı gelişir!"

"Bence harika olur!" dedi Martha. "Zaten bu aralar, tarihi konular çok tutuyor! Geçen ay, Oval Ofis'e giren zombi Hiroşimalılar hikâyesi çektik."

"Kurban kim?"

"Tabii ki Başkan Truman! Film Japonya'da o kadar çok sattı ki inanamazsın! Ama bence adının da etkisi oldu: *Enola Fuckin' Gay!* Nasıl? Tabii ki ben buldum!"

Tam yanıt verecektim ki general üniformalı yaşlı bir adamla genç bir kadın geldi yanımıza. Karşılıklı olarak birtakım cümleler tekrarlıyorlardı. Belli ki az sonra oynayacakları filmdeki repliklerini ezberliyorlardı. Garip bir aksanla da olsa Türkçe konuştuklarını fark ettim. Elinden geldiğince bir gazeteci gibi davranmaya çalışan kadın generale soruyordu:

"12 Eylül darbesini yöneten generallerden birisiniz. Darbeden sonra gözaltına alınan kadınlara copla tecavüz edildiği iddialarına ne diyorsunuz?"

General de öfkeyle yanıt veriyordu:

"Saçma! Taş gibi delikanlı oğlanlar var elimizde. Böyle bir işkence yapılacak olsa, copa ne gerek var?"

İster istemez provalarını bozup sordum:

"Sonra ne oluyor?"

"Filmde mi?" dedi kadın.

"Evet."

General gülerek konuştu.

"Benim yalan söylediğim ortaya çıkıyor."

Kadın oyuncuyu gösterip devam etti:

"Çünkü bu gazeteci hanımefendiye gerçekten de copla tecavüz ediyoruz."

Kadınla birbirlerine bakıp güldüler.

"Çok ilginç" dedim. Sonra da böyle bir siparişi hangi manyak vermiş olabilir diye düşündüm.

Generalle kadın provalarına devam etmek üzere kış bahçesinden çıkıp göle doğru yürümeye başladılar. O sırada, konuyla ilgilendiğimi

gören Martha, Türkiye'den verilmiş başka bir siparişi anlatıyordu. Hikâye yine 12 Eylül darbesinin hemen sonrasında, sıkıyönetim döneminde geçiyor ama bu defa olaylar bir cezaevinde yaşanıyordu. Bu defa, Passolini'nin o meşhur filmindekine benzer bir sahne vardı. Gardiyanlık yapan askerler mahkûmlara dışkı yediriyor, sonra da onları birbirlerinin ağzına işemeleri için zorluyordu.

"Anladım" dedim. "Diyarbakır Cezaevi... Kürt tutuklulara dışkı yedirmişlerdi."

"Bir yanlışlık olmasın?" dedi Martha. Sonra da telefonunu alıp, kendisine gönderilen senaryoyu inceledi.

"Burada mahkûmların Türk olduğu yazıyor. Hatta, mahkûmlar Türkçe konuşur, diye özellikle belirtmişler. Dışkı yedirenler de Kürt."

"Tamam işte! O demin bahsettiğin, Truman'a saldıran Hiroşimalı zombiler hikâyesi gibi. Rolleri ters çevirmişler."

"Şimdi anladım... *Karma pornosu* istiyorlar."

"Karma mı? Artık böyle mi deniyor?"

"Evet, evet..." dedi Martha. "Başlarda *intikam pornosu* diyorduk ama sonra müşteri yorumlarından intikam kelimesinin pek de tercih edilmediğini anladık."

Gülebilseydim gülerdim. Onun yerine sadece sordum:

"Nefret pornosu izleyicileri hangi ara bu kadar hassas oldu?"

"İnan, ben de bilmiyorum. Bu işe başladığımızda kimse hiçbir şeyi umursamazdı. Ama şimdi en şiddetli intikam filmine bile *karma pornosu* demek zorunda kalıyoruz. Gunther bundan hiç hoşlanmıyor tabii. Politik doğruculuktan ne kadar nefret ettiğini bilirsin!"

"Aslında müşterileriniz de haklı" dedim. "Sonuçta insanın, bu kadar nefretle dolu olduğunu kabul etmesi çok da kolay değil. Onun için de intikam yerine karma kelimesini tercih ediyor olabilirler. Ne de olsa intikam, *göze göz dişe diş*, demek. Hatta cezaevinde geçen o senaryodaki gibi, bazen de *boka bok* demek! Bu da, filmi izleyenin kafasını karıştırıyordur. Şu an bu izlediğimden tahrik oluyorsam, acaba ben de zamanında o işkenceleri yapmış insanlar gibi miyim, diye sorguluyorlardır. Onun için de filmin adında karma kelimesi

geçince kendilerini daha az suçluyorlardır. Sonuçta, karma varsa intikam yoktur, değil mi? Sadece davranış, sonuç ve tekâmül vardır. Bu da demektir ki... Bok yediren bok yer, sonra da, ben ne bok yedim, der! Bu kadar basit."

Martha gülüyor, bir yandan da "Bilemiyorum" diyordu. "Ben eski kafalı bir kadınım. Benim için en iyi film hâlâ klasik bir sado-mazo hikâyesi! Georges de Giafferi'nin şarkısını biliyor musun?"

"Neden haber vermiyor musun Martha?"

Konuşan Gunther'di. Kış bahçesine açılan kapının eşiğinde duruyor ve hayli yorgun görünüyordu. Martha yanıt verdi:

"Daha yeni geldi. Çayını bile içmedi!"

Ayağa kalktım ve Gunther'le tokalaştık. Ama Gunther elimi bırakmadı. Her ne kadar ameliyattan sonra görüşmüş olsak da yüzümü ilk kez görüyormuş gibi inceleyip sordu:

"Hâlâ gülemiyor musun?"

"Hayır" dedim.

Tam Gunther bir şey söyleyecekti ki telefonum çaldı. Arayan Sabra'ydı. Kardeşi Şatilla'yla birlikte bahçede olduklarını söylüyordu. Kapıyı çalmaya çekinmişti.

Telefonu kapattıktan sonra Martha'ya döndüm:

"Hani iki stajyerden bahsetmiştim ya? Onlar gelmiş, kapıdalar. Biz Gunther'le konuşurken sen onları içeri alıp, burada neler yaptığınızı anlatsan... Olur mu?"

"Tabii!" dedi Martha. Sonra da kış bahçesinden salona geçip gözden kayboldu. Martha'nın kalktığı koltuğa oturan Gunther'e bakıp soracaktım ki o önce davrandı.

"Hollanda'daki işten memnun kaldın mı?"

Dadjo'ya kurduğumuz tuzaktan söz ediyordu.

"Evet" dedim. "Gayet iyiydi. Teşekkürler."

Şimdi de benim ona bir soru sormam gerekiyordu:

"Gerçekten de buraya kadar gelmem şart mıydı?"

"Söyledim sana. Telefonda konuşulacak bir şey değil."

"Telefonda neler konuştuğumu bir bilsen!"

Gunther sessiz kalıp göle doğru baktı. Kara Ormanlar'daki Alman-Türk örgütünün taşıdığı silahlara dair bütün bilgileri ona vermiştim. Gunther'in de tek yapması gereken, silahların kimden satın alındığını öğrenmek, sonra da bana telefon açıp söylemekti. Ama o bunu yapmamış, yüz yüze görüşmekte ısrar etmişti.

"Neden çağırdın beni?"

Gunther istemeden sesini yükseltip konuştu:

"Çünkü bana inanmayacağını düşündüm!"

Yaşlı adamı hiç böyle görmemiştim. Çok fazla çalışmaktan yorgun olduğunu düşünüyordum. Oysa sadece tedirgindi. Bu yüzden terliyordu. Hem de kışın, Berlin'de, bir kış bahçesinde!

"Peki o zaman" dedim. "Ne söyleyeceksen söyle... Bakalım, inanacak mıyım?"

Gunther oturduğu yerden bana doğru uzanıp fısıldadı:

"Kacper Kaminski."

"Eee? Ne olmuş Kacper'e?"

"O işte!"

"Ne demek, o?"

"Silahların satışına Kacper Kaminski aracılık etmiş!"

Gülebilseydim gülerdim.

"Şaka mı bu?"

"Hayır."

Kacper'i on üç yıldır tanıyordum. Hatta karısını, annesini, çocuklarını, dostlarını ve tabii ki bütün iş arkadaşlarını tanıyordum. Çünkü o iş arkadaşlarından biri de bendim! Kacper Kaminski, Birinci Dünya Barışı Vakfı'nın yedi sunucusundan biriydi ve Gunther haklıydı. Ona kesinlikle inanmamıştım.

"Saçmalama!"

"Sana yemin ediyorum!" dedi Gunther. "Kaminski ayarlamış her şeyi. Sadece o kampta gördüklerini değil, örgütün bütün silahlarını o bulmuş."

Tabii ki hâlâ inanmıyordum ama yine de sordum:

"Kimden almış?"

"Sırplardan."

Öfkeleniyordum.

"Bu dünyada milyonlarca Sırp var! Hangisi?"

"Ziv."

Bir an için yanlış duyduğumu düşündüm.

"Ziv... Zivko mu?"

"Evet."

Hâlâ yanlış duyduğumu düşünmek istiyordum.

"Pasarofçalı Zivko?"

"Evet" dedi Gunther. "Kaminski, örgütle Ziv'i bir araya getirmiş. Belgrad'da... Önce fiyatta anlaşamamışlar. Ama sonra Kaminski, örgüte kefil olmayı teklif etmiş."

"Olamaz!" dedim. "Kaminski asla böyle bir şey yapmaz! Bir defa kimse Zivko gibi bir delinin karşısında kefil olmaz!"

Saçmalama sırası bendeydi. Örgüte silah alma işinin ardında Kacper'in olması gibi, inanılmaz bir durumu sorgulamayı bırakmış, Zivko'yla yapılan anlaşmada kefil olmasına şaşırıyordum. Çünkü Zivko parasının ödenmesini sadece iki kez isterdi. Önce alıcıya sorar, ondan alamazsa da kefile giderdi. Eğer yine parasını alamazsa da alıcıyı öldürür ama kefili hayatta bırakırdı. Ailesi ve tanıdığı herkesin ölümünü görebilsin diye...

Ne düşüneceğimi bilemiyordum. Önce Gunther'e, sonra karşımdaki göle, en sonunda da yanımdaki sehpada duran bitki çayına bakıyor ve söyleyecek bir söz bulamıyordum. Sadece, olamaz, diyordum içimden. Bu doğru olamaz! Hiçbir sunucu böyle bir şey yapamaz, diyordum. Çünkü bu her şeye aykırıydı. Ama her şeye! Biz ne silah taşır ne de birilerine silah alması için aracılık ederdik! Her bir boku yapardık ama silah işine asla girmezdik! Akla hayale sığmayacak korkunçlukta operasyonlar yürütebilir ama silaha asla dokunmazdık! Bitki çayından gözlerimi ayırıp Gunther'e baktım ve sordum:

"Bu söylediklerini kanıtlayabilir misin?"

Yanıt vermedi. Onun yerine, belindeki *freebag*'den VHS bir kaset çıkardı.

"Bu ne?"

"Ziv'le yaptığım konuşmayı kaydettim. Tabii ki gizli olarak... Hepsi burada. Şimdi izlemek ister misin?"

"Hayır" dedim. "Hayır... Gerek yok."

Sonra da ayağa kalktım. Cam kapıdan geçip bahçeye çıktım ve göle doğru yürümeye başladım. Generalle kadın hâlâ prova yapıyorlardı. Beni görünce gülümseyerek selam verdiler ama ben başımı çevirdim. Gölün kenarına kadar yürüdüm. Sonra durdum ve sudaki yansımamı izlemeye başladım. Yüzüme baka baka, Türkçedeki gölge kelimesini düşündüm. Göldeki yansıma anlamına geliyor olmalıydı. Öyle değilse bile olmalıydı! Çünkü şu duru suda gördüğüm yansımanın topraktaki gölgemden ne farkı vardı? Belki de insanın dışı suya, içi de toprağa yansıyordu. Fark buydu! Dünyanın bütün gölgeleri bu yüzden kapkaranlıktı... Artık daha sakindim. Şimdi, Gunther'in söylediklerini düşünebilirdim. Öncelikle, bana yalan söylemediği ortadaydı. Demek ki artık gerçeği kabul etmem gerekiyordu. On yıllar boyunca Almanya'da terör estirmeyi hayal eden o insanlara silah bulan kişi Kacper'di. Üstelik örgüte kefil olmuştu. Ailesini tehlikeye atamayacağına göre, paranın ödenmeme olasılığı yoktu. Dolayısıyla bu işi her kim adına yaptıysa, paranın ödeneceği garantisini vermişti. Geriye, en büyük soru kalıyordu: Neden? Kacper bunu neden yapmıştı?

Edinburghlu Calhoun'ı aramak üzere telefonumu çıkardım. Ancak ekranına baktığımda, uçağımın kalkmasına sadece bir buçuk saat kaldığını gördüm. Döndüm ve binaya doğru hızlı adımlarla yürümeye başladım. Generalle kadın bu defa bana selam vermediler. Böylece benden intikamlarını almış oldular. Artık rahatlayabilirlerdi! Çünkü eminim ki herkes gibi onların da insanlık için iki dileği vardı. Birincisi, dünya barışı. İkincisi de: Kimsenin kanı yerde kalmasın!

Sabra ve Şatilla'yla ön bahçede bir araya geldik. Bakışları donuklaşmıştı. Martha rehberliğinde çekim yapılan odaları gezerken,

cinselliğe dair bildikleri her şeyi yeniden sorgulamış olduklarına emindim. Gunther ve Martha bizi uğurlamak için yanımızdaydı. Taksi gelip de önümüzde durunca Gunther'in uzattığı kaseti almadım ve kulağına fısıldadım:

"Söylediklerinden şüphelendiğim için özür dilerim."

Yaşlı adam gülümsedi. Bir zamanlar, sırf benim için, General Dadjo'nun penisinin kopyası olan *dildo*'lar yaptırmıştı. Aptalca isteklerim ve ani parlamalarıma alışıktı. Hatta benden daha alışıktı...

"Gülebildiğin zaman haber ver!"

"Tamam" dedim. "Merak etme!"

Sonra da Martha'yı öpüp Filistinli kardeşlerle birlikte taksiye bindim. Araba hareket ederken arkamızdan seslenen Gunther'i duyabiliyordum:

"İyi yıllar!"

Tabii ki yol boyunca hiç konuşmadık. Çünkü arabada bir yabancı vardı. Dünyadan habersiz bir dünyalı kullanıyordu arabayı. Ne söyleyebilirdik ki onun yanında? Aklımızdan geçenleri mi? Asla. Sonuçta bizim görevimiz, insanlığın çöküşünü izlemekten başka bir şey değildi. Bundan bahsedemeyeceğimiz için de manzarayı izlemekle yetindik.

Brandenburg Havalimanı'na girer girmez, sınır dışı edilen Türklerin arasına karıştık. Ama bu defa hiçbir yerim ağrımadı. Gördüklerinden iğrenme sırası Sabra ve Şatilla'daydı. Ancak onların bulantısı da çok sürmedi. Çünkü bizi uçağa götürecek kapıların hepsi birinci sınıftı! İki kardeş o kapılardan geçip kalabalıktan ayrılırken ben otel odasından çello kutusuyla bavulumu almaya gittim. Son kez duvardaki aynaya bakıp gülmeye çalıştım. Ama yine olmadı ve odadan çıktım. Sonra da birinci sınıf kapılardan geçip, sınır dışı edilen hiçbir Türk'le karşılaşmadan uçağa bindim.

Sabra ve Şatilla ön sıradaki koltuklarda yan yana oturuyordu. Ben de çello kutusuyla birlikte koridorun diğer tarafındaydım. Uçağın kalkmasına birkaç dakika kala dayanamayıp sordum:

"Şu an Filistin'de ailenizden birileri var mı?"

"Yok" dedi Şatilla. "Hepsi yıllar önce başka ülkelere gitti... Filistin'de kimse kalmadı."

"İyi" dedim. "Çok iyi."

Demek ki mağaralara saklananların arasında bir akrabaları yoktu. Dolayısıyla bu siktiğimin sırrını onlardan biraz daha saklayabilirdim. Belki birkaç gün daha...

"Bu arada, İsrail ordusu bir açıklama yapmış. O kaybolan Filistinliler Ürdün'e kaçıyormuş."

"Sen inanıyor musun buna?"

Soran Sabra'ydı. Yalan söyledim:

"Bilmiyorum."

Henüz gerçeği öğrenmelerini istemiyordum. Ne de olsa önümüzde özel bir gece vardı. Dolayısıyla çevremdeki herhangi bir öfke ya da sinir kriziyle ilgilenecek vaktim yoktu. Çünkü etkinlik boyunca meşgul olacaktım. Her ne kadar bütün ayrıntılarla ilgilenen, Calhoun'ın sekreteri Lagoslu Monica da olsa, davetlileri eğlendirmesi gereken bendim. Ne yazık ki böyleydi çünkü bu etkinlik, benim fikrimdi.

Aslında her şey, eylül ayında Calhoun'ın tek bir cümlesiyle başlamıştı:

"Biz de bir şey yapmalıyız!"

Bizimle aynı kulvarda koşan bütün vakıfların düzenlediği özel geceler vardı. Ancak Birinci Dünya Barışı Vakfı, kendini daima en yukarıda gördüğü için, böylesi sululuklarla o güne kadar hiç ilgilenmemişti. Ne de olsa yaptığımız iş, son derece ciddiydi. Herhangi bir otelin balo salonunda birtakım aptalları bir araya getirip sarhoş etmeye ne ihtiyacımız ne de vaktimiz vardı. Ama zaman değişiyordu. Yeni bir binyıl geliyor ve elbette her şey yavaş yavaş ciddiyetini kaybediyordu! Dolayısıyla Calhoun, bizim de artık bir gece düzenlememiz gerektiğini, hatta bunun geleneksel hale gelmesinin şart olduğunu düşünüyordu. Ben de konunun benimle ilgili olmayacağını sanarak yanıt veriyordum:

"Tabii, tabii... Yapmalıyız!"

"Peki nasıl olacak?" diye sormuştu Calhoun. "Bir tema bulmak lazım! Gecenin bir amacı olmalı!"

17 yaşıma kadar böylesi etkinliklerde çürümüş biri olarak, Calhoun'ın bu hayali kesinlikle umurumda değildi. Hatta ofisinden bir an önce çıkmak için tam kalkıyordum ki "Bir dakika!" demişti. "Gitmeden önce bana bir fikir ver!"

Ben de şaka yapmıştım:

"Söyledin işte! Tema bu: Bir dakika!"

"Ne demek, bir dakika?"

"Bir dakika boyunca barış!"

"Anlayamadım?"

Calhoun henüz gülmediği için şakayı uzatmak zorunda kalmıştım.

"Bir dakika boyunca barış! Bence harika olur! Belli bir gün belirleriz. Sonra da belirli bir saatte, tam bir dakika boyunca, dünya üzerindeki bütün çatışmalar, bütün savaşlar durur."

Calhoun hâlâ gülmemişti. Belki abartırsam, şaka yaptığımı anlar diye düşünmüştüm.

"Tabii bu ilk yıl için! İkinci yıl iki dakika boyunca barış olur! Üçüncü yıl üç dakika... Bir kampanya gibi düşün! Dünya barışının süresi her yıl bir dakika artıyor!"

Sonra da telefonumu çıkarıp, bir çarpma işlemi yapmış ve şakamın finalini sunmuştum:

"Böylece 525.600 yıl sonra, sürekli bir dünya barışı oluyor! Evet, tabii ki çok uzun bir süre ama hiç yoktan iyidir! En azından önümüzde, belli bir tarih olur! Biz göremeyecek olsak da biliriz ki bu savaş denilen salaklık bir gün sona erecek! 525.600 yıl sonra herkes barış içinde yaşayacak! Bundan daha umut verici bir şey olabilir mi?"

Bir insanın şaka yaptığı, en başta bunu yaparken gülmesinden anlaşılıyordu. Ama ben gülemediğim için Calhoun ciddi olduğumu düşünmüş, daha da kötüsü söylediklerimi ciddiye almış ve "Müthiş!" demişti. "Bu müthiş bir fikir! Bravo! Hemen hazırlıklara başla! Bu işin başında sen varsın!"

Sonradan *Bir Dakika Daha* adını alan kampanyanın temeli, işte böyle atılmıştı. O gün boşboğazlığımın kurbanı olmuş ve kendimi bu uçakta bulmuştum. Tabii ki etkinlik Cenevre'de düzenleniyor ve biz de oraya gidiyorduk. Yalnız bir sorunumuz vardı. 29 Aralık tarihinde, saat tam 22.00'de dünya üzerinde bir dakikalığına barış olacağından kimsenin haberi yoktu. Özellikle de dünyanın herhangi bir yerinde, elindeki silahla birilerine ateş edenlerin... Önce, iyi tanıdığım birkaç silahlı örgüt liderini aramayı düşündüm. Bu örgütler, herhangi bir ideolojinin arkasına saklanıp uyuşturucu kaçakçılığı yapıyordu. Dolayısıyla parada anlaşmamız yeterliydi. Sonra da görüntülü bir görüşme ayarlayıp salonda yayınlayabilirdim. Birkaç gerilla, saklandıkları ormanda sağa sola ateş eder, sonra da bir dakikalığına dururdu. Böylece davetliler 60 saniye süren bir ateşkesin neye benzediğini canlı yayında görmüş olurdu. Ama sonra şöyle dedim içimden: Siktir et, gelecek yıl yaparsın... Ne de olsa acele etmeme gerek yoktu. Dünya barışını sağlamak için önümde 525.600 yıl vardı!

Uçaktan iner inmez, bizi bekleyen arabaya bindik ve Milletler Sarayı'na doğru yola çıktık. Özel etkinlik orada düzenlenecekti. Yıllar önce Türkiye'nin başbakanı ve Ejaz'la tanıştığım yerde. O başbakan bugün halkına "Allah var mı?" diye soruyor, ben de insanlara barış satıyordum. Aslında durumlarımız çok da farklı değildi. İkimiz de zaman kazanmaya çalışıyorduk. Çünkü bu hayatta, kazanabileceğimiz başka hiçbir şey kalmamıştı. Ayrıca benim tek derdim de bu değildi. Birazdan Kacper Kaminski'yle aynı masada oturacak ve gözlerinin içine bakacaktım.

Sözleştiğimiz gibi, Lagoslu Monica bizi binanın personel kapısında karşıladı. Yanında duran adamın elinde smokinlerimiz vardı.

"Geç kaldınız! Çok geç kaldınız!"

Monica o kadar heyecanlıydı ki farkında olmadan bağırıyordu.

"Biliyorum" dedim. "Sakin ol!"

Binaya girmiş, koridorlardan geçiyorduk. Monica hâlâ bağırıyordu.

"İnsanlar gelmeye başladı! Herkes seni soruyor. Ne yapacağımı şaşırdım!"

Sonra da saatine baktı.

"Giyinmek için 15 dakikanız var!"

Tuvaletin önünde durmuştuk.

"Tamam, sen salona çık" dedim.

Monica hızlı adımlarla uzaklaşırken biz de smokinleri alıp tuvalete girdik. Sonra da etrafa dağılıp üstümüzü değiştirmeye başladık. Tam üzerimdeki gömleği çıkarıyordum ki ne denli yorgun olduğumu hissettim. Çok yorgundum. Ama çok... Boynum ağrıyordu. Sırtım, belim, bacaklarım... Ve tabii ki başım ağrıyordu. Sanki her biri kendi yoluna gidip ayrı bir bedende yeni bir hayata başlamak istiyor gibiydi... Sabah Knokke'da Christelle'in evinde uyanmış, öğleden sonra Berlin'de Gunther'le tartışmış, şimdi de Cenevre'deki bir tuvalette smokin giymeye çalışıyor ve kendime kızıyordum. Keşke etkinlik için başka bir tarih seçseydim, diye düşünüyordum. Örneğin 29 Şubat! O zaman bu saçmalıkla her yıl uğraşmak zorunda kalmazdım! Ama ben aptal gibi, 29 Aralık'ı seçmiştim. 300'den fazla Lakotalının Birleşik Devletler ordusu tarafından öldürüldüğü Wounded Knee Katliamı'nın yıldönümü olduğu için... Aralarında çocuk ve kadınların da olduğu silahsız insanlar, yaşadıkları kampta birkaç saat içinde yok edilmişti. Aslında her şeyin bir rüyayla başladığı söylenebilirdi. Paiute kabilesinden Wovoka adlı bir Şaman, bütün yerli halkların Birleşik Devletler'in boyunduruğundan çıkıp, özgürlüğüne kavuşacağına dair bir rüya görmüştü. Sonra da bu rüyanın simgesi olarak, eski bir ritüel olan Hayalet Dansı'nı seçmişti. Nasıl ki bir zamanlar, Brüksel'deki Everard t'Serclaes'ın heykelini okşamak bir direniş simgesine dönüşmüşse, kısa zamanda Hayalet Dansı da böyle olmuş ve kendi topraklarında mahkûm hayatı yaşayan yerlilere umut vermişti. Ancak tabii ki Birleşik Devletler ordusunun böylesi bir umudu hoş görmesi mümkün değildi. Dolayısıyla bir 29 Aralık günü, Wounded Knee Nehri'ne yakın Pine Ridge Rezervasyonu'nda Hayalet Dansı yapmaya başlayan yaşlı bir adamı

durdurmak isterken 300 insanı katletmişlerdi. Böylece Wovoka'nin rüyası ölmüş ve *Amerikan Rüyası* doğmuştu. Tabii ki James Truslow Adams, *The Epic of America* adlı kitabında, Amerikan Rüyası deyimini yaratırken böylesi katliamlardan söz etmemişti. Ama yine de o 29 Aralık günü olan buydu. Çünkü Adams, o kitabında Amerika denilen bu yeni ülkede herkesin eşit fırsatlara sahip olması gerektiğini anlatırken, Wounded Knee Katliamı'nı duymuş olan, *Oz Büyücüsü*'nün yazarı L. Frank Baum, yayımladığı gazetede şöyle yazıyordu: Neden bütün Kızılderililer yok edilmesin ki? Nasıl olsa sefil bir halde yaşıyorlar. Ölseler, daha iyi!

"Efendim?" dedi Sabra. "Kim ölse daha iyi?"

Yine farkında olmadan, yüksek sesle düşünmüştüm. Tabii ki sorusuna yanıt vermedim. Onun yerine, "Çabuk, hadi. Bir an önce giyinin!" dedim. Sonra da gülümsemek istedim. Çünkü her ne kadar Calhoun'a, 29 Aralık tarihini Wounded Knee Katliamı'nın yıldönümü olduğu için seçtiğimi söylesem de gerçek farklıydı. 29 Aralık, Pablo Casals'ın doğum günüydü. Gelmiş geçmiş en iyi çellocu! Gobi Çölü'ndeki kum tepelerinde duyduğum çello tınısı aklımdan bir türlü çıkmadığı için, Casals'ın doğum gününde bir dünya barışı etkinliği düzenlemek mantıklı gelmişti. Ama tabii ki bunu kimseye söylememiştim. Çünkü delirdiğimi sadece benim bilmem yeterliydi.

Smokini giymiş, aynada ceketimin yakasını düzeltiyordum. Sonra iki yanıma gelen Filistinli kardeşlere baktım. Üçümüz de aynanın önünde duruyorduk. İki yanımda da aynı insan vardı. Boş bulunup sordum:

"Siz ikiz misiniz?"

İkisi de güldü. Sonra Sabra konuştu:

"Ciddi misin?"

O an, birkaç aydır tanıdığım bu iki kardeşin yüzüne aslında hiç bakmadığımı fark ettim. Daha doğrusu, baksam da görmemiştim. Çünkü yüzlerle bir sorunum vardı. Bence herkes birbirine benziyordu. Ancak tabii ki bunu anlamalarını istemedim.

"Tabii ki hayır! Siz görmüyorsunuz ama şu an gülüyorum!"

Tuvaletten çıkıp üzerimden çıkardığım giysileri, kapıda bekleyen adama verdim. Doğrusu, kim olduğunu bile bilmiyordum. Ama o beni tanıyordu. Giysilerimi gösterip konuştu:

"Diğer eşyalarınızla birlikte bunları otelinize gönderiyorum."

Sadece başımı sallayabildim. En azından, anladığımı göstermek için. O sırada Sabra ve Şatilla da tuvaletten koridora çıkmış, birbirlerinin papyonlarını düzeltiyorlardı.

"Hadi!" dedim. "Gidiyoruz!"

Ve yürümeye başladık. Önce birkaç koridor, sonra birkaç kapıdan geçip bir asansöre bindik. Asansör ikinci kata çıkarken birbirimize baktık ve Şatilla konuştu:

"Ama tabii bir sürü arkadaşımız var."

"Efendim?"

"Filistin'de bir sürü arkadaşımız var. Onlar hâlâ orada..."

Yanıt vermeye zamanım olmadı çünkü asansörün kapısı açıldı ve kendimizi kalabalığın içinde bulduk. Daha doğrusu, ben buldum! Çünkü herkes üstüme yürüdü. Kampanya için tebrik edenler, yüzümü ilk kez görenler ve tabii ki Halepli şair Yusuf Ali! Çatlak sesiyle bağıra bağıra yanıma gelmişti.

"Benseno! Nasılsın çocuğum?"

Zamir kelimesinin Türkçedeki anlamını öğrendiğinden beri bana Benseno diyordu. Böylece sadece onun kullandığı ikinci bir adım olmuştu. Şimdi de bana coşkuyla sarılmış, bırakmıyordu. Kulağına fısıldadım:

"Hiç iyi değilim Yusuf Ali!"

Bunu duyar duymaz kollarını üzerimden çekti ve endişeli bir ifade takınıp elini göğsüme koydu.

"Bakayım..."

Birkaç saniye hareketsiz kaldık. Sonra da gülerek konuştu:

"Kalbin atıyor! Yaşıyorsun!"

"Ama gülemiyorum" dedim.

"Doğru! Hâlâ hesap sorar gibi bakıyorsun!"

Kuyu ve Kılavuz

O gün Cenevre'de farklı dünyalara ait iki etkinlik vardı. Öylesine farklılardı ki sanki dünya üzerinde iki Cenevre vardı. Ve şimdi Zamir bir Cenevre'den diğerine geçiyordu. Milletler Sarayı'nda düzenlenen, kitlesel göç konulu BM toplantısından kaçmış, Léman Gölü kıyısındaki müzik festivaline doğru yürüyordu. Jacinta'yla Jenna'ya haber vermeden ayrıldığı için kesinlikle pişman değildi. Çünkü o toplantıdan ayrılmasının medeni bir yolu olmadığını biliyordu. Sahnede yapacağı yarım saatlik bir konuşma için dünyanın öbür ucundan, New York'tan gelmişlerdi. Dolayısıyla "Konuşma yapmak yerine Ejaz'la sokaklarda boş boş gezebilir miyim?" diye sorsa Jacinta en iyi ihtimalle ağlamaya başlar, Jenna da sinir krizi geçirirdi. Diğer yandan Zamir sürekli çalan telefonunu er geç açması gerektiğinin de farkındaydı. Arayan Jacinta'ydı. Öğle yemeği arası sona ermiş, toplantının ikinci yarısı başlamış olmalıydı. O an Zamir, Jacinta'nın hafızasında bazı anıların canlandığından emindi. Yıllar önce bir fotoğraf stüdyosundan kaçırıldığında, Jacinta öylesine korkmuştu ki oracıkta kalp krizi geçirip öleceğini sanmıştı. Zamir ona bu duyguyu tekrar yaşatmak istemiyordu. Eğer geride bıraktığı sadece Jenna olsaydı, o telefonu asla açmazdı.

"Zamir? İyi misin?"

"Merak etme Jacinta, gayet iyiyim."

"Neredesin peki? Her yerde seni arıyorum. Telefonunu da açmıyorsun. Hadi gel, toplantı başladı!"

"Özür dilerim Jacinta."

"Önemli değil, hadi gel. Salonun kapısındayım."

"Özür dilerim."

"Önemli değil, dedim."

"Ben gelmeyeceğim."

"Ne demek, gelmeyeceğim."

"Bitti artık.

"Ne bitti? Ne diyorsun?"

"Ben artık yapamayacağım. All for All'dan istifa ediyorum!"

"Saçmalama Zamir! Çabuk gel buraya!"

"Beni merak etme. Otelde görüşürüz."

"Zamir! Dinle beni..."

Ama Zamir dinlemedi. Telefonu önce Olotlu Jacinta'nın yüzüne kapattı, sonra da tamamen kapattı... Derin bir nefes alıp verdi ve yanında yürüyen Ejaz'a baktı. Belki de bu kararı vermek için ondan güç almıştı. Belki de bu defa bardağı taşıran son damla Ejaz olmuş ve gelişiyle her şeyi altüst etmişti. Ya da Zamir bir anlık cesaretle kader denilen canavarın gözlerine bakabilmiş ve hayatını değiştiren o cümleyi kurmuştu: "All For All'dan istifa ediyorum!" Bu söylediğini elbette Ejaz da duymuş ancak en küçük bir tepki vermemişti. Ama Zamir'in konuşmaya, hatta anlaşılmaya ihtiyacı vardı.

"Eğer bugün o sahneye çıksaydım, kusardım!"

Ejaz yanıt vermedi.

"Çünkü dayanamıyorum artık! İnsanlardan para dilenmeye, bana sürekli acıyarak bakmalarına, hiçbirine dayanamıyorum."

Ejaz hâlâ yanıt vermiyordu.

"Eğer bugün o sahneye çıksaydım, bu gece kendimi öldürürdüm."

Sonunda Zamir'in istediği oldu ve Ejaz bir tepki verdi.

"Siktir et! Zaten hepsi sahtekâr!"

"Evet!" dedi Zamir. Ama Ejaz'ın tam olarak ne demek istediğini anlamamıştı.

"Sizin o vakfınız var ya?" diye devam etti Ejaz. "En büyük dolandırıcı da o! Afrika'da ne yapıyorlar, biliyor musun? Kamyon gezdiriyorlar!"

"Kamyon mu gezdiriyorlar? O da ne demek?"

"Kamyonların üstüne All for All logosu yapıştırıp köylerden geçiriyorlar. Tabii bunların videolarını da çekiyorlar. Sırf reklam için.

Ama kamyonların hepsi boş! Bir yardım kamyonunun önünden geçip gitmesi ne demek, biliyor musun? Düşün! Açlıktan ölüyorsun ve biri yardım etsin diye bekliyorsun. Sonra bir kamyon geliyor, tam duracak sanıyorsun ama durmuyor! Diyorsun ki, herhalde başka bir köye gidiyor. Yarın da bize gelir! Sonra oturup beklemeye başlıyorsun. Yarın olsun diye... Ama o yarın hiç gelmiyor. Anladın mı?"

Zamir o güne kadar çeşitli yardım kuruluşlarının birçok yolsuzluğuna kulak misafiri olmuş ama kamyon gezdirme tekniğini ilk kez duymuştu. Ancak her nedense, onu büyüten vakfa bu gaddarlığı yakıştıramamış ve sormuştu:

"Emin misin? Yani All for All mu yapıyor bunu?"

Ejaz sinirle gülmüştü.

"Hiçbir şeyden haberin yok, değil mi?"

Zamir bu soruya nasıl yanıt vereceğini bilemedi. Belli ki Ejaz yardım kuruluşlarının işleyişini kendisinden çok daha iyi çözmüştü. Ama Zamir de saf bir çocuk gibi görünmek istemiyordu. Tam da sessizlik uzamak üzereydi ki karşılarına çıkan bir market Zamir'in imdadına yetişti.

"Şuradan bira alalım" dedi Ejaz.

Böylece araya birtakım reyonlar ve çeşit çeşit biralar girdi. Bu sayede Ejaz'ın sorusu da havada kalmış oldu. Tam da Zamir'in istediği yerde...

Marketten çıkıp birkaç adım attılar ve gördükleri ilk duvar kenarında durup biralarını açtılar. Belli ki Ejaz'ın acelesi vardı, elindeki şişeyi kafasına dikti. Birkaç ay sonra Brüksel sokaklarında Zamir de böyle içecekti. Ejaz'dan öğrendiği gibi. Ama henüz içkinin her şeyin çözümü olduğunu düşünmüyordu. Dolayısıyla sadece bir yudum almakla yetindi. Üçüncü yudumunu da alacaktı ki Ejaz ikinci şişeyi almak için yeniden markete girdi. O an Zamir Jacinta'yı düşündü. Bu kamyon gezdirme olayından haberi var mıdır acaba, dedi sessizce. Kendi sorusunu kendi yanıtladı: Hayır, kesinlikle yoktur! Jacinta böyle bir şeye asla göz yummaz! Sonra aklına, Suriye'de alınıp gizlice İsviçre'ye gönderilen bebekler geldi. Yine de

hayır, diye düşündü Zamir. Aynı şey değil! Jacinta'nın böyle bir şeyden haberi olsa vakıfta bir gün bile durmaz, istifa eder! Aslında bundan da emin değildi. Kimin neye ne kadar katlanabileceği ya da kimin kendini ne kadar kandırabileceği konusu, Zamir için hâlâ belirsizdi. İnsan, doğru olduğuna inandığı bir amaç için her şeyi yapabiliyordu. Henüz kendisi bilmese de Zamir'in hayatı bu gerçeğin içinde nefessiz kalarak geçecekti. En gaddarca eylemlerini bile doğru amaç masalıyla meşrulaştıran insanların arasında yaşayacak, hatta onlardan biri olacaktı.

Ejaz marketten, genç bir adamla birlikte çıktı. Karşı kaldırımdaki parka doğru yürüyüp biraz konuştular, sonra da ellerini ceplerine attılar. Her şey çok hızlı olmuştu, Zamir ne alınıp verildiğini görememişti. Adam uzaklaşınca Ejaz Zamir'e bakıp yanına gelmesini işaret etti. Sonra da iki genç, küçük parkın içlerine doğru yürüdü.

Yarım saat sonra, hayatında ilk kez esrar içen Zamir attığı her adımda yerçekiminin azaldığını hissediyordu. Ya da dizlerinde birer yay varmış ve çok yükseğe sıçrayabilecekmiş gibi... Bir yandan da Ejaz'ı dinliyordu. O da nefes almadan aralıksız konuşuyor, sürekli ellerini kaldırıp indiriyordu. Zamir Ejaz'ı bir orkestra şefine benzetiyor ve ağzından hızla çıkan kelimeleri o elleriyle yönettiğini düşünüyordu. Evet, diyordu içinden. Ejaz tam da bir orkestra şefi! Öfkeli, tutkulu, heyecanlı! Hatta başladığı her yeni cümlede başı öne arkaya gittikçe saçları savruluyor! Kesinlikle bir orkestra şefi! Salladığı bir çubuğu bile var. Kim bilir kaçıncı bira şişesi! Boşalmış ama Ejaz farkında değil... Sonra Zamir kendi ellerine bakıyordu. Acaba kendi de bir bira şişesi taşıyor mu, diye. Ve elleri boş olduğu için rahatlıyordu. Çünkü artık istediği kadar onları cebine sokabileceğini biliyordu. Bu dünyada o ellerle hiçbir şey taşımak zorunda olmadığı için mutlu oluyordu. Ama Ejaz mutlu değildi. Hem de hiç! Bu yüzden de çok hızlı yürüyor ve konuşuyordu. Uluslararası yardım kuruluşlarının çevirdiği bütün dolapları biliyor; bunları anlattıkça öfkeleniyor, öfkelendikçe anlatıyordu. Zamir, All for All ve benzeri vakıflar hakkında o güne kadar hiç duymadığı hikâyeler

dinliyordu. Sonunda, bütün bu yardım kuruluşlarından, kendisinden daha çok nefret eden birini bulmuştu. Ejaz hepsini de birer düşman gibi görüyordu. En küçük dernekten Kızılhaç'a kadar hepsi suçluydu!

"Güya topladıkları her doların 93 senti insanlara yardıma gidiyor! Palavra! Bak şöyle dünyaya... En büyük sahtekârlık nerede var? Sürekli birileri yardım için para topluyor ve o paralar hep yok oluyor!"

Ejaz konuştukça konuları birbirine karıştırıyordu.

"Kan topluyorlar mesela, değil mi? Sonra hemen sahte bir şirket üstünden laboratuvar kuruyorlar. O kanı analiz etmek için. Oradan da para çalıyorlar! Bu arada Sudan'da ne olmuş, biliyor musun? Hani iç savaş vardı, ülke ikiye bölünmüştü? İşte o zaman... Kuzey Sudan'da bir çete, Güney Sudan'dan kadınları kaçırmaya başladı. Kendilerine köle yapmak için... Sonra bir sivil toplum kuruluşu çıktı ortaya. Bir kampanya başlattı. O kadınları kurtarmak için dünyanın her yerinden para topladı. Sonra da kadınları, kaçıranlardan geri almaya başladı. Ama tabii parasını ödeyip de geri aldı. İyi niyetle yapılmış bir hareket! Öyle görünüyor. Ama sonucu hiç de öyle olmadı! Çünkü Güney Sudan'dan birileri Kuzeyli o çeteyle bir anlaşma yaptı. Kendi kadınlarını o Kuzeylilere götürüp teslim ettiler. Sonra da o STK'yı arayıp kadınlarının kaçırıldığını söylediler. Ve o kuruluş da para verip kadınları geri aldı ve ailelerine teslim etti. Verdikleri o para da Güneylilerle Kuzeyliler arasında paylaşıldı. Düşünebiliyor musun? Bunu yapan insanlar oldu! Bir de o kampanyaya katılan insanları düşün. Hiçbir şeyden haberleri yok! Dünyanın öbür ucunda birtakım kadınlar özgürlüğüne kavuşsun diye para verdiklerini sanıyorlar! Ama gerçekte o verdikleri para, başka kadınların kaçırılmasına neden oluyor! Ama kimsenin bunlardan haberi yok tabii! Ayrıca böyle yardım kampanyalarına para vermenin modası hiç geçmiyor! Bunun bile bir algoritması var, biliyor musun? İnsanların o dönem en çok hangi kampanyalara bağış yaptığına dair bir algoritma! Çünkü borsa gibi, sürekli değişiyor! Sonra başkaları da bu değişimleri takip edip, o dönem insanlar hangi konuda hassassa onunla ilgili dernekler,

vakıflar kurup para toplamaya başlıyorlar. Ama sonuçta o kadar çok kampanya oluyor ki insanlar takip edemiyor! O zaman da kampanya reklamlarına şöyle notlar düşüyorlar: Buna yardım eden buna da etti! Anlıyor musun?"

Zamir anlıyordu. Duyduğu her şeyi anlıyor ve Ejaz'la birlikte ölene kadar Léman Gölü'ne doğru yürümek istiyordu. Göle yaklaştıkça müzik sesi yükseliyor, etrafları kalabalıklaşıyordu. Ejaz gittikçe daha çok sinirleniyor, Zamir ise mutluluktan uçacakmış gibi hissediyordu. Çünkü her beş dakikada bir aklına Jacinta'yla yaptığı telefon konuşması geliyordu. Bir daha hiçbir sahneye çıkmayacak ve asla konuşma yapmayacaktı! Artık özgürdü! Ve hemen yanında yürüyen Ejaz, az önce o telefon konuşmasıyla terk ettiği cehennemi anlatıyordu. Yardım kuruluşları dünyasının berbatlığını duydukça özgürlüğü daha da değerli hale geliyor, Zamir o an bir yüzünün olmadığını bile unutuyordu.

"Kendilerini bile kazıklıyorlar!" diyordu Ejaz. "Bağış yapanları soydukları yetmiyor, bir de kendi vakıflarını soyuyorlar! Sürekli zimmetlerine para geçiriyorlar. Aslında her şey yerel şubelerle başlıyor! Çünkü para asıl oralarda toplanıyor. Toplandıkça da merkeze gönderiliyor. İşte o yerel şubelerin başındakiler çalıyor. Ama onlar küçük hırsız. Asıl büyük hırsızlar merkezde! Onun için de herkesten daha dürüstmüş gibi davranıp yerel şubelere her doların hesabını soruyorlar! Sonra da bir bakıyorsun, iki milyon dolar yok olmuş! Nerede? Al işte burada, deyip o gezdirdikleri boş kamyonları gösteriyorlar! Bütün o büyük vakıfların yöneticileriyle tanıştım! Hepsi de bir diktatör gibi! Hiçbiri yerel şubelerin güçlenmesini istemiyor! Niye biliyor musun? Çünkü kimse kimseye güvenmiyor! Bu kadar basit! İnsanlar bunlara güvenip bağışta bulunuyor ama onlar birbirine bile güvenmiyorlar! Çünkü biliyorlar! Kendilerinin ne olduğunu biliyorlar! Üstelik..."

Ejaz yüzüne bir yumruk yemiş gibi aniden susmuştu ve Zamir'in gösterdiği adama bakıyordu. Adam orta yaşlarda, çok zayıf ve keldi. Az önce bir levyeyle kaldırımdaki rögar kapağını kaldırmıştı, şimdi

de iki eliyle kenara çekiyordu. Demir kapağı rögardan yeterince uzaklaştırdığını düşünmüş olmalı ki çekmeyi bıraktı. Yanında, kapağı açık küçük bir bavul vardı. Zamir, bir sokak gösterisinin başlayacağını düşünmüş ve Ejaz'ı durdurmuştu. Şimdi ikisi yan yana, bir pandomimciye benzeyen bu adamı izliyordu. Festivalin merkezine birkaç yüz metre kalmıştı, ana sahneden yükselen müziği rahatlıkla duyuyorlardı. Farklı kostümler içindeki insanlar gruplar halinde önlerinden geçiyor, gölün yanındaki geniş alana doğru yürüyorlardı. Ancak hâlâ esrarın etkisinde olan Ejaz'la Zamir için zaman durmuştu. Çevredeki diğer insanlar ilgilenmese de onlar hipnotize olmuş gibi o küçük adama bakıyordu. Küçük bavulundan, gri renkte, katlanmış bir branda çıkardı. Rögara yakın bir noktada yere koyup brandayı açtı. Yuvarlak bir masa örtüsüne benzeyen brandanın ortasında futbol topu genişliğinde bir delik vardı. Zamir'le Ejaz ne tür bir sokak gösterisi izleyeceklerini henüz anlayamamış, adamın bir sonraki hareketini merakla bekliyorlardı. Ve o an tahmin edemeyecekleri bir şey oldu. Adam bir bacağını rögarın içine soktu. İçeride bir basamak olduğunu ve yerini biliyor olmalıydı. Demek ki bunu ilk kez yapmıyordu. Aradığı basamağı bulup üzerine basmış, diğer bacağını da içeri sokmuştu. Artık yarı beline kadar rögarın içindeydi. Uzanıp küçük bavulunu aldı ve kapağı açık biçimde brandanın üzerine yerleştirdi. Sonra da brandayı kendine doğru yavaşça çekmeye başladı. Ve bir basamak daha aşağı indi. Böylece kaldırımın ortasındaki o kuyuya tamamen girmiş, dışarıda sadece brandayı çeken elleri kalmıştı. Çok geçmeden branda, rögarı tamamen örttü. Sonra da Zamir'le Ejaz'ın şaşkın bakışları altında, brandanın ortasındaki delikten adamın kafası çıktı. Gördüklerine inanamıyorlardı. Kaldırımda sadece bir kafa duruyordu. Yerdeki bir top gibi... Ve adam son hamlesini yapıp gözlerini kapadı. Zamir, merkezinde kafa olan brandanın etrafında yürümeye başladı. Kapağı açık olan valizin önüne gelince durdu. İçindeki yazıyı gördü: HELP.

Zamir Ejaz'a yazıyı gösterip konuştu:

"İşte! Dilenmek diye, ben buna derim!"

Sonra insanlar toplanmaya ve brandanın etrafını çevirip yerde duran bu kafaya bakmaya başladılar. Orada bir *rögar* olduğunu bilmeyenler, adamın yerin dibine girdiğini sanıyor olmalıydı. Bazıları öylesine büyük bir şaşkınlıkla bakıyordu ki her an brandayı kaldırıp altına bakacakmış gibi duruyordu. Hatta bazı çocuklar buna yelteniyor, anne ya da babaları son anda engel oluyordu.

"Olağanüstü" dedi Zamir. "Müthiş!"

Bavula ilk parayı o attı. Sonra da devamı bir yağmur gibi geldi. Yerdeki kafanın etrafı o kadar kalabalıklaştı ki Zamir oradan uzaklaşmak zorunda kaldı. Birkaç adım atmıştı ki Ejaz'ı gördü. Gözleri dolmuştu.

"Ne oldu?" diye sordu Zamir.

"Babam çok hasta" dedi Ejaz.

Yanlış anlamadığına emindi ama yine de sordu:

"Baban mı?"

"Hani sigara içmek için çıktık ya, kapının önüne?"

"Milletler Sarayı'nda?"

"Evet... O zaman işte, evden aradılar... Kardeşimdi arayan. O söyledi."

Yanlarından insanlar geçip gidiyordu. Zamir ne düşüneceğini bilemiyor, Ejaz gözyaşlarını durduramıyordu. Az ileride bir kalabalık, kaldırımdaki kafayı izliyor, Zamir'in başı dönüyordu.

"Senin baban hayatta mı?"

"Evet ama çok hasta! Kanser! Her an ölebilir, demiş doktor."

Zamir o an duyduklarıyla Ejaz hakkında bildiklerini bir türlü bağdaştıramıyor, babasının hastalığından çok, bir babası ve ailesi olmasıyla ilgileniyordu.

"Senin bir ailen mi var?"

Ve Ejaz Türkçe konuştu.

"Evet, amına koyayım, var!"

Zamir'in gözleri açıldı.

"Sen Türkçe biliyor musun?"

"O tekneyi ben kullanıyordum, amına koyayım! Ben!"

Zamir anlamamıştı.

"Hangi tekneyi?"

Ejaz yanıt vermedi ve elinin tersiyle gözlerini sildi. Sonra da dönüp yürüdü. Zamir önce ardından baktı, sonra da peşinden gitti. Tam elini omzuna uzatacaktı ki durdu. Çünkü hangi tekne olduğunu anlamıştı. Ne de olsa Ejaz'ın hayat hikâyesinde sadece bir tekne vardı. O da Türkiye'den Yunanistan'a göçmen taşıyordu. Demek ki o tekne battığında, dümende bir çocuk vardı. Ve kazadan sadece o sağ çıkmıştı. Tabii, diyordu içinden. Tabii ya! O yaptığı resimler... Hepsinde de kırık dökük teknelerde giden göçmenler vardı. Ayrıca Milletler Sarayı'nda da dediği gibi bir defa gittiği yeri asla unutmuyordu. O hiç kaybolmuyordu! Çünkü Ejaz bir kılavuz olmak için yetiştirilmişti. Zamir o kılavuz çocuğun ardından seslendi:

"Ejaz!"

"Ne var, amına koyayım?"

"Senin adm ne?"

29 Aralık
Bir Dakika Daha Adlı Gece

Milletler Sarayı'nın ana yemek salonunda bir platform kurulmuştu ve projeksiyon perdesinde "Bir Dakika Daha" adlı barış kampanyasının tanıtım videosu gösteriliyordu. Yuvarlak masalar etrafına oturmuş davetliler dikkatle videoyu izliyor ve kampanyanın ne olduğunu anlamaya çalışıyorlardı. Ancak çok da anlamalarını istemiyordum. Çünkü 525.600 yıl sonra gelecek bir dünya barışı fikri alay konusu olmaya bence çok uygundu. Az sonra bu video sona erecek ve platformdaki kürsüye çıkıp bir konuşma yapacaktım. Eğer o konuşmada, insanların kafasını yeterince karıştırabilirsem, Edinburghlu Calhoun ve ben rezil olmaktan kurtulabilirdik.

Masamda oturacak olan kişileri, günler öncesinden ben seçmiştim. Palermolu Federico, Londralı Grace, Beytüllahimli Yossi, Kacper Kaminski ve tabii ki Yusuf Ali... Solumda oturan Kacper'in kulağını ısırıp kopartmak istesem de sakin kalmaya ve Yusuf Ali'nin yanında olmanın keyfini çıkarmaya çalışıyordum. Perdedeki videodan sıkılmış olanlar hayranlıkla onu izliyordu. Ne de olsa dünyanın en ünlü şairlerinden biriydi. El-Aman'dan çıkınca Fransa'ya gitmiş ve bir şiir makinesi olduğunu kanıtlamıştı. Ortadoğu'nun trajedisini dizelerinde öyle bir anlatmıştı ki şiirleri onlarca dile çevrilmiş ve yayımlandıkları her ülkede, tam da olması gerektiği gibi hem hayranlık hem de suçluluk duygusu uyandırmıştı. Ama tabii ki en bilinen şiiri "Kundaktaki Gözler"di. Ve o şiirinde, bir mülteci kampında yüzü bombayla parçalanmış, kundaktaki bir bebeği anlatıyordu. O bebeğin gözlerinden ve kendisine nasıl baktığından söz ediyor, şiiri şöyle bitiriyordu:

Bir bebeğin hayatta olduğunu nasıl anlarsın, biliyor musun?
Sana hesap sormasından, dostum!

Bana ithaf ettiği bu şiiriyle Struga'da Altın Çelenk ödülünü aldığında, 11 yaşındaydım. Yusuf Ali'nin beni son gördüğü yer El-Aman'dı. Sırf benimle görüşmek için Ali for All aracılığıyla Jacinta'nın izini bulmuş, sonra da New York'a gelmişti. İlk görüşmemizde çok sıkılmıştım. Bu son derece geveze adamın benden ne istediğini ve neden bana bakınca gözlerinin dolduğunu bir türlü anlayamamıştım. Sonrasında bana mektuplar yazmış ve her ne kadar hiçbirine yanıt vermesem de peşimi bırakmamıştı.

Yusuf Ali'nin hayatımdaki yerini ancak geçen yıl, yüz nakli ameliyatımdan sonra çözebilmiştim. Henüz yüzüm sargılıydı ve telefonda konuşuyorduk.

"Bir yüzüm var artık. Yeni bir hayata başlayabilirim" diyordum.

O da "Tabii" diyordu. "Ama yeni bir sayfaya geçmek için önce bu sayfayı çevirmen lazım."

Haklıydı. Ama hayatımın yazılı olduğu sayfanın ilk satırları bomboştu... Sayfayı çevirebilmem için önce o satırları doldurmalıydım.

"Orasını bana bırak! Ben hallederim!" demişti Yusuf Ali. Ve 68 yaşındaki adam, geçmişimi ortaya çıkarmak için serbest çalışan muhabirlerden bir ekip kurmuş, sonra da gözü pek bir kâşif gibi çıkmıştı yola. İki çadır arasında bulunduğum gün El-Aman'da görevli ve hâlâ hayatta olan herkesle görüşmüş ancak beni oraya kimin bıraktığına dair herhangi bir bilgiye ulaşamamıştı. Tam da umudunu yitirmek üzereyken, kampa düzenli olarak dışarıdan malzeme getirenler olduğunu hatırlamış ve bu defa da onların peşine düşmüştü. Sonra da muhabirler Raif'i bulmuş ve gerisi çorap söküğü gibi gelmişti.

Zerre'yle yaşadıklarını dün gibi hatırlayan Raif sayesinde, Yusuf Ali Palaz köyünün bir ucundan girip diğerinden çıkmıştı. Zerre'yi tanıyan herkesle görüşmüş ve söylediklerini kaydetmişti. Ama

bununla da yetinmemiş ve Türkiye'nin diğer ucunda, Erdek'te emeklilik hayatı yaşayan başçavuşu bile bulmuştu. Gözleri önünde intihar eden Zerre'yi o da unutamamıştı. Beni kaçıran zavallı Hamza'yı, hatta Nisa Güzellik Salonu'nu ihbar eden jinekologu bile bulmuştu. Ve tabii ki Asbjörn'e ulaşmıştı. Hatta ben bu haberi alır almaz Asbjörn'ü görmeye gitmiş ve onunla tanışmıştım. Tam Stavanger'deki evinden çıkacaktım ki sarhoş kocasına yemek getiren yaşlı kadınla kapıda karşılaşmıştık. Kim olduğumu öğrenince ilk tokadını bana o zaman atmıştı. İlk defa da o kapı eşiğinde birbirimize sarılmıştık.

"Neden yapıyorsun bunu?" diye sorardım Yusuf Ali'ye. Bu hayatta hiç kimseye güvenmediğim için tekrar tekrar sorardım:

"Neden benim için bu kadar uğraşıyorsun?"

O da, "Çünkü hesap vermek lazım" derdi. Yaşadığımdan emin olmak için nefesimi dinleyip gözlerime baktığı o geceden beri bir hesap verme ihtiyacı duyuyordu. Suriye iç savaşında hayatını kaybetmiş ya da yaralanmış bütün bebek ve çocuklara kendini o kadar borçlu hissediyordu ki geçmişimi araştırmak gibi zorlu bir görevi, büyük bir heyecanla yerine getiriyordu. Onun gözünde ben, bütün o bebek ve çocuklardım! Oysa gerçeği öğrenmişti. Ben Suriye'de bombalar altında kalan bebeklerden biri değildim. Ama Yusuf Ali bunu önemsemiyordu. Çünkü benim yaralanmamda başka bir şey görüyordu. Ona göre ben, bu dünyanın herhangi bir yerinde patlamış bir savaşın, başka yerlerde doğmuş bebeklere bile zarar verebildiğinin yaşayan kanıtıydım.

Yine de "Yorma artık kendini" diyordum. "Buldun işte annemi. Bırak artık."

Ama o, "Yok" diyordu. "Bana iyi geliyor. Kafamdaki sesleri susturuyorum!"

Sonra da nisan ayında, Moğolistan'a gitmek üzere yola çıkarken beni arayıp şöyle demişti:

"Ne düşünüyorum, biliyor musun? Tabii eğer senin de iznin olursa... Bir kitap yazmayı. Bütün bu topladığım bilgilerle, senin

hayatını yazmak istiyorum. 'Kundaktaki Gözler' şiirinin hikâyesini herkes bilsin, istiyorum. Ne dersin?"

"Gülebilsem gülerim" demiştim. Hatta önce reddetmeyi düşünmüştüm. Ama sonra Yusuf Ali'nin bana verdiği hediyenin ne denli değerli olduğunu fark etmiş ve "Tamam!" demiştim. Ne de olsa o bana geçmişimle ilgili gerçeği vermişti. Bu defa da ben ona borçluydum! Ancak elbette bazı şartlarım vardı. Eğer hayatım bir kitapta anlatılacaksa bazı noktaların karanlıkta kalması benim açımdan şarttı. Dolayısıyla şuna karar verdik:

Öncelikle, topladığı bütün bilgi ve görüşme kayıtlarını bana gönderecek ve ben hepsini gözden geçirecektim. Tabii ki bunların arasında, geçmişte Yusuf Ali'yle yapılmış ve benden söz ettiği söyleşiler de olacaktı. Böylece hakkımda yazılmış ya da söylenmiş her şeyi öğrenebilecektim. Kitap, doğumumla başlayacak ve Birinci Dünya Barışı Vakfı'na girmemle sona erecekti. Bir iç savaş nedeniyle yüzü dağılmış bir bebeğin yıllar sonra dünya barışı için mücadele etmesiyle biten bir hikâye hiç de fena değildi! Ama tabii ki Jacinta'nın velayetinde geçirdiğim ve sonraki yılların üstünden hızla geçilecek, yarım günlüğüne de olsa kaçak bir klinikte rehin tutulduğumdan asla söz edilmeyecek, yardım kuruluşlarının içyüzü ve benim bütün bunlar hakkındaki düşüncelerim anlatılmayacaktı. Ne New York'ta bir gönüllünün bacağına makas sapladığım gün ne de Brüksel'de sarhoş geçirdiğim dönem, o sayfalarda yer alacaktı. Dolayısıyla Yusuf Ali'ye ne duyması gerekiyorsa onu anlatacaktım. O da görüşmelerinin kapsamını genişletecek ve Jacinta, hatta Jenna'yla da konuşacaktı. Öyle de yaptı ve hayatımın haritasını çıkarıp bir kopyasını bana gönderdi.

Perdedeki video bitmek üzereydi. Uzanıp Yusuf Ali'nin kulağına fısıldadım:

"Sana çok teşekkür ederim."

"Ne yaptım ki?" dedi Yusuf Ali.

Yanıt veremedim çünkü video bitmişti. Kimse kahkahalarla gülmediğine göre şimdilik her şey yolundaydı. Hatta alkışlıyorlardı.

Ben de o alkışlar eşliğinde yerimden kalkıp masaların arasından geçtim ve platformdaki kürsüye çıkıp boğazımı temizledim. Ne diyeceğim hakkında hiçbir fikrim yoktu! Dolayısıyla ne "Sayın konuklar" diyerek söze başladım ne de davetlilere o gece orada oldukları için teşekkür ettim. O an beynim bir kelebek gibiydi. Tam da kafatasımdan uçup gitmek isterken, bir yengeç tarafından yakalanan ve diri diri yenen bir kelebek gibi... Aklımda bir katliam vardı. Ben de ağzıma geleni söyledim.

"Romalılar yüzyıllar boyunca savaştı. Sonra bir gün geldi ve Augustus'un hükümdarlığında barışla tanıştılar. Hepinizin bildiği gibi, bu döneme Pax Romana dendi. Ancak bütün bunların öncesinde Augustus'un büyük bir sorunu vardı. Çünkü Romalılar o döneme kadar barış içinde hiç yaşamamışlardı. Öyle ki kendilerini ancak kazandıkları ya da kaybettikleri savaşlarla tanımlıyorlardı. Kimlikleri savaş olmuştu! Savaş onların geçmişi ve geleceğiydi! Ama şimdi karşılarına bir hükümdar çıkacak ve 'Savaş bitti!' diyecekti. Augustus, Romalıların korkacağını biliyordu! Korkacaklardı barıştan! Çünkü onlar için hayatın anlamı savaştı. Peki ya barış? O ne işe yarıyordu? Barışta zenginlik var mıydı? Ya da adına destanlar yazılacak kahramanlar? Bütün bu şüpheleri bitirmek için Augustus basit bir yol tercih etti. Ludi Saeculares denilen, Roma tarihindeki kadim bir şöleni barışın propagandasını yapmak için kullandı. O şölende barışı anlatan oyunlar sergilendi, şiirler okundu. Ve Romalılar barışa ancak böyle ikna olmaya başladı... Elbette bütün bunları Augustus'tan başka kimse yapamazdı. Çünkü o bir hükümdardı. Dolayısıyla, şu an burada olan kimse unutmasın! Bu söyleyeceklerimi sakın unutmayın! Bu dünya öyle bir yer ki... Sizi barıştıran her kimse, savaştıran da odur!"

Sustum. Salonda çıt çıkmıyordu. Kürsüdeki yarım litrelik su şişesini alıp kapağını açtım ve kafama dikip bitene kadar içtim. O an beynim bir yengeç gibiydi. Hızla açılıp kapanan kıskaçlarının sesini duyabiliyordum. Elimin tersiyle ağzımı silip son cümlemi söyledim:

"Ve sizi her kim doyuruyorsa, bilin ki aç bırakan da odur!"

Konuşmamın bittiği ancak ben kürsüden ayrılınca anlaşıldı. İstemeyerek de olsa alkışlayan birkaç kişi oldu. Sadece Yusuf Ali büyük bir coşkuyla alkışlıyordu. Çünkü o salonda, son sözlerime hak vermiş olan sadece oydu. Platformdan inip masadaki yerime geçtim. Sonra da Kacper'e dönüp sordum:

"Sen artık silah tüccarları için mi çalışıyorsun?" Herhangi bir yanıt ya da tepki vermesini bekledim. Ama Kacper tam bir sunucu gibi davrandı. Son derece sakin bir şekilde, kucağındaki kumaş peçeteyi zarifçe masaya koydu ve "İzninizle" deyip kalktı. Henüz o uzaklaşmadan, şansımı tekrar denedim.

"Zivko'dan silah almaları için o heriflere kefil olduğunu biliyorum!"

Ama Kacper beni duymazdan gelmeye devam etti ve sandalyesini itip Calhoun'ın oturduğu masaya gitti. Önce eğilip kulağına bir şeyler fısıldadı, hatta o sırada Calhoun'la göz göze geldik. Sonra onun yanından da ayrılıp salondan çıktı.

"Kacper silah işine mi girmiş?"

Konuşan, gözleri şaşkınlıkla açılmış olan Federico'ydu.

"Boş ver" dedim. "Bana Chasta'dan söz et. Şu an nerede ve ne yapıyor?"

Federico, aramızda vakıf çalışanı olmayan tek kişiye baktı.

"Anlatabilirsin" dedim. "Yusuf Ali'nin duymasında sakınca yok."

"Chasta şu an Texas'ta. Eylem için her şey hazır. Yılbaşını bekliyor."

"Adresini biliyor musun?"

"Evet" dedi Federico.

"Eğer Chasta durdurulmazsa Amerika'da bir katliam yaşanacak."

"Öyle... Hem Texas hem Kaliforniya. Aynı anda..."

"Onları demiyorum. Sonrasında yaşanacak olan katliamı söylüyorum. Amerikan devleti yerlileri katledecek!"

"Olabilir" dedi Federico.

"O zaman Chasta'yı bir şekilde durdurmak lazım."

"Evet ama nasıl?"

"Bana adresi ver, ben hallederim."

"Ne yapacaksın?"

"Tabii ki Chasta'yı öldürteceğim."

Yusuf Ali şaka yaptığımı sandığı için güldü. Ama diğerleri bu söylediğimi hiç de komik bulmuyordu. Aslında ben de bulmuyordum. Az önceki konuşmamda olduğu gibi, aklıma ne gelirse onu söylüyordum. Her nedense beynimle ağzım arasında hiçbir perde kalmamıştı. Belki de o yengeç hepsini yırtıp atmıştı. Londralı Grace konuyu değiştirmek istedi.

"Profesörle tanıştınız mı?"

"Hangi profesör?"

"İngiltere'deki kurul var ya? Azınlık kotalarını belirleyen kurul? Orada görevli olan Türk profesör..."

"Burada mı?"

"Evet, istersen masamıza davet edelim."

"Tabii" dedim. "Çok iyi olur!"

Grace kalkıp uzaklaşırken Beytüllahimli Yossi'ye baktım.

"Kayıp olan o Filistinlilerin mağaralarda saklandığını biliyor muydun?"

"Hayır" dedi. "Böyle bir şeyden haberim yok. Ne mağarası? Nerede?"

"Ramallah yakınlarında... Bundan sonra mağaralarda yaşayacaklarmış! Birileri bunun için onları ikna etmiş!"

"Ciddi misin?"

"O kadar korkuyorlar ki yapabilseler nefeslerini tutup Ölü Deniz'in dibinde saklanırlar! Onun yerine mağaralara sığınmışlar!"

"İsrail'e döner dönmez araştıracağım" dedi Yossi. O sırada telefonuma bir mesaj geldi. Gönderen Calhoun'dı:

Hiç iyi görünmüyorsun. Derhal salondan ayrıl ve oteline dön.

Önce etrafıma, sonra Calhoun'a baktım. Ama o iki yanında oturan Sabra ve Şatilla'yla konuşuyormuş gibi görünüyordu. Sabra arada bana bakıyor, heyecanlandığı anlarda yaptığı gibi alnını kaşıyor, sonra da hızla başını çeviriyordu. Benden bahsettiklerine emindim.

Demek ki onlar da bu işin içindeydi! Ne de olsa bir aydır peşimden ayrılmıyorlardı! Sonuçta, onları ben seçmemiştim ve haklarında çok az şey biliyordum. Kardeşleri ilk kez Calhoun'ın ofisinde görmüştüm. "Bu iki genç adam senin öğrencilerin olacak! Bildiğin her şeyi onlara öğret!" demişti. Oysa onlar benim öğrencim değil, Christelle'in hayallerindeki gibi birer denetçiydi! Yanımdan ayrılmayan ve yaptığım her şeyi Calhoun'a rapor eden bir çift casus! Yıllar önce Ejaz, rahatlamak için ikiz resimleri yaptığını söylemişti. Belki de bu iki kardeş o ikizlerden biriydi. Ne de olsa Cengâver'le tanışmamı sağlayan Ejaz olmuştu. O da bu oyunun bir parçası olmalıydı! Her şeyin bir şekilde birbiriyle bağlantılı olduğunu görebiliyordum! 17 yaşımdan beri peşimdelerdi! Belki de doğduğumdan beri! El-Aman'da patlayan o bombayı vakfın oraya koydurtmadığını kim bilebilirdi? Kim bundan emin olabilirdi? Artık her şeyi anlamıştım! Hepsi bir olmuş, benimle oyun oynuyordu. Gözlem raporu yazmak için gittiğim Freiburg'daki o kampta bir patlama olacağını önceden biliyorlardı. Bundan emindim! O Celal denilen, Alman-Türk örgütünün başındaki herif o yüzden beni arayıp uyarmıştı. Çünkü ne zaman nerede olacağımı ona Kacper söylemişti. Hatta o bomba bile, ben o kampta olduğum için patlatılmıştı! Tam da El-Aman'da olduğu gibi! Böylece konuya doğal biçimde dahil olacak ve hiçbir şeyden şüphelenmeyecektim. Evet, tam da böyle olmalıydı! Tabii ki Kacper'e bu emirleri veren de Calhoun'dı. Zivko'dan silah alırken kefil olmasını başka türlü açıklamak mümkün değildi. O silah satışındaki gerçek kefil, Birinci Dünya Barışı Vakfı'ydı. Belki de örgütü kuran, vakfın kendisiydi! Hatta kesinlikle öyleydi! Almanya'nın yeniden bir dünya savaşı çıkarmasından korkuyor ve o yangın başlamasın diye başka bir alevi körüklüyorlardı! Demek ki Kara Ormanlar'da, gördüğü işkenceden yüzü kanlı bir bifteğe dönmüş olan Feridun bana bunu anlatmaya çalışıyordu! "Zamir, bu herifler..." demişti. Artık biliyordum o cümlenin nasıl bittiğini: Bu herifler senin o boktan vakfının emrinde çalışıyor! Tabii! Hatta bu yüzden Kara Ormanlar'a gittiğimi söylediğimde Calhoun örgütle ilgilenmemi istemiyor gibi

davranmış ama yine de beni durdurmamıştı, işte bu da bir oyundu! Böylece örgütle kendi irademle iletişime geçtiğimi düşünecek ve sonrasında bir piyon gibi kullanılacaktım! Alman devletiyle örgüt arasında arabuluculuk yaptığımı sanacak, oysa gerçekte vakfın kuklası olacaktım! Ama neden? Neden bana böyle bir oyun oynamışlardı? Yeni bir yüzüm olduğu için mi? Hiç iyi görünmüyorsun, diye yazmıştı Calhoun! Ama ben hiç olmadığım kadar yakışıklıydım! Demek ki bana artık güvenmiyorlardı! Belki de delirdiğimi düşünüyorlardı! Oysa delirmemiştim! Aksine! Sonunda aklım yerine gelmişti!

Omzuma bir el kondu. Bir rüyadan uyanmış gibi irkildim. Arkamda, ayakta duran Grace bana doğru hafifçe eğilmiş, konuşuyordu.

"Zamir, seni Devrim Hanım'la tanıştırayım."

Başımı kaldırıp baktım. Grace'in yanında duran kadın bana gülümsüyordu ama ben neden tanıştığımızı bilmiyordum. Herhangi bir tepki vermediğim için Grace konuşmaya devam etti:

"Hani sana bahsetmiştim... İngiltere'de..."

Kadının kim olduğunu hatırlayıp ayağa kalktım.

"Merhaba, ben Zamir."

Yanımdaki sandalyeyi gösterdim.

"Lütfen buyurun."

Ayakta kaldığım o kısa süre içinde Calhoun'la göz göze gelmeye çalıştım ama ısrarla bana bakmıyordu. Yerime oturup Devrim'e sordum:

"Nasıl yaptınız?"

"Anlayamadım" dedi.

"Siz o kurulda Türkiye kökenli nüfusu temsil etmiyor muydunuz?"

"Evet."

"Ben de onu soruyorum. İngiltere'de olabildiğince çok Türkiyeli bulunabilmesi için ne yaptınız? Yani insan bir milletin reklamını nasıl yapar? Siz nasıl yaptınız?"

Devrim güldü.

"Öncelikle birçok kriter var... Herhangi bir topluluğun İngiltere'ye faydasının ne olabileceğine dair kriterler... Bunların arasında da aklınıza gelebilecek her şey var. Yani o topluluğun mutfak kültüründen tutun, ortalama çocuk sayısına kadar, hepsinin önemi var. Ben de bu kriterlere göre Türkiyelileri o kurulda savunmaya çalıştım. Sonra tabii..."

"Bunu yaparken uykularınız kaçmadı mı?"

"Efendim?"

"Böylesi bir sorumluluk sizi çıldırtmadı mı?"

"Tabii taşıması zor bir yük ama..."

Çoktan başka bir konuyu düşünmeye başladığım için sözünü kestim:

"Kuruldan çıkan gerçek raporun sızdırılacağını biliyor musunuz?"

"Evet, biliyorum."

"Peki o zaman ne olacağını tahmin edebiliyor musunuz?"

"Yine protestolar olacaktır."

"Hayır" dedim. "Bu defa kan çıkacak!"

"Sanmıyorum" dedi Devrim.

Gülebilseydim gülerdim. Galiba bağırarak konuştum, emin değilim.

"Zaten o konuyu başka bir şekilde çözeceğiz!"

"Nasıl?"

"Militan melezcilik hareketini başlatacağız!"

"O da ne?"

"Kimse kendi ırkından, kendi etnik kökeninden biriyle evlenemeyecek! Birinci Dünya Barışı Vakfı adına ben İngiltere'de böyle bir akım başlatacağım!"

Devrim güldü.

"Neden olmasın?" dedim. "Nasıl ki Ortadoğu'nun tek demokratik ülkesi denilen İsrail'de farklı dinden insanlar evlenemiyorsa, İngiltere'de de aynı ırktan insanlar evlenemeyecek! Bu kadar basit!"

Devrim artık gülmüyordu. Bunun üzerine de hiç tereddütsüz sordum:

"Sen mi çaldın raporu? Sen mi sızdıracaksın?"

"Beyefendi lütfen sesinizi alçaltır mısınız?"

"İngiltere'de iç savaş mı çıkarmak istiyorsun?" Biri sağ kolumu tutuyordu. Dönüp baktım.

"Benseno! Oğlum, iyi misin?"

"Bir dakika!" dedim Yusuf Ali'ye. Sonra da sertçe çekip kolumu elinden kurtardım ve Devrim'e döndüm.

"İnsanların birbirini öldürmesinden zevk mi alıyorsun?"

O sırada çorba servisi yapılıyordu. Devrim bana öfkeli yanıtlar veriyordu ama ne dediğini duymuyordum. Garsonlar, ellerinde tabaklarla masaların arasından geçiyordu. Ancak içlerinden biri vardı ki onun elleri boştu. Masadaki herkes bana bakıyor ve bir şeyler söylüyor, elleri boş olan garson bize yaklaşıyordu. Üzerindeki beyaz cekete rağmen vücudunun ne denli kaslı olduğu anlaşılıyordu. Garsondan çok, bir boksöre benziyordu. Ben bir boksör hatırlıyordum! Kara Ormanlar'da görmüştüm. Omzunda, örgütünün adı yazan bir boksör. O da beni hatırlıyordu ki masaya yaklaşırken sadece bana bakıyordu. Devrim'in yanına gelene kadar durmadı. Sonra da ceketinin eteğini sıyırıp, sağ eliyle belinden Glock marka bir tabanca çekti. Bir Glock Atomic 6... Devrim'i başından vurdu. Arkamdan geçip gitmek isterken Yusuf Ali uzanıp adamın kolunu yakaladı. Ve boksör bir kez daha ateş etti. Yusuf Ali'yi alnından vurdu.

Yüzümün iki yanına da kan sıçramıştı. İki yanımdaki insanın da öldüğünü biliyor, bu yüzden de kımıldamıyordum. Gerek yok, diye düşünüyordum. Olan oldu, ölen öldü... Hatta o an gözlerimi bile kapadım. Her yanımda çığlıklar atılıyordu ama içimde derin bir sessizlik vardı. Hissettiğim şey, neredeyse huzura benziyordu. Ama çok karanlık bir huzur. Hiçbir şeyin daha kötü olamayacağı anlaşıldığı zaman hissedilebilecek bir huzur. Yavaş yavaş gözlerimi açtım ve panik halindeki insanların birbirini iterek salondan

çıkışlarını izledim. Düşenler vardı. Düşenlerin üstüne basıp koşmaya devam edenler... Ancak en az benim kadar sakin olan bir başkası daha vardı: Edinburghlu Calhoun. Yerdeki insanların kalkmalarına yardım ediyor ve sakince kapıya yönlendiriyordu. Tabii ki sakindi! Çünkü ne olacağını biliyordu! Sırf yanımdaki kadını öldürtmek için düzenlenmişti bu gece. Alman-Türk örgütü zaten kadından nefret ediyordu! Geriye sadece Calhoun'ın Kacper'e, onun da Celal'e emir vermesi ve boksörün tetiği çekmesi kalmıştı. Anlayabiliyordum planı: Kadın ölecek ve böylece gerçek rapor asla gün yüzüne çıkmayacak, dolayısıyla İngiltere'de herhangi bir çatışma yaşanmayacaktı. Ama bütün bunların olabilmesi için önce benim aptalca bir fikir bulup Bir Dakika Daha adında bir gece düzenlemem, kadına da bir davetiye gönderilmesi gerekmişti... Bütün bunları herhangi birine anlatsam, delirdiğimi düşünürdü! Ama hayır! Onlar delirmişti, ben değil!

Bir silah sesi daha duydum. Bu defa uzaktan gelmişti. İntihar etti, dedim içimden. Boksör eylemini yaptı ve kaçamayacağını anlayınca intihar etti. Yanımda, başıma geçirecek siyah çuvalım olmadığı için tekrar gözlerimi kapadım. Sonra da Gobi Çölü'ndeki çello sesini duydum. Kimse beni yerimden kaldırmak için gelmiyordu. Kimsenin umurunda değildim. Ben ve ölenler dışında, Milletler Sarayı'nda kimse kalmamış olmalıydı! Çello sesine 'Black Sabbath' adlı bir şarkı karıştı. Gözlerimi açtım ve etrafıma baktım. Gerçekten de salonda artık sadece ben vardım. Arayan Christelle'di. Kulağımdaki kanı avcumla temizleyip konuştum:

"Merhaba Christelle."

"Ne yazık ki kötü bir haberim var. Müsait misin?"

"Kesinlikle!"

"Filistinlileri mağaralara yönlendiren MOSSAD'mış.

Anlaşılan, Cengâver bu fikri onlara vermiş."

"Öyle görünüyor."

"Ama daha kötü bir şey var" dedi Christelle.

Önce solumdaki Devrim'e, sonra da sağımdaki Yusuf Ali'ye baktım. O sırada iki omzuma da şakaklarımdan birer kan damlası düştü.

"Dinliyorum."

"Olabildiğince çok insanı mağaralara inmeye ikna edip sonra da..."

Tabağımın yanındaki bıçağı alıp sordum:

"Girişleri mi kapatacaklar yoksa zehirli gazla mı öldürecekler?"

Doğrusu, Christelle'in yanıtını duyamadım. Çünkü o sırada, elimdeki bıçağın yüzeyindeki yansımamı bulmuş, kan içindeki yüzüme bakıyordum. Belki de Devrim'in kanı kulağımı tıkadığı için duyamamıştım Christelle'i. Ya da o kan yüzünden her şeyi yanlış duymuş ve yanlış anlamıştım. Belki de İsrail devletinin böyle bir soykırım planı yoktu. Ama sonra "Neden olmasın?" dedim. Onların ne ayrıcalığı var? Yerlileri katleden Amerikalılardan, Ermenileri katleden Türklerden, Boşnakları katleden Sırplardan, Cezayirlileri katleden Fransızlardan, Yahudileri katleden Almanlardan, Hindistanlıları katleden İngilizlerden, kısacası herkesi katleden herkesten ne farkı var İsraillilerin? Onlar insan değil mi ki Filistinlileri katletmesin?

Telefonu masaya koyup, platformdaki projeksiyon perdesine baktım. Üzerinde şöyle yazıyordu:

Birinci Dünya Barışı Vakfı olarak Yeni Yılınızı Kutlarız!

Sonra o yazı siliniyor ve bütün perdeyi şu kaplıyordu: *2000.*

Gerçekten de takvim fetişizmi için ideal bir yıldı! Özellikle yüzyılın ikinci yarısında, 2000'de olacaklarla ilgili birçok kitap yazılmış ve film çekilmişti. Bunların çoğunda, insan ileri teknoloji sayesinde kendine yeni bir yaşam biçimi yaratmış olurdu. Ancak 2000'le ilgili karanlık hikâyeler de yazılmıştı. Derek Haley'nin başrolünde oynadığı o film gibi... 1954 yılında çekilmişti. Amerika'da bir çölde herkes herkese öldürmek için saldırıyor ama bunu neden yaptıkları film boyunca açıklanmıyordu. Sadece final sahnesindeki onlarca cesedin üzerine, aynı bu projeksiyon perdesinde olduğu gibi 2000 yazısı geliyor ve her şey kararıyordu. Böylesi hikâyelere post-apokaliptik distopya

deniyordu. Ne büyük kibir, diye düşündüm. Herhangi bir Afrika ülkesinde, herhangi bir iç savaşta görülebilecek o gündelik sahneler, nasıl olur da bir distopya olarak kabul edilebilir? Gerçekten de utanç vericiydi! Çünkü o hikâyelerde, gelecekte gerçekleşeceği iddia edilen bütün o vahşet zaten dünyanın bir yerinde mutlaka yaşanıyordu! Hatta dünya tarihi o vahşetlerle doluydu. Hangisinde insanlık için yeni bir tehlike vardı ki? Örneğin, uzaydan gelip de insanları yok etmesinden korkulan varlıkların, bugüne kadar birbirini yok etmiş insanlardan bir farkı var mıydı? Christelle'in görünmez denetçiler fikri bile, asırlar önceki bir baskı ve kontrol tekniğinin benzeriydi. Kölelik diye tarihsel bir gerçek varken hangi distopyadan söz edilebilirdi? Üstelik bir zamanlar Ruanda ya da Bosna'da olanlar sırf Kuzey Amerika'da gerçekleşiyor diye nasıl olur da kıyamet sonrasına tarihlenebilirdi? Böylesine bariz bir ayrımcılık nasıl yapılabilirdi? Gerçekten de bütün bunları yok sayıp distopyaları geleceğe aitmiş gibi satmak sadece bir tezgâhtı! İzleyene, "Henüz durum o kadar kötü değil, korkmayın!" diyen bir sahtekârlık. Oysa mevcut durum tam da korkulacak kadar kötüydü! Ve o hikâyelerin gelecekte geçtiğini iddia etmek, bugün herkesin herkese saldırdığı ya da baskı uyguladığı ülkelerde yaşayan insanlara yapılabilecek en büyük hakaretti! Dolayısıyla distopya, ancak geçmişi anlatan bir hikâye olabilirdi. Ne de olsa geleceğe dair kurulabilecek tek bir hayal vardı. Çünkü dünyanın distopik tarihinde henüz görülmemiş tek şey oydu: Ütopya!

Belki de Derek Haley, 2000'de geçen ütopik bir filmde oynamış olsa, o an bunları düşünmezdim. Hatta o film aklıma bile gelmezdi. Ama karşımdaki projeksiyon perdesinde yanıp sönerek gözümü alan, dev bir 2000 varken, başka bir şey düşünebilmem de pek mümkün değildi. Yine de düşünmeyi başardım.

Yeni binyıl değil aslında, dedim içimden. Çünkü teknik olarak üçüncü bin yıla 2001'de giriliyordu. Ama insanlar ısrarla kendilerini kandırmıştı. Ocak ayından beri günbegün yaklaşan milenyumdan söz ediyorlardı. Oysa 2000, 20. yüzyıla dahildi. Yine de bütün dünya öyle değilmiş gibi yapıyor ve yalan da olsa hem yeni bir yüzyıl hem de

yeni bir binyıla girmek için sabırsızlanıyordu. Belki de bu yalan, sonrasında gelecek bir yalan çağının başlangıcıydı. Bundan sonra hep böyle olacak, insanlar kendilerine ve birbirlerine göz göre göre yalan söyleyecek, gerçeğin hiçbir önemi kalmayacaktı. Belki de 2000 yılına girdiğimiz gece, gerçeği de sonsuza dek terk edecektik. Gerçeğin tamamen dışına çıkacak ve artık orada yaşayacaktık. Ama bütün bunları yapabilmek için de önce 2000 yılına girmeliydik! Sonra da her şey mükemmel olacaktı! Yeni BİNYIL, yeni DÜNYA, yeni ŞANS... Hepsi de insanları bekliyordu. 2000'ler, 2010'lar, 2020'ler muhteşem olacaktı! Herkes bundan emindi! Sadece ben değildim... Sırf takvimdeki tarih değişti diye dünyanın daha iyi bir yer olacağına pek ihtimal vermiyordum. Bu yüzden de masadan kalktım ve yürüdüm. Kararımı vermiştim. Dünyayı zaman değil, ben değiştirecektim.

Çelişki ve Şarapnel

Ejaz'ı tanımak ve hikâyesini dinlemek, 17 yaşındaki Zamir'in hayatında yeni bir kapı açmıştı. Ve o kapının ardında, kimsenin göründüğü gibi olmadığını çok iyi anlamıştı. Üstelik herkesin, kendine göre geçerli bir nedeni vardı. Göründüğü gibi olmamak için geçerli bir neden... Ejaz'ın nedeni korkuydu. Babası onu, göçmen dolu bir teknenin dümenine geçirip Kandalı adındaki bir Ege kasabasından Yunanistan'a göndermeye başladığında henüz 12 yaşındaydı. Ve yaptığı işin iki kuralı vardı: Teknedeki tek can yeleğini giymek ve yaptığı işten kimseye söz etmemek. Ejaz bu iki kurala da uymuş, böylece iki yıl sonra teknesi batınca hem hayatta hem de sessiz kalmıştı. Yunan Sahil Güvenliği tarafından bulunduğunda korkusundan tek bir kelime bile edememiş, sadece susmuştu. En çok da o insanların ölümünden sorumlu tutulmaktan korkmuştu. Dolayısıyla bir yalanlar uçurumundan atlamaya hazırdı. Tek yapması gereken, etrafındaki insanları takip etmekti. Onlar Ejaz'a bakıp ne gördüğünü sanıyorlarsa, artık hepsi doğruydu! Böylece yeni bir adı, yeni bir dili ve yeni bir hayatı olmuştu. Ama yıllar geçip de büyüyünce, rüyalarında gördüğü ailesini özlemeye başlamış ve bir gün dayanamayıp evine telefon açmıştı. Belki de en büyük hatası buydu. En azından Zamir, Ejaz'ı dinlerken böyle düşündü.

O gün akşama kadar festival alanında dolaşıp bira ve esrar içtiler. Bir yandan da konuştular. Kalabalığın içinde birbirlerini defalarca kaybetseler de her defasında yeniden buldular ve en sonunda bir kilisenin bahçesindeki çimenliğe uzandılar. Sarhoşlukları bir gün ve bir gece sürdü, sonra da sabaha doğru sızdılar.

Zamir, Cengâver'in telefon numarasını Ejaz'dan o gece almıştı. Bir yıl önce, Milletler Sarayı binasında, acil çıkış kapısının önünde sigara

içerken Ejaz'ın yanına gelen adam oydu. Barış için bir vakıf, Zamir'in ilgisini çekmişti. Özellikle de insanları barıştırma fikri... Belki de kendisiyle hiç barışamadığı için...

Sabah olduğunda da sarılıp ayrıldılar. Ejaz kendi yoluna, Zamir oteline gitti. Türkiye'ye dönecekti Ejaz. Babasını görmeye... Sonra da yok olacaktı. Bunun üzerine de, adına bağış topladığı İnsan Göçmendir Vakfı bir *damnatio memoriae* uygulayıp Ejaz'ı kurumsal tarihlerinden silecek, böylece Ejaz hiç yaşamamış gibi olacaktı.

Ancak hepsinden önce, Ejaz'la kararlaştırdıkları gibi Zamir Cengâver'le olan randevuya gitti. Ejaz'ı görmeyi beklerken Zamir'le karşılaşan Cengâver şaşırsa da bu değişikliği önemsemedi. Ne de olsa yeni bir sunucu adayı için aradığı kriterler Zamir'de de vardı. Ve bu kriterler şunlardı: Bir vakıf tarafından büyütülmüş ve kimsesiz olmak. Sonradan öğrendiği kadarıyla Cengâver'in şöyle bir teorisi vardı:

Vakıflar tarafından büyütülen çocuklar, mükemmel çelişkinin vücuda gelmiş haliydi. Mükemmel çelişki, hem insan hayatına değer vermek hem de insandan nefret etmekti. Dolayısıyla teori doğruydu ve Zamir, tam da Cengâver'in aradığı kişiydi.

O günü birlikte geçirdiler ve Cengâver Zamir'e hazır olduğunda kendisini aramasını söyledi. Ancak Zamir'in Birinci Dünya Barışı Vakfı için kendini hazır hissetmesi on yıl sürdü. Bu süre boyunca Zamir hayatta o kadar çok şey denedi ve yanıldı ki sonunda çaresiz kalıp Cengâver'i aradı. Eli o telefona gittiği gün, kendisiyle ne yapacağını ve neden var olduğunu bilemeyen genç bir adamdı.

"Boş ver" dedi Cengâver. "Cenevre'ye, yanıma gel. Her şeye baştan başla. Zaten yapacağın iş de bu. Çünkü barış dediğin, baştan başlamaktır. En baştan. Yeniden!"

Jacinta'yla Zamir nasıl ayrıldı? Ya da Jenna ve All for All, Zamir'in peşini nasıl bıraktı? Bunların hiçbir önemi yok. Asıl önemli olan şu: Bir gün geldi ve on üç yıl boyunca Birinci Dünya Barışı Vakfı'nda bir sunucu olarak çalıştıktan sonra Zamir bir karar verdi.

"Ben" dedi. "Herkesin şarapnel olduğu bu dünyada bir şarapnel olmayı reddediyorum!"

30 Aralık

İnsanın başka bir insana değer verebilmek gibi doğal bir yeteneği vardı. Dolayısıyla bu konuda bir eksikliği yoktu. Ancak verdiği değer, diğer insanla arasındaki mesafeye göre değişiyordu. İnsana değer vermeye en yakınından başladığı için kendisine uzak olanlara karşı hiçbir şey hissedemiyordu. Hatta bu yüzden, mesafe belli bir kilometreyi aşınca, insanın gözünde diğer insanlar tektipleşiyor, hatta nesneleşiyordu. Örneğin bir Portekizli bir İspanyol'dan söz ederken Avrupalı demeyip milliyetini belirtiyor ama bir Ugandalı ya da bir Burmalıyı, üzerinde yaşadıkları kıtayla anarak Afrikalı ya da Asyalı olarak tanımlıyordu. Ve tabii ki bunun tersi de geçerliydi. O Ugandalı ya da Burmalının gözünde bir Portekizlinin sadece bir Avrupalı olması gibi... Yani aradaki mesafe büyüdükçe ayrıntılar kayboluyor ve insanlar birbirini bir yığın olarak algılıyorlardı. İnsanın zamanla ilişkisinde de aynı eğilim vardı. İçinde bulunduğu zaman diliminden uzaklaştıkça günler, aylar ve yıllar önemini kaybediyor, hepsi birer yüzyıla dönüşüyordu. Sanki bir yüzyılın her günü benzermiş gibi "15. yüzyılda insanlar..." diye başlayan cümleler kuruluyordu.

Demek ki sorun, insanın diğer insanlara verdiği değerin, aralarındaki mesafe büyüdükçe azalması, hatta yok olmasıydı. Dolayısıyla önce bununla mücadele etmeliydim. Çünkü insan, dünya üzerindeki her insana eşit derecede değer verebilirse, onu öldüremez ya da öldürülmesine seyirci kalamazdı. Ve barışın temeli buydu. Yıllar önce Cengâver'in Ejaz'a dediği gibi, insanların birbirini öldürmesini engellemek.... Ben de tam olarak bunu yapacaktım. Ne de olsa Asbjörn'ün de dediği gibi üç kez ölüp üç kez dirilmiştim. Hatta ben hayata âşık doğmuştum! Dolayısıyla hayattı kurtarmam gereken! Eğer insanların birbirini öldürmesi engellenebilirse, gerçekten de bu

temel üzerine yepyeni bir medeniyet inşa edilebilirdi. Aksi takdirde, insanlığa dair hiçbir gelişme kalıcı olamazdı. Ne insan hakları ne özgürlükler, hiçbir şey... Çünkü yaşam hakkı gerçek anlamda güvence altına alınmadan, diğer bütün hak ve özgürlükler anlamsızdı.

Kiraladığım özel uçak Cenevre'den havalandığı sırada bunları düşünüyordum. Gece hayli yoğun geçmişti. İki yanımda iki insan öldürüldüğü için polise ifade vermiş, sonra da kaldığım otele gitmiştim. Duşa girmiş ve belki de bir saat boyunca, üzerimdeki kan lekelerini çıkarmaya çalışmıştım. Sonra da yatağa oturmuş ve düşünmüştüm...

İnsanların birbirini öldürmesini ne engeller? Aklımdaki tek soru buydu. Evet, yasalar ya da uluslararası antlaşmalar engellemeye çalışıyor ama hepsi de etkisiz kalıyordu. Çünkü insan, davranışlarının sonuçlarını hesaplayan, mantıklı bir yaratık değildi. Kendini ne kadar geliştirirse geliştirsin bir duygu yumağından ibaretti. Dolayısıyla onu durduracak olan, ancak duygularına seslenecek bir çağrı olabilirdi ki bunu da din yapıyordu. Ve bütün dinlerde insan hayatı kutsaldı. Ama bu da cinayetleri engelleyemiyordu. Hatta ayrımcılık yapmak adına sömürülen kavramların başında din geliyordu. Yine de insan davranışını sınırlandırmak için bu dünyada dinden daha doğru bir araç olmadığını görebiliyordum. Dolayısıyla geliştirmem gereken, dine yeni bir bakış açısıydı. Belki de bakış açısından öte yeni bir din...

Üç gün önce Amsterdam'dan Flevoland'a giderken, Dadjo'nun büyücüsü Kona bana "Senin dinin ne?" diye sormuştu. Her şey bu sorunun yanıtında gizliydi. Bunu bütün benliğimle hissedebiliyordum. Bu soruya öyle bir yanıt vermeliydim ki insanlar, aralarındaki mesafe ne olursa olsun, birbirini öldürmekten vazgeçmeliydi!

O noktada aklıma Ejaz geldi. Şartlar gereği herkes onu zavallı bir göçmen sanırken, gerçekte o teknenin kaptanıydı. Bu tek bilgi bütün hikâyeyi değiştiriyordu. Kaptan olduğu ortaya çıkınca bütün sorumluluk ona geçiyordu. Bir yandan otel odasında volta atıyor, bir yandan da kendi kendime konuşuyordum:

"Ama Ejaz sadece kaptan değildi! Teknik olarak, aynı zamanda bir yolcuydu. Eğer yolcular insan ve kaptan da Tanrı'ysa..."

Bulmuştum! Evet! Bugüne kadar bütün dinler, sırf Tanrı emrediyor diye, insanın öldürülmesinin yasak olduğunu vaaz etmişti. Ve bu da hiçbir işe yaramamıştı! Ama ya ortaya bir din çıkar ve insanın Tanrı olduğunu söylerse? Hatta Ejaz'ın hem kaptan hem yolcu olması gibi, insanın da hem kul hem Tanrı olduğunu iddia ederse? O zaman ne olurdu? Böylesi bir dine inanan elbette kimseyi öldüremezdi! Çünkü onun gözünde, dünya üzerindeki her insan birer Tanrı olurdu! Christelle'e göre Cengâver kendini Tanrı sanıyordu. Yanılmıştı Cengâver. Bu dünyada herkes Tanrı'ydı! Hem Tanrı hem de kul olan milyarlarca insan... Herkes birbirine taparsa kimse kimsenin öldürülmesine göz yumamazdı! Çünkü kimse inandığı Tanrı'nın ölmesini istemezdi! Üstelik Tanrı, dünya üzerinde yaşayan bütün insanların toplamıydı! İnsanlığın hangi yöne gideceğine, bütün insanlar karar veriyordu. Ancak hiçbiri sahip olduğu bu gücün farkında değildi! Ama biri çıkıp da yeni bir din geliştirse... Tabii, diyordum! Bu da çok önemli! İnsan, sahip olduğu her şeyi kendi icat etti! Olması gereken, dinini de icat etmesi! Hatta icat ve inşa etmesi! Onu öldürmekten alıkoyacak bir din yaratıp, bunu varlığının temeli olarak kabul etmeli! Yeter ki kendine ve milyarlarca insanın Tanrı olduğuna inansın! Bu bir inanç meselesi! Eğer yeterince inanırsa gerçek olur! William Isaac Thomas diyor ya? İnsan bir durumu gerçek olarak tanımlıyorsa, bunun sonuçları gerçek olur, diye. Başlangıçtaki durumun gerçek olup olmamasının bir önemi yok. Gerçek olduğuna inanılsın, yeter! 1 Ocak'ta Türkiye'de halka sorulacak olan, Allah var mı, sorusu da böyle değil miydi? İki gün sonra on milyonlarca insan oy verirken belki farkında olmayacak ama o plebisitte aslında şunu söyleyeceklerdi: Ben varım! Biz varız! Ayrıca ne demişti Cengâver? Barış dediğin, baştan başlamaktır. Yeni bir din de öyleydi. Çünkü en başta, yeni bir takvim demekti! Böylece her şeye sıfırdan başlayabilir ve kendimize yeni bir tarih yazıp bu defa birbirimizi öldürmezdik.

Bu fikre ulaştığımda neredeyse sabah oluyordu. O kadar heyecanlanmıştım ki gözümün önüne yeni dinin sembolleri gelmeye başlamıştı. Son semavi din İslam'ın hilalinden yola çıkarak dolunayın uygun bir sembol olacağını düşünüyordum. Belki de Gobi Çölü'nde, sırtımda bir çocuk cesediyle yürürken gökyüzündeki bulutların ardında bir dolunay olduğu için aklıma gelmişti, bilemiyorum. Derhal hazırlanıp giyindim. Ama nereye gideceğim konusunda hiçbir fikrim yoktu... Evet, kararımı vermiştim ve bu dini başlatacaktım. Üstelik acele etmeliydim! Kaybedecek zaman yoktu! Dünyanın bir yerlerinde, her geçen saniye insanlar ölüyordu! Ayrıca 2000 yılı denilen delilik Chasta gibi insanlar kullanılarak katliamlarla başlayacaktı! Bir an önce harekete geçmeli ve insanı Tanrı kabul eden bu dini herkese duyurmalıydım. İnsanlık olarak, tek kurtuluşumuz buydu. Derhal herkesin herkese tapması gerekiyordu! Ama bunun için de insanların önce birbirini görmesi gerekiyordu! Çünkü bu da büyük bir sorundu! Kimse kimseye bakmıyor, kimse kimseyi görmüyordu! Chasta, yıllarca kaldığı hücrede duvarın ardını bir türlü görememişti! Filistinli ve İsrailliler dip dibe yaşıyor ama birbirlerini görmüyorlardı. Aynı sokakta farklı kaldırımlardan yürüyüp başlarını çeviriyorlardı. Oysa birbirlerini görebilseler her şey değişecekti. İnsan insanı görebilse dünya bambaşka bir yer olacaktı! Çünkü insanın doğasında gördüğüne inanmak vardı! Sonra birden durdum ve telefonu elime aldım. Çünkü bulmuştum! Bu yeni dini dünyaya duyuracak eylemin ne olduğunu artık biliyordum: Öyle bir şey yapacaktım ki insanlar sonunda birbirini görebilecekti! Bu öylesine büyük ve anlamlı bir eylem olacaktı ki tanık olan her insanın zihninde bütün bu düşündüklerim canlanabilecekti. En önemlisi de, hepsi birer Tanrı olduğunu kavrayıp buna inanacak ve artık kimse peygamber olmayacaktı. Çünkü Tanrı'yla kulun aynı bedende olduğu bir dinde elçiye gerek kalmayacaktı.

O telefon konuşmasını yaptığımda sabahın ilk saatleriydi. Bu yüzden de aradığım kişiyi uyandırmam hayli uzun sürmüştü. Kumar ve kokain bağımlısı olduğu için Suudi kraliyet ailesinin başı asla

dertten kurtulmayan, en sorunlu üyesini aramıştım. Adı Abdüsselam'dı ve bence deliydi. Ama ben değildim! Sabahın köründe aradığım için önce biraz küfredip sonra da beni dinlemeye karar vermişti.

"Sana öyle bir hediye getireceğim ki hayatın değişecek!"

"Neden bahsediyorsun? Ne hediyesi?"

"Anlatacağım... Ama bil ki bu hediyeyle bütün itibarını geri kazanacaksın! Ailen sana yeniden saygı duyacak! En önemlisi de amcan sana saygı duyacak!"

Amcası, Suudi Arabistan kralıydı.

"Dinliyorum" demişti Abdüsselam.

"Görünmezlik böceği adında bir cihaz var. İnsanı görünmez yapıyor."

Gülmeye başlamıştı. Ama ben ciddiydim!

"Çok ciddiyim! Bir an önce sana getirip göstermek istiyorum."

"Dalga mı geçiyorsun Zamir? Hem ne yapacağım ben görünmezlik aletiyle?"

Kokain yüzünden beyni, aktif bir yanardağın kraterine dönüşmüştü, ona ne sunduğumu anlayamıyordu. Daha net olmalıydım.

"Ne yapacaksın, biliyor musun? Alacaksın o cihazı ve amcana gidip şöyle diyeceksin: Bundan sonra, bu cihaz sayesinde Suudi Arabistan'daki bütün kadınlar görünmez olacak! Böylece istediklerini giyip istediklerini yapabilecekler! Ama kimse onları görmeyecek! Hem kadınlar özgür olacak hem de kimse günaha girmeyecek!"

Kısa bir sessizlikten sonra, "Gerek yok" demişti. "Kimin umurunda ki kadınlar?"

"Ama uluslararası kamuoyu..." diyecek oldum ve derhal sözümü kesti.

"Hangi kamuoyu? Amerika mı? Avrupa Birliği mi? Hiçbiri bize kadınlar konusunda bir şey diyemiyor ki! Sen en iyisi o aleti İranlılara sat!"

Haklıydı tabii. Gerçekten de Suudi kadınlar kimsenin umurunda değildi. Hatta o kadar değildi ki bir zamanlar Mekke'deki bir öğrenci yurdunda çıkan yangında, üzerlerinde çarşafları olmadığı için binayı terk etmelerine izin verilmeyen 15 kız yanarak ölmüştü! Ayrıca medeni olmakla övünen hiçbir ülke Suudilere kadın hakları konusunda tek bir kelime edemiyordu. Onların gözünde, *pricetag* denilen ve Israilli yerleşimcilerin camileri hedef alan vandalizm hareketi nasıl yoksa, Suudi Arabistan'da da kadın hakları sorunu yoktu! Başka bir açıdan yaklaşmalıydım konuya...

"Şu an cezaevlerinizde yıllardır tutuklu olan kadın hakları aktivistleri var! Hatta bazıları açlık grevinde. Ve biliyorum ki amcan o kadınlardan bıkmış durumda! Belki de ben onlarla görüşüp bu projeye ikna edebilirsem..."

Saçmalıyordum. Hangi kadın hakları aktivisti, bir kadının görünmez olmasını kabul edebilirdi? Ama karşımdaki bir kokain bağımlısıydı. Dolayısıyla ancak karşılıklı olarak saçmalayınca anlaşabiliyorduk.

"Derhal gel!" demişti Abdüsselam. "Hemen bir uçağa atla ve gel!"

"Ama ülkeye giriş için, hatta sonrasında serbestçe dolaşmak için bir sürü izin lazım!"

"Ben hallederim hepsini!" demişti. Ve benim de duymak istediğim buydu!

Eşyalarımı toplayıp hızla otel odasından çıkmış ve Cenevre Havalimanı'na gidip bir uçak kiralamıştım. Ve neredeyse beş saattir o uçaktaydım. Sabahtan beri, başta Calhoun olmak üzere herkes beni arıyordu ama telefonu açmıyordum. Artık hiç kimse ve hiçbir şey umurumda değildi. Çünkü her şeyden ve herkesten daha önemli bir işim vardı. Daha doğrusu, kutsal bir görev...

Hostes yanıma gelip az sonra Mekke Havalimanı'na ineceğimizi söyledi. Gülümseyebilseydim gülümserdim.

31 Aralık

Saat 23:41. Brüksel'deki *Black Box*'ta, kasamın içindeyim. Churchill'in çalışma masasında oturuyorum. Çello kutusu ve bavulum yanımda. Ayrıca Yusuf Ali'nin toplamış olduğu bütün notlar ve ses kayıtları burada. Önümde boş bir defter var. Her şeyi bu deftere yazacağım. Yeni dinin nasıl ortaya çıktığını ve bu fikre nasıl ulaştığımı en baştan, ayrıntısıyla anlatacağım. Ancak bu defterde yeni dine ait ne kural ne de ritüeller yer alacak. Elbette bir dinin, her şeyden önce varoluş ve ölümle ilgili olduğunun farkındayım. Dünya üzerindeki her din, nereden geldiği ve nereye gideceğine dair insana açıklamalar sunar. Hatta bütün dinler bu bilgileri vererek başlar. Ancak yeni din bunu yapmayacak. Çünkü tam da şu an insana nerede ve kim olduğunu hatırlatıp şöyle diyecek: Eğer nereden geldiğini ya da öldükten sonra nereye gideceğini gerçekten öğrenmek istiyorsan her insanın Tanrı olduğunu kabul edecek ve hiçbirini öldürmeyeceksin. Eğer bu dünya üzerinde hayatın neden var olduğunu bilmek istiyorsan, önce o hayatı yok etmekten vazgeçeceksin... Hepsi bu... Ve yeni dinin geri kalanını da bütün insanlar birlikte yazacak. Dolayısıyla bu önümdeki defterde sadece, yeni dinin ilanıyla biten benim hikâyem olacak. Yusuf Ali'nin yazamadığı kitabı yazacak ve bitirmeden de bu kasadan çıkmayacağım. Burası bir sığınak gibi... İhtiyacım olan her şey var.

Zamir'in hikâyesini iki bölüme ayırıp anlatacağım. Bir bölüm Zerre'den başlayıp Ejaz'a kadar gidecek, diğer bölüm de şu son yedi günü içerecek. Geçmişimi bir Tanrı anlatıcı olarak, bugünümü de ben diye kaleme alacağım. Böylece benim de bütün insanlar gibi, hem Tanrı hem de kul olduğum anlaşılacak.

Saat 23:53. Dünyanın yeni bir çağa girmesine yedi dakika kaldı. Bundan sonra kimse kimseyi öldüremeyecek! Çünkü bu sabah olanları herkes gördü. Ancak her şey dün, içinde bulunduğum uçak Mekke Havalimanı'na iner inmez başladı. Arife günü olduğu için amcasının yanından ayrılamayacağını bilsem de Abdüsselam'ı aradım. Sarayda, aile üyeleri için verilen yemekteydi. Ertesi gün yani bugün buluşmak üzere anlaştık ve otelime geçtim. Bir zamanlar, şehrindeki halk ayaklanmasını izlemek isteyenlere evinin penceresini kiralayan bir adam vardı. Otele girdiğimde de aklıma o geldi çünkü 28. kattaki penceremden Kâbe'yi görebiliyordum.

İhrama bürünüp otelden çıktım. Cadde, dünyanın dört bir yanından hacca gelmiş insanlarla doluydu. Zorlukla da olsa aralarından geçip, elimdeki kraliyet mührü taşıyan özel izinle, Mescid-i Haram'a girdim. Sebillerden zemzem suyu içip o inanılmaz genişlikteki alanda Kâbe'ye doğru yürümeye başladım. Yine bir zamanlar Suudi Arabistan Ulusal Muhafızlarından biri mehdinin gelişini ilan etmek için tam da burada cemaati rehin almıştı. Tarihe Kâbe Baskını diye geçen bu olay, kraliyet tarafından ülkeye çağrılan ve ancak Kelime-i Şehadet getirip Mescid-i Haram'a girebilen Fransız askerleri tarafından çözülebilmişti. Ayrıca bu alanda, Suudileri Amerikan boyunduruğunda olmakla suçlayan İranlılar birçok protesto düzenlemişti. Dolayısıyla Mescid-i Haram sadece ibadete değil, tarihsel çatışmalara da ev sahipliği yapmış bir yerdi. Şimdi de benimle birlikte, yeni bir çağın başlangıç noktası olacaktı. Burada bir barış çağı başlayacak ve dünya döndükçe sürecekti.

Kâbe'yi örten Kisve-i Şerif, her yıl olduğu gibi, arife günü, sabah namazından sonra değiştirilmişti. Birazdan yapacağım şeyi, Kisve-i Şerif'in dokunduğu ve herkesin gezebildiği bir müze de olan o fabrikada çok daha rahat halledebilirdim. Ancak tabii ki artık çok geçti. Ben de yürümeye devam ettim ve ne zaman ki Kâbe'ye iyice yaklaştım, karşıma beni durdurmak isteyen askerler çıktı. Ama sorun değildi. Kraliyet mühürlü bir izin kâğıdı her kapıyı açabiliyordu. Özellikle de insandan inşa edilmiş kapıları!

Otele döndüğümde heyecandan yerimde duramıyordum. Ve tabii ki uyuyamadım. Bayram namazından önce, yani bu sabahın erken saatlerinde Mescid-i Haram'a tekrar gittim. Bu defa bir milyon insanla bir aradaydım. Kâbe'nin etrafında bembeyaz bir bulut gibi dönen ve ziyaret tavafını gerçekleştirenler vardı. Bir yandan da saflar tutuluyor ve yine Kâbe'nin etrafında, iç içe geçen halkalar oluşuyordu. Oradaki her bir insan, hayatının en önemli anını yaşıyordu. Asla unutamayacakları bu anda, coşkudan gözleri yaşarmış olanları görebiliyordum. Omuz omuza duruyor ve bir insan denizi olarak hafifçe dalgalanıyorduk. Ezanın okunmasıyla birlikte zaman durdu ve gözlerimiz Kâbe'de, biz de namaza durduk. Nabzım hızlanmıştı, başım dönüyordu. Önce kıyam, sonra rükû, tekrar kıyam ve sonunda secde... Tam da o an bastım, elimdeki kumandanın düğmesine. Ve saymaya başladım. O üç saniye boyunca öyle bir sessizlik oldu ki kalp atışlarımı duydum. Sonra da Mescid-i Haram'dan öyle çığlıklar yükseldi ki kendi sesimi bile duyamadım. Ancak beni ilgilendiren o üç saniyeydi. O kısacık sürede neler olduğunu, birkaç saat sonra, Brüksel'e doğru havalanmış uçakta televizyondan izledim. Ne de olsa o düğmeye bastığımda, ben de secdedeydim... Dolayısıyla barış çağının başlangıcını elbette görememiştim...

Etrafındaki bir milyon insan Kâbe'ye doğru secde etmişti. Ve birden Kâbe görünmez oldu. Böylece üç saniyeliğine de olsa insan insana taptı ve bütün dünya bunu gördü. Her ne kadar oradaki bütün insanlar kendini kaybedip çılgına dönse de onuncu saniyede Kâbe yeniden göründü. Görünmezlik böceği Kisve-i Şerifteydi. Tam da Dadjo'nun dediği gibi, Çinliler kendilerinden izinsiz kullanıldığını, uydular aracılığıyla öğrenmiş ve on saniye sonunda müdahale etmişlerdi. Böylece dünyanın bütün Müslümanları Kâbe'lerine yeniden kavuştu ve benim de istediğim oldu.

Her şey görmekle ilgili... Ve bütün dünya bu olanları gördü. Bunu değiştirmeye kimsenin gücü yetmez. Bir milyon insanın birbirine secde ettiği görüntüyü insanlığın hafızasından söküp atmak artık

mümkün değil. Dolayısıyla yeni dine giden ilk adım atıldı. Sıra geldi, bütün dünyanın izlediği o anın ne anlama geldiğini yazmaya...

Ama önce... Yerimden kalkıp çello kutusunun yanına gidiyorum. Kutuyu açıp çelloyu kaldırıyorum. Altında, küçük ve beyaz, başka bir kutu var. Benim mesleğimde bu kutuya *cehennem* deniyor. Çünkü içinde her ne varsa, hiçbir güvenlik tarayıcısı saptayamıyor. Kutuyu çekip alıyor ve sandalyeme oturup masaya koyuyorum. Kapağını yavaşça açıyorum. Karşımda, Cengâver'in kendini vurduğu tabanca duruyor.

Ben kasamın içindeyim. Sen kasanın içindesin. O kasanın içinde... Biliyorum. Buradan ya ölüm çıkacak ya da *Zamir* adında bir kitap.

Duvardaki diyafondan bir ses geliyor ama ne dediğini anlamıyorum. Araya giren bir parazit yüzünden duyduklarım yarım kalıyor. Önemli değil, diye düşünüyorum. Ne de olsa hayat yarım kalan bir...

Arkama yaslanıp derin bir nefes alıyorum. Ne yazık ki sığınağım küf kokuyor. O an bir ıslaklık hissediyorum yanağımda. Bir gözyaşı... Sonunda ağlayabiliyorum. Herkes öyle olduğumu düşünse de ben deli değilim. Çünkü aklı başında her insan gibi, sırf ağlayabildiğim için gülüyorum.

Saat 00:00. Artık her şeye baştan başlayabilirim. Sıfırdan... Hatta tam olarak, yüzümün yok olduğu günle başlayabilir hikâyem. Çünkü dünya denilen bu muhteşem gezegende öyle bir gün yaşandıysa... Demek ki bu evrende her şey bir şarapnel. Ve genişlemekte olan, aslında bir şarapnel bulutu...

Arka Kapak

Yeni bir binyılın arifesinde, Birinci Dünya Barışı Vakfı'nda çalışan Zamir'in görevi ne pahasına olursa olsun savaşları durdurmaktır. Baş döndüren barış senaryoları, komplolar ve mücadeleler içinde Zamir şu soruya yanıt arar: İnsan nasıl barışır?

"Demek ki bu evrende her şey bir şarapnel. Ve genişlemekte olan, aslında bir şarapnel bulutu. Demek ki Samanyolu ve içindeki güneş ve etrafındaki dünya ve üzerindeki insan ve aklındaki her şey bir şarapnel. Düşüncesi, inancı, duygusu, icadı, hepsi. Demek ki insan insana saplanmak için var... Zaten öyle olmasaydı bu kitap olmazdı."

ISBN 978-625-8495-42-3